

పంచమ స్కంధము

ఒక మువ్వార్తకాలములో మీ సాంగత్యము వలన నా అజ్ఞానము తొలగిపోయెను. గర్వము, అహంకారము నుండి విముక్తుడనైతిని. భగవంతుని శరణు జొచ్చుటయే మానవుని యేకైక విధి యని మీరు నాకు బోధించితిరి పదేపదే శిరస్సు వంచి నమస్కారము చేయుచున్నాను. ఇంకే విధముగాను నా కృతజ్ఞతను తెలుపుకొనలేను''

భరతు డతని నాశీర్వాదించి, భగవంతుడిచ్చిన యీ శరీరములో ప్రాణముండునంతవరకు, భూమిపై సంచారము గావించుటకు వెళ్ళిపోయెను.

షష్ఠ స్కంధము

65 అజామీళుని మరణము

ప్రాసంఘిక వస్తువులయందు, భౌతిక సుఖములందు మునిగి, నిత్యమూ ప్రాసంఘిక సుఖాన్వేషణలో ముందే మానవుని మనస్సు అజ్ఞానముతో విండి, నిత్యనత్యమును గ్రహింపక యుండును అట్టి మానవునకు జనన మరణములనే సంసార చక్రము నిరంతరముగా ఉండును. జ్ఞానము చేతనే అజ్ఞానమును తెరచి తొలగించవచ్చును భౌతిక ప్రపంచముతో అనుబంధము తెంచుటకు నియమము అనగా అధ్యాత్మిక వియమము అత్యవసరము. పరిశుద్ధమైన సంపూర్ణ ఆచారమును భుజించు మానవుని యెట్టి రోగములు బాధించవు అదే రీతిగా అధ్యాత్మికాచారమును భుజించే మానవుడెన్నడూ బాధలకు గురికాడు. నియమ నిష్ఠలే ఆధ్యాత్మికాచారము. మనోవిగ్రహ మనసరము బ్రహ్మముపై మనసు లగ్నముచేసి ధారణ చేయుట, భౌతిక సుఖములనుండి ఇంద్రియలోలత్వమునను జయించుట, విస్మయము, నిత్యము సత్యము వెలుకుట, అంతర్బహిష్కారము, అన్ని జీవులందు కరుణ కలిగి యుండుట, యితరుల వస్తువులను పరిగ్రహించకుండుట, యితరులచే కానుకలను స్వీకరింపకుండుట - యివన్నియు మనస్సులో మన్న అజ్ఞానమును నిర్మూలించుటకు రోపాదము చేయును కర్మలందు ఉన్న అగ్నిచేత అరణ్యము దగ్ధమగు రీతిగా మానవుని అజ్ఞానము దగ్ధమగును. మోక్షమును పొందు శక్తిమానవుని యందేకండు మానవుడు స్వయం కృషి చేత దానిని సాధించగలడు

కొందరు సంపూర్ణ శరణాగతి చేత భగవంతుని చేరగలిగిరి సూర్యుని వేడిచేత మంచు కరిగినట్లు, వారి పాప భగవంతునికి తనను తాను అర్పించుకున్న మానవుడు, యితరులకన్న ఉన్నత స్థితిలో ముందును భక్తిమార్గము అన్నింటికన్న ఉత్తమమైనది, ఇది విశ్వయముగా గమ్యమును చేర్చును భగవద్భక్తి తనస్సు, జపము పాటిరావు భగవంతుని పాదములపై మనసును స్థిరపరచుకొన్న మానవుని దరికి నన్నము నందైనను పాపము, మృత్యువు చేరలేవు ఈ భక్తియోగము మిక్కిలి శక్తివంతమైనది.

వారాయణుని యందు భక్తి గల శక్తిని తెలుపు పురాణగాథ ఒకటి గలదు

కన్యాకుబ్జుని రేశములో అజామీళుడనే బ్రాహ్మణుడు వివసించుచుండెను అతడు బ్రాహ్మణుడుగా పుట్టిపెప్పటికీ, దుష్ట మార్గములో పడి మంచిని పూర్తిగా విడిచిపెట్టెను అధమ జాతి స్త్రీతో అతడు సుఖించుచుండెను. ఒకప్పుడు అందరియొడల కరుణా న్యభావముతో నుండిన అజామీళుడు క్రూరుడుగా నుండెను జూదరిగా, మోలిగి యుండెను. ఇతరుల సంపదను దోచుకొనుచు జీవితము పాపకార్యములందే గడపుచుండెను. వ్యాయముగా అతని క్షింపకుండెను. అందుచేత అందరు అతనిని యేవగించుకొనుచుండిరి.

కాము గడువగా అతడు ముసలివాడయ్యెను అధమజాతి స్త్రీ యందు పదిమంది పుత్రులు కలిగిరి. వారిలో అఖివానిపేరు వారాయణ తల్లిదండ్రులకు అతడు మిక్కిలి ప్రీతిపాత్రుడు ఆ బాలునితోనే అజామీళుడు కామంతయు వెళ్ళబుచ్చుచుండెను. ఆ బాలునియందు అమిత స్రేమచేత అజామీళుడు

షష్ఠమ స్కంధము

యింకే విషయము ఆలోచించకుండెను భుజించునపుడు తానొక్కడే భుజింపకుండెను పుత్రుని నీలిచి, "నారాయణా! నువ్వుకూడ వచ్చి నేను భోజనము చేయకమునుపే నీవుచెయ్యి", అదే విధముగా తాను యేదైనా త్రాగేముందు దానిని కుమారునికిచ్చి, "నారాయణా! ముందు నీవు త్రాగు" అనుచుండెను.

ఈ విధముగా అజామీళుడు ఆ స్త్రీతోను పిల్లలతోను కాలము గడుపుచూ, తనకు మృత్యువు నమీపించుచున్నదనే విషయము గ్రహింపకుండెను. మృత్యువు దగ్గరవడగా, అతని ఆలోచనలు చేతలు ఆఖరి కుమారునిపైసేయండి, అతనిని పేరుపెట్టి ప్రతిక్షణమును పిలుచుచుండెడివాడు. ఇంతలో యమదూతలు అజామీళుని కడకు వచ్చిరి. వారిని దూరము నుండి అజామీళుడు చూచెను. వాకిటిముందు ఆడుకుంటున్న కుమారుని జూచి, "నారాయణా! నావద్దకు రా నారాయణా!" అని పలికి ప్రాణము విడిచెను.

అజామీళుడు, అఖరి శ్వాసలో "నారాయణా! నావద్దకురా" అన్న మాటలను నారాయణుని సేవకులు విని తక్షణము అక్కడకు వచ్చిరి వారు, యమదూతలు ఆ బ్రాహ్మణుని శరీరము నుండి జీవుని యీడ్చుట జూచి అడ్డుపడిరి యమదూతలు నారాయణుని సేవకులపై ఆగ్రహము చెంది యిట్లనిరి "యమదూతలమైన మమ్ము మా విధిని నిర్వర్తించకుండా అడ్డుపడుటకు సాహసించిన మీరెవరో తెలుపవలెను? మీరెక్కడి నుండి వచ్చినారు? మీరు యెవరికి చెందినారు? మీరు దివ్యపురుషులా లేక దేవతలా? మమ్ములను యేం అడ్డగించెదరు?" నారాయణుని సేవకులు యమదూతలను జూచి నవ్వి యిట్లనిరి. "మీరు అన్నట్లుగా యమధర్మరాజు సేవకులైనచో, ధర్మము గూర్చి వివరింపుడు ధర్మబద్ధముగా ప్రజలను శిక్షించు విధానము తెలుపుడు ఎట్టి మానవులకు శిక్షపడవలెను? ఎట్టి కార్యములు శిక్షార్హములు? శిక్ష మానవులకేనా, లేక జంతువులకు కూడ నున్నదా? మాకు తెలుసుకొను" వే వివరించి చెప్పవలెను".

యమదూత లిట్లనిరి "వేదములు నిర్దేశించినదే ధర్మము ధర్మమే నారాయణుని శ్వాసయని చెప్పన చ్చును. వేదానుసారము కానిదంతయు అధర్మము. భగవంతుడే ధర్మము ఎవరికి విధించిన ధర్మమును వారనుసరించనిచో, యముడు వారిని శిక్షించును మానవుడు తన కర్మలకు తగినట్లు జీవించును. కర్మలు చేయక యెట్టివారును ఉండరు వారు చేయు కర్మలను బట్టి, అనగా నత్కర్మలు దుష్కర్మలు, శిక్షగాని, ప్రతిఫలముగాని లభించును భవిష్యత్తులో కలుగబోవు జన్మ, మానవుడు యీ జన్మలో చేయు కర్మలను బట్టి విధిమగుచున్నది, పూర్వ జన్మలో చేసిన కర్మల ననుసరించి ప్రస్తుత జన్మ నిర్ణయమైనది. వసంత ఋతువులోని యీ క్షణము అనేక వసంతముల కొనసాగింపు, యిది వచ్చి పోవుచుండును. రాబోయే వసంతమునకు, యీ వసంతములో విత్తనములు పడును. సంయమని పేరుగల నగరంలో నివసించే యముడు, మానవులు యీ జన్మలో చేసిన కర్మల ననుసరించి, రాబోవు జన్మను నిర్ణయించును

"మానవుడు, అజ్ఞానము చేత, యీ శరీరము అశాశ్వతమని గమనించుటలేదు అజ్ఞానము చేత బుద్ధి కలుషితమై, యీ శరీరమే తానని యీ జన్మమాత్రమే గలదని భావించుచున్నాడు. పూర్వజన్మ గురించిగాని, రాబోవు జన్మగురించి గాని అతడు తలచుటలేదు స్వప్నములో మన్న మానవుడు, మెలకువస్థితిలోని తన శరీరమును గురించి యెరుగడు అనేక స్వప్నములలో అతడు ధరించిన శరీరములను గూడ యెరుగడు తనకు తామగా పట్టుపురుగు పట్టుదారము చుట్టుకొన్నట్లు మానవుడు తన ఆత్మకు కర్మలు చుట్టుకొని, బంధితుడననే భ్రమలో పడుతున్నాడు అందునుంచి బయటపడలేక పోతున్నాడు ఈ బంధము నుంచి స్వేచ్ఛను పొందుటకు తనయందే శక్తిగలదని గ్రహించునంతవరకు, మానవుడు కర్మలకు బద్ధుడు

శ్రీమద్భాగవతము

"అజామీశుని గురించి చెప్పెదము. ఒకప్పుడితడు చాలా మంచివాడు, సద్బ్రాహ్మణుడు, ధర్మవరుడు. బాగా చదువుకుని మంచి నడవడి గలిగి ధర్మమార్గమునందే సంచరించెను

"ఒకనాడు, భగవంతుని పూజకొరకు, తన తండ్రిచేయుచున్నట్లే, ఫలములు, పుష్పములు, కుశలను. తీసుకు వచ్చుటకు అడవికి వెళ్ళెను అడవిలో ఒక త్రాగుబోతు అధమజాతి స్త్రీతో సంగమించుట చూచెను. ఆ దృశ్యము చూచినంతనే, శారీరక యుద్రియ సౌఖ్యములు, వాటివంప కలిగి ఆనందము గురించి ఆలోచించుట మొదలైడెను. ఆమెతో తాను కూడ సంభోగించి, త్రాగుబోతు పొందిన ఆనందమును అతని ముఖమందుగాంచి, తాను కూడ అట్టి ఆనందమును పొందవలెనని తలంచెను.

"అజామీశుడు తన బుద్ధిని, నిగ్రహశక్తిని వినియోగించుటకు ప్రయత్నించెను కాని ప్రయోజనము లేకపోయెను శరీర సౌఖ్యమునకు బానిస అయ్యెను. కొన్ని క్షణములలో తాను అంతవరకూ నేర్చిన జ్ఞానమునూ, పొటించిన వియమ నిష్ఠలనూ మరచిపోయెను ధర్మమార్గమును తప్పెను ఆ స్త్రీకి బానిసయై, ఆమె తన నర్హస్వమను మోహముతో పడెను. ఆమె ఆశలను కోర్కెలను తీర్చుటకు, జాడము, దొంగతనము చేయ మొదలైడెను. సూక్ష్మముగా చెప్పవలెనన్న, అన్ని పాపకార్యములు అతనికి సహజమయ్యెను. తల్లిని, శాస్త్రనిధిగా వివాహమాడిన భార్యను విడిచి, యీ అధమజాతి స్త్రీతో జీవించుచూ పాపకార్యములు చేయుచుండెను ఇతడు పాపి. అందుచేత శిక్షార్హుడు".

యమకింకరులమాటలు నారాయణుని సేనకులు విని యిట్లనిరి. "ఈతని గురించి మీరు చెప్పినదంతయూ సత్యమే అతడు పాపాత్ముడనుటలో సందేహములేదు. కాని అతని ప్రాణము శరీరమును విడుచు సమయములో, "నారాయణా! నావద్దకురా" అని గట్టిగా అనేను

"అదియే ఆతడిని మిమ్ములనుండి రక్షించెను. గొంతెత్తి పిలిచిన వారిని భగవంతుడెన్నడూ ఉపేక్షించడు. అట్టివారిని తన భక్తులుగా పరిగణించి వారి పాపములను కడిగివేయును భగవంతుని దృష్టిలో ఆతడు పాపాత్ముడు కాడు, అందుచేత యమసామ్రాజ్యములో అతనికి స్థానములేదు. బహుశః మీరు, అతడు భగవంతునుద్దేశించి 'నారాయణ' అని అనలేదు, ఆ పేరుతో అతని కుమారుని పిలిచెనని అనవచ్చు. ఆ విషయము మాకు తెలియును. అయినప్పటికీ భగవంతుని నామమునకు అంతటి మహత్తర శక్తి కలదు ఆ శక్తివలన యథాలాపముగా నామము మచ్చరించినప్పటికీ, భగవంతుడు వారిని రక్షించును. బలమైన ఔషధమును తెలియక సేవించినప్పటికీ, దాని శక్తివలన రోగి యొక్క రోగము శమించును. అదే తీరున, అజామీశుడు, "నారాయణా! ఇక్కడకు"రా అని అనుటవలన యమ శిక్షనుండి రక్షితుడయ్యెను.

"మనిషి దొంగకావచ్చు, త్రాగుబోతుకావచ్చు. స్నేహితుని మోసగించవచ్చు, బ్రహ్మ హత్య గావించవచ్చు. గురువత్సాగమనము చేయవచ్చు, రాజును, స్త్రీని, తండ్రిని, గోవులను హత్యచేయవచ్చు, లేక వీటన్నింటి కన్న మించిన యింకే పాపములైన చేసేయుండవచ్చు. కాని భగవంతుని నామమును ఉచ్చరించినచో, అట్టివారు అన్ని పాపములనుండి రక్షణ పొందుదురు భగవంతుని పేరుతో కుమారుని పిలిచినను, భగవంతుని నామమును యథాలాపముగా లేక వేళాకోళముగా ఉచ్చరించినను, కేవలం ఆనందము కొరకు పాడేపాటలో ఒక పదముగా భగవంతుని నామము ఉన్నను, భగవంతుని విందిస్తూ నామమును ఉచ్చరించినను, యీ పరిస్థితులన్నిటియందు భగవంతుడు భగవంతుడు కరుణాపూరితుడై ఆ మానవుని రక్షించును ఒక నువిషి ఆకస్మాత్తుగా జారి మెట్లనుండి పడిపోయినప్పుడుగాని, లేక పాము కరచినప్పుడుగాని,

షష్ఠమ స్కంధము

లేక రోగముతో బాధపడుచున్నప్పుడుగాని, అంతరంగము నుండి అలవాటుగా భగవంతుని సిరిచినచో అతడు తప్పక రక్ష పొందును. మహర్షులు, పాపములను పరిహరించుకొనుటకు అనేక మార్గములు సూచించిరి. ఒకొక్కపాపమును ఒకొక్క విధముగా పరిహరించుకొనవలెను. ఇట్లు జరిగినప్పటికీ ఆ వ్యక్తి తిరిగి పాపము చేయడని నమ్మకము లేదు. ఇవి రోగమును తాత్కాలికముగా విహరించునట్టి ఔషధములు. ఈ పద్ధతులు హృదయము నుండి పాపములను నమూనముగా నాశనము చేయలేవు. కాని నారాయణుని పాదములకు శరణాగతులైన వారి పాపములు సంపూర్ణముగా తొలగిపోవును.

"చీకటి అంతటా వ్యాపించినపుడు ఒక చిన్న దీపము ఆ చీకటిని పోగొట్టుటకు చాందా? ఆ దీపము సెమ్మైయిండు నదియైన నూనెను వేసి దీపము వెలుగునట్లు చేసినచో, ఆ ప్రదేశమును చీకటి ఆవరించదు. భగవన్నామము భగవంతునిపై మనస్సు కుదుర్చును. దీని వర్ణవసానముగా పాపపు చింతలు మనస్సు నుండి తొలగిపోవును. అతనిలోని వాననలు వాటంతటవి నమసిపోయి, తిరిగి పాప కార్యములను చేయకుండును. ఈ అజామీళునికి భగవన్నామము శక్తి తెలియదు. అందుచేత బహుశః నామము ప్రభావమతనికి ఉండదని మీరవచ్చును. అది సరికాదు. ప్రమాదవశాత్తు విప్రురవ్య కట్టెకు తగిలినప్పటికీ, అది పూర్తిగా దగ్ధమగును. అదే విధముగా అజామీళుని పాపములన్నియు దగ్ధమయ్యెను మా మాటల యందు మీకు నమ్మకము కుదరకున్న, మీ యజమాని యమధర్మరాజును మా మాటలు నత్యమగునో కాదో అడిగి తెలుసుకొనుడు".

66 యముని వివరణ

యమదూతలు అజామీళుని విడిచిపెట్టి తమ యజమాని వద్దకు వెళ్ళిరి. వారి అనుభవమును యజమానికి పూర్తిగా వివేదించిరి అజామీళుని తీసుకువచ్చుటకు వెళ్ళగా నారాయణుని సేవకులు యే విధముగా అడ్డువడిరో వివరించిరి ఆ సేవకులతో జరిగిన సంభాషణ పూనగ్రుచ్చినట్లు చెప్పిరి. యమదూతల్లిగిరి. "ప్రభూ! ఇది వరకెన్నడును యిట్లు జరుగలేదు. మీరు ధర్మప్రభువులు. ఇంతవరకు మీరు విధించిన శిక్షనుండి యెవ్వరూ తప్పించుకొనలేదు. ఈనాడు నలుగురు విచిత్ర వ్యక్తులు మీ అధికారమున కడ్డువడిరి. మేము అజామీళుని పట్టుకొనగా, వారు యమపాశము నుండి అజామీళుని విడిపించిరి. ప్రాణము విడుచుటకుముందు 'నారాయణ' అనెను. తక్షణమే వారు అజామీళుని చెంతకు వచ్చిరి. మా విధిని నిర్వర్తించకుండ జేసిరి. భగవన్నామము గొప్పతనము వారు వివరించి, రావిని మీరు పూర్తిగా విశదపరచగలరని చెప్పిరి. అరెట్టులో మాకు తెలియచెప్పవలెను వారు అధికారపూర్వకముగా చెప్పుటచేత వారి మాటలను మన్నించవలసి వచ్చెను. యమపాశము నుండి పాపాత్ములను రక్షించు యీ వింతశక్తి యేమిట?"

యమదూతలు ఊహించిన రావికి వ్యతిరేకముగా యముడు చిరునవ్వు నవ్వి సంతోషముతో అతి సరళముగా యిట్లనెను "మానవుల జీవితముపై నాకు విశేషమైన అధికారమున్నది. వారిని శిక్షించు అధికారము కలదు. అంతవరకు మీరు తలచినది నత్యము. కాని, నాపై మరొకరు గలరు. వారిని వేసు గొరవించి మన్నించవలెను. అతడే నారాయణుడు మీరు వస్త్రమును చూచితిరా? అది విలువుగా అడ్డుగా దారములు వేయగా వేర్పడినది అదే విధముగా యీ రోకమను వస్త్రము భగవంతుడు నేసెను. అతడే యీ రోక

శ్రీమద్భాగవతము

సృష్టిస్థితియలకు కారకుడు.

"ముక్కుకు కట్టిన త్రాళ్ళను యిటునటు లాగి యెద్దును తోలినట్లు, యీ లోకము నందలి జీవులు వేదములనే త్రాళ్ళతో నడచుచున్నవి. మనము, ఇంద్రుడు, వరుణుడు, వాయువు, సూర్యుడు, అష్టదిక్పాలకులు, బ్రహ్మ, అగ్ని — వేయేల దేవతలందరూ కూడ నారాయణుని వైభవమును గ్రహించలేకున్నారు. అతని మాయను అంతకన్న తెలియలేకున్నారు. మానవునకు జ్ఞానేంద్రియములు — కళ్లు, ముక్కు, చెవులు, నోరు, చర్మము — కలవు. వస్తు ప్రపంచమును జ్ఞానేంద్రియముల ద్వారా అనుభవించుటకు, అతనిలో వేరొక వస్తువు కలదు, దాని చేతనే జ్ఞానేంద్రియములు పనిచేయగలుగుచున్నవి మానవుని హృదయములో నున్న యీ వస్తువును ద్రష్ట అవగా చూచువాడు, అందుకు అతనిలో మన్న యీ వస్తువు స్వభావమును మానవు డెఱుగలేడు. మాయ మానవుని ఆవరించి యుండుట చేత, అతని బుద్ధి కలుషితమై, అతనిలో దాగియున్న ఆత్మను గుర్తించలేక పోవుచున్నాడు

"భగవంతుడు విర్ణయించిన న్యాయమును చాలా కొద్దిమంది భోనేవోకడను. ఇతరులు బ్రహ్మ, నారదుడు, ననత్కుమారుడు, కపిలుడు, మనువు, ప్రహ్లాదుడు, జనకుడు, బలి, వ్యాసుని కుమారుడు శుక్రబ్రహ్మ.

"భగవన్నామమును పదేపదే పలుకుటను భక్తి యోగమందురు భగవంతుని చేరుటకీది సులభమైన మార్గము. ఇదియే మానవు డాచరించదగు అత్యుత్తమ ధర్మము. అజామీళుడు ఒకసారి భగవన్నామము నుచ్చరించినందుకు పాపవిముక్తుడై నా నుండి రక్షితుడయ్యెనుకదా! విత్యమూ భగవంతుని స్మరించుట వలన పాపములు నాశమగుట మాత్రమే కాదు, ముక్తి మోక్షముకలిగి కర్మబంధముల నుండి విముక్తిని పొందును భగవద్భక్తులను సులభముగా గుర్తించవచ్చు వారు సమబుద్ధి కలిగి యుందురు ద్వంద్వములచేత బాధనొందరు. వారు ప్రశాంత మనస్కులై యుందురు. భగవన్నామమనే కవచము వారిని రక్షించుచుండును.

"మీరెప్పుడును అష్టీవారి దగ్గరకు పోగూడదు. ప్రపంచ సుఖములందు మునిగి, యితర ఆలోచనలు లేవట్టి వారి వద్దకే మీరు వెళ్ళవలెను. వారు భార్య, పిల్లలు, యిల్లు, సంపద, సుఖ సంతోషములపై ప్రేమ యను మాయలో పడుచుందురు. భగవంతుని నామమును ఒక్కసాదైనా ఉచ్చరించని వారిని, భగవత్కథలను ఒకపర్యాయమైనను వినని వారిని నా దగ్గరకు తీసుకు రండు. భగవన్నామము నకల పాపములను కడిగివేయునని మీరు బాగుగా గుర్తుపెట్టుకొవలెను. జపతపములు, వ్రతములు మొదలైన వాని వలన భగవదనుగ్రహము యెక్కువగా కలుగదు. వారాయణుని భక్తులకు నా నుండి యెట్టి శిక్ష ఉండదని మీరు గుర్తుంచుకొనుడు".

ఇంతలో అజామీళుడు, మృత్యు పాశము నుండి తనను రక్షించిన వారి పాదములపై బడెను. అతడు మాట్లాడబోవునంతలో, వారు అదృశ్యమైపోయిరి. వారాయణుని సేవకులకు యమదూతలకు జరిగిన సంభాషణను అజామీళుడు పూర్తిగా విని యుండెను.

ఇంత వరకు గడిపిన జీవితమును తలచుకుని అజామీళుడు విచారముతో నుండెను తనలో తానిట్లునుకొనెను. "నేను చాలా పాపాత్ముడను. దేవా సౌఖ్యముల ప్రలోభములకు పశుడనై అధమ స్థితికి దిగజారితిని నత్తురుషులందరూ నా ప్రవర్తనను విరసించి ద్వేషింతురు. నా భార్యను, తల్లిదండ్రులను వదలిపెట్టితిని వారిని చివరవరకు పోషించి గౌరవించవలసి యుండెను.

షష్ఠమ స్కంధము

"నేను మిక్కిలి పాపాత్ముడ నన్నది నిజమే, కాని భగవంతుని సేవకులను చూచు భాగ్యము కల్గివది. పూర్వ జన్మలో నేను కొన్ని వత్సారములు చేసియుండవచ్చు, లేకున్న యిట్లు జరుగుట అసంభవము. ఈ పాపాత్ముని వారు భగవన్నామము పలుకుటయూ జరుగదు. అనా ఆ పవిత్ర నామమునకు అతి పాపాత్ముడనైన నాకు యెంతటి అంతరమో కదా? నాకు మరొక అవకాశము కలిగివది. నా పాపములన్నియు ప్రక్షాళితములైనవని భగవంతుడే అభియమిచ్చినాడు. ఇక మాతన జీవితమును జీవించెదను. నాకు మాతన జీవితము ప్రసాదించినాడు. దీనిని సద్వినియోగ పరచెదను. అజ్ఞానము వరికట్టెదను. కర్మ బంధముల నుండి విముక్తికి ప్రయత్నించెదను అందరి మానవులతో స్నేహపూర్వకముగా మెలగెదను. మనశ్శాంతి కలిగియుండి, పాపభూయిష్టమైన యీ లోకమునుండి స్వేచ్ఛను పొందుటకు శాయశక్తులా ప్రయత్నించెదను".

క్షణ కాలము ఉత్తములైన నారాయణ సేవకుల సాంగత్యము చేత అజామీకుడు నవ్యసేనుడు కుపక్రమించెను. నారాయణునికి అత్యంత భక్తుడయ్యెను. అతని కెట్టి అనుబంధములు లేవు. గంగా తీరము చేరి భగవంతుని ధ్యానించెను అతని శ్రద్ధాపక్షులు అతి తొందరతోనే అతనికి యీ శరీరము నుండి విముక్తిని కలిగించినవి. ఇది వరకు చూచిన నారాయణుని సేవకులను గాంచి, వారికి నమస్కరించెను. ప్రాణము నిష్క్రమించిన తర్వాత అతని శరీరము గంగాతీరమున పడియుండెను. అజామీకుడు భగవంతునిలో ఐక్యమయ్యెను.

67 దక్షుని పంశీయులు

ప్రచేతన సోదరుల కుమారుడైన దక్షుడు అశికిని వివాహమాడెను వారికి అరువది మంది పుత్రులు కల్గిరి అనువృత్తరమందు వీరిచే మానవాభివృద్ధి జరిగెను వారిలో పదిమందిని ధర్మునకు, పద ముగ్గురుని కశ్యప ప్రజాపతికి, యిరవై యేడుగురిని చంద్రునకు యిచ్చి వివాహము చేసెను భూత, అంగిరస, కృశాశ్రులకు చెరి యిద్దరిని, తార్దూనకు నలుగురిని యిచ్చి దక్షుడు వివాహము చేసెను కశ్యపునికి మరియొక పేరు తార్దూడని కొందరు చెప్పుదురు నంది దక్షుని వారసులలో ఒకడు దక్షుని కుమార్తెలలో ఒకరి పుత్రులు విశ్వేదేవులు. మరుద్వతి కుమారులు మరుద్వసుడు, జయంతుడు. జయంతునకే ఉపేంద్రుడని మరియొక పేరు. ఉపేంద్రునియందు వాసుదేవుని అంశ గలడు. దక్షుని కుమార్తెలలో ఒకరైన సంకల్పకు ఒక కుమారుడు కలడు. అతని పేరు కూడ సంకల్పుడు అతని పుత్రుని పేరు కాముడు. దక్షుని కుమార్తె వసువుకు అష్ట వసువులు కలిగిరి. వారు : ద్రోణ, ప్రాణ, ద్రువ, అర్జు, దోష, వసు, విభావసు, అగ్ని

అష్ట వసువులలో ఒకడైన వసువు భార్య అంగీరసి. వారి పుత్రుడు విశ్వకర్మ. ఇతడు దేవతా మందిరములు నిర్మించు నేర్పు గలవాడు విశ్వకర్మ కుమారుడు చక్షుషుడు ఇతడు, తర్వాత మన్వంతరమందు మనువు అయ్యెను

భూతుని భార్య సరూపకు కోట్ల కొంది రుద్రులు జన్మించిరి వీరిలో పదునొకండు రుద్రులు ప్రఖ్యాతి గాంచిరి వారు దైవత, అజ, భవ, భీమ, వామ, ఉగ్ర, వృషాకపి, అజైకపతి, అహిర్బుధవ్య, బహారూప, మహా తార్దూని భార్యలు వినత, కద్రువ, పతంగి, యామిని. పతంగి పక్షులకు, యామిని క్రిమికీటకములకు తల్లిదండ్రులనినతకు ఇద్దరు పుత్రులు, వారిద్దరు ప్రఖ్యాతి పొందిరి ఒకడు సూర్యుని రథసారథి యైన అరుణుడు

శ్రీమద్భాగవతము

రెండవవాడు వారాయణునికి వాహనమైన గరుడుడు కద్రువకు సర్పములు - శేష, వాసుకి, తక్షక, కర్కాటకాదులు జన్మించిరి.

చంద్రుని భార్యలు తారలు ఇరువది యేడు తారలతో చిత్ర, కృత్తిక, రోహిణి ప్రధానమైనవారు

కశ్యపుని భార్యలు అదితి, దితి, ధను, కన్త, అరిష్ట, సురస, ఇల, ముని, క్రోధవశ, తామ్ర, సురభి, నరమ, తిమి నముద్రములోని జంతువులకు తిమి తల్లి అయ్యెను. వీనిలో ప్రధానమైనది తిమింగిలము క్రూర మృగములు, తదితర జంతువులు సరమకు జన్మించెను. సరమకు జన్మించిన ఒక శునకము పేరు సారమేయుడు.

సురభికి ఆవులు గేదెలు జన్మించెను. తామ్రకు డేగలు, గర్జలు మున్నగు వారు కలిగిరి. మునికి స్వర్గములోని అప్సరసలు కలిగిరి. క్రోధవశ విషపూరితమైన కోరలు గలిగిన సర్పములకు తల్లి అయ్యెను ఇలకు వృక్షములు పుట్టెను. అరిష్టకు గంధర్వులు పుట్టిరి. మెత్తని పాదములు గల జంతువులు కన్తకు పుట్టెను

ధనుకు అరువది మంది పుత్రులు కలిగిరి. వారిలో శంఖరుడు, హయగ్రీవుడు, విభావసుడు, వృషపర్వుడు, స్వర్పానుడు, వైశ్రవసుడు, మున్నగువారు కలరు స్వర్పానుని కుమార్తెయైన సుప్రభను నముచి పెండ్లాడెను వృషపర్వుని కుమార్తె శర్మిష్ఠ అమె నహుషుని కుమారుడైన యయాతికి భార్య అయ్యెను. ధను మరొక కుమారుడైన వైశ్వానరునకు నలుగురు అందమైన కుమార్తెలు కలిగిరి. వారు ఉపదానవి, హయశిర, పులోమ, కాలక. ఉపదానవి హిరణ్యకుని వివాహమాడెను. అమె చెల్లెలు వాయుశిరను క్రతువు పెండ్లాడెను కశ్యప ప్రజాపతి పులోమ కలకలను వివాహమాడెను వీరిద్దరి పుత్రులు గొప్ప యుద్ధవీరులు వారు కాలకేయ, వివాతకవచు లను భీకర రాక్షసులుగా పేరు పొందిరి తరువాత కాలములో అర్జునుడు వారిని జయించెను ధను కుమారుడు విప్రసేద్ధి, హిరణ్యకశిపుని కుమార్తె సింహికను వివాహమాడెను వారికి మార్గులు పుత్రులు వారిలో జ్యేష్ఠులు రావా కేతువులు. వీరు వనగ్రహములలో స్థానమును పొందిరి

దక్షుని కుమార్తె అదితి చాలా ధన్యురాలు భాగ్యవతి అవతరించినపుడు అదితిని తల్లిగా యెంచుకొని మరెవరికీ పేరు. అదితి కుమారులు వివస్వంతుడు, అర్యముడు, పూషుడు, త్వష్ట, నవిత్పడు, భగుడు, ధాత, విధాత, వరుణుడు, మిత్రుడు, శక్రుడు, ఉరుక్రముడు

శ్రీర్దదేవ, మను, యమ, యమి వివస్వంతునకు కలిగిరి వివస్వంతుని భార్య సంధ్య ఆడ గుర్రము రూపుదాల్చి అశ్వవి దేవతలకు తల్లి అయ్యెను

వివస్వంతుని మరొక భార్య వాయు ఆమెకు శత్రువులు, మనునైన సవర్ణి కుమార్తె తపతి కలిగిరి అర్యముని భార్య మాత్రిక. ఆమె సంతానము చావపులుగా ఉండునట్లు బ్రహ్మ విర్రేశించెను

పూషణునకు సంతానము లేకపోయెను మహాదేవుని దక్షుడు అవమానించినపుడు నవ్విస వారిలో పూషణుడు కండు. తరువాత అతివి దంతములు పిరిగెను. అందుచే అతడు నమరలేకపోవుట చేత ద్రవ పదార్థములను చూత్రమే గ్రహించుచుండెను త్వష్ట రచనను, ఆమె సోదరిని వివాహమాడెను. వారి కుమారులు విశ్వరూపుడు, సన్నివేళుడు దేవతలను వారి సురుపు పదలి పెట్టినపుడు, వారు విశ్వరూపుని గురువుగా ఉండమని ప్రార్థించిరి

అష్టమ స్కంధము

పరీక్షిత్తు అడ్డుపడి యిట్లనెను. "ఆహా! ఎంత అద్భుతముగా నున్నది! దేవతలను ఆ గురువు యెందుకు వదలిపెట్టెనో చెప్పవలెను? బహుశః వారు తమ గురువునకు తీరని అపహరము గావించి ఆగ్రహము కల్గించి యుండవచ్చు. లేకున్న బృహస్పతి యెన్నడూ ఇంద్రునిపై గాని అతని ప్రజలపై గాని క్షోభము వహించలేదు. నాలో కలిగిన యీ కుతూహలమును మీరు తీర్చవలెను."

శుక్రబ్రహ్మ, పరీక్షిత్తు కుతూహలమునకు చిరునవ్వు నవ్వి యిట్లనెను. "అది పెద్ద గాథ. ఆ గాథను నీకు చెప్పట నాకు చాలా సంతోషము".

68 వృత్రాసురుని జననము

స్వర్గ లోకములకు ప్రభువగుటచేత ఇంద్రునికి గర్వము పొచ్చెను. ఒకప్పుడు శచీదేవితో కూడి సింహాసనముపై కూర్చుండెను. స్వర్గ లోకములోని ఇంద్రుని సేవకులందరూ ఇంద్రుని చుట్టూ జేరి యుండగా, గంధర్వులు అతని కీర్తిని శ్లాఘించుచుండిరి. తమ నృత్య కౌశలమును అప్పరసలు ఇంద్రుని సభలో ప్రదర్శించుచుండగా, గంధర్వ కిన్నరులు గానము చేయగా, ఇంద్రుడత్యంత వైభవముతో ప్రకాశించుచుండెను. సప్తర్షులు, ఏకాదశ రుద్రులు, ద్వాదశాదిత్యులు, అశ్వినీ దేవతలు, అష్టదిక్పాలకులు ఇంద్రుని వైభవమును కొనియాడుచుండిరి.

దేవతలకు గురువైన బృహస్పతి ఇంద్రుని సభకు వచ్చెను. అపాంభావ పూరితుడైన ఇంద్రుడు సింహాసనము నుండి లేచి గురువగు బృహస్పతిని గౌరవించకుండెను. ఈ అవమానమును బృహస్పతి సహించలేకపోయెను. ఏమియు మాట్లాడక, గర్వముగా సింహాసనముపై కూర్చున్న ఇంద్రుని చాలాసేపు తేరిపార జూచి, వెనుదిరిగి అక్కడనుండి వెళ్ళిపోయెను. అక్కడ నుండి వెళ్ళిన బృహస్పతి యింటికి చేరుకొనెను. తన గురువు వెళ్ళిన తర్వాత, ఇంద్రుడు తాను చేసిన అపరాధ మెంతటి తీవ్రమైనదో గ్రహించెను. తనను తానిట్లు నిందించుకొనెను. "గర్వము చేత నా కులగురువును అవమానపరచితిని. తక్షణమే వెళ్ళి అతని పాదములపై పడెదను. శ్మశానము వేడుకొందును". ఇంద్రుడు అతి తొందరగా బృహస్పతి గృహము సమీపించెను. కాని బృహస్పతి, ఇంద్రుని ఆలోచనలు ముందుగనే గ్రహించినవాడై, అర్చిత్యుడయ్యెను. అందుచేత ఇంద్రుడు బృహస్పతిని కనుగొన లేకపోయెను. ఇంద్రుని కేమి చేయుటకు పాలుపోకుండెను.

ఇంద్రుని గురువు బృహస్పతి కనుపించకుండుటచేత, ఇంద్రుడు విస్పృహుడయ్యెనను వార్తనలుదిక్కులా వ్యాపించెను. ఇంద్రునకు గురువు లేకుండుట కనిపెట్టి, యిదే అదవని తలచి రాక్షసులు తమ గురువైన శుక్రుని సంహారపై స్వర్గలోక ప్రభువైన ఇంద్రునిపై యుద్ధము ప్రకటించిరి. దేవతలు చిత్తుగా ఓడిపోయిరి. అసురుల ఆయుధములకన్న పదవీచ్యుతి దేవతల నెక్కువగా బాధించెను. వారు బ్రహ్మ కడకేతెంచి తమ దుస్థితిని నివేదించిరి. వారేమి చేయవలెనో సలహా యివ్వమని బ్రహ్మను కోరిరి.

దేవతలపై, ముఖ్యముగా ఇంద్రునిపై జాలిపడి బ్రహ్మ యిట్లనెను. "ఇంద్రుడా! గర్వముచేత నీవు గొప్పవాడైన బృహస్పతిని అవమానించివావు, ఇట్లు జరుగుట చాలా దురదృష్టకరము. నేనొక సంహార

శ్రీమద్భాగవతము

యిచ్చెదము. త్వష్ట్రుని కుమారుడైన విశ్వరూపుని వద్దకు యిప్పుడే వెళ్ళుము. అతడు నీకు సహాయము చేయగలడు. అతడు చాలా గొప్పవాడు, నీకు సహాయము చేయుటకు తగినవాడు. దేవతలకు గురువుగా మండుటకు నీ వతనిని అంగీకరించునట్లు చేయవలెను. అతడు సురుడుగుట చేత అతని సానుభూతి అనురులపై మండగలదు. ఆ విషయము నీవు విన్నవించి, అతనిని గురువుగా ఉండవలసినదిగా కోరవలెను. అతడు సహాయము చేయగలడు".

దేవతలు విశ్వరూపుని వద్దకు వెళ్ళి అతని పాదములపై పడగా, ఇంద్రుడతనితో యిట్లనెను. "మేము నీ వద్దకు యాచకులుగా వచ్చితిమి. నీకు మేము ధర్మ సూక్ష్మములు చెప్పటకు రాలేదు. కాని వేదములను బోధించు గురువు వేదములు మూర్ఖులవించిన వాడని నీకు గుర్తుచేయుచున్నాము. ప్రజాపతి ప్రతిబింబము తండ్రి, భూమి యొక్క ప్రతిబింబము తల్లి. సోదరుడు ఇంద్రుని ప్రతిబింబము, కరుణకు ప్రతిబింబము సోదరి. అహోనించని అతిధి ధర్మదేవత, అహోనించిన అతిధి అగ్నికి ప్రతిరూపము. అన్ని జీవులూ భగవత్స్వరూపములు. అందుచేత మమ్ములను నీతో సరిసమానముగా యెంచవలెను. నీవు మాకు గురువునై మాకు జయము కలుగునట్లు చేయవలెను. నా కంటె వయస్సులో నీవు చిన్నవాడవు. కాని నేనడిగిన వరము నీవు ప్రసాదించ మన్నావు కాబట్టి నీ పాదములకు ప్రణామిల్లుచున్నాము. నీవు మాకు గురువగుటచేత వయస్సుతో విమిశ్రము లేక నీకు సమస్కరించుచున్నాము. మా కోరికను మన్నించి మాలో ఒకరుగా మండవలసినదిగా ప్రార్థించుచున్నాము".

వారిని చూచి విశ్వరూపుడు చిరునవ్వుతో యిట్లనెను. "గురు పదవి నాకు యోగ్యమైనది కాదు. గురుత్వము వహించినవో, ఋషుల బ్రహ్మ తేజస్సు కలుషిత మగునని జ్ఞానులు చెప్పుదురు. కాని మీరు క్షేప పరిష్టితుల్లో నుండి నా సహాయము కోరుచున్నారు. కష్టములో నున్న వారిని ఆదుకొనుట ధర్మము. అందుచేత మీ కోరికను మన్నించెదను. ఈ గురు పదవిని చేబట్టి నన్ను త్యాగము చేయవలసినదని మీరు కోరుట చేత నేను సంధిగ్రములో పడినాను. అయినప్పటికీ మీ కోరికను కాదనలేను. మీకు గురువుగా నుండుట నాకు వమ్మతమే".

విశ్వరూపుడు వారికి గురువయ్యెను. అతనికి అనేక కళలందు పరిచయముండుటచేత, వారు పాగొట్టుకున్న రావివి తిరిగి వారు పొందునట్లు చేసెను. అతి శక్తివంతమైన నారాయణ కవచమును అతడు ఇంద్రునకు తొడిగెను. మరియు దేవతలకు ప్రభువైన ఇంద్రునకు 'ఓం నమో నారాయణాయ' అను పవిత్ర మంత్రమును ఉపదేశించెను. ఈ మంత్రము ప్రతి అవయవము, మనస్సు, కర్మ నారాయణ చింతతో నిండియుండునట్లు చేసి, కీడు కలుగకుండ కవచమువలె రక్షించును. 'ఓం నమో నారాయణాయ' అని పదే పదే ఉచ్చరించుటయే యీ కవచము యొక్క రహస్యము. ఈ కవచమును తొడిగి ఇంద్రుడు అనురులతో యుద్ధము చేసి జయము పొందెను. ఒకప్పుడు విశ్వరూపుడు గురుత్వము వహించగా ఒక యజ్ఞమును జరిపెను. దేవతలకు ప్రభువైన ఇంద్రునికి గురువుగా, విశ్వరూపుడు యజ్ఞపావిసువు దేవతలు స్వీకరించుటకు ఆయా దేవతలను "ఇంద్రాయ ఇదం", "వరుణాయ ఇదం" అని ఆవాహన చేయవలసి వచ్చెను.

విశ్వరూపుడు అనురజాతికి చెందిన వాడగుటచేత, సహజముగా అనురుల యెడ పక్షపాత వైఖరి గలవాడై, చిత్రమైన తంత్రము మఱయొగించి, యజ్ఞపావిసువు అనురులకు చేరునట్లుగా మంత్రముల నుచ్చరించి ఆవాహన చేసెను. ఇంద్రుడు తన గురువు మోసగించుచున్నాడని కనిపెట్టెను. ముందుగానే యిటువంటిది జరుగగలదని

షష్ఠమ స్కంధము

బ్రహ్మ ఇంద్రుని హెచ్చరించి, దానిని సహించవలెనని చెప్పెను. కాని ఇంద్రుడు, గురువు మోసము చూసి సహించలేకపోయెను. తన ఖడ్గమును తీసుకుని విశ్వరూపుని మూడు తలలు నరికివేసెను. మూడింటిలో 'సోమపీత' మను దానిని మొట్టమొదట నరికివేసెను. ఆ తలతో సోమరసమును త్రాగుచుండుట చేత ఆ తలకు 'సోమపీత' మను పేరు కల్గెను. ఈ తల శరీరము నుండి విడివడగానే కపింజల అనే పక్షిగా రూపొందెను. రెండవది నురము త్రాగుటచే 'నురపీత' మను పేరు పడిన తల కళావింగమును పేరుగల పక్షిగా మాలెను. మూడవ తల అన్నము తినుటచేత 'అన్నాదం' అను పేరు పడిన తిత్తిరి పక్షి అయ్యెను.

బ్రాహ్మణుని తలలు నరుకుట చేత ఇంద్రుడు బ్రహ్మహత్యా పాతకమునకు గురి అయ్యెను. ఒక ఏడాది ఇంద్రుడు బాధపడవలసి వచ్చెను. సంవత్సరము తర్వాత భూమిని, వనితలను, వృక్షములను తన యొక్క బ్రాహ్మణ హత్యా పాపమును పంచుకుని, తనకు పాప విముక్తి కల్గించుమని ఇంద్రుడు కోరెను. దానికి ఫలితముగా వారి కనేక వరముల నొసంగెను. వాటి వలన క్రమేపీ బ్రహ్మహత్యా పాప ప్రభావము వారిపై అంతరించునట్లు చేసెను.

తన కుమారుని చంపినందుకు తృష్టునకు ఇంద్రునిపై ఆగ్రహము కలిగెను. తృష్టుడు ఒక హోమ కార్యము జరిపి యిట్లు ఆవాహన చేసెను. "ఓ ఇంద్రశత్రు! లెమ్ము బయటకు వచ్చి తొందరగా నీ శత్రువును నధింపుము". హోమ కార్యము పూర్తి అయిన వెంటనే ఆ హోమాగ్ని నుండి ఒక భయంకర రూపము వెలువడెను. అతడు నల్లగా లావుగా నల్లని మేఘముల గుంపువలె కన్పట్టెను. అతని జాట్లు, కనులు రాగి వర్ణముతో నుండెను. మిట్ట మధ్యాహ్నపు సూర్యుని వేడిమివలె అది తీవ్రముగా నుండెను. అతని చేతిలో ఒక త్రిశూలము గలదు. అతనిని చూచినవారు భయపడి అక్కడ నుండి పారిపోయిరి. అతని రూపము, స్వరము, అరుపు చాలా భయంకరముగా నుండెను. అతని పేరు వృత్రుడు.

69 ఇంద్రునకు వజ్రాయుధము లభించుట

వృత్ర యకత్వము వహించి దేవతలపై దండెత్తెను. అతని మహత్తర శక్తిముందు దేవతలు నిలువలేకపోయిరి. దేనివలననూ వృత్రుని అణచుటకు సాధ్యము కాకుండెను. దేవతల అస్త్రము లన్నియు నిష్ఫలమయ్యెను. తృష్టుని కుమారుడైన వృత్రుడు, దేవతల అస్త్రములను మ్రొంగివేయుచుండెను. దేవతల అస్త్రములు తనలో నుండుటచేత వృత్రుడు మరింతగా ప్రకాశించుచుండెను.

భయముతో నిలువలేక దేవతలు పారిపోయిరి. ఆదిపురుషుడైన నారాయణుని వద్దకు దేవతలు వెళ్ళిరి. నారాయణుడు వారికి దర్శనమిచ్చి యిట్లనెను. "మీరు నిర్భయముగా నుండుడు. నేను మీకొక పద్ధతి సూచించెదను. అది వృత్రుని నాశనము చేయగలదు. మీరు దధీచి మహర్షి వద్దకు వెళ్ళవలెను. ఆ మహర్షి అశ్వినీ దేవతలకు బ్రహ్మ విద్యను బోధించెను. దానికి ప్రతిఫలముగా అశ్వినీ కుమారులు అతనికి అమృతత్వము ప్రసాదించిరి. మీరు దధీచి వద్దకు వెళ్ళి, అతని బలమైన అత్యంత శక్తితో క్రూడిన ఏముకలను యివ్వవలసినదని కోరవలెను. తృష్టునకు అజేయమైన కవచమును ప్రసాదించినవాడు దధీచి. అతడు తన కుమారునకు దానినివ్వగా, ధి కిచ్చెను. అతడు దానిని ఇంద్రుని కిచ్చెను. మీరు అశ్వినీ దేవతలను

శ్రీమద్భాగవతము

తోడుగా తీసుకువెళ్ళి, వారి సహాయముతో మీరు దధీచి మహర్షి శరీరమును కోరినవో అతడు తప్పక శరీరమును మీ కొరకు త్యాగము చేయును ఆ శరీరములోని ఎముకలను భయంకరమైన ఆయుధముగా తీర్చిదిద్ద వలసినదిగా విశ్వకర్మను కోరవలెను. అప్పుడది వజ్రాయుధముగును. నా సహాయ సంవత్సరాలు తోడుకాగా, ఆ వజ్రాయుధముచేత వృక్షుడు అంతమొందును. ఆ ఆయుధముచేత అతని తల తెగి మరణించిన వెంటనే మీ వెనుకటి ఔన్నత్యము, అస్త్రములు తిరిగి మీకు లభించగలవు".

దేవతలు దధీచి మహర్షి వద్దకు వెళ్ళి, అతని యెదుట సిగ్గుతో తలవంచుకుని విలబడిరి అతని పాదములపైబడి, ఇంద్రుడు సంకోచించుచు, తగ్గు స్వరముతో తనకొక సహాయము చేయవలసినదని అర్థించెను మునలీమహర్షి మానముగా చిరునవ్వు నవ్వుచూ ఇంద్రుడు కోరు అభ్యర్థనకై వేచి చూచుచుండెను. ఇంద్రుడు దధీచి శరీరము నందలి యెముకలు కావలెనని కోరుచు, తన కోరికకు కారణమును వివరించెను

దధీచి చిరునవ్వుతో వారి అభ్యర్థన పట్ల నిరసన తెల్పుచు యిట్లనెను. "దేవతలారా! మరణము యెంతో వైరాగ్యము పొందిన వారికి కూడ ఆమోద యోగ్యము కాదు. మీకు మతిపోయినట్లున్నది. భగవంతుడే వచ్చి అడిగిననూ, యే మానవుడూ తన ప్రాణమును త్యజించుటకు యిష్టపడడు నాకు మరణించవలెనని లేదు. వాకు అమృతత్వము లభించినది ఆ భాగ్యమును మీకొరకు నేనెందుకు పోగొట్టుకొనవలెను నేను మరణించుటకు యిష్టపడను, యీ శరీరమును త్యజించలేను "

దేవత లిట్లనిరి "ప్రభూ! మీరు చాలా గొప్పవారు. కష్టములో నున్న వారిపై మీ ప్రేమ, కరుణ అపారము. అటువంటి మీరు యీ విధముగా మాట్లాడుట యెట్లు తగును? ఏ మానవుడైననూ, తన బాధను నివారించుకొనుటకు తగిన శక్తి సంపదలను కలిగియున్నవో, ఇతరుల సహాయమును యొన్నడూ కోరడు కాని యిప్పుడు మేము క్షిప్త పరిస్థితిలో ఉన్నాము దీనిని నివారించుటకు మేము యేమియు చేయలేని స్థితిలో నున్నాము. మేము కోరిన కోరిక యెంత నీవమైనదో గ్రహించి కూడా, యీ సహాయమును మీ నుండి కోరవలసి వచ్చెను మేము రక్ష పడయుటకు యిదొక్కటే స్థూర్ణము దయచేసి మీరు దీనిని మాకు ప్రసాదించవలెను".

దధీచి యిట్లనెను. "మీ వాదనను త్రోసిపుచ్చుటకు నీలులేని విధముగా నన్ను యిరకాటములో పెట్టినారు కష్టములో నున్న వానికి సహాయపడలేని మానవుడు ఉన్నత లోకములకు వెళ్ళలేడు మీ కొరకు నేను మరణించ విశ్రయించుకున్నాను కరుణ కలిగిన మానవుడు, యితరుల కష్టములు తనవిగా భావించి పరిగణించును ఈ విషయము తెలిసికూడా, కష్టములో నున్నవారికి సహాయపడక వారికి కష్టముని నుండి విముక్తి కలిగింపని మానవునకూ వృక్షమునకూ భేదము లేదు మీ రుష్టితి నుండి కాపాడుటకు సహాయము చేసెదను మీరు ఆందోళన చెందవలసిన అవసరము లేదు నా శరీరమును పరిత్యజించిన, అది మీకు వినియోగపడునని నారాయణుడే స్వయముగా చెప్పెను "

దధీచి మహర్షి బ్రహ్మముపై మనస్సు లగ్నము చేసి సమాధిలోనికి వెళ్ళెను దేవతలు కోరిన తన శరీరమును పరిత్యజించెను. అతని శరీరములోని బలమైన ఎముకలను తీసుకొని వెళ్ళి విశ్వకర్మకు యిచ్చిరి.

విశ్వకర్మ ఆ ఎముకలతో పిడుగువంటి అతి భయంకరమైన ఆయుధమును రూపొందించెను. అది లోకములో వజ్రాయుధమని పేరు గాంచెను

తనకు యిష్టమైన ఐరావతము నధిరోపించి, ఇంద్రుడు వృత్రాసురునిపై యుద్ధమునకు సిద్ధపడెను. ఇంద్రుని నాయకత్వముతో దేవతలందరూ వృత్రాసురుడు తన సేనతో విలినియున్న ప్రదేశమును చేరుకొనిరి. వర్షరా నదీ తీరమున ఇంద్రునికి వృత్రాసురునికి మధ్య భయంకర పోరాటము సాగెను. అనురుంధరూ వృత్రాసురుని వైపు చేరిరి. వారిలో నముచి, శంబర, హయగ్రీవ, పులోమ, వృషపర్వ, హేతి, వ్రహేతి, మాలి, మమాలి, మున్నగువారు వ్రధాసులు ఇంద్రుని పక్షమున ఏకాదశ రుద్రులు, అష్ట వసువులు, ద్వాదశాదిత్యులు, ఆశ్వినీ దేవతలిద్దరు, నలుగురు పితృ దేవతలు, నలుబది తొమ్మింద్రు అగ్నులు, నలుబది తొమ్మింద్రు మరుత్తులు, పదుగురు విశ్వేదేవతలు, యింకా మరెందరో గలరు.

యుద్ధము చాలా భీకరముగా నుండెను. అనురుం అస్త్రములు యిప్పుడు దేవతల నేమియు చేయలేకపో యెను. అల్ప మనస్కులొడు మాటలకు ధీరులైన సజ్జనులు చలించనట్లు దేవతలు స్థిరముగా విలిచి పోరాడిరి. దేవతలు పైచేయిగా నుండిరి అనురులు యుద్ధభూమి విడిచి పరుగెత్తి పారిపోవుచుండిరి అనురులలో దైర్యము నడలుట జూచి వృత్రాసురుడు ఆగ్రహోవిష్టుడయ్యెను. అతడు స్వరము పెచ్చించి యిట్లునెను.

"మీరందరూ నేను చెప్పినది వినండి. మరణమునెవరూ తప్పించుకొనలేరు. ఒకసారి జన్మింపిన మీరందరూ మరణించుట తధ్యము. మరణము అనేక విధములుగా నంభవించును. ప్రతి ఒక్కరినీ, యేదో ఒక విధముగా పంటప్పుడు, ఎప్పుడో ఒకనాడు మరణించవలసి యున్నపుడు, మీరు ఆగి మరణము గురించి ఒకసారి యోచించుట నమంజనము కాదా? మరణము అనివార్యమైనపుడు, యీ భూమిపై జీవితము ముగిసిన పిమ్మట ఆ మరణము వల్ల పేరు ప్రఖ్యాతులు పొంది స్వర్గము నలంకరించ గలిగినపుడు, మరణము కోరుట శ్రేయస్కరము కాదా? యోగముతో యీ భౌతిక కాయమును విడనాడుట, యుద్ధ భూమిలో వెనుతిరుగక పోరాడుట, యీ రెండునూ కోరుకొన దగినవి. ఇవి అందరకూ సాధ్యము కాదు. చాల కొద్ది మందికే యిది సాధ్యమగును. అందుచేత మీరు మరణమునకు భయపడవలదు. జీవితమున కంతము యెట్లును తప్పదు"

అనురు లతని మాటలను వినకుండిరి. అప్పుడు దేవతలవైపు తిరిగి వృత్రాసురుడు కోపముతో యిట్లునెను. "పారిపోవుచున్న యీ అనురులను నేధించి యేమి ప్రయోజనము? మీ దగ్గర నుండి భయముతో పారిపోవుచున్న వారికి బాధ కల్గించుట మీకు గౌరవప్రదము కాదు. మీకు దైర్యమున్నచో నా యెదుట విలిచి నాతో యుద్ధము చేయుడు"

వృత్రుడు పెట్టిన కేకకు దేవతల గుండెలు భయముతో అదిరెను. తన శూలమునెత్తి యేకాకిగా వృత్రుడు దేవ సేనలో ప్రవేశించి, వారిని నాశనము చేయ మొదలిడెను. ఇంద్రుడు వృత్రునిపైకి ఒక పెద్ద గదను వివరగా, వృత్రుడు యెడమ చేతితో పట్టుకుని, అటు యిటు దాని నూపి ఇంద్రుని ఐరావతముపైకి విసిరెను. ఆ గదా ఘాతమునకు ఐరావతమునకు కొద్దిగా రెబ్బ తగులగా, ఆ యేనుగు కొన్ని అడుగులు వెనుకకు మరలెను. ఏరోధి కష్ట పరిస్థితిని గమనించి, వృత్రుడు మరల గదను ప్రయోగించకుండెను. ఇంద్రుడు తిరిగి వృత్రునిపై

శ్రీమద్భాగవతము

దాడి సలుపుట గాంచి, వృత్రుడు నవ్వి ఇంద్రునితో యిట్లనెను. "నీవంటి పాపాత్మునితో యుద్ధము చేయుట నా అదృష్టము. నాకు సోదరుడు, నీకు గురువు అయిన ఒక బ్రాహ్మణుని హత్య గావించినావు. అతడు నీ మంచినే తలపెట్టినాడు. ఈ కౌలమును నీ హృదయములోనికి పోనిచ్చి, నా చనిపోయిన సోదరుని ఋణము తీర్చుకొందును. నీ వజ్రాయుధమును నాపై నీవెందుకు ప్రయోగించుటలేదు? నేనన్న నీకు భయమా? లేక ఆ ఆయుధము పనిచేయదని సంశయమా? నారాయణుని పనులపై ఒక మహావ్యక్తి శరీరము నుండి తీర్చిదిద్దినది యీ వజ్రాయుధము. దానికి శక్తి దధించి వలన కలిగి, నారాయణునిచే పవిత్రమైనది. నాపై వజ్రాయుధమును ప్రయోగింపుము. భగవంతుడున్నచో జయము తథ్యము. నా వరకు నేను భగవంతుని తలచి, నా ఆలోచనలు భగవంతుని చింతనలో నిండియుండునట్లు చేయుదును. నేను చనిపోయినచో యీ పాపభూయిష్టమైన శరీరమును వదలిపెట్టుదును. అందుకు నేను విచారించను. నాపై వజ్రాయుధము ప్రయోగించుము. ఒక పాపాత్మునికి చేసిన విప్లవము ఫలించనట్లు, యీ వజ్రాయుధము నాపై పనిచేయదని నీకు భయమా? నీవు వినరని గది నిష్కలమైనట్లే యీ వజ్రాయుధము గూడ నిష్కలమగునని తలచుచుంటివా? ఆందోళన చెందకుము. నారాయణుని ఆశీర్వాదమొందిన యీ వజ్రాయుధము నిష్కలముకాదు. నీవు తప్పక నన్ను వధించెదవు".

అనుకొనని యీ సంఘటనకు ఇంద్రుడు నిరుత్సరుడై నిలుచుండెను. ఇటువంటి మాటలను యెవ్వరును శత్రువునుండి వివభోరు. దేవతల సేన అంతయు విశృంభముగా వృత్రుని మాటలను వినుచుండెను. వృత్రాసురుడు తిరిగి యిట్లు కొనసాగించెను.

"నావరకు నేను మనస్సును నారాయణుని పాదములపై లగ్నము చేసియున్నాను. నేను చనిపోయినట్లయితే యీ శరీరమునే బంధము నుండి విముక్తి కలుగును. తనస్సు చేసి యోగులు పొందు స్థితిని నేను పొందెదను. భగవంతుడు, తాను ప్రేమించిన భక్తులకు యీ ముల్లోకములలో సంపద వొసగెడు. ఎందుచేతనో తెలుసా? సంపద ద్వేషమునకు, భయమునకు, మానసిక బాధకు, అపాంభావమునకు, శత్రుత్వమునకు, విచారమునకు, నిస్ర్రాణకు కారణమని భగవంతునికి తెలియును. ఇంద్రా! వీటన్నింటి నుండి భగవంతుడు స్వేచ్ఛను ప్రసాదించుటేగాక యింకను ఆశీర్వదించును. దీనిని నమ్ముము. భగవంతుని అనుగ్రహ వరములను అనుభవించవలెనే కాని వర్ణించుటకు వీలుకాదు. భగవంతుడు దీని నెన్నడూ తెలియలేడు".

అకస్మాత్తుగా వృత్రునకు యుద్ధభూమి దాని పరిసరముల గురించిన ఆలోచనలు మరుగయ్యెను. అతని మనస్సు నారాయణునిపై నుండగా నిట్లనెను. "ఓ ప్రభూ! నీ సేవకులకు సేవకునిగా నన్ను గొనిపామ్ము. నీ గుణములనే నా మనస్సు ఆకోచించునట్లు చేయుము. నా కంఠము నుండి నీ గొప్ప తనమును కీర్తిండు స్వరములనే రావిమ్ము. ఈ శరీరము నీకు ప్రీతికరమైన పనులనే చేయునట్లు అనుగ్రహింపుము. నాకు నీవే కావలయును. ప్రభూ! నాకు బ్రహ్మస్థితిపై గాని ద్రువ స్థితిపైగాని కోరికలేదు. ఈ భూమిపై చక్రవర్తి కావలెనని గాని, పరలోకమును పాలించవలెననిగాని కోరిక లేదు. నాకు మోక్షముగాని, యోగశక్తిగాని వలదు. పిల్లపక్షి తల్లిపక్షి కొరకు, దూడ తల్లియైన ఆవు కొరకు, తనను విడచి చాలా దూరముగా తెలియని దేశములకేగిన భర్తకొరకు ప్రేమతో భార్య, యెట్లు పరితపించునో, నేనును నీకొరకై అట్లే తపించుచున్నాను. పునర్జన్మయను నుడిగుండములో చిక్కుకుని యున్నాను. అందునుండి నాకు విముక్తిని ప్రసాదించుము. నీ భక్తుల యెడ నాకు ప్రేమ పెంపొందింప జేయుము. ఆ విధముగా నేను తప్పక నీకు ప్రിയమైనవాడ నగుదును. నీవు కల్పించిన మాయచేత నేను యీ శరీరమునకు, భార్యకు, బిడ్డలకు, ఇంటికి, 'నావి' అని భ్రమించే యితర

షష్ఠమ స్కంధము

వస్తువులకు కట్టుబడిపోయినాను. దయచేసి యీ మాయను తొలగించి, యీ వస్తు ప్రపంచముతో బంధమును త్రెంచుకొనుటకు సహాయము చేయుము".

71 వృత్రాసురుని వధ

వృత్రుడు యుద్ధమునకు సన్నద్ధుడయ్యెను. త్రిశూలమునెత్తి ఇంద్రునినైపు వరుగిడి యిట్లు అరచెను. "ఇంద్రా! నీవు మరణించుటకు సిద్ధము కమ్ము". త్రిశూలమును త్రిప్పి అతి వేగముగా ఇంద్రునిపైకి విసరెను మండుచున్న గ్రహము ఆకాశములో నంచరించుచున్నట్లు గోచరించెను ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధము చేత త్రిశూలము ధరించిన వృత్రుని బాహువును వరికివేసెను. ఆ బాహువును ముక్కలు ముక్కలుగా జేసెను. తన బాహువును వరికివేయుటచే వృత్రునికి విపరీతమైన బాధ కలిగెను ఆ బాధ వలన కోపముతో పిచ్చివాడయ్యెను. వృత్రుడు రెండవ చేతితో ఇనుప గురియ పట్టుకుని ఇంద్రుని సమీపించెను ఇంద్రుని చేతిలో వజ్రాయుధ ముండెను. వృత్రుడు ఇనుప గురియతో ఇంద్రుని, ఐరావతమును బలముగా కొట్టెను ఐరావతము తొండమునకు బలముగా తగులగా, వృత్రుడు కొట్టిన ధాటికి ఇంద్రుని కుడి చేతి నుండి వజ్రాయుధము జారి క్రింద పడెను. శత్రువు సముఖములో క్రిందకు పంగి వజ్రాయుధమును తీసుకొనుట సిగ్గుమాలిన పని యని ఇంద్రుడు తలచి తీసుకొనకుండెను అది గమనించి వృత్రుడు ఇంద్రునితో యిట్లనెను "ఇంద్రా! ఎందుకు సంకోచించుచున్నావు? ఆలోచించుటకుగాని, జరిగిపోయిన దానికి విచారించుటకుగాని యిది సమయము కాదు వజ్రాయుధము తీసుకుని, దానితో నీ శత్రువునైన నన్ను చంపుము

"జయోపజయములు మానవుని జీవితములో ప్రతినిత్యము కలుగుచుండును ఎల్లప్పుడూ ఒకడే విజయము పొందుట జరుగదు. ఈ లోకములో జరుగు సంఘటనలు వానివి నిర్దేశించుట భగవంతుని అధీనములో నున్నవి. పాపము సామాన్య ప్రజలు అజ్ఞానముచేత నత్యమును తెలియక, యీ జీవిత పరమావధి శరీర రక్షణమేనని భావించెదరు ఇంద్రా, యీ సత్యము గుర్తు పెట్టుకొనుము ఈ ఒక్క లోకమే కాదు, సమస్త లోకములు ఒక అద్వితీయ శక్తికి లోబడి యున్నవి. ఇది చాలామందికి తెలిసిన వాటికన్న అతీతమైనది. కర్రనుండి మానవ, జంతు రూపములుగా తీర్చిదిద్దిన బొమ్మలను బొమ్మలాటలో చిత్రవిచిత్రముగా ఆడించుట నీవు యెన్నడూ చూడలేదా? దారములతోలాగి వాటి యజమాని ఆడించగా అవి కదులుట లేదా? వాటంతట అవి కదలుటకు శక్తి కలదా? అదే విధముగా, మనమందరమూ భగవంతుడు ఆడించినట్లు ఆడుచున్నాము. ఈ లోకమును జీవులతో పోషించిన భగవంతుడే తిరిగి అదే జీవులతో యీ లోకమును వాశనము చేయుచున్నాడు. భగవంతుని చేతిలో మనమందరము పరికరములము. ఎట్టి కోరికలు లేని మానవుడు కూడ జయము పొందిన తర్వాత అతని ప్రవర్తన మరొక విధముగా నుండును. అతడు యీ జీవితము, వైభవము, ఖ్యాతి, సంపదలతో అనుబంధము పెంచుకొనుట ప్రారంభించును. అందుచేతనే సమబుద్ధి కలిగి యుండవలెనని జ్ఞానులు చెప్పుదురు. జయోపజయములు, ఖ్యాతి అషఖ్యాతి, సుఖ దుఃఖములు, జీవన్మరణములు యెదురైన పుడు మానవుడు పొంగిపోదు, కృంగిపోదు. సత్యరజస్తమో గుణములు ప్రకృతి స్వభావము, వీనితో ఆత్మకు యెట్టి సంబంధము లేదు ఆత్మను తెలుసుకొని బ్రహ్మాస్థితిని చేరిన మానవుని యీ ద్వంద్వము లేనియు చేయలేవు. నన్ను చూడుము. నా ఆయుధము నీ చేతిలో విరిగిపోయినది, నా భుజమును నీవు

శ్రీమద్భాగవతము

నరికితివి. మన యిద్దరి మధ్య జరుగుచున్న యీ యుద్ధమును ఆటలో యెవరో ఒకరి జీవితము నాశము కాగిండు. ఎవడు గెలుచునదీ నిశ్చయముగా చెప్పటకు వీలుకాదు ఇది ఒక జాదము వంటిది. ఫలితమును భగవంతునికి వదలిపెట్టి, మన శక్తిసామర్థ్యముల మేరకు మనము నిధివి కానిచ్చెదము. ఇంద్రా, రమ్మ పోరును కొనసాగింపుము'

ఇంద్రునికి శత్రువైన వృత్రునిపై విపరీతమైన గౌరవాభిమానములు కలిగెను. వృత్రుని తెలివి, ఉదార బుద్ధి, వేదాంత జ్ఞానము చూచి ఇంద్రుడు యిట్లనెను. "నీ గొప్పతనమునకు నేను అచ్చెరువందుచున్నాను. నీ మనస్సు యీ ప్రాపంచిక వస్తువులన్నిటి కన్న చాలా ఉత్తమమైనది నీవు సిద్ధ పురుషుడవు. అందరికీ భ్రాంతిని కల్గించు మాయకు నీవు అతీతుడవు. వీరో అసుర లక్షణములు లేవు అసురడనైన నీవు రజోగుణముతో విండియుండవలెను కాని వీరో అట్టి గుణము లేకుండుట విశేషము. నీవు శుద్ధ సాత్వికుడవు నీ మనస్సు భగవంతుని యందు సుస్థిరమై యున్నది. నీ గొప్పతనమునకు నా జోహారులు".

ఆ తర్వాత వారిద్దరూ ధర్మ యుద్ధము గావించిరి. వృత్రుడు భయంకరమైన ఇనుప మేకును ఇంద్రునిపై విసరగా, అది ఇంద్రుని వజ్రాయుధము చేత ముక్కలు ముక్కలయ్యెను. వృత్రుని రెండవ భుజము కూడ ఇంద్రుడు నరికివైసెను వృత్రుడు తన నోరుని విప్పి విశాలమొవర్చెను అది భూమి నుండి ఆకాశమునకున్నంత విశాలముగా నుండెను. వృత్రుడు ఇంద్రుని, అతని యేనుగును మ్రింగివేసెను. ఇది జరిగిన తర్వాత దేవతలలో కలకలము చెలరేగెను వృత్రుడు ఇంద్రుని మ్రింగినప్పటికీ అతడు నారాయణ కవచము ధరించి యుండుటచేత చావకుండ రక్షణ పొందెను. ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధముతో వృత్రుని శరీరము లోపలి భాగములను తెగవరికి, తవకెట్టి పోని కలుగకుండ వెలుపలికి వచ్చెను పైకి వచ్చిన ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధముతో వృత్రుని శిరస్సు ఖండించెను ఈ దృశ్యము నందరూ చూచుచుండగా, వృత్రుని ప్రాణము శరీరము నుండి లేజో రూపములో బయటకు వచ్చి నారాయణుని పాదముల వద్ద అదృశ్యమయ్యెను

72 బ్రహ్మ హత్యా పాపము

వృత్రుడు మరణించిన తర్వాత, యీ లోకమందు, స్వర్గలోకమందు ప్రతి ఒక్కరూ నిర్భయముగా సంతోషముగా నుండిరి. కాని ఇంద్రునకు అట్లుకాదు అంతకు పూర్వము వృత్రుడు దేవతలను వేధించుచున్న పుడు, వారు వృత్రుని హతము గావించుచుని ఇంద్రుని వేడుకొనిరి కాని ఇంద్రునికి యిష్టము లేకుండెను. బ్రహ్మహత్యా పాపము కలుగువని అతడు భయపడెను ఇంద్రుడిట్లనెను "ఇదివరలో విశ్వదూపుని చంపినపుడు బ్రహ్మహత్యా పాపము నాకు చుట్టుకుని ఒక సంవత్సరము వరకు వదలకుండెను భూమి, వృక్షములు, స్త్రీలు దయతో నా పాపములో పాలు పంచుకుని నన్ను పాప విముక్తుని చేసిరి. హోమాగ్ని నుండి పుట్టిన వృత్రుని నేను హతమార్చినచో, తిరిగి నన్ను యీ పాపము చుట్టుకొనినపుడు, నాతో పాలు పంచుకుని రక్షించు వారెవరు?"

ఋషులు ఇంద్రునితో యిట్లనిరి. "భయపడకుము. నీవు తేయబోవు అశ్వమేధ యాగమునకు మేము అధ్వర్యము వహించెదము. ఆ యజ్ఞము నిన్ను యీ పాపమునుండి విముక్తుని గావించును" ఇంద్రుడు

షష్ఠమ స్కంధము

సందేహముగా చూచుట గాంచి ఋషులు తిరిగి యిట్లనిరి. "అశ్వమేధ యాగమునందు భగవంతుడైన నారాయణుడు పూజింతును. అతడు మానవుని అన్ని పాపములను పరిహరించును. అతని నామములను కీర్తించుటచేత మహాపాతకములైన బ్రహ్మహత్య, గోహత్య, పితృహత్య, మాతృహత్య, గురుహత్యల నుండి మానవుడు విముక్తుడగును. అటువంటపుడు, లోక కళ్యాణమునకై యీ వృత్రుని సంహరించుట వలన ఆ పాపము విన్ను చుట్టుకొనదు".

ఋషులు చెప్పిన విషయములు ఇంద్రునికి నమ్మకము కల్గించగా, అతడు వృత్రుని సంహరించెను. వృత్రుని వధానంతరము బ్రహ్మహత్యా పాపము ఇంద్రుని వెంటడించెను. ఇంద్రుడొక్కడే దీనివలన బాధపడుచుండెను. ఇతరులెవ్వరూ అతని బాధలో పాలువంచుకొనలేదు. ఈ భూమి అంతయు ఇంద్రుడు పరుగెత్తి, చివరకు మానవ సరస్సునందు ప్రవేశించెను. వెయ్యి సంవత్సరముల వరకు ఆ సరస్సులోని వద్దు కాండము వాశ్రయించి అందు పసించుచుండెను. ఈ సమయమందు జరిగిన యజ్ఞములలో తన భాగమైన హవిస్సును గ్రహించక యుండెను. మానవ సరస్సును లక్ష్మీదేవి రక్షించుచుండుట చేత బ్రహ్మహత్యా పాపము అతని దరికి రాలేకపోయెను. ఆ వద్దు కాండమునందు ఆశ్రయము పొంది యున్నప్పుడు నిత్యమూ యీ పాపము నుండి విముక్తి పొందు మార్గములను గురించి ఆలోచించుచుండెను. తపస్సు తప్ప మరొక మార్గము లేదని నిశ్చయించుకొనెను.

వేయి సంవత్సరములు తపస్సు చేయుట చేత ఇంద్రుడు బ్రహ్మహత్యా పాపము నుండి విముక్తిపొంది, తిరిగి బ్రహ్మ ఆహ్వానింపగా స్వర్గము చేరుకొనెను. తర్వాత ఇంద్రుడు అశ్వమేధ యాగము నిర్వహించెను.

ఇంద్రుడు స్వర్గమున లేని సమయమందు, నహుషుడు తాత్కాలికముగా ఇంద్ర పదవిని చేబట్టి స్వర్గమును పాలించెను.

73 చిత్రకేతు మహారాజు

పరీక్షిత్తు అడ్డుపడి శుకబ్రహ్మతో యిట్లనెను. "ప్రభూ! వృత్రుని రాక్షస జన్మము గురించి చెప్పుచుండిరి. దేవతలతో యుద్ధము చేయునపుడు అతని క్రూరకృత్యములను గూడ తెలిపిరి కాని వృత్రుడు ఆడినమాటలు నారాయణుని గొప్పభక్తుని మాటలవలె నున్నవి. ఈ భయంకర రాక్షసుడు నారాయణుని భక్తుడగుట యెట్లు సాధ్యమయ్యెను? ఇది నాకు బోధపడక గండరగోళముగా నున్నది. దీనిని మరికొంత విశదముగా తెలుపవలెను. వృత్రునికి భగవంతుని యెడల ఉన్నటువంటి భక్తి, పాత్విక గుణములు కల్గిన దేవతలకు, ఋషులకు గూడ లేదని తోచుచున్నది. ఈ లోకములో సముద్రతీరమున నున్న యిసుక రేణువుల కన్న యెక్కువ మంది జీవులు ఉన్నారు. వారిలో అతికొద్దిమంది మాత్రము ధర్మమార్గ మనుసరింతురు. ఈ కొద్దిమందిలో చాల తక్కువ మంది మోక్షము జీవిత ధ్యేయమని తలచెదరు. మోక్షమును ఆపేషించువారిలో వెయ్యికి ఒక్కరు ధర్మమును శ్రెయస్కాంక్షగలుగుచున్నారు. అట్టి జీవులలో కోటికొక్కరు నారాయణుని పాదములు చేరగలుగుచున్నారు. అటువంటి పందర్బములో, దేవతలను బాధించి అనేక పాపకృత్యములు గావించిన అసురుడైన వృత్రునకు నారాయణునిపై అంతటి భక్తి యెట్లు కలిగెను? చివరకు అతని ప్రాణము

శ్రీమద్భాగవతము

నారాయణుని పాదములనెట్లు చేరగల్గెను? ఇది చాలా విచిత్రముగా గోచరించుచున్నది. దీనిని విశదముగా తెలుపవలెను''

పరీక్షిత్తు సందర్భోచితముగా వేసిన ప్రశ్నకు శుకబ్రహ్మ సంతసించి యిట్లనెను ''నీ ప్రశ్న ఉచితమైనది వృత్రాసురుని అధ్యాత్మిక తత్వము వెనుక ఒక గాధ కలదు. నీకు ఆ గాధను వివరించుచుటకన్న సంతోషకరమైనది మరియొకటి లేదు శూరసేన రేశమందు చిత్రకేతు మహారాజు గలడు అతడు యా రోకమును ధర్మయుతముగా పాలించెను అతడు చాలా మంచివాడు కాని ఒకే ఒక సంఘటన ఆ మహారాజు ముఖంతోషములను కూండ్రిోసెను. అతనికి అనేకమంది భార్యలున్నప్పటికీ సంతానము లేకుండెను అతనికి సర్వము ఉన్నప్పటికీ పుత్రుడు లేకుండుటచే అతడు విచారముగ నుండెను.

''ఈ భూమిపై సంచారము చేయుచున్న అంగిరస మహర్షి ఆ దేశమునకు వచ్చుట తటస్థించెను. చిత్రకేతు మహారాజు అంగిరస మహర్షిని విషయపూర్వకముగా ఆహ్వానించి తగిన గౌరవ మర్యాదలు చేసెను. రాజు సర్వసములకు సంతోషించి మహర్షి యిట్లనెను ''వశేషమైన మర్యాదను చూపి ప్రవర్తించు రాజును దర్శించుట చాలా సంతోషమైన విషయము నీవు సత్పురుషుడవు, పెద్దలను గౌరవించుచున్నావు. సాధారణముగా మానవులు వేచికోరకు పరితపింతురో అవన్నియు నీకున్నవి నీకు లభించిన అద్విష్టమునకు నీవు పూర్తిగా అర్హుడవు. కాని, నీవు విచారముతో మన్నట్లు కన్నడుచున్నావు నీ ముఖమందు విచారము స్పష్టముగా గోచరించుచున్నది నీ విచారమునకు కారణమేమిటో తెల్పుము?''

రాజు తన దురదృష్టమునకు కారణమును వివరించి యిట్లనెను ''నీవు గొప్ప ద్రిష్టపు నాలో ప్రవేశించి వా సంతోషమును వారింది దొరికివేయుచున్న యీ పురుగును ఊహించగలరు! అయినప్పటికీ, మీరు అడిగితిరి కాబట్టి చెప్పుచున్నాను నాకు అందమైన భార్యలు గలరు, వారందరూ మంచివారు నాకు సర్వస్వమూ ఉన్నప్పటికీ, పుత్రునికి తండ్రికాలేని చింత మిగిలిపోయెను ఇతిర వస్తువులు యెన్ని ఉన్నప్పటికీ అవి నాకు సంతోషము నిచ్చుటలేదు ఆకలిగానున్న వానికి పుప్పులు, గింధము యిచ్చినచో అతిని ఆకలి తీరదు. ఆహారముతోనే ఆకలి తీరగలదు మీరు నాయందు రయి తంచినట్లైన, నాకు సహాయము చేసి, పుత్రులు లేని వారికి కలిగే సరకము నుండి రక్షింపవలెను తప్పక నాపై రయి చూపుడు.''

బ్రహ్మ కుమారుడైన విజాలిపడి, ఒక దివ్య పదార్థమును తివ్వుని అధిపత్యములో తయారుచేసి రాజువకిచ్చి, దానిని జ్యేష్ఠభార్యకు యిమ్మచి చెప్పెను. రాజు జ్యేష్ఠభార్యను పిలిచి, యిరువురు పరిశుద్ధులై మహర్షికి వమన్మరించిరి తర్వాత రాజు ఆ పదార్థమును మహర్షి ఆజ్ఞాపించినట్లుగా తన భార్యకు యిచ్చెను అమె దానిని పేవించిన తర్వాత, మహర్షి వారి దగ్గరనుండి నిష్క్రమించి తన సంచారమును కొనమొగించెను తరువాత కొంతకాలమునకు ఆ రాజునకు పుత్రుడు కలిగెను రాజ్యములో అందరూ యెంతో ఆనందించిరి

షష్ఠమ స్కంధము
74 రాకుమారుని మృతి

రాజు ఆనందమునకు అవధులు లేకుండెను పుత్రునిపై విశేషమైన అనుబంధము కలుగగా, ఆ బాలునితోనే యొక్కన కాలము గడుపుచుండెను. రాజునకు ఆ బాలుని తల్లి యొక్కన ప్రేమపాత్రురాలు కాగా, మిగిలిన భార్యలు రాజు తమ్ము అలత్యము చేయుచున్నాడని భావించిరి. ఇప్పుడు తమ్ము రాసీల కన్న చులకనగా మాచుచున్నట్లు వారు తలచిరి. రాకుమారుడు పుట్టకమునుపు తమ్ము చూచుటకు రాజు వచ్చుచుండెను, యిప్పుడు వచ్చుట పూర్తిగా మానివేసెను. అంతేగాక, వారికి రాకుమారుని తల్లి, అనగా జ్యేష్ఠభార్యపై అనూయకలిగెను ఆమెకు మాత్రమే మాతృత్వము దానివలన కలిగే ఆనందము లభించినది ఇతర భార్యలకు యీ అదృష్టము లేకపోవుటచేత వారికి రాజు జ్యేష్ఠభార్యపై అనూయ పెరిగెను ఈ అనూయచేత వారు వివేకమును కోల్పోయి, విపరీత చర్యకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఒకరోజు ఆ శిశువుకు విషము పెట్టిరి

రాజు జ్యేష్ఠభార్య పుత్రుని పరుండబెట్టి, తాను లేచివెళ్ళెను. పుత్రుని చూచి నిద్రపోవుచున్నాడని ఆమె తలచెను. ఆమె నిత్యకృత్యములను గావించు కొనుచుండెను కొంతసేపయిన తర్వాత, తన పుత్రుడు చాలాసేపు నిద్రపోయినాడని తలచి, సేవకురాలిని పుత్రుని లేపి తీసుకురమ్మని పంపెను. ఆ సేవకురాలు వెళ్ళి చూడగా శిశువు మరణించి యుండెను ఆ దృశ్యము చూచి ఆమె బిగ్గరగా కేకపెట్టగా, శిశువుతల్లి యేమి జరిగెనో యని హఠాహఠి వచ్చెను. ఒకక్షణములో రాకుమారుడు మరణించెనన్న వార్తనలుదిశలా ప్రాకెను మహారాణి మూర్ఛపోయెను రాజు ఆమె అంతఃపురమును చేరెను మరణించిన పుత్రుని చూడగానే రాజు తనలోని వివేకము నశించెనని తలచెను మతిచెడిన వారివలె ఆ రాజదంపతులు చేయు రోదనముతో రాజు భవనములో శోకము తాండవించెను దేశమంతయు ఊవ్యము నిండినట్లయ్యెను.

వారివద్దకు పుత్రుని ప్రసాదించిన అంగిరస మహర్షి వారదునితో వచ్చెను. వారు రాజును నమిపించి, విచారగ్రస్తుడైన రాజునకు జ్ఞాన బోధచేయు మాటలతో నిట్లు పలికిరి. "ఒ రాజా! నీవు నీ కుమారుని మరణమునకు శోకించుచున్నావు కాని నీవు చక్కగా యోచించినట్లయితే నీవు శోకించుట చాలా తెలివితక్కువ పని యని గ్రహించగలవు నీవు అంతగా విచారించుటకు అతనికి నీకు యేమి సంబంధము? నీకు అతనితో గల బంధుత్వమేమి? నీవు తండ్రీవని, అతడు నీ కుమారుడని భావించుచున్నావు ఒక క్షణములోచింపుము నీ పూర్వజన్మమున, అతని పూర్వ జన్మమున, నీ రాబోవు జన్మమున, అతని రాబోవు జన్మమున, యిప్పుడు మీయిద్దరికీ ఉన్న సంబంధము గలదా? మీమీ పూర్వజన్మలలో యీ సంబంధము గలదా? ఇప్పుడు నీకు కుమారుడైన యితడు రాబోవు జన్మలో నీకు పుత్రుడుగా కలుగబోడు అతడు నీకొక స్నేహితుడు, శత్రువు, లేక పూర్తిగా ఆపరిచితుడు కావచ్చు ఈ తండ్రీ పుత్రుల సంబంధము స్థిరమైనది కాదు నది వేగముగా ప్రవహించునపుడు, యిసుకరేణువులు కొంతదూరము ప్రవాహముతో ప్రయాణము చేయును. అటు తర్వాత అవి మరి యెన్నటికీ కలియక విడిపోవును అదే విధముగా, కాలప్రవాహములో, నీవు, నీ పుత్రుడు కొంతకాలము కలిసి ప్రయాణించినారు ఇప్పుడు మీరు విడిపోవు సమయము ఆసన్నమయ్యెను. మరొక చెట్టు విత్తనముల నుండి చెట్లు పుట్టినట్లు యీ లోకమున శిశువులు పుట్టుచున్నారు ఎవ్వరికీ ఆ శిశువులపై అధికారము లేదు. దేని గురించియు విచారించవలసిన పనిలేదు. మాయ చేత భ్రాంతి చెంది, నీవు తండ్రీవని యితడు పుత్రుడని తలచి రోదించుచున్నావు ఈ భ్రాంతిని వదిలి పెట్టుము

శ్రీమద్భాగవతము

"వీవు, నేను, నకల జీవులు, జడవదార్థములు యీ భూమిపై జన్మించి కొంతకాలము మాత్రమే ఉండును. మరణము తర్వాత తిరిగి ఒకరినొకరు కలియబోరు. ఈ భూమి మన మందరము కలిసి నివసించుటకు ఒక తాత్కాలిక గృహము. అందుచేత నీవెందుకు విచారించెదవు? భగవంతుడు, సృష్టించి, పోషించి, లయము చేయును. ఇది ప్రకృతి వ్యాయము

"తండ్రిగా పేర్కొను 'దేహి' శరీరమువలన, తల్లిగా పేర్కొను 'దేహి' శరీరమునుండి పుత్రుడని పేర్కొను 'దేహి' శరీరము ఉద్భవించుచున్నది. పితృనము నుండి చెట్టు పుట్టుట యెంత సహజమో, ఇదియూ అంతే. 'పుట్టుట గిట్టుట కొరకే' అను న్యాయము ననువరించి, శరీరములు వశించును ఇది ప్రకృతి వ్యాయము. కాని, దేహి అనగా ఆత్మ యెన్నడూ నశించదు. కాబట్టి సశించనటువంటి దాని గురించి మరణించినట్లు భావించి విచారించనవసరము లేదు. ఆత్మ సహజ స్వభావమును తెలియకుండుటచేత, శరీరము ఆత్మ వేర్వేరు కాదనువట్లు తోచును. ఈ అవిద్యను విడిచిపెట్టినంతనే నీ విచారము ననుసరింపును ఈ బాధలు, నష్టములు కేవలము అసత్యములని తలంచి ధైర్యము తెచ్చుకొని లెమ్ము. నీవు యిందుకై బాధపడుట అనవసరము".

చిత్రకేతు మహారాజు మహర్షి మాటలను విని, చేతులతో కన్నీరు తుడుచుకుని యిట్లనెను. "నన్ను యింతగా నమదాయించి, విచారమును మానమని చెప్పు మీరెవ్వరు? మీ వంటి ఉత్తమ జీవులు లోకమంతా పంచరించి, భ్రాంతిలో మున్న నా వంటి సామాన్య మానవులు అనుబంధము వల్ల కలిగే దుఃఖముతో మతి చెడినప్పుడు, సత్యము బోధించి ధైర్యము కలిగించుదురు. ఆజ్ఞాన వముద్రములో కొట్టుమిట్టాడుతున్న నావంటి అభాగ్యజీవులకు మీరు ప్రభువులు దయచేసి, చీకటిలో నిండిన నాహృదయములో జ్ఞానజ్యోతి వెలిగించి, నాకు ఆనందమును ప్రసాదించుడు".

అంగిరసుడిట్లనెను "ఓ రాజా! నేను అంగిరస మహర్షిని ఒకప్పుడు నీవు కోరగా, నీకు పుత్రుని ప్రసాదించినాను ఇతడు బ్రహ్మ కుమారుడు నారదుడు, నాకు సోదరుడు నీ పుత్రుని పోగొట్టుకున్న దుఃఖముతో ఉండుటచేత నీవు నన్ను గుర్తించకుంటివి. నిన్ను రక్షించుటకు మేము వచ్చితిమి భగవంతుని యొడల భక్తిగల నీవు విచారించుట తగదు. ఇంతకు పూర్వము నేను నీవర్తకు వచ్చినపుడు బ్రహ్మవిద్యను బోధించి యుండవలసినది. కాని అప్పటికి నీవు పరిపక్వత చెందలేదని గ్రహించినాను అప్పుడు నీవు యింకా భగవంతుని మాయలో చిక్కుకుని యున్నావు పుత్రుడు కావలెననే ప్రాపంచికమైన కోరిక నీలో బలముగా నుండెను. అందుచే నీకు పుత్రుని ప్రసాదించితిని. ఇప్పుడు పుత్రుని కోల్పోయిన తండ్రివడే వ్యధను నీవు అనుభవిస్తున్నావు

"ఓ రాజా! భార్య, ఇల్లు, సంపద, కీర్తి, భోగ్యవస్తువులు, రాజరికము, సేవకులు, బంధువులు - యివన్నీ బాధ, విచారము, భ్రాంతి, భయము, దుఃఖమునకు కారణములు ఒక క్షణమాలోచించు. నీవు యెప్పుడైన యీ పాధముపై కెక్కి, మేఘములు ఒకదానినొకటి వెంటాడుట చూచితివా? ఒక్కొక్కప్పుడు, అవి పెద్దవగరములో సేనలుగను, పాడైన గోపురములు గల భవనములుగను కన్పించుట గమనించితివా? నీ ఊపాలో యెప్పుడైనా శూన్యము నుండి ఒక మహావగరము ఆవిర్భవించినట్లు గమనించితివా? జ్ఞానులు యీ మేఘ వగరమును గంధర్వవగది అందురు. ఇది ఊపాశక్తిచేత రూపొందిన వగరము

"నీవెప్పుడు స్వప్నము గాంచలేదా? స్వప్నములో నీవు అందు ఒక పాత్రవని తలంచలేదా? స్వప్నము ముగిసి మెంకువస్థితికి వచ్చిన తర్వాత, స్వప్నములోని అనుభవములు అసత్యమని, మెంకువస్థితిలోని

షష్ఠమ స్కంధము

అనుభవములు సత్యమని భావించెదవు చల్లని గాలి వీచుటతోనే గంధర్వనగరి చెదరిపోయి అది అంతయు అనత్యమని, అటువంటి నగరము లేదని గ్రహించెదవు. నీవెన్నడూ యిట్లు తలంచలేదా? ఈ లోకములోని అనుభవములు కూడ అట్లే

“ఈ రాజ్యము, సంపద, భార్యలు, యెవరి మరణమునకు విచారించుచున్నావో ఆ పుత్రుడు, యివన్నియు స్వప్నములో కాంచు వస్తువుల వంటివి అవి నిజముగా లేవు. మెలకువస్థితిలో నీవు స్వప్న లోకములోని అనుభవములు అనత్యములని గ్రహించినట్లే, బ్రహ్మాస్థితిని చేరినపుడు యీ లోకములోని అనుభవములు కూడ స్వప్నలోకములోని అనుభవములవలె అనత్యమని గ్రహించగలవు. ఈ స్వప్నము నుండి తెలివితెచ్చుకుని తెమ్ము. ఈ లోకములో యేదియు సత్యము విత్యము కాదని తెలుసుకొనినచో, నీవు యీ విచారమునుండి లేరుకొనగలవు”

అటుపిమ్మట నారదుడిట్లనెను “నీకు ఉపనిషత్తులలో నొక మంత్రమును బోధించెదను. ఒకవారము రోజులు నీవు ఆ మంత్రము నుచ్చరించిన తర్వాత ఆదిశేషుని చూడగలవు అప్పుడు నీవు ద్వైతభావము వీడి, ఉత్తమజీవులు పొందిన సర్గతిని పొందగలవు”

నారదుడు తన యోగశక్తివేత అక్కడి వారందరూ చనిపోయిన రాకుమారుని చూచునట్లు చేసెను. నారదుడతనితో యిట్లనెను “నీకు అభివందనము. మరణించిన రాకుమారుని ఆత్మవునీవు. నీ బంధుజనమును పరికింపుము నీ తల్లి, తండ్రి, యితరులు నువ్వువారిని విడిచివెళ్ళినందుకు విచారిస్తున్నారు నీవు వదలిపెట్టిన యీ శరీరములోనికి తిరిగి ప్రవేశింపుము నీ తండ్రి నీకు యిచ్చుటకు సిద్ధముగా నున్న యీసంపదను, రాజ్యమును అంగీకరింపుము. ఈ సింహాసనముపై కూర్చుని అందరికీ ఆనందము చేకూర్చుము”.

రాకుమారుని ఆత్మ యిట్లు పలికెను. “దివ్యమైన ఆత్మ కర్మలలో చిక్కుకొనుటవలన, యీ లోకములో మానవుడుగా, పక్షిగా, లేక మృగముగా జన్మించును. ఆ విధముగా చూచినట్లయితే, యీ లోకములో జన్మించిన ప్రతిఒక్కరూ, యెప్పుడో ఒకప్పుడు మరొకరికి పుత్రుడుగావో, తండ్రిగానో, తల్లిగానో, స్నేహితుడుగానో, బంధువుగానో, లేక శత్రువుగానో ఉండియుందురు బంగారము, యితర వస్తువులను అమ్ముట- కొనుటచేత నిత్యము ఒకరి చేతులనుండి మరొకరి చేతులలోనికి మారుచున్నది. అదే రీతిగా, ఆత్మ ఒక శరీరమునుండి మరొక శరీరమునకు, ఒక తండ్రి నుండి మరొకనికి మారుచున్నది. ఈ బంధుత్వము అనిత్యము, అనత్యము. ఈ బంధుత్వము ఉన్నంతవరకు మమకారముండును. కాని ఆత్మకు, శరీరములో ఉంటూన్నప్పటికీ, యీ భ్రాంతి ఉండదు సంబంధము వలననే బాధ జనించుచున్నది. ఇది ఒక బంగారపు కడ్డి వంటిది

“ఉదాహరణకు ఒక బంగారు కడ్డిని తీసుకొనుము. ఈరోజు అది ఒక లోభి పెట్టెలో నున్నది. నిన్నటి దినము అది బంగారువస్తువులు చేయు కంసాలి ఇనుపపెట్టెలో నుండెను. కొన్ని సంవత్సరముల తర్వాత మహారాజు కోశాగారములో నుండును ప్రతిఒక్కరూ బంగారు కడ్డి తమ పెట్టెలో నున్నదందురు అది లోభి పెట్టెకావచ్చును, కంసాలి ఇనుపపెట్టె కావచ్చును, లేక రాజు కోశాగారము కావచ్చును కాని వారు, బంగారు కడ్డికి పెట్టెతోగాని, దాని స్వామితోగాని అనుబంధములేదని గ్రహించలేరు. అదే విధముగా ఆత్మకు యేటువంటి అనుబంధములేవు. అందుచే బాధకాని, సుఖముగావి ఉండదు. అందుచేతనే శరీరములో నున్న ఆత్మ, శరీరము విడిచిన తర్వాత విచారించదు”. ఆ విధముగా రాకుమారుని ఆత్మపలికి, వారందరి నుండి అదృశ్యమయ్యెను.

శ్రీమద్భాగవతము

ఈ దృశ్యమును చూచి అచ్చెరువొంది, మరణించిన రాకుమారుని మాటలు వినగా, వారి దుఃఖము తొలగిపోయి, విర్విచారముగ నుండిరి. వారికిగల గొలుసుల బంధము త్రెగుటచేత యెటువంటి బాధయు లేకుండెను ఆ తర్వాత రాకుమారుని మృతదేహమునకు అంత్యక్రియలు జరిపిరి. సవతితల్లలు తమ అకృత్యమునకు పశ్చాత్తాప పడి, పాపవిముక్తికి ప్రతములు చేపట్టిరి.

అంగీరస, వారద మహర్షులు పలికిన పలుకులకు చిత్రకేతు మహారాజు మనస్సు, ప్రశాంత సరస్సువలె, నిశ్చలముగా నుండెను. బురదతోనిండిన సరస్సును విడిచి యేనుగు వెళ్ళినట్లు, రాజు దేశము విడిచి రోకసంచారమునకు వెడలెను.

సప్తమ స్కంధము

75 బ్రహ్మవిద్య

చిత్రకేతు మహారాజ యమునా నదీ తీరమును చేరెను. పవిత్ర నదీ జలములో స్నానమాచరించి ధ్యానమున కుపక్రమించెను. అంగిరస నారద మహర్షులు ఆతని మనుసులో మెదలగా, మానసికముగా వారి నావాహన చేసి, మనస్సునందే వారికి ననుష్కారములు చేసెను. వెంటనే వారడుడు, అంగిరసునితో ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఇది వరలో మంత్రము నుపదేశించెదనని మాట యిచ్చిన ప్రకారము రాజున కామంత్రము నుపదేశించిరి ఆ మంత్రము, రాజు ఆదిశేషుని చేరుటకు సహాయపడునని చెప్పి, రాజును మహర్షులిద్దరూ ఆశీర్వదించి వెళ్ళిపోయిరి.

చిత్రకేతు ఆ మంత్రమును యేడు దినములు, యేడు రాత్రులు నిర్విరామముగా నుచ్చరించెను. అతడు కేవలము జలము మాత్రమే ఆహారముగా గ్రహించుచుండెను. ఏడవరోజు రాత్రి అతడు విద్యారంభమయ్యెను. అతని మనస్సు నిర్మలముగా ప్రకాశవంతముగా నుండెను. మరికొద్ది రోజులకే భగవంతుని మరొక రూపమైన ఆదిశేషుని చేరెను. రాజు పాగడ్డలకు సంతసించి, ఆదిశేషు డిట్లనెను "నీ భక్తి నాకు సంతోషము కలిగించెను. నా వద్ద జ్ఞానము పొందుటకు వెళ్ళమని వారద, అంగిరసులు నీతో చెప్పియున్నారు. నీకు బ్రహ్మవిద్యను బోధించి, నీ మనసు నుండి మాయ అనే తెరను తొలగించి నిర్మలము గావించెదను.

"ఈ ప్రపంచమంతయు నే నావరించియున్నాను. నేను ద్రష్టను, దృష్టమును. దర్శన విరానము నేను నేను ద్రష్టను, దృష్టమును, యీ రెండింటికీ భేదము లేదు. చూచువాని యందును, అతడు చూచు వస్తువు నందును నేను ప్రవేశించి ఉంటున్నాను. ఒకప్రక్క వస్తు ప్రపంచము కలదు; మరొక ప్రక్క యీ వస్తు ప్రపంచము ననుభవించు మానవుడు కలడు. విజముగా యీ రెండును ఒకటే. నేనే యీ రెండు రూపములు ధరించుచున్నాను కాని యీ రెండింటికీ భేదము లేకపోవుట సత్యము. నేను రెండింటియందు వ్యాపించి యున్నాను. స్వప్నము, స్వప్నము ననుభవించు వానిని ఉపమానముగా తీసుకుని మరికొంత విపులముగా చెప్పెదను.

"మానవుడు నిద్రపోవుచున్నపుడు స్వప్నమందు అనేక వృక్షములు, పర్వతములు, యితర వస్తువులతో కూడిన లోకమును చూచును. ఈ స్వప్నలోకమును సృష్టించినది నిద్రించుచున్న మానవుడు, అతని మనస్సు వందు మాత్రమే యీ లోకము కలదు. అతను లేక స్వప్నలోకము లేదు. మరియు, స్వప్నమునందు తాను మెలకువ కలిగియున్నట్లు, లేక స్వప్న ప్రపంచములో ఒకచోట, తాను నిద్రించి యున్న స్థలము కాక, ఉన్నట్లు కలగనును. కోసల దేశములో నిద్రించుచున్న వ్యక్తిగాంధార దేశములో యేదో జరుగుచున్నట్లు కలను గనును. ఇవన్నియు కలలు గనేవారి సామాన్య అనుభవములు. నీ దృష్టిని కొద్దిగా మృదించి, ఆత్మయే కలను గమచున్నవాడుగా పరిగణించినట్లయితే, యీ లోకమంతయు సామాన్య మానవుడు చూచుదానికి భిన్నముగా నుండును. బ్రహ్మస్థితిని పొందినవానికి, యీ లోకము స్వప్నతుల్యమగును. ఈ లోకమంతయు స్వప్నమును గమచున్న ఆత్మ సృష్టించుకొన్నది; ఇది నిద్రలో మానవుని మనస్సు సృష్టించు స్వప్న లోకములవలె నుండును. ఆత్మ, తాను గమచున్న స్వప్నము నుండి మేలుకొన్నంతనే, అనగా జ్ఞానోదయము కలిగినదని గ్రహించినవం

శ్రీమద్భాగవతము

అనే, యీ వస్తు ప్రపంచమంతయూ మాయ యని గ్రహించును

"మానవుడు మూడు అవస్థలను పొందుచున్నాడు. జాగ్రదవస్థ, స్వప్నావస్థ, నిద్రావస్థ ఇవి ఒకదాని తర్వాత ఒకటి ప్రతి ఒక్కరికీ కలుగుచుండును. జాగ్రదవస్థలో స్వప్న లోకముండదు స్వప్నములో నున్నప్పుడు జాగ్రత్ లోక ముండదు. నిద్రావస్థలో జాగ్రత్ లోకముగాని, స్వప్నలోకము గాని యుండవు. కాని యీ మూడు అవస్థలందు ప్రత్యేకముగా ఒకటి ఉంటున్నది అది 'నేను మెలకువలో నున్నాను', 'నేను నిద్రించుచూ స్వప్నము గాంచుచున్నాను', 'నేను గాఢ నిద్రలో నున్నాను', అని అంటున్నది. అదియే ఆత్మ, నీలో, వాలో ఉన్నది 'నేను' అందరిలో ఉన్నాను ఈ సత్యమును గ్రహించినట్లయితే సుఖ దుఃఖములకు, యితర ద్వంద్వముభూతులకుగాని తావు లేదు. ఎందుకనగా అప్పుడు యీ బహుళ ప్రపంచము అదృశ్యమగును. అప్పుడు నీకు సమదృష్టి యేర్పడి అన్నీ ఒకే విధముగా గోచరించును వృక్షము-గడ్డిపోచ, సర్పతము-యినుక రేణువు; ఇవన్నియు ఒకటేయని, ఆత్మ వ్యక్త రూపములని తలచెదవు రెండుమా ఒకటేయని గ్రహించుట వలన వానిలోగల భేదములు కనుపించవు అన్నింటిలో నేను వ్యాపించి యున్నట్లు గ్రహించగలిగిన స్థితిని బ్రహ్మస్థితి యందురు

"ఈ సత్యము తెలియనంతవరకు జీవుడు యీ వస్తు ప్రపంచములో కొట్టుమిట్టాడుచుండును సత్యమును యెఱుగ కుండుట చేత, ద్వంద్వములకు లోబడి బాధల సమభవించును అందుచే ద్విని
సంపాదించుటకు యత్నించవలెను. దీనివలన అన్నింటియందు సమదృష్టి కలుగును బ్రహ్మవిద్య యందు ఆరితేరన వారికి అన్నియూ ఒకే విధముగా గోచరించును

"జ్ఞానవంతులు మొదట చైరాగ్యము వలనరచుకొనవలెను ఇది స్వేచ్ఛను అనగా బ్రహ్మస్థితిని పొందుటకు మొదటి మెట్టు

"మానవులు లోకములో సుఖప్రాప్తికి, దుఃఖ వివృత్తికి తీవ్రముగా ప్రయత్నించెదరు వారు చేయు కర్మంబ్బింటికి యిదే ధ్యేయము. కాని, చిత్రమేమనగా వారు ఆశించినది లభ్యమగుటలేదు వారికి సుఖప్రాప్తిగాని, దుఃఖ వివృత్తిగాని కలుగుట లేదు మానవుడు తీవ్రముగా ప్రయత్నము చేసి పొందవలసినది ఒకే ఒక్కటి; అది మూడు అవస్థలందు ఉండునది. ఓ రాజా! ఈ సత్యమే 'నేను' అని గ్రహింపుము. నాయందే మానవుని సునస్సు లగ్నము కావలెను. వన్న ధ్యానించుము.

"నేను యంతవరకు బోధించిన రానివి చక్కగా తెలిసికొనినచో, నీవు వన్న చేరుకుని వాలో ఐక్యము కాగంపు".

అటుపేమ్మల ఆదిశేషుడు అదృశ్యమయ్యెను. రాజు వర్ణింప సాధ్యముకాని శాంతిని పొందెను ఇంకెప్పుడూ తనకు విచారము కలుగదని గ్రహించి మిక్కిలి ఆనందించెను ఆకాశములో యెగురగలిగే రథమునెక్కి చిత్రకేతుడు ప్రయాణము చేసెను అనేక వేల సంవత్సరములు అతడట్లు నిర్విచారముగా యెట్టి బంధములూ లేక సంచరించెను భగవంతుని కీర్తించుచూ కాలమును వెళ్ళబుచ్చెను

ఒకప్పుడు మహాదేవుని నివాసమైన కైలాస పర్వతము మీదుగా ప్రయాణించుచుండగా, చిత్రకేతుడు మహాదేవుని ప్రకాశవంతమైన రూపమును చూచెను. నారాయణుడు తనకు ప్రసాదించిన రథము నుండి, చిత్రకేతుడు కైలాస పర్వతమును, అందు ప్రమథగణములు మహాదేవుని చుట్టూ చేరియుండగా చూచెను. మహాదేవుడు ఋషులందరి మధ్య కూర్చుండెను. అతని ఒడిలో సతీదేవి కూర్చుని యుండెను. ఒక చేతితో మహాదేవుడొక నాలింగము చేయుచుండెను ఇది చూచి చిత్రకేతుడు విరగబడి, వారందరికీ వినబడునంత గట్టిగా నవ్వెను చిత్రకేతుడు యిట్లనెను. "మహాదేవుడిట్లు చేయుట చాల ఆశ్చర్యముగా నున్నది అతడు యీ లోకమునకు ప్రభువని అందురు అతడు అందరకూ గురువుగా ప్రసిద్ధిచెందెను. అతడు ఋషుల సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించుచుండెను మరి నేను మాచునదేమి? బాహుముగా అందరి సమక్షములో, తన భార్యతో రతికేళి జరుపుచుండెను సన్యాసి వస్త్రములు ధరించి, జడలు కట్టిన వెంట్రుకలతో, పవిత్ర శాస్త్ర గ్రంథముల నెరిగియు, యీ మహాదేవుడు, అజ్ఞాని కుసంస్కారుడైన సామాన్య మానవునివలె, అందరితో తన భార్యతో రతికేళి జరుపుచున్నాడు ఎందుచేత? అజ్ఞానులు కూడను సిగ్గు విడచి యిట్లు ప్రవర్తింపరు రహస్యముగా భార్యతో రతి సలిపెదరు మరి యీ దృశ్యము నెట్లు అర్థము చేసుకొనవలెను?"

ఈ మాటలను మహాదేవుడు విని ఊరకుండెను. అతడు నవ్వుచు మౌనముగా నుండుట జూచి, యితరులుకూడ అట్లే మౌనము వహించిరి ఎవ్వరూ ఒక్కమాట కూడ పలుకకుండిరి. కాని సతీదేవి రాజు మాటలను విని సహించలేకపోయెను తనకు గల ఇంద్రియ నిగ్రహము యితరులకు లేదని గర్వముతోమన్నాడని సతీదేవి తంచి, అతని కొక గుణపాఠము నేర్చి అతని గర్వము నణచవలెనని భావించెను. ఆమె కనులు క్రోధముతో యెర్రబడగా యిట్లనెను "ఈ మనిషి చాలా గొప్పవాడననుకుని మనవంటి 'సిగ్గులేని' వారలకు ప్రవర్తనా నియమావళిని బోధించుట కష్టమైనది ననుకొనుచున్నాడు.

"బ్రహ్మ, బ్రహ్మ పుత్రులైన భృగు నారదుల సందేశములను వినినవారు, తదితరులు యిక్కడ చేరియున్నారు వీరికెవరికీ ప్రవర్తన తీరు తెలియదనియు, తనకొక్కనికే తెలుసుననుకొనుచున్నాడు ఇప్పుడే కళ్లు తెరిచిన యీ రాజు, వీరంతా మూర్ఖులని, నా భర్త మహాదేవుడు గౌరవమునకు అనర్హుడని భావించుచున్నాడు ఈ రాజు గర్వము నణచవలసిన సమయము వచ్చినది; ఇతనిని శిక్షించక తప్పదు ఇతడు నారాయణుని పాదముల దరిదాపులలో నుండుటకేమాత్రము అర్హుడే అందుచేత, ఓ చిత్రకేతూ! నీ అహంకారమునకు శిక్షగా, నీవు ఆసుర జాతిలో జన్మించవలసినదిగా శపించుచున్నాను".

చిత్రకేతు మహారాజు రథము దిగి, వినయపూర్వకముగా సతీదేవికి ప్రణమిల్లెను అతడిట్లనెను "జగజ్జీవనీ! ఈ రెండు చేతులు జోడించి నీ శాపము స్వీకరించెదను. మానవుడు, యిదివరలో తాను చేసిన కర్మలకు ఫలితమును భగవంతుడు నిర్ణయించును మానవుడనే జంతువు మాయచేత భ్రాంతిలో చిక్కుపడి, యీ సంసార వలయములో గిరగిర తిరుగుచూ, బయటపడు మార్గము తెలియక, ఒక దాని వెంట ఒకటి వచ్చే సుఖ దుఃఖముల ననుభవించుచుండును ఈ ద్వంద్వములతో ఆత్మకు యెట్టి సంబంధము లేదు ఇతరులెవరూ పీటినీ కలిగించలేరు అనంత ప్రవాచముగా భ్రాంతిలో నిండిన యీ లోకములో, శాపమునకు, వరమునకు ఒక స్థానమున్నదా? స్వర్గమేది? నరకమేది? సుఖమేది? దుఃఖమేది? వరమాత్మ, మాయచేత జీవులను

శ్రీమద్భాగవతము

సృష్టించును అతడే వారికి బంధమును, బంధ విముక్తిని యేర్పరచును. కాని పరమాత్మ వీటి కఠిణముగా మండును. అతనికి ఒకరిపై రాగము మరియొకరిపై ద్వేషము లేవు. అతనికి బంధువులుగాని, స్నేహితులుగాని లేరు. అతని కన్నియు ఒకే విధముగా గోచరించును. అతనిలో ద్వంద్వములు లేవు. తల్లి! నీవు నాకు శాపమిచ్చినందుకు నీపై నాకు కోపము లేదు. శాపమును ఉపసంహరింపమని గాని, మార్చమని గాని అడుగను. నా మాటలు కష్టము కల్గించినవో నన్ను మన్నించవలెను''.

వారిద్దరకూ సమస్కరించి, చిత్రకేతుడు, రథమునెక్కి ముఖముపై చిరునవ్వు చిందగా ఆక్కడ మండి వెల్లిపోయెను

మహాదేవుడు చిరునవ్వుతో రాజాసు గమనించుచుండెను అతడు సతీదేవివైపు తిరిగి యిట్లనెను. "నారాయణుని భక్తుల గొప్పదనమును చూచితివా? వారిని యేదియు కలుషితము గావించలేదు నారాయణుని భక్తులకు వ్యర్థము, పరకము, శాపము, పరము, అన్నియు నమానమే. వారు యెట్టి ఉద్రేకములకు లోనుకాకుండ, యెక్కడ ఉన్నప్పటికీ శాంతముగా నుండెదరు వారికి అన్నియు ఒక్క రీతిగనే గోచరించును అతడు బ్రహ్మవిద్యతో విష్ణుతుడు ద్వంద్వముల కతీతుడు. అతని ముఖములోని ప్రశాంతతనను చూడుము అట్టి వానికి దారుణమైన శాపము విచ్చితివి''. సతీదేవి కోపము అణగారగా, ఆమె చిత్రకేతుని, అతని ప్రశాంత పదపమును గాంచెను చిత్రకేతునకు తిరిగి శపించగల శక్తియుండినప్పటికీ, అతడు ఆమెను శపింపకుండెను ఆమె శాపమును ప్రశాంత పదపముతో స్వీకరించెను.

ఆ చిత్రకేతుడు, సతీదేవి శాప కారణముగా, వృత్రుడుగా జన్మించెను

77 మరుత్తుల జననము

నారాయణుని సహాయ సంపత్తులతో ఇంద్రుడు అనురులను సంహరించునపుడు, దితికి విచారమును కోపమును వచ్చెను తోబుట్టువులను చంపిన, ఇంద్రియలోలుడు, క్రూరుడు, పాపాత్ముడు అయిన ఇంద్రుడు మరణించవలెనని ఆమె విశ్రయించుకొని, యిట్లనెను "ఈ ఇంద్రుడొక మూర్ఖుడు తన ప్రాణమును సంరక్షించుకొనుటకు ధర్మ సూత్రములను విస్మరించెను రాజా కావచ్చు, పాలకుడు కావచ్చు, దేవత కావచ్చు. అందరి శరీరము ఒకటికాదా? మరణించినరెండు మూడు రోజుల తర్వాత యీ శరీరము గ్రద్దలకు, నక్కలకు, పురుగులకు విందగును. శరీరమును రహించిన, పిడికెడు మాత్రము బూడిద మిగులును అటువంటపుడు, యీ శరీర రక్షణము కొరకు పాపములు చేయుట మూర్ఖత్వము, స్వాధ్వము కాదా? ఈ ఇంద్రుని చంపుటకు వేవొక పుత్రుని బడయుదును "

దితి తన భర్త కశ్యపునకు తన కోరికను తెలిపి అది వెరవేరునట్లు సహాయపడవలసినదిగా అర్థించెను. ఆమె భర్తనుండి వాగ్దానము పొందుటకు ఒక కుతంత్రమును ప్రయోగించెను. ఆమె భర్తకు చాల రోజులు అతడు మెచ్చుకునే టంతగా సపర్యలు గావించెను కశ్యపుడు సంతసించి యిట్లనెను. "నీవు చేసిన సపర్యలు నాకెంతో పంతోషము కల్గించినవి. నీవు యేమి కోరిన దాని నొసగుదును. నన్ను అడుగుము''. అప్పుడామె

సప్తమ స్కంధము

తనకొక పుత్రుడు కావలెనని, అతడు ఇంద్రుని సంహరించవలెనని కోరెను. ఆమె యిట్టి అసవిశ్రమైన కోరిక కోరినందుకు కశ్యపుడు చాల చింతించెను. అనాలోచితముగా చేసిన వాగ్దానమునకు అతడు పరితపించెను కాని మాట నిలబెట్టుకొనదలచి అతడిట్లనెను "నేను ఒక వ్రతము చేయు మంత్రములను నీకు బోధించెదను. ఒక సంవత్సర కాలము నీవు ఆ వ్రత నియమములను శ్రద్ధగా పాటించవలెను. ఇది చాల కఠినమైనది. నీవు తుచ తప్పకుండా నా సూచనలను అనుసరించవలెను. నీవు అట్లు చేసినచో, సంవత్సరము తర్వాత నీ ప్రార్థనలకు సమాధానముగా ఒక పుత్రుడు కలుగగలడు". ఆ తర్వాత పుంసవనమనే వ్రతమును కశ్యపుడు దిలికి బోధించెను.

దిలి తన గర్భములో కశ్యప కుమారుడు పెరుగుచుండగా, భర్త ఉపదేశించిన వ్రతమును విష్ణుతో ఆచరించుచుండెను ఇట్లుండగా ఇంద్రుడు దిలి ఆగ్రహమును తెలుసుకొనెను ఆమె ఆచరించు వ్రతమును, ఆమెకు పుట్టబోయే కొడుకు తనను సంహరించునని ఇంద్రుడు తెలుసుకొనెను ఇంద్రుడు దిలి వద్దకు వచ్చి ఆమెకు సేవచేయు భారమును వహించెను. ప్రతిరోజూ అతడు పుష్పములు, ఫలములు, సమిధలు, కుశభూసములు ఆమె చేయు వ్రతము కొరకు తెచ్చుచుండెను. ఆమె అవసరములకు పరిశుద్ధమైన జలమును తెచ్చుచుండెను. ఆమెను నిత్యము గమనించుచు ఆమె తోడనే ఉండజూచెను అతని సేవాభక్తి దిలి మెచ్చుకొనెను. స్త్రీ సహజమైన వాత్సల్య గుణము కందగుటచేత, అతని సేవాభక్తిలో దాగియున్న కుయుక్తిని ఆమె పసిగట్టలేకపోయెను. ఆమె విశ్రాంతి పొందుచు వ్రత నియమనిష్ఠలను ఉల్లంఘించు తరుణము కొరకు ఇంద్రుడు వేచి చూచుచుండెను వేటగాడు యరకొరకు వేచియున్నట్లుగా నుండెను అత డెంతగా ప్రయత్నించినప్పటికీ, ఆమె ఒక క్షణము కూడా విశ్రాంతి తీసుకొనకుండెను. కశ్యపుని సూచనలను ఆమె అతి శ్రద్ధగా పాటించుచూ యెట్టి పారపాటును చేయకుండెను అయినప్పటికీ ఇంద్రుడు తన ప్రయత్నము విరమించలేదు.

చిట్టచివరకు ఇంద్రుని ఓర్పు ఫలించెను ఒకరోజు, ఆమె వ్రత నియమనిష్ఠలకు బాగా అలసి యుండెను. పైగా ఆమె ప్రసవించు దినములు దగ్గరకు వచ్చినవి. అలసట చేత, ఆమె స్పృహమాచరించక, అచమవము చేయక ఒకనాటి సాయంత్రము నిద్రపోయెను ఇది భగవంతుడు తన కొవగిన మహదవకాశమని ఇంద్రుడు తలచెను తన యోగశక్తిచే ఆమె గర్భములో ప్రవేశించెను. బంగారు వర్ణములో రూపమేర్పరచుకొనుచున్న శిశువును చూసెను. తన వజ్రాయుధముచే ఆ శిశువుని యేడు ముక్కలు చేసెను ఆ విధముగా ముక్కలైన శిశువులు రోదించ మొదలిడిరి అతడు 'మా రుద' అనగా యేడవవద్దు అని పలికెను. ఒక్కొక్క ముక్కను తిరిగి యేడు ముక్కలు చేసెను. అట్లు ముక్కలైన శిశువులు చేతులు జోడించి యిట్లనిరి. "ఇంద్రా! మేము నీకు సోదరులము. వీవెందుకీట్లు చేయుచున్నావు?" ఇంద్రుడు వారికిట్లు సమాధానమిచ్చెను. "మీరు భయపడవలదు మీరు నాకు సోదరులుగా ఉండుటకొరకే యిట్లు చేసితిని. మీరు నాతో దేవగణములో మరుత్తులను పేరుతో నుండగలరు"

దిలి విద్రునుండి లేచి తాను కుమారులను ప్రసవించినట్లు గ్రహించెను వారు అగ్నివలె ప్రకాశించుచు ఇంద్రుని ప్రక్కనే యుండిరి. ఆమె వారివైపు, ఇంద్రునివైపు తిలకించి చూచెను. ఆమె యిట్లనెను. "ఇంద్రా! ఈ కఠినమైన వ్రతమును విన్న చంపు కుమారుని గనుటకు ఆచరించుచున్నాను. నలుబది తొమ్మిది పుత్రులెట్లు కలిగిరి? అబద్ధము లాడి నన్ను మోసపుచ్చకు. నీవు వ్రతము పలుకగలిగినచో నాకు చెప్పుము". ఇంద్రుడామెతో విట్లనెను. "అమ్మా! నీవు నన్ను క్షమింప వేడెదను, నీ ఆగ్రహము నుండి నన్ను నేను

శ్రీమద్భాగవతము

రక్షించుకొనుటకై నీ గర్భములో ప్రవేశించి పుట్టబోవు శిశువును నాశనము చేయుటకు ప్రయత్నించితిని. కాని నా వజ్రాయుధముతో ఆ శిశువును ముక్కలు చేసినప్పటికీ అది చావకుండెను. ఈ ఘోరము చేసినందుకు నన్ను చున్నించి శిక్షించవలెను. నీ పాదములకు నమస్కరింతును. ఇది చాలా క్రూరకృత్యమని నేనెఱుగుదును. కాని అమ్మా! జీవించవలెనన్న కోరిక ప్రతివారి హృదయమునందూ ఉండును. అదియే నేనిట్లు చేయుటకు కారణము. నీ పుత్రులందరూ జీవించి యున్నారు. వేసు వారిని సంహరింపలేకపోతిని".

ఇంద్రునిపై దితి ఆగ్రహము యిగిరిపోయెను. ద్వేషము కూడ మటుమాయమయ్యెను. ఆమె యిట్లనెను. "విధి వక్రించుటచేత కఠినమైన వ్రతము వాచరించుటలో ఒక ఊణ కాలము మైమరచి నిద్రించి, వ్రత నియమము మల్లంఘించితిని. ప్రతిరోజూ అతి జాగ్రత్తగా వర్తించే నేను, యీ రోజు తప్పు చేసితిని. ఇది నా అజాగ్రత్త కారు. నారాయణుని మాయచేతనే యిట్లు జరిగినది. నా శిశువుకు తండ్రి అమృతత్యము ప్రసాదించుటచేత, నీ వజ్రాయుధము శక్తిలేనిదయ్యెను. నీవు కోతుకున్న దానిని నీవు సాధించినావు. నా శిశువు మరణించకుండుట నా అదృష్టము"

కొన్ని ఊణములు దితి మౌనముగా నుండెను. ఇంద్రుడు తలవంచుకుని, వణకుచున్న చేతులు జోడించి విలబడియుండెను. ఒక సాధుస్త్రీ యొక్క శాపము మృత్యువుకన్న తీవ్రమైనది. ఆమె ఆగ్రహమెంత తీవ్రమైనదో ఇంద్రునకు తెలియకుండెను.

దితి తనను తాను నముదాయించుకొనెను. క్రోధము, ద్వేషము ఆమె నుండి నిష్క్రమించగా, ఆమె యిట్లనెను. "భగవదీచ్ఛను యెవరూ దాటలేరు. నా యీ పుత్రులను నీతో తీసుకువెళ్ళుము, వారు నీకు నవాచరులుగా ముందురు. వారు అనుర జాతిలో జన్మించినప్పటికీ, నీ వలెనే వారందరిని దేవతలుగా పరిగణింతురు".

78 యుధిష్ఠిరుని సందేహము

యుగములలో మూడవదైన ద్వాపరమందు, పాండవాగ్రజుడైన యుధిష్ఠిరుడు రాజసూయయాగము జరిపెను. యాగము పూర్తియైన పిమ్మట పాండవులు, అతిథులలో కెల్లా మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడైన శ్రీకృష్ణుని, పూజించిరి. ఇందుకు చేది రాజైన శిశుపాలుడు మండిపడెను. శిశుపాలుడు కృష్ణుని విందించుచు మాట్లాడెను. అతని విందాఘాతము నరికట్టుటకు, కృష్ణుడతనిని సంహరింపవలసి వచ్చెను. మరణించిన తర్వాత శిశుపాలుని శరీరము నుండి వెడలిన ప్రాణము శ్రీకృష్ణుని పాదములవైపు నూటిగా వెళ్ళి అక్కడ అదృశ్యమయ్యెను. కొద్దిమంది మాత్రమే ఈ దృశ్యము చూడగలిగిరి. శిశుపాలుని శరీరము నుండి వెడలిన వెలుగు శ్రీకృష్ణుని పాదముల దిక్కుగా పయనించి, అతని పాద పద్మముల చెంత మోక్షము పొందెను. దీనిని చూసిన కొద్దిమందిలో ఒకడైన యుధిష్ఠిరుడు వెంటనే నాథుని యిట్లడిగెను. "మహాప్రభూ! శిశుపాలుడు భగవంతునిలో ఐక్యమగుట చాలా చిత్రముగా నున్నది.

"భగవంతునికి భక్తులుగా నున్నవారు, భగవంతుని పాదముల ద్వాపర తప్ప అన్యచింత లేవివారు కూడా నుభవముగా భగవంతుని చేరలేకపోవుచున్నారు. కాని యీ శిశుపాలుడు, కృష్ణుని ద్వేషించు పాపాత్ముడు,

సప్తమ స్కంధము

యెప్పుడూ కృష్ణుని నిందించే శిశుపాలుడు కృష్ణునిచే నిహతుడై, కృష్ణుని పవిత్ర పాదముల చెంత చోటు చేసుకోగలిగినాడు. సుడిగాలిలోని ఘంటవలె నా మనస్సున్నది శ్రీకృష్ణుని నిరంతరము నిందించు శిశుపాలుడు వరకమునకు వెళ్ళక, భగవంతుని పాదముల చెంత ఆశ్రయము నెట్లు పొందగలిగెనో వివరించి చెప్పగోరెదను". వారడుడిట్లు సమాధానమిచ్చెను. "యుద్ధిష్ఠిరా! నీ వ్రశ్వ సముచితమైనది. కృష్ణుని నిందించువాడు యెందుకు శిక్ష పొందలేదని నీవు తెలుసుకొన గోరుచున్నావు. బహుశః వేనిప్పుడు చెప్పబోవునది నీకు తెలియకపోవచ్చు.

"మానావమానములు, నిందాస్తుతులు యీ శరీరముతో కూడినవి. మానవ శరీరములోనున్న వ్యక్తి యిట్టి భావములు కలుగుచుండును. పౌరయములో 'నేను', 'నాది' అను భావములు స్థిరపడినపుడు, అహంకారము చేత స్తుతించినపుడు పొంగుట, నిందించినపుడు క్రుంగుట జరుగును. ఈ అహంకారమే యితరులు వానిచేసినపుడు శిక్షించవలెనని, ఉపకారము చేసినపుడు ప్రతిఫల మొనగవలెనని తలంచును కాని భగవంతుడు నీటి కఠితుడు నీ వనుకునే యీ అపనిదలు భగవంతుని యేమాత్రము బాధించవు. నిందించిన వారిని శిక్షించుటలో కుతూహలము కూడ చూపడు అటులనే తనను పొగడువారిని స్వర్గమునకు పంపించుటయూ జరుగదు భక్తి సూత్రములు, భగవంతుని చేరు మార్గము అసాధారణమైనవి, అకర్షకమైనవి. దీనిని నీకు విశదపరచెదను.

"నిత్య ద్వేషము, నిత్యభక్తి, నిత్యానురాగము, లేకనిత్యము భగవంతునిపై అపేక్ష ఇవన్నియు భగవంతుని దృష్టిలో ఒక్కటే, వారిని భగవంతుడు రక్షించును. భగవంతుని చేరు అనేక మార్గములలో యివికొన్ని. భగవంతుని నిరంతరమూ తలచుటే అంతిమ ద్వేయము. భక్తి, భయము, అనురాగము, కోరిక, ద్వేషము, యివన్నీ భగవంతుని చేరుటకు మార్గములు రెక్కల పురుగు మట్టి పురుగును కన్నము ఉన్న గూటిలో నుంచి దానిని కుట్టుచుండునని నీకు తెలిసిన విషయమే. రెక్కల పురుగు తనను కుట్టునన్న భయముతో మట్టిపురుగు నిత్యము రెక్కల పురుగునె తలంచుటచేత, కొన్ని రోజులకు మట్టిపురుగు రెక్కల పురుగుగా రూపొంది గూడును చేరించుకుని బయటకు వచ్చును. అదే విధముగా నిత్యము భగవంతుని ద్వేషించుట చేత, అతని రూపము మనసులో స్థిరపడును. ఆ విధముగా వారి పాపములు తొలగి మనస్సు పరిశుద్ధమై నారాయణుని పాదములు చేరుకొందురు. భగవద్ద్వేషము ఒక రకమైన సంభ్రమ యోగము, యిది భగవంతుని చేరుటకు దగ్గర మార్గము. భక్తుడు నారాయణుని చేరుటకు దీర్ఘకాలము పట్టగా, భగవద్ద్వేషితక్కువకాలములో భగవత్పాదములను చేరుట విశేషము! భక్తివలెనే, కోరిక, ద్వేషము, భయము, రాగము కూడ భగవంతుని చేరుట కనునైన మార్గములు

"కృష్ణునిపై కాంక్షతో గోపికలు రాత్రింబగళ్ళు తలచుచుండిరి. వారు ముక్తి పొందెదరు. మేము భక్తితో నిరంతరము భగవంతుని తలచుటచేత మాయా ప్రపంచము నుండి స్వేచ్ఛను కనుగొనినాము కృష్ణుడన్న కంసునకు భయము. ఆ భయము చేత రాత్రి పగలూ కృష్ణుని తప్ప యింకెవరినీ తలంపకుండెను అతడు కృష్ణునిచే హతుడై అతని పాదముల చెంత చోటు చేసుకొనెను. కృష్ణునకు యాదవులందరూ బంధువర్గములోని వారగుటచేత, వారు ప్రేమతో కృష్ణుని తలంచుచుండిరి. వారి నమయ మౌనమైపుడు ముక్తి పొందుదురు. వీవు, నీ సోదరులు కృష్ణునిపై విపరీతమైన అనురాగము కలిగియుండుటచేత కృష్ణుని యెల్లప్పుడూ చింతించుచు న్నారు మీకు కృష్ణుని పాదముల యెడ స్థావరము తప్పక లభించగలదు గమ్యము ప్రధానము కాని, దానిని చేరు మార్గములు కాదు మానవుని తలంపులు భగవంతునిపై స్థిరముగా కుదిరినచో అతడు తప్పక ముక్తి పొందగలడు శిశుపాలుడు ప్రత్యేకమైన వరమును పొందియున్నాడు. భగవంతునిపై ద్వేషము కలిగి అతనిచే

శ్రీమద్భాగవతము

నిహతుడైన తర్వాత తిన్నగా భగవంతుని నివాసమైన వైకుంఠము చేరునట్లుగా వరమును బడసియున్నాడు. పురాణ కాలములో నారాయణుని ద్వారపాలకుడైన జయ విజయులు, సనకసనందనాది ఋషులచేత భూమి మీద జన్మించునట్లు శాపము పొందినపుడు, వారికి జన్మ బంధముల నుండి విముక్తి కలిగించెదనని నారాయణుడు అభయమిచ్చినాడు. వారు భూమిపై జన్మించి నారాయణునిపై విపరీతమైన ద్వేషము కలిగి యెల్లప్పుడూ నారాయణునే చింతించుటచేత, స్వేచ్ఛ లభించునని వారికి నారాయణుడు చెప్పెను.

"వారు కృతయుగమునందు హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులుగాను, త్రేతాయుగములో రావణ కుంభకర్ణులు గాను, ద్వాపరమందు శిశుపాల దంతవక్త్రులుగాను మూడుసార్లు యీ భూమిపై జన్మించిరి. ఇప్పుడు శిశుపాలుడుగా మూడవ జన్మ అంతముండుటచేత, చాల కాలము క్రిందట యెచ్చటి నుండి బహిష్కృతుడ య్యోవో తిరిగి ఆ వైకుంఠమును చేరుకొనెను. త్వరలోనే దంతవక్త్రుడు అతని ననుసరించగలడు".

యుధిష్ఠిరుడిట్లనెను. "వారి గురించి మరికొంత విపులముగా చెప్పవలెను. వారిద్దరి గాఢ నాలో కుతూహలము రేకెత్తించుచున్నది".

నారదుడిట్లు చెప్పెను. హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులు దితి పుత్రులు. నముద్రము నుండి భూమిని వెలికి తీసుకువచ్చినపుడు వరాహవతారము దాల్చిన నారాయణుడు హిరణ్యాక్షుని సంహరించెను. హిరణ్యాక్షుడు నారాయణునితో పోరాడి అతనిచేత నేలగూలెను".

79 హిరణ్యకశిపుడు

నారాయణుడు వరాహ రూపములో తన సోదరుని సంహరించుట చూచిన హిరణ్యకశిపునకు తీవ్రమైన కోప విచారములు కలిగెను. అతని కమలు యేర్రబడెను, వణకుచున్న పెదవులను పళ్ల చుధ్య అదిసిపెట్టెను. త్రిశూలమును చేత ధరించి అతడిట్లనెను. "స్నేహితులారా! నా సోదరునకు సంభవించిన ఘోరమైన మృతి మీరందరూ యెఱుగుదురు. మనకు బద్ధశత్రువైన నారాయణుని చేత అతడు నేలగూలెను. ఇది నేను సహించలేను. ఈ త్రిశూలమును నారాయణుని హృదయములో గ్రుచ్చి, ఆ రక్తముతో చనిపోయిన నా సోదరునికి శాంతిని చేకూర్చును. అప్పుడే నన్ను నిలుపునా దహించుచున్న యీ బాధ సమసిపోగలదు. నారాయణుడు మరణించగానే, అతని భక్తులు, చెట్టుకు చుట్టుకున్న లతలు చెట్టు సమూలంగా పెరికివేసిన పిదప యెండిపోయినట్లు, వారికి వారే మరణించి రాలిపోవుదురు. ఇప్పుడు మీరు నేను చెప్పినట్లు చేయవలెను. బ్రాహ్మణ క్షత్రియులతో నిండిన యీ భూమి మీద తపస్సు, యజ్ఞము, ధ్యానము చేయువారందరినీ నాశనము చేయండి. ధర్మమునకు నిలయుడైన నారాయణుడు, యెక్కడ యజ్ఞ యాగములు జరుగునో, యెక్కడ బ్రాహ్మణులు చేరి తమ నిత్య విధులను ఆచరించుదురో, యెచ్చట దేవతలు ఉండురో, అక్కడ ఉండునని చెప్పుదురు. ఎక్కడెక్కడ బ్రాహ్మణులు, గోవులు, మన్నార్, వైదిక కర్మలు వేద విహితముగా జరుగునో అక్కడకు వెళ్లి వాని నన్నింటినీ నాశనము గావింపుడు. అన్నింటినీ దగ్ధము చేయుడు. ప్రతి ఒక్కరినీ చంపివేయుడు. పవిత్ర వృక్షములను పెరికి పారవేయుడు. నారాయణునికి నిలువ నీడ లేకుండ మీరు చేయగల్గినదంతా చేయవలెను".

పవన సృంధము

ప్రభువు ఆజ్ఞానుసారము అనురులు ప్రతి ఒక్కరిని వేధింప దొడగిరి నగరములు, గ్రామములు, గోశాలలు, పూరి తోటలు, ఋషులు నివసించు ఆశ్రమములు, భూములు, గృహములు, సర్వస్వము వారిచే ధ్వంసమయ్యెను గునపములు, బల్లెములు మున్నగు పరికరములతో గోపురములను, దేవాలయములను, నగర ప్రాకారములను, భవనములను కూల్చి నేలమట్టము చేసిరి. వంతెనలను, రహదారి మార్గములను పగులగొట్టిరి వారాయణునకు పవిత్రమైన మామిడి మొదలగు ఫల వృక్షములను వరికి నేల గూల్చిరి వారాయణునకు పేద ప్రజలు ప్రీతి పాత్రులగుటచేత, వారి గుడిసెలను తగులబెట్టిరి.

అనురులచే బాధలు పడుచున్న దేవతలు సర్వమును వదలిపెట్టి యీ భూమి మీద మారు వేషములతో సంపదించుచుండిరి. హిరణ్యాక్షుని మరణమునకు పరితపించుచున్న బంధువులను హిరణ్యాకళిపుడు ఒదార్చు చుండెను వారితో అతడిట్లనెను "ఒక గొప్ప వీరుని మరణమునకు విచారించుట సరియైనది కాదు. యుద్ధములో మరణమును వీరులు కోరెదరు. పురాతన కర్మ ఫలితముగా యిద్దరు జన్మనెత్తిరి వారి కర్మ ననుసరించి యీ జన్మలో వారికి యెడబాటు సంభవించినది కలియుట, కొంతకాలము కలిసి జీవించుట ఒక ఉత్సవములో కలుసుకొనుట వంటిది. మరణించని వాని పురని చెప్పగలను ఆత్మ విత్తము, శుద్ధము, అనశ్చరము ఇది శరీరములో నివసించునప్పటికీ, దానికి భిన్నమైనది. శరీరమును ధరించు ఆత్మ మానవ గుణములు కలిగియుండును శరీరము మరణించగానే ఆ వ్యక్తి మరణించినట్లు భావించెదరు. కాని అది సరికాదు సుఖసంతోషములు, యితర ద్వంద్వానుభూతులు రక్త మాంసములతో నిండిన యీ శరీరమునకు సంబంధించినవి కాని, ఆత్మకు సంబంధించినవి కావు నదీ తీరమున నున్న చెట్ల నీడను నది జలములో మీరు కాంచ లేదా? నదిలో నీరు కదులుచున్నపుడు, చెట్ల నీడ కదలుచున్నట్లు గోచరించును కాని చెట్లు, వాని నీడలు స్థిరమైనవి వానికి కదలిక లేదు గిరగిర తిరిగే మానవునకు ప్రపంచమంతయు తిరుగుచున్నట్లు కన్పించును కాని అట్లు జరుగుట లేదు అదే నిధముగా, యీ శరీరము కప్పియున్న ఆత్మ మానవులకు కలుగు భావోద్వేగములను అనుభవించుచున్నదని తలచెదము కాని అది సత్యము కాదు స్వేచ్ఛగా నున్న ఆత్మ, శరీరమందు కట్టుపడిన ఆత్మ వేర్వేరుగా గోచరించును కట్టుపడిన ఆత్మ శరీరముతో కూడి యుండుటచేత, మానవులకు కలిగే సాహస్య అనుభవములు - విడిపోవుట, కలియుట, జన్మించుట, మరణించుట, మనస్తాపము, దుఃఖము, మున్నగునవి - ఆత్మ అనుభవించుచున్నట్లు భావించెదము కాని బుద్ధి మఠయోగించి తెలుసుకొనినచో అట్లు గాదని స్పష్టమగును. శరీరమునకు భిన్నముగా నున్న ఆత్మకు మానవుని భావములతో గాని, అనుభవములతోగాని సంబంధము లేదు మీ విచారమును వదలిపెట్టి, మనము చేయు కార్యము గురించి యోచింపుడు నా సోదరుని మరణమునకు ప్రతీకారముగా వారాయణుని వాశనము చేయు మార్గములను కనుగొనెదను"

80 హిరణ్యాకళిపునకు వరప్రసాదము

హిరణ్యాకళిపునకొక కోరిక యుండెను. అతడు అజేయుడుగను, మరణము లేకుండగను ఉండవలెనని తలచెను ఈ ముల్లోకములకు ఏకైక ప్రభువుగా నుండవలెనని అతని కోరిక తన కోరిక నెరవేరుటకు తపస్సు చేయ విశ్వయించుకొనెను తీవ్రముగా తపస్సు చేసి, తపశ్శక్తిచేత బ్రహ్మదేవుని మెప్పించి అతనిచే వరములను పొందవచ్చునని భావించెను మందర పర్వతమునకేగి, అనేక సంవత్సరములు ఏకాగ్రతతో తీవ్రముగా తపస్సు

శ్రీమద్భాగవతము

చేసెను అతడు తీవ్రమైన తపస్సు చేయుచున్నపుడు, దేవతలు మారువేషములు తీసివేసి తిరిగి స్వర్గము చేరుకొనిరి రోజులు గడిచిన కొందరి హిరణ్యకశిపుని తపస్సు తీవ్రత హెచ్చెను ఆ తీవ్రత వలన అతడు మిట్టమధ్యాహ్నపు సూర్యుని వలె ప్రకాశించు చుండెను. అతని శిరస్సున గల ప్రతిజట ముడి అగ్ని వెళ్ళగక్కుచున్నట్లుండెను లోకమంతయు తపస్సు తీవ్రతకు వేడెక్కి భస్మమగునాయని అనిపించెను. సముద్రములు, వరులు అల్లకల్లోలముగా ముండెను. భూమి కంపించెను పర్వతముల నుండి మంటలు వెడలుచుండెను. నక్షత్రములు రాలుచుండెను. దిక్కులు మండిపోవుచుండెను హిరణ్యకశిపుని తపస్సు అంత తీవ్రముగా ముండెను

ఏప్పటి వరవే దేవతలు బ్రహ్మ కడకు వెళ్ళి యిట్లునిరి "దేవా! మీరు మీ భక్తుని వద్దకు వెళ్ళగోరెదము. అతని కోరికలు తీర్పు సమయము యేతెంచినది. అతని తీవ్ర తపస్సుచేత జవించిన వేడిని మేము భరింపలేకున్నాము అతని కోరికలు మీకు తెలియనివి కావు. అయినప్పటికీ మీకొక హెచ్చరికను చేయదలచితిమి. హిరణ్యకశిపుడు, 'తపశ్శక్తి చేత బ్రహ్మ ఒకప్పుడు యీ లోకమును, దేవతలందరి నివాసములకన్న అత్యుత్తమమైన సత్యలోకమును తన నివాసము కొరకు సృష్టించెను నేను తీవ్ర ప్రయత్నము చేసినచో, నేను కూడ బ్రహ్మను కాగలను అప్పుడు నేను సత్య లోకమును నా నివాసముగా చేసుకొనగలను. అప్పుడు నేనొక మాతన ప్రపంచమును సృష్టించి న్యాయ చట్టము అన్నిటిని మార్చివేయుదును ఇంత కాలముగా వాడుకలో ఉన్న న్యాయములన్నిటిని మార్చివేయుదును, వేయేల వాటిని సంపూర్ణముగా నిర్మూలించెదను. ఇంతవరకు యేది పాపమని పరిగణించుచున్నారో అనురుదందరూ దేవతలగుదురు నేను బ్రహ్మ నైపుడు దేవ . అని వలికి యున్నాడట అందుకొరకే హిరణ్యకశిపుడు యింత తీవ్రముగా తపస్సు చేయుచున్నాడు దేవా! మీరు అతని వద్దకు వెళ్ళి వరము లిచ్చునపుడు యీ విషయములు జ్ఞప్తయందుంచుకొనవలెను"

బ్రహ్మ వారి మాటలు విని, హిరణ్యకశిపుడు తపస్సు చేయుచున్న గుహకు వెళ్ళెను మొదట హిరణ్యకశిపుని చూడలేకపోయెను అతని చుట్టూ చెట్లు, పుట్టులు పెరిగిపోయెను బ్రహ్మ అతనిని సమీపించి యిట్లునెను "కుమారా! నీ తీవ్ర తపస్సుకు మెచ్చితిని. ఇంతకు ముందెవ్వరూ యింతటి భక్తితో, యేకాగ్రతతో తపస్సు అవరించి యుండలేదు. నాకు చాలా సంతోషముగా నున్నది నీకు కావలసినది నన్ను అడుగుము. దానిని నీకు ప్రసాదించెదను"

హిరణ్యకశిపుని భక్తికి బ్రహ్మ ఆనందముతో తన్మయత్వము చెందెను. ఆ తన్మయత్వములో దేవతలు చేసిన హెచ్చరికలను మరచిపోయెను హిరణ్యకశిపుడు బ్రహ్మ పాదములకు ప్రణమిల్లిగా తన కమండలములో జంబు చేతిలోనికి తీసుకుని అతని శిరస్సుపై జల్లెను వెంటనే రాక్షస రాజు, అంత్యము చేత పోగొట్టుకున్న పూర్వపు బంధువు, స్వచ్ఛతను, సౌందర్యమును, తిరిగి పొందెను కరిగించిన బంగారము వలె అతడు మెరయు చుండెను అతని కండ్లలో అశ్రువులు చిమ్ముగా, గద్గద స్వరముతో యిట్లునెను బ్రహ్మను చూచుటతోనే సంతోషము ముంచుకు వచ్చెను. అతడు బ్రహ్మను పొగడి, యిట్లు పలికెను "మీరు నాకొక వరమును ప్రసాదించవలెను. ఒకే ఒక్క వరము. నాకు అనేక కోరికలు ఉండెను కాని మిమ్ములను చూచిన తక్షణమే, నేనడగకుండనే అవి అన్నియు మీరు వాటిని ప్రసాదించినట్లు తెలుసుకున్నాను నేను కోరు ఒకే ఒక్క వరము నాకు అమరత్వము, అవగా మరణము లేకుండ అనుగ్రహించవలెను".

సప్తమ స్కంధము

బ్రహ్మ యిట్లనెను "కుమారా! అమరుడను కాని నేను, నీకు అమరత్వమును ప్రసాదించలేను కాని, వేని వలన మరణము కలుగకుండ నివారించ వచ్చునో వాటిని కోరుకొనుము, నేను వాటిని నీకు ప్రసాదించగలను నేను అంతకన్న యేమియు చేయలేను".

హిరణ్యకశిపుడేట్లనెను. "అట్లయినచో మీరు సృష్టించిన వేవియూ నా మరణమునకు కారణము కారాదు ఏ ఒక్కదాని చేతనూ నేను మరణింపకూడదు. ఆయుధములచేత నేను మరణించరాదు ఇంటి వెలుపల గాని తోపలగాని నాకు మరణము సంభవించకూడదు. రాత్రి యందు గాని పగటి యందు గాని నేను మరణించరాదు, భూమిపై గాని, ఆకాశమందుగాని నాకు మరణము కలుగరాదు. నాకు మానవుని చేత గాని మృగము చేతకాని మరణము కలుగకూడదు ప్రాణమున్న జీవుల చేత గాని జడ పదార్థముల చేతగాని నేను చావ కూడదు. దేవతలు, అసురులు, సర్పములు నన్ను నాశనము గావించుటకు శక్తి లేక యుండవలెను ఈ వరమును నాకు ప్రసాదించుడు మరియు నేను యీ ప్రపంచమునకు ఏకచ్ఛత్రాధిపతిగా నుండగలనని వాగ్దానము చేయవలెను. అంతేకాక తరగని విశేష సంపదను అనుగ్రహించవలెను".

బ్రహ్మ హిరణ్యకశిపునకు వరములను ప్రసాదించి, మందర పర్వతము నుండి అర్చశ్యమయ్యెను

హిరణ్యకశిపుడు దండయాత్రకు బయలుదేరెను. బ్రహ్మ అనుగ్రహించిన వరముల ప్రకారము, అతడు ముల్లోకములను, దిక్పాలకులను జయించెను. ఇంద్రుడు, వరుణుడు, కుబేరుడు, యముడు అతనికి సామంతులైరి స్వర్గమున కేగి ఇంద్ర భవనము నాక్రమించెను ఇంద్రుని సేవకులందరూ యిప్పుడు హిరణ్యకశిపునకు సేవ చేయుచుండిరి. ఇంద్రునికి, యితర దేవతలకు చెందవలసిన హవిస్సు హిరణ్యకశిపునకు లభించుచున్నది దున్నకపోయినప్పటికీ భూమి పంటను యివ్వవలసి వచ్చెను. సప్త సముద్రములు, వాటిలో విశిష్టముగా నున్న మణులను హిరణ్యకశిపున కిచ్చివేసెను

అయినప్పటికీ హిరణ్యకశిపునకు సంతోషము లేకుండెను. అతడు నారాయణుని ద్వేషించుచుండెను అడవిలో అగ్ని రగులుకున్నట్లు యీ ద్వేషము అతని తోలోవల రగులుకొనుచుండెను. ఇట్లు సంవత్సరములు గడిచిపోయెను. రాక్షసరాజు అత్యాచారములు భరింపలేనంతగా నుండెను.

ప్రజలు తమ హృదయ కుపారములలో భగవంతుని ప్రార్థించుచుండిరి కాని బయట హిరణ్యకశిపుని యెడల భక్తి విధేయతలు ప్రదర్శించుచుండిరి గత్యంతరము లేక దేవతలు నారాయణుని వద్దకు వెళ్లి రాక్షసరాజు అకృత్యముల నుండి విముక్తి కలిగించమని ప్రార్థించిరి.

భగవంతుడు వారిని సముదాయించి యిట్లనెను. "భయము లేదు. నాకు వదలి పెట్టుడు. మీరు అనుభవించుచున్న బాధలు నాకు తెలియును. హిరణ్యకశిపుని క్రూరత్వము మితిమీరి సహించరానిదిగా ఉంటున్నది. అతడొక ఉత్తమ పుత్రునికి తండ్రీకాగలడు. పాపాత్ముడైన హిరణ్యకశిపుడు, ప్రేమ, స్నేహశీలత, నాకు ప్రിയమైన యితర నధ్దుణములతో మూర్ఖభవించిన తన పుత్రుని మిక్కిలిగా బాధించునపుడు, నేను ప్రత్యక్షమగుదును. అతనికి బ్రహ్మ అనేక వరములు యిచ్చినప్పటికీ, నేను హిరణ్యకశిపుని నాశనము చేయుదును. దేవతలను ద్వేషించువాడు, వేదములను, బ్రాహ్మణులను, గోవులను, ఋషులను, ధర్మమును, నన్ను అవమానించువాడు, నా చేతిలో నాశన మొందునని మీరు యెఱుగరా? అయితే తగిన సమయము రావలెను. భయపడవలదు. అతని కుమారుడు హిరణ్యకశిపుని మరణమునకు కారకుడగును. నేను అతనిని

శ్రీమద్భాగవతము

వధింతును''.

నారాయణుని అభయ వచనములకు దేవతలు సంతృప్తిపొంది అక్కడ నుండి నిష్క్రమించిరి. హిరణ్యకశిపుని మరణము త్వరలోనే సంభవించి వారి బాధలు అంతమగునను ఆలోచనలతో, యెట్లో కొంత కాలము యీ బాధలు సహించవచ్చునని తలచి, ఆ సమయము కొరకు వేచిచూచుచుండిరి. వారిలో తిరిగి ఆశ చిగురింపగా, మంచి రోజులకై యెదురు చూచుచుండిరి.

81 ప్రహ్లాదుడు

నలుగురు పుత్రులకు హిరణ్యకశిపుడు తండ్రి అయ్యెను. వారు : సంహ్రాదుడు, అనుహ్రాదుడు, హ్రాదుడు, ప్రహ్లాదుడు. ఆఖరి వాడైన ప్రహ్లాదుడు దేవతా గుణములు కలిగి యుండెను. పెద్దల యెడ గౌరవము, బ్రాహ్మణుల యందు ప్రేమను చూపుచుండెను. అతని ప్రవర్తన దోషరహితముగా నుండెను. అతడు వియమములను పాటించుచు సత్యమునే పలుకుచుండెను. ఇంద్రియ విగ్రహము కలిగియుండెను. అన్ని ప్రాణులను ప్రేమించుచుండెను. మంచి హృదయము కలవాడై యుండెను. బాధలలో నున్నవారికి సేహిత్యముగా వారికి ఊరట చేకూర్చుచుండెను. జ్ఞానులకు సేవకునివలె సేవ చేయుచుండెను. దుఃఖములో నున్నవారిని, తండ్రి పిల్ల వానిని సముదాయించినట్లు, సముదాయించుచుండెను. సమాన వయస్కులతో సోదరునివలె మెలగుచుండెను. అతనిలో అహంకారము లేదు, హృదయము వినయముతో నిండియుండెను. ఎప్పుడు సమత్వ భావముతో నుండెను. ఒక మాటలో చెప్పవలెనన్న, రాక్షస రాజైన హిరణ్యకశిపునకు తగిన పుత్రుడు కాడు.

అనురులకు గురునైన శుక్రాచార్యునకు ఇద్దరు కుమారులు గలరు. వారు : చండ, అమార్కులు. హిరణ్యకశిపుడు, చండాచార్యులను ప్రహ్లాదునికి అసుర పద్ధతి కనుగుణముగా ప్రవర్తనా నియమావళిని బోధించుటకు నియమించెను. అప్పుడు ప్రహ్లాదుని వయస్సు అయిదు సంవత్సరములు. ప్రహ్లాదునితోబాటు యితర అసుర బాలురు గూడ యీ గురువుల వద్ద శిష్యులుగా నుండిరి. ప్రహ్లాదుడు వారు చెప్పు పాఠములను, గురువులను సంతృప్తి పరచుటకు చదువుచుండెను. కాని తన హృదయము వాటి సంగీకరింపకుండెను.

ఒకరోజు హిరణ్యకశిపుడు పుత్రుడైన ప్రహ్లాదుని తన తొడపై కూర్చుండ బెట్టుకుని యిట్లునెను. ''కుమారా! కొంత కాలముగా గురువుల వద్ద నీవు పాఠములు నేర్చుచున్నావు. ఈ లోకములో అత్యుత్తమమైనదేదో చెప్పుము?'' ప్రహ్లాదుడిట్లు జవాబిచ్చెను. ''తండ్రి! ప్రజలు దుఃఖములో చిక్కుకుని యుండుట నేను గమనించినాను. 'నేను', 'నాది' అనే రెండింటి వలన కలిగే భ్రాంతి యందుకు కారణమని నేను భావిస్తున్నాను. ఇట్టి అసత్యమైన భ్రాంతి వారి బాధకు కారణమగుచున్నది. ఈ తప్పుడు మార్గము నవలంబించుటచేత ఆత్మ అధోగతి పొంగుట తధ్యము. నా దృష్టిలో యీ లోకమందు అత్యుత్తమమైనది గృహమును, తనది అనుకున్న వాటి వన్నింటినీ విడచి, యెండిపోయిన సూతిన విడిచిపుచ్చినట్లు, అరణ్యమున కేగి, నారాయణుని పాదములను ఆశ్రయించుట''.

సప్తమ స్కంధము

ఒక క్షణ కాలము హిరణ్యకశిపునకు నోట మాట రాకుండెను. తన అయిదేండ్ల కుమారుని నోటి నుండి యిట్టి మాటలు వచ్చునని అతడెన్నడూ తలంచలేదు. అతనికి ఆగ్రహము కలుగబోయెను. కాని కోపము నిగ్రహించుకుని వచ్చెను.

తనలో తానిట్లుకొనెను. "నా కుమారుడు యింకను పసివాడు. ఇతరులు చెప్పిన దానిని మాత్రమే వల్లవేయును. నారాయణుని ప్రేమించు వారు పలుకు మాటలనే అతడు చెప్పెను. ఇది వారందరికీ యిష్టమైనది. భక్తులను తప్పక చూచి యుండవచ్చును. ఈ అర్థము లేని మాటలు పలికి వండుకు నా కుమారుని నిందించరాదు"

హిరణ్యకశిపుడు గురువులైన చండామార్కులను పిలిచి, వారిలో నిట్లు పలికెను "నారాయణ భక్తులు, నారదుని వంటి భక్తులవదూ నా కుమారుని చేరువకు రాకుండ కనిపెట్టవలెను మీ దృష్టినుండి తప్పి వెళ్ళుకుండ చూడవలెను మీ గృహములోనే ఉండి, మీ వద్దనే నేర్చుకొనునట్లు చూడుడు" భగవద్భక్తులు సామాన్య పౌరులవలె సంచరించుచూ, వారి ప్రభావమును తన పుత్రునిపై కల్గించు చున్నారని హిరణ్యకశిపుడు నిశ్చయముగా తలపోసెను గురువుల యింటిలో ప్రవేశించి ఉంచుట వలన, నారాయణ భక్తుల చేత 'కలుషితము' కాకుండ రక్షణొందునని భావించెను.

గురువుల యింట, ప్రవేశించుడు శుక్రాచార్యుని యిద్దరు పుత్రుల మధ్య నుండెను మృదు వచనములతో సరళముగా వారు యిట్లుడిగిరి "రాకుమారా! ఇతరుల వలె గాక నీ మనస్సు మరొక విధముగా యేల ఉంటున్నది? నీవు యితర అనుర బాలురవలె లేవు. నిజము చెప్పుము. ఈ ఆలోచనలు నీ స్వంతమైనవా, లేక యితరులెవరైనా యీ ఆలోచనలు నీలో కల్గించినారా? అట్లయిన, అతడెవరు? భయము లేకుండ చెప్పుము. నిన్ను మేము శిక్షించము"

ప్రవేశించి యిట్లు సమాధానమిచ్చెను "నాకు యిట్టి ఉత్తమ భావములను ప్రసాదించిన ఆ భగవంతునికి నమస్కారము. గురువర్యులారా! నా మాటలను విని వాటిని జాగ్రత్తగా పరిశీలించుడు మానవులు అజ్ఞానము చేత 'నేను', 'నాది' అను భేదములతో చింతింతురు. కాని నిజముగా అటువంటిదేదియూ లేదు. నా ఆలోచనలు యితరుల ఆలోచనలు వేర్వేరుని భ్రాంతి కలుగుచుండును భగవంతుడు మానవుని అనుగ్రహింప నిశ్చయించు కున్నపుడు, అతనిలోని ద్వంద్వ భావములు నిర్మూలమగును ఈ ద్వంద్వ భావములే మానవుని విచక్షణా శక్తిని హరించుచున్నవి ఈ ద్వంద్వములే అసత్యమైన దుఃఖ ప్రపంచములో మానవుని పడవేయుచున్నవి. అజ్ఞానులు భగవంతుడు వేరు, మానవుడు వేరని తలచెదరు. గొప్ప వేదాంతాలు సైతము అజ్ఞానమును యెడారి యిసుకలో తిరుగాడుచున్నారు. ఈ ద్వంద్వముల కతీతుడైన భగవంతుడే నాకిట్టి ఆలోచనలు కలిగించెను. వేరెవరూ కాదు అయస్కాంతము యినుప ముక్కను ఆకర్షించినట్లు, నా మనస్సు, తనకు తానుగా, నారాయణుని ఆకర్షణకు లోనైనది. నా ఆలోచనలు నిరంతరము నారాయణుని చుట్టూ తిరుగుచున్నవి నారాయణుని నిరంతరమూ తలచు భాగ్యము కలుగుటకు, యింతకు ముందు జన్మలో నేను యేమి సుకృతములు గావించితిన్ నేనెఱుగను"

గురువులు సహనము కోల్పోయిరి. వారిలో ఒకరిట్లనెను. "గురువుల యెడ అగౌరవముగా ప్రవర్తించు యీ బాలుని శిక్షించుటకు ఒక కర్తవ్యము తీసుకురండు. ఇతడు మాకు అవమానము అగౌరవము తెచ్చిపెట్టగలడు ఇతని చెడు మనస్సు, అగ్ని అరణ్యమును దహించునట్లు, కుటుంబము నంతమా దగ్ధము చేయగలడు

శ్రీమద్భాగవతము

శిశ్న ద్వారా మాత్రమే యితడిని సరియైన మార్గమునకు తీసుకు రాగలము. మంచి గంధము చెట్లున్న అరణ్యములో యీ బాలుడు వేరొక వృక్షమువలె నున్నాడు. వారాయణుడు గొడ్డలితో యీ అరణ్యమున నశింపజేయుటకు, యీ బాలుని గొడ్డలిని వట్టుకునే క్రమముగా ఉపయోగించుచున్నాడు". శిశింపదమని బెదరించి, చందామర్కటలు, ప్రహ్లాదునకు రాక్షస కుమారునికి బోధింపదగిన వాటిని బోధించుటకు ప్రయత్నించిరి.

కొంత కాలము గడచెను. ప్రహ్లాదునిలో శిశ్న భయమును తగినంతగా కలిగించి, వారు బోధించిన దంతయు అతడు నేర్చెనని వారు భావించిరి. ఆ బాలుని యిప్పుడు హిరణ్యకశిపుని వద్దకు తీసుకువెళ్ళి, తాము బోధించినది తెలుపవచ్చునని తలంచిరి. ఒకరోజు వారు ప్రహ్లాదుని హిరణ్యకశిపుని వద్దకు తీసుకువెళ్ళిరి. ప్రహ్లాదుడు తండ్రి పాదములకు ప్రణమిల్లి ఆపాద ధూళిని శిరస్సుపై వేసుకొనెను కమల వెంట ఆనందాశ్రువులు రాలగా, హిరణ్యకశిపుడు కుమారుని తన తొడపై కూర్చుండజెట్టుకొని యిట్లనెను "నీ గురువుల వద్ద నీవు చాల నేర్చితివి నీవు నేర్చుకున్న దానిలో కొంత చెప్పి నాకు అభ్యోదము కలిగింపుము"

82 ప్రహ్లాదుడు నేర్చిన పాఠములు

ప్రహ్లాదుని నేత్రములు స్ఫూర్తివంతము లయ్యెను. తండ్రివైపు కనులెత్తి చూచి సరళ స్వరముతో విట్లనెను. "తండ్రి! నాకు సహాయవడే తొమ్మిది ముఖ్య పాఠములను నేర్పితిని"

"అవి యేమిటి నాయనా!" తండ్రి ప్రేమతో అడిగెను

"అవి శ్రవణము, అవగా వినుట; కీర్తనము అనగా గానము చేయుట; స్మరణము అనగా ధ్యానించుట; పాదసేవము అనగా పాదములు సేవించుట; అర్చనము అనగా పొగడుట; వందనము అనగా పూజించుట; దాస్యము అనగా సేవచేయుట, సఖ్యము అనగా స్నేహము కలిగియుండుట, ఆత్మ వివేదనము అనగా పూర్తిగా శరణాగతుడగుట".

"చాలా బాగున్నది, చాలా బాగున్నది" అని హిరణ్యకశిపుడనెను. "ఏటిలో యే ఒక్క విధముచేత వైవను మన్న సేవించినచో, నేను అమితముగా సంతోషించెదను. నీవు పాఠములను చక్కగా నేర్చితివి".

తన సంతృప్తిని నెలిబుచ్చు నేత్రములను గురువులపై ప్రసరించెను గురువులు కూడ సంతోషము, సంతృప్తి కలిగి యుండిరి. ప్రేమ పూరిత నేత్రములతో కుమారుని గాంచి అతనిని మృదువుగా నిమిగెను.

"తండ్రి! ఇవి వారాయణుని ఆరాధించు మార్గములు. సర్వత్రా వ్యాపించియున్న వారాయణుని, యీ తొమ్మిది మార్గములలో యే మార్గము చేతనైనను చేరవచ్చును ఈ పాఠమును నేర్వగల్గుట నా అర్హతము". అని ప్రహ్లాదుడు పలికెను.

ప్రహ్లాదుడు విశ్వజ్ఞులుగా కూర్చుండెను ఒక క్షణము తండ్రి కూడ మౌనముగా మండెను హిరణ్యకశిపుడు అగ్రహముతో మండిపడి చింత విప్పుల వంటి తన కనులను కుక్రుని కుమారులవైపు ప్రసరించి యిట్లనెను

సప్తమ స్కంధము

"నేను వినుచున్నదేమి? ఈ పాతమును బోధింపుమనియో నేను మిమ్ములను అడిగినది? మీరు నా కుమారుని సర్వనాశము చేయుచున్నారు. మీరు నా యెడల విశ్వాసము లేనివారని తెలుసుకున్నాను మీరు శత్రుపక్షము చేరి, నా కుమారునికి పనికిమాలినవి బోధించుచున్నారు మీచేత నేను మోసపోయినాను" గురువులు తమ నిర్దోషిత్యమును తెల్పి హిరణ్యకశిపునికి వచ్చజెప్పుటకు అనేక విధములుగా ప్రయత్నించిరి. వారిట్లనిరి. "ఓ ప్రభూ! ఇది మేము చెప్పినది కాదు మమ్ములను వమ్మండి ఇవి మేము యీ బాలునికి బోధించలేదు మాకు తెలిసినంతవరకు యింకెవరూ కూడ యివి బోధించలేదు అతనికి సహజముగానే అబ్బినవి మీ ఆగ్రహమును నిగ్రహించుకొనుడు అతని అవిధేయతను మాకు అంటగట్టవద్దు. మేము నిర్దోషులము".

వారి చిత్తశుద్ధికి హిరణ్యకశిపుడు కొద్దిగా మెత్తబడి, పుత్రునివైపు తిరిగి యిట్లనెను "కుమారా! ఇటుచూడు. అర్జును లేని యీ పాదమును గురువులు నీకు బోధించలేదని చెప్పుచున్నారు. నన్ను, నిన్ను సర్వనాశవము గావించే యీ పాదములు నీ కెవరు బోధించిరో చెప్పుము?" తండ్రి ఆగ్రహమునకు చెక్కు చెదరక, ప్రహ్లాదుడు తండ్రివైపు స్థిర దృక్పథమును బరపి యిట్లనెను "భగవంతుని గొప్పదనమును నీవంటి వారు తెలుసుకొనలేరు ఈవస్తు ప్రపంచములో నిమగ్నమై, ఇంద్రియానుభవములే సర్వస్వమూ అని తలచి, దానివలన కలిగే ఆనందము షణ్ణికమని తెలిసి కూడ అట్టి ఆనందము కొరకు పాటుపడువారు గుడ్డి వారిని గుడ్డి వారనుసరించి నల్లులందురు. వేదములు విద్వేషించిన కర్మకాండలను నీవు జరుపుదువు. వాటిని జరుపమని చెప్పవారు కూడ నీ వలనే సత్యము వెలుగని అజ్ఞానులు. ఈ జీవితము యొక్క అంతిమ ధ్యేయము ఇంద్రియ సుఖముల ననుభవించి నీచమైన దురాశతో జీవించుటే యని నీవు భావించవచ్చు నీ పరిస్థితి చాల దయనీయుమైనది.

"వైరాగ్యము పొందిన మహాపురుషుల పాద ధూళిని నీవు స్వీకరించనంతవరకు, నిత్య సత్యమైన వారాయణుని పాదముల యందు నీ మనస్సు స్థిరపడలేదు ఈ లోకమును చేరించి దానికి దూరమైనపుడే నీ మనస్సును భగవంతునిపై లగ్నము చేయగలవు భగవంతునిపై అనురాగము స్వతస్సిద్ధముగా కలుగవలెను. గురువుల బోధచేతకాని, సజ్జన సాంగత్యముచేతగాని యిట్టి మనోభావము కలుగదు భౌతిక ప్రపంచముపై వ్యామోహము నడలనంతవరకు, నేను నేర్చిన పాతములను నీవు తెలుసుకొనలేవు "

చాలసేపటి వరకు హిరణ్యకశిపునకు మాట రాకుండెను. అతని కోపము తీవ్రమగుటచేత మాటలు పెదవులు దాటి వచ్చుట లేదు. కుమారుని తన ఒడిలో నుండి బలముగా త్రోసివేసెను. సేవకులను పిలిచి యిట్లనెను "ఈ పాపాత్ముని నా యెదుట నుండి దూరముగా తీసుకుపొండి. అతడిని చంపవలెను తన వారిపై నీనికి అభిమానము లేదు. నా యెదుటనే, నాకు బద్ధశత్రువు, నా సోదరుని హతమార్చిన వారాయణుని పాగడే భైర్యము వీనికున్నది. ఇతడు వారాయణుని కీర్తిని గావము చేయుచున్నాడు. ఆ 'భగవంతుడ'ను వానిపై వీనికున్న అపార ప్రేమ చూచినచో, వీడు నాకు ప్రబల శత్రువే కాని పుత్రుడు కాడని తోచుచున్నది. అయిదేళ్ళ వయసు నందే తన తండ్రిని పరిత్యజించెను. వీనివలన వాకేమియు మంచి జరుగబోదు. ఏ కుమారుడైనను యీ విధముగా తన తండ్రి యెడల ప్రవర్తించినపుడు, భయంకర రోగమును వదిలించుకున్నట్లు ఆ కుమారుని వదిలించుకొనవలెను శరీరములో ఒక భాగము శరీరమునకంతకూ బాధ కలిగించునపుడు, ఆ భాగమును తీసివేయుటే సమంజసము అప్పుడే శరీరము రక్ష వొందును. ఇతడు నా పుత్రుడని మీరు భావించుదు. కాని ఇతడు నాకు శత్రువు ఇతడు ఒక ఋషి పూర్వయుములో పెరిగే కోరికవలె నున్నాడు. దీనిని నాశనము చేయకున్నట్లయితే, యిది వసించుచున్న గృహమే నాశనము కాగలదు. పాద్యమైనంత త్వరలోనే యీ బాలుని హతమార్చవలెను"

శ్రీమద్భాగవతము

రాజు హిరణ్యకశిపుని నమశ్చముతో అతని అనుయాయులు భయంకరమైన త్రిశూలములు, పాడుగైన కర్రలతో ఆ బాలుని బాధింప మొదలిడిరి. ప్రహ్లాదుడు నిశ్చలముగా నిలిచి యుండెను అతని మనస్సు భగవంతునిపై లగ్నమై యున్నది ఇంతలో ఒక విచిత్రము గోచరించెను ఆ అయుధములు బాలునికి యెట్టి గాయము కల్గింపక నిరర్థకము అయ్యెను భగవదనుగ్రహము లేని మానవ ప్రయత్నములు విఫలమైనట్లుండెను ఈ దృశ్యము చూచి ఆశ్చర్యపడి, హిరణ్యకశిపుడు తన సేవకులు చేయు కార్యమును ఆపివేయమని చెప్పి యిట్లనెను "ఇతర మార్గములను ప్రయోగించి చూచెదము"

ఆ బాలుని చంపుటకు అనేక విధములుగా ప్రయత్నించి విఫలపడయ్యెను ప్రహ్లాదుని వేలపై పడుండబెట్టి అతనిని అడవి యేనుగులచే త్రొక్కించెను ఆ యేనుగులు ప్రహ్లాదుని త్రొక్కివేయగా అతడు మరణించునని రాజు తలచెను కాని ప్రహ్లాదుడు చావకుండెను పాములతో విండిన గోతిలో ప్రహ్లాదుని బడద్రోయించిన వాటి కాటునకు బాలుడు మరణించునని భావించెను. కాని బాలుని కేమియు జరుగకుండెను ఎత్తైన పర్వతము నుండి ప్రహ్లాదుని క్రిందకు త్రోయించెను కాని ప్రహ్లాదుడు యెట్టి గాయము లేకుండ లేచి వచ్చెను ఒక గొయ్యి త్రవ్వి అందు ప్రహ్లాదుని త్రోసి ఆ గొయ్యి పూడ్చించెను అయినను ప్రహ్లాదుడు చావలేదు అతనికి విషము పెట్టరి అతని శరీరమునకు విషం అంటించిరి కాని ప్రహ్లాదునకు మరణము కలుగలేదు చిన్న వానిని అయిదేళ్ళ కుమారుని చంపలేకపోయినందుకు రాజు దిక్కుతోచని వాడయ్యెను

గురువులు, ఆలోచనలో మునిగియున్న రాజును సమీపించి, యిట్లనిరి "కొంత కాలము తర్వాత యీ బాలుని సరిదిద్దవచ్చును మాతో తీసుకువెళ్ళి తిరిగి ప్రయత్నించెదము ఇతర అనుర బాలురను కూడ జేర్చి, వారితో ఆట పాటలందు కుతూహలము కలుగునట్లు ప్రయత్నించెదము"

బాలునిలో మార్పు రాగలదేమోనను ఆశతో రాజు, ప్రహ్లాదుని గురువులతో వారి యింటికి పంపెను

83 ప్రహ్లాదుడు నారాయణుని నెఱిగిన తీరు

చండామార్కులు ప్రహ్లాదునకు, యీ లోకములో మనస్సును స్రోభపరచి, ఆకర్షించు విషయముల గూర్చి బోధించిరి. వారు ధర్మార్థ కామముల గూర్చి బోధింపగా, ప్రహ్లాదుని మనస్సు మోక్షముపై నుండెను. ప్రహ్లాదుని శరీరము మాత్రమే గురువుల యింట నుండెను. అతని మనస్సు యెక్కడో దూరముగా నుండెను.

ఒకసారి గురువులు ప్రహ్లాదుని ఒంటరిగా గృహమున విడచి బయటకు వెడలిరి ఇతర బాలురు ఆడుకొనుచుండిరి. తండ్రితేత విపరీత బాధలకు గురియగుచున్న ప్రహ్లాదుని యందు ఆ బాలురకు అమితమైన అభిమానము గురువులు కూడ ప్రహ్లాదునికి అనేక యిబ్బందులు కల్గించుటచేత, ఆ బాలురకు ప్రహ్లాదునిపై ప్రేమ మరింతగా పెరిగెను ప్రహ్లాదుడు తోటి బాలురతో మాట్లాడుచుండెను. ద్వేషము దానివలన ఉత్పన్నమయ్యే గుణములచేత వయసు పెరిగిన కొద్ది మనస్సు కలుషితమగును అట్లు కలుషితము కాని మనస్సులతో ఆ లేత బాలురు ప్రహ్లాదుని మాటలకు ఆకర్షితులైరి. ఆ బాలురతో ప్రహ్లాదుడిట్లనెను "మీరందరూ నేను చెప్పువది వినండి మనకు యీ శరీరము, అద్భుతమైన మనస్సును ప్రసాదింపవలెనని వాచిని నిరర్థకము

సప్తమ స్కంధము

గావించుట నేరము ఒక ప్రయోజనము కొరకు అవి మనకు లభించినవి మనస్సు భగవంతుని యందు లగ్నము చేయవలెను ఈ శరీరమును భగవంతుని పూజించుటకు వినియోగించవలెను. వంశ పారంపర్యముగా వచ్చుచున్న అసుర గుణములను విడిచిపెట్టి, సద్గుణములను, అనగా ప్రతి ఒక్కరినీ ప్రేమించి ద్వేషింపకుండుట, అన్ని జీవులయందు కరుణ కలిగియుండుట, అలవరచుకొనవలెను. అప్పుడు భగవంతుడు సులభముగా ప్రసన్నుడగును అతి తేలికగా భగవంతుని మీరు చేరవచ్చును. అతనినే తలపండి అతని కీర్తనలను గానము చేయండి మనము సులభముగా భగవంతుని చేరుకొనగలము".

"నీకెట్లు తెలియును?" అని ఆ బాలురడిగిరి. "ఇది సత్యమని నీవుదృఢముగా చెప్పుచున్నావు ఇవి నీకెట్లు తెలియునో మాకు వివరించి చెప్పుము"

"నారాయణుని భక్తుడైన నారద మహర్షి నాకు బోధించెను" అని ప్రస్తావించెను

ఆ బాలురకు అయోమయముగా నుండెను వారిట్లుచిరి "పుట్టినది మొగలు మన మందరము కలిసి తిరుగుచున్నాము ఈ గురువులను తప్ప యితర గురువుల వెరుగము నీవు నారదుని యెప్పుడు కలుసుకొని యిన్ని విషయములు నేర్పితివి?"

ప్రస్తావించుచు యిట్లనెను "చాల కాలము క్రిందట నా తండ్రి మందర పర్వతమున తపస్సు చేయుట కేగినపుడు, ఆ పర్వతమందు నా తండ్రి మరణించునని భావించి, దేవతలు దండెత్తి వచ్చి అసురులతో యీ రాజ్యమందు యుద్ధము చేసిరి వారి ధాటికి తట్టుకొనలేక అసురులు చెల్లాచెదురుగా పారిపోయిరి. దేవతలు నా తండ్రి నివసించు భవనము ప్రవేశించి దానిని కొల్లగొట్టిరి ఇంద్రుడు నా తల్లిని పట్టుకునెను ఆమె యేడ్చుచు బ్రతిమాలుకొనగా, ఇంద్రుడు ఆమె మాటలను లక్ష్యపెట్టుకుండెను. ఇంతలో అసుకొనకుండ నారదుడక్కడకు వచ్చి ఇంద్రుని చూచి యిట్లనెను. "ఇంద్రా! ఈమెను చెరబెట్టుట నీవంటి వానికి తగనిది ఇదియో దేవతలు పాటించు ధర్మము? సిగ్గు సిగ్గు ఆమెను తక్షణమే వదిలిపెట్టుము"

ఇంద్రుడిట్లనెను "నారద మునీంద్రా! నీకు యిది అర్థము కారు. చెడు తలంపుతో నేనామెను చెరబట్టలేదు ఆమె గర్భములో ఒక అసురుడు పెరుగుచున్నాడు ఆ శిశువు యిప్పుడే అగ్నివలె ప్రకాశించుచున్నాడు ఆ శిశువు జన్మించు వరకు ఆమెను నా వద్ద ఉంచెదను. శిశువు జన్మించిన తర్వాత, ఆ అసురుడు దేవతలను వేధించునుగాన అతడిని సంహరించి, ఆమెను వదలిపెట్టుదును". అది విని నారదుడిట్లనెను "నీవు పారబడుచున్నావు పుట్టుబోవు శిశువు మిమ్ములను వేధించడు. దేవతల కష్టములకు ఆ శిశువు కారణము కాబోదు పైగా ఆ శిశువు నారాయణుని భక్తుడై, తన తండ్రి అకృత్యముల నుంచి దేవతలకు విముక్తి కలిగించి ఆనందము చేకూర్చును"

"ఇంద్రుడు నారద మహర్షి మాటలను విశ్వసించెను నా తల్లిని వదలిపెట్టి ఇంద్రుడు వెళ్ళిపోయెను నా తల్లిని నారదుడు తన ఆశ్రమమునకు తీసుకు వెళ్ళెను ఆమెను నముదాయించి యిట్లనెను "నీ శిశువు జన్మించు వరకు నా ఆశ్రమములో ఉండవచ్చును. నీ భర్త తపస్సు పూర్తిచేసి అప్పటికి తిరిగి వచ్చును నీవు యిక్కడ సుఖముగా నుండగలవు". నా తల్లి నారదుని ఆశ్రమములో ఉండి అతడికి సేవ చేయుచుండెను. వన్ను మనస్సులో బెట్టుకుని, నారదుడు ప్రతి దినము నా తల్లికి, సులభముగా భగవంతుని చేరు భక్తియోగమును బోధించుచుండెను ఆమెతో జ్ఞానావధూలు, నిత్య సత్యము, యీ శరీరములో నున్న ఆత్మ పరమాత్మ లేక

శ్రీమద్భాగవతము

పరబ్రహ్మ స్వరూపము అను విషయములు ముచ్చటించు చుండెను. ఆమె వాటి నన్నిటివీ వివేచించి. కాని ఆమె మనస్సులో అవి యొక్కవ కాకము నిలువ లేదు కాని, నేను వాటిని వివి, మరచిపోలేదు''

ప్రహ్లాదాని విషయములను విపులముగా వివరించెను. ఆ బాలురకు సహజముగా భక్తి మార్గము వచ్చెను. ఇంతలో తిరిగి యింటికి వచ్చిన గురువులు ఆ బాలురు ప్రహ్లాదునితోబాటు సామాన్యముగా వారాయణుని కీర్తించుచూ గానము చేయుట చూచిరి. గురువులు, ఆ బాలురు చేయుచున్న రావిని ఆపివేసి, మామూలుగా పాఠములు బోధించుట ప్రారంభించిరి కాని వారు చెప్పినది ఆ బాలుర చెవికెక్కుట లేదని వారు గ్రహించి విష్ణుయము చెందిరి ప్రహ్లాదుడు ఆ బాలుర నందరనూ తన ధోరణి కనుగుణముగా పూర్తిచేసెను.

ఏమి చేయుటకు పాలుపోక, గురువులు హిరణ్యకశిపుని వద్దకు వెళ్ళి, తమ యింటి వద్ద జరిగినదంతయుగా చెప్పిరి. రాజు క్రోధోద్దీప్తుడయ్యెను పరిస్థితులు మితిమీరినవని నిశ్చయించుకొనెను తన దిన్న కుమారుడు చేయుచున్న రావిని యిక యే మాత్రమూ శ్రమించరాదని తలచెను మొట్టమొదట యేనో అర్థము కాని మాటలు ఆడుచున్నాడని తలపోసెను. కాని యిటీవల, పూర్తిగా తెలిసియుండి యున్నది నియు, తన ఆలోచనా వద్దతిని జీవిత విధానమును విమర్శించే ధైర్యము ప్రదర్శించుచున్నాడని గ్రహించెను వాటిని విడిచిపెట్టుమని ప్రహ్లాదుడు తండ్రిని కోరెను ప్రహ్లాదుని చంపించుటకు తన అనుచరులను నియోగింపగా, వారి కార్యమును నక్రమముగా నిర్వహించలేకపోయిరి. విచిత్రములు జరిగి ఆ బాలుడు సురక్షితుడుగా మండెనను వార్తలు రాజునకు చేరెను. వధువుడు పసి బాలుడగుటచేత, వారు దయించి, చంపుటకు మనసాపృక యూరకుండిరిని రాజు భావించెను.

హిరణ్యకశిపుడు, పుత్రుడైన ప్రహ్లాదుని తన చేతులతోనే చంపుటకు నిశ్చయించుకొనెను పుత్రునిపై అతనికున్న ప్రేమ చాల కాలము క్రిందటనే హరించిపోయెను ప్రహ్లాదుడు నారాయణ భక్తుడగుటచేత అతనిపై ప్రేమ అంతరించి ద్వేషము ప్రబలెను కుమారుని చంపుటకు రృద్ర నిశ్చయించి, గట్టిగా యిట్లరచెను ''ఈ శ్రుణువే నా కుమారుని యిక్కడకు తీసుకుని రండు. వాని మొండితనమును నేను అణచెదను''

84 అంతిమ ఘట్టము

హిరణ్యకశిపుడు పిలువనంపగా ప్రహ్లాదుడు వచ్చి తండ్రికి ప్రణామిల్లి పాదధూళి శిరస్సుపై మంచుకొని, చేతులు జోడించి తండ్రి కెదురుగా నిలుచుండెను. హిరణ్యకశిపుడు కఠినముగా పుత్రునితో విల్లనెను. ''వీవు మూర్ఖుడవు, సరమ మూర్ఖుడవు. నా వంటి గొప్ప మహారాజునకు పుత్రుడవైన వీవు, నాతో తలపడి పోరుటకు ధైర్యము లేని ఆ భగవంతుని మహా గొప్పగా పొగడుచున్నావు. ఇంత కాలము నిన్ను, నీ మొండితనమును నహించినాను. కాని వీవు ఒక చీడ పురుగువలె తయారైనావు. వీవు యీ కుటుంబమును సర్వనాశనము చేయుగలవు. వచ్చు, నా మాటలను వీవు గౌరవించుటలేదు. నా నవానము హద్దు మీరితివి ఇప్పుడే నిన్ను యముని వద్దకు పంపెదను. సిద్ధముగా నుండుము''.

ఆ మాటలు తన మధ్యేకించి కావల్సినగా, ప్రశాంతముగా యెట్టి కంపరము లేక ప్రహ్లాదుడు నిలిచి యుండెను.

సప్తమ స్కంధము

ఎట్టి విచారమును లేక శాంతము నిండిన ప్రహ్లాదుని ముఖమును గాంచిన హిరణ్యకశిపునకు అగ్నిలో ఆజ్యము పోసినట్లుండెను అతని భయంకర రృక్కులను వినయముగా విలిచియున్న ప్రహ్లాదునిపై ప్రసరించజేసి యిట్లనెను "నీ సంగనాచి వేషములు, దొంగ వినయములు కట్టపెట్టు నా వ్రబల శత్రువైన నారాయణుని ఆరాధించి పొగడుచు నన్ను వేధించుచున్నావు నేను వద్దని చెప్పుచున్నను నీవు యిట్లు చేయుట కెంత ధైర్యము? నా రాజ్యములో ఆ నారాయణుని పేరు ఉచ్చరించుటకు నీ కెంత ధైర్యము? విన్ను చంపుటకు విశ్వయించినాను"

ప్రహ్లాదుని నేత్రములు తండ్రి నేత్రములను కలిసినవి. ప్రహ్లాదుని కనులలో శాంతము ఉట్టివడగా, హిరణ్యకశిపుని కనులు యేర్రనై మండుచున్నవి. ప్రహ్లాదుని కనులలో జాలి, విచారము గూడు కట్టుకొనగా, యిట్లనెను "తండ్రి! నేను దుష్టుడనని మీ భావము కాని, నిజముగా నేను దుష్టుడను కాను మీకు సహాయము చేయవలెనని మాత్రమే నా కోరిక ఇప్పటికైనను మించిపోయినది లేదు నా మాట వినినచో మీరు రక్ష పడదుగలరు నారాయణుడు అత్యుత్తమ దైవము, మహా శక్తిమంతుడు దేవతలందరికన్న గొప్పవాడు, సృష్టికర్త యగు బ్రహ్మ కన్న గొప్పవాడు, అన్ని శక్తుల కంటె శక్తిమంతుడు. ఇంద్రియములకు, మనస్సుకు, బుద్ధికి చైతన్యమును కలిగించి ప్రకాశింపజేయు వా డతడే. ఈ ప్రపంచమునకు అతడే సృష్టికర్త, అతడే పోషణకర్త, అతడే రయకర్త, నీకన్న అతడు గొప్ప శక్తిమంతుడని అంగీకరించుము నారాయణుడు నీకు శత్రువు కాదు నీ మనస్సే నీకు శత్రువు అది తప్పు మార్గముల వెంట తీసుకొని వెళ్ళును. నీకు శత్రువైన మనస్సును నిగ్రహించి అదుపులో నుంచవలసి యున్నది, నారాయణుని కాదు

"అదుపు తప్పి నిగ్రహము లేని మనస్సును మించిన శత్రువు మరొకటి లేదు దయచేసి మనసు నదుపులో నుంచుకొనుడు. సమబుద్ధిని మనసులో పెంచుకొనుడు మీ మనస్సు నుండి రాగద్వేషములను దుష్టగుణము లను తొలగింపుడు అదియే భగవంతునికి అత్యంత ప్రీతికరమైనది మీరు పది దిక్కులను జయించితి వనుచున్నారు. ఎంత అసత్యము! మీలో యిమిడియున్న ఆర్థులు భయంకర శత్రువులు - కామ క్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సర్యములు జయింపలేకుంటేరి ఈ ఆరుగురు శత్రువులను జయించిన వానికి, మనస్సును అదుపులో నుంచిన వానికి, ఇంద్రియములను నిగ్రహించిన వానికి, అందరిలోను ఉన్న ఆత్మ ఒకటేయని తెలుసుకున్న వానికి, శత్రువు ఉండగలడా? తండ్రి! మీకు మీరే శత్రువు. మిమ్ము మీరు జయించవలెను".

హిరణ్యకశిపుడు మండిపడెను. క్రోధముతో నిండిన కనులను కుమారునిపైపు త్రిప్పి యిట్లనెను "నీ తండ్రికి నీవు ధర్మబోధ చేయునంతటి వాడనైనావు నిజముగా నీ తండ్రిని గురువుగా యెంచి, దేవునివలె గౌరవించవలసినది సరే, ఆ విషయము వదలిపెట్టు, నా కంటె గొప్ప వాడైన 'భగవంతుడు' ఉన్నాడనుచు న్నావు. అతడెవరో, యెక్కడనున్నాడో నాకు చెప్పుము"

"అతడు నారాయణుడు. తండ్రి! అతడు సర్వత్ర ఉన్నాడు". అని ప్రహ్లాదుడు జవాబిచ్చి నిర్భయముగా నుండెను. అతని స్వరములోగాని ప్రవర్తనలోగాని భయము లేకుండెను. ప్రశాంత రృక్కులతో నిండిన మోముతో ఆ బాలుడు విలిచి యుండెను. హిరణ్యకశిపుడు, తన పుత్రుడు మార్గోన్ముఖుడై గౌరవమును ప్రదర్శించెనో కనిపెట్టెను. ప్రహ్లాదుని మాటలు తండ్రి చెవుల కింపుగా లేకుండుటచే, సంతోషపెట్టుటకు బదులు కోపమును ద్విగుణీకృతము చేసెను "సర్వత్రా" హిరణ్యకశిపుడడిగెను అతని యేర్రని కనులు ఆ సభా ప్రాంగణములోని ఒక స్తంభముపై నిలిచెను ప్రహ్లాదుని వైపు అసహ్యముగా చూసి "ఈ స్తంభమందు

శ్రీమద్భాగవతము

ఉన్నాడా?" అనెను.

ఆ స్తంభమునకు ప్రహ్లాదుడు ప్రణమిల్లి యిట్లనెను. "అవును ఉన్నాడు ఈ స్తంభము లోపల నేను చూడగలుగుచున్నాను"

హిరణ్యకశిపుడు స్తంభము చుట్టు ఒకసారి, క్రిందకు పైకి ఒకసారి చూచి యేమియు గాంచక, అలడిట్లనెను. ఇప్పుడు నిన్ను చంపబోవుచున్నాను. నీవు చెప్పే ఆ వారాయణుడు యీ స్తంభము నుండి వచ్చి, నా చేతుల నుండి నిన్ను రక్షించునేమో చూచెదను". హిరణ్యకశిపుడు పెద్దగా అరచి, చేతిలో కత్తి తీసుకొని సింహాసనము నుండి క్రిందకు ఉరికెను. బంపైన తన మోచేతితో ఆ స్తంభమును గుద్దెను.

85 స్వసింహాసతారము

ఇంతలో భయంకరమైన శబ్దము వినిపించెను. పిడుగు పడిన శబ్దము వలె మండినది. ఆ శబ్దమునకు యీ లోకమంతయు కంపించెను. కాని హిరణ్యకశిపుడు భయపడలేదు అదే పనిగా ఆ స్తంభము పైను చూచుచుండెను. అతడట్లు చూచుచుండగానే ఆ స్తంభము రెండుగా చీలి అందు నుండి భగవంతుడావిర్భవించెను.

భగవంతుడు అతి భయంకరమైన రూపమును ధరించెను. కరిగించిన బంగారము వలె మెరయుచు అతడచట విలుమండిన బంగారు మచ్చలుగల కనులతో హిరణ్యకశిపునిపైను చూచెను సింహము ముఖము వండు కళ్ళవలె అవి ప్రకాశించుచుండెను. గుహ వలె నున్న నోటిలో రక్త వర్షములో నున్న పెద్ద నాలుకను అడించుచుండెను ఆ నాలుక రక్తములో ముంచిన కత్తివలె నుండెను. ఆ సింహము యెక్కువ జూలుతో మండినది. విశాలమైన వక్షముతో సింహము వలె నన్నని నడుము కలిగి యుండెను నడుము క్రింది భాగము మానవ రూపముతో నున్నది. చూచిన ప్రతి ఒక్కరు భయముతో వణికిపోయిరి కాని హిరణ్యకశిపుడు బెడరక యుండెను అదే పనిగ ఆ చింత ఆకారమును చూచుచు తనలో తానిట్లనుకొనెను. "ఏమిది చాలా వింతగా కన్పడుచున్నది! ఇది మానవుడు కాదు, జంతువు కాదు"

అకస్మాత్తుగా అతని మనస్సు గతములోనికి వెళ్ళెను మందర వర్షత సానువులపై బ్రహ్మ యెదురుగా నిలిచి, బ్రహ్మను అడిగిన వరమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనెను మరణము లేకుండునట్లు వరమడుగగా, అది తనకు సార్థము కారని బ్రహ్మ చెప్పెను అప్పుడు బ్రహ్మ విట్లడిగెను "నీవు సృష్టించిన దేదియు నా మరణమునకు కారణము కారదు. నీవు సృష్టించిన వస్తువు లేదియు నన్ను చంపకూడదు" హిరణ్యకశిపుడు వర్తమానములోనికి వచ్చెను వింతగా వినియున్న ఆకారము బ్రహ్మ సృష్టించినది కాదు ఇది అతని మరణమునకు కారణమగువా?

ఈ ఆలోచనను విదిలించుకొని, చేత ఆయుధము ధరించి భగవంతుని వేగముగా సమీపించెను ఒక క్షణకాలము వ్యసింహాని నుండి వెలువడుచున్న బ్రహ్మాండమైన వెలుగులో హిరణ్యకశిపుడు కన్పించకుండెను హిరణ్యకశిపుడు తన గదతో భగవంతుని కొట్టెను సర్పమును గరుడుడు పట్టుకున్నట్లు, హిరణ్యకశిపుని తన చేతులతో యెత్తెను. అతని పట్టుమండి తప్పించుకుని తిరిగి తన గదతో హిరణ్యకశిపుడు వ్యసింహాని

సప్తమ స్కంధము

కొట్టెను భగవత్ బాహువులతో హిరణ్యకశిపుని యాడ్చుకొని వెళ్ళి ద్వార బంధము వద్ద ఆగెను నృసింహుడు ద్వార బంధముపై కూర్చుని తన ఒడిలో అనుర రాజు నుంచెను

హిరణ్యకశిపుడు నిస్సహాయముగా చుట్టూ పరికించి చూచెను ఆకాశము నల్లబడుచున్నది. అది పగలూ కాదు, రాత్రియూ కాదు తనలో తాను నవ్వుకొని యిక తన జీవితము సమాప్తి కానున్నదని తలచెను అది పగలూ రాత్రియూ కాని సమయము, ద్వార బంధము వండుండుటచేత యింటి వెలుపలనూ కాదు, యింటి లోపలనూ కాదు ఒక మృగము బాహువులలో చిక్కుకొనెను; దానిని మృగమనుటకు నీలుకాదు, మానవుడనుటకు నీలుకాదు భగవంతుడు తన ఒడిలో పెట్టుకొనెను అతడడిగిన వరములలో ఒకటి తాను భూమిపైన గాని, ఆకాశమున గాని మరణించ కూడదు. ఒక విచిత్రమైన స్పృహతో తన మాటలు తిరిగి మంచు బిందువులతో పచ్చటి బయలు ప్రతిబింబించినట్లు, తన స్ఫురణకు వచ్చుచున్నవి అయినప్పటికీ అతడు భయపడలేదు అతడు పోరాడుటకు ప్రయత్నించెను కాని నృసింహుని డెను తన చూపులను కుమారునిపై ప్రసరింపజేసెను ఆ చూపులు 'బహుశః నీవు చెప్పినదే సరియైనది' అన్నట్లుండెను అతని కంటె బలవంతుడు, శక్తిమంతుడు మరొకడు కండని మొదటిసారిగా అతనికి స్ఫురించెను

తన ఒడిలో నున్న హిరణ్యకశిపుని నృసింహుడు తన గోళంతోను పళ్ళతోను చీల్చి, శరీరములోని భాగములను బయటకు లాగెను. ఆ రృక్మము చాల భయంకరముగా నుండెను. హిరణ్యకశిపుని శరీరములోని ప్రేవులను బయటకు లాగి వాటిని మెడలో పోరముగా ధరించిన నృసింహుడు భయంకరమైన ఉగ్రరూపము దాల్చెను

నృసింహుని క్రోధమునకు యీ లోకము మిక్కిలి భయకంపితమయ్యెను. సముద్రము అల్లకల్లోలమయ్యెను భయముతో భూమి కంపించెను నృసింహుడు వెలుగులన్నిటినీ తనలో లీనము గావించుకొనుటచేత ఆకాశము, స్వర్గము శోభను గోల్పోయెను మేఘములు అటు యిటు చెదరిపోగా, గ్రహములు గ్రహములు పట్టినట్లుండెను. ఊర్వ లోకములో ఉత్పాతము సంభవించునట్లుగా సముద్రము అల్లకల్లోలముగా నుండెను దిక్కులను రక్షించుచున్న ఏనుగులు, నృసింహుని అరుపునకు భయపడెను. అతని మహత్తర శక్తికి తాళలేక భూమి బ్రద్దలగునా యన్నట్లుండెను.

చనిపోయిన హిరణ్యకశిపుని లాగుకొనుచూ వెళ్ళి, నృసింహుడు సింహాసనముపై కూర్చుండెను అతని దగ్గరకు వెళ్ళుటకు యెవరికీ ధైర్యము లేకుండెను. అతని ఉగ్ర రూపమునకు భయపడి యెవరికీ - దేవతలుగాని, బ్రహ్మగాని, లక్ష్మీదేవిగాని పలకరించుటకు ధైర్యము లేకపోయెను

దూరముగా నిలబడి బ్రహ్మ నృసింహుని స్తుతించెను. దేవతలు, బ్రహ్మ, మహాదేవుడు యిట్లునిరి "భగవంతుని లీలలు అతి చిత్రములు. ప్రతి సంఘటనకు కారకుడవు నీవు. తొలుత సనకాదులకు ఆగ్రహమును కల్పించినది నీవు. నీ భక్తులైన జయ విజయులు యీ పాప లోకములో జన్మించుటకు కారణము నీవు. నేను భ్రాంతిలో హిరణ్యకశిపుడడిగిన వరములన్నీ యొసగునట్లు చేసినది నీవు ఈ అసురుని గృహమందు నీ భక్తులలో ఉత్తమోత్తముడు జన్మించెను అదియూ నీ సంకల్ప ప్రకారమే జరిగెను. తండ్రి కొడుకును చంపు ప్రయత్నములు చేయగా, నీ భక్తుని రక్షించుటకు నీవు యీ కార్యమును చేబట్టి యీ దుర్మార్గుని నాశనము చేసెతిని. నీ చర్యల వెనుక మన్న ప్రయోజనమును యెవరు ఊహించగలరు? సవివరముగా మేము

శ్రీమద్భాగవతము

నీకు వసుష్కరించుచున్నాము''

వృసింహుడు క్రోధము మూర్ఛిభవించినట్లుండెను. దేవతలు, బ్రహ్మ వారాయణుని కడకు వెళ్ళి, హిరణ్యకశిపుని దుర్మార్గము నణచి యీ లోకమును రక్షింపుమని వేడివపుడు, వారాయణుడిట్లనెను ''అతని కుమారుడు, నాకు భక్తుడు అయిన ప్రహ్లాదుని బాధించువపుడు, ఆ బాలుడు శత్రుత్వము, క్రూరత్వము వలన కలుషితము కాక, యెప్పుడూ నమబుద్ధితో, ప్రశాంతతతో బాధనన్నిటివీ నా యందు గల భక్తిచేత సహించును. అప్పుడు మేమి అవతరించి, యీ హిరణ్యకశిపుని, నీవు వరమును ప్రసాదించినప్పటికీ నాశనము చేయుదును''.

ఒక పామావ్య మావపుడు తనకు పరమ భక్తుడైన వానిని బాధించుట చేత ఆగ్రహోన్మిష్టుడై భగవంతుడు వృసింహ రూపము దాల్చెను. హిరణ్యకశిపుని చంపిన చాలసేపటి వరకు వృసింహుని కోపము తగ్గకుండెను. అతని భీకర రూపమునకు వెఱచి, బ్రహ్మాది దేవతలు వృసింహుని పమీపమునకు వెళ్ళలేకుండిరి. దూరము నుండి భగవంతుని స్తుతించుచుండిరి.

వారు లక్ష్మీదేవిని పమీపించి యిట్లునిరి ''అమ్మా! నీ భర్త కోపమును నీవు మాత్రమే శమింపజేయగలవు భూమ్యకాశములు అతని క్రోధమునకు దద్దరిల్లుచున్నవి అతని జాలు అటునిటు ఆడగా మేఘములు చెల్లాచెదరగుచున్నవి అతని అత్యంత ప్రకాశ నైభవముచేత గ్రహములు గ్రహణము పట్టినట్లు తమ శోభను కోల్పోయినవి. అతని ఉచ్చాస నిశ్వాసముల వలన సముద్రములు అల్లకల్లోలమైనవి. అష్టదిక్కులందు ఉన్నటువంటి యేనుగులు, తమమ మెరుపులు పిడుగులు తాకివట్లు భయముతో వణకుచున్నవి. అందుమూలముగా భూమి కంపించుచున్నది. భగవంతుని వేడి శ్వాసను భరించలేక న్వర్ణములు దూరముగా పోవుచున్నవి. భూమి కంపించుచునేత పర్వతములు కడలు ప్రమాదమును సూచించుచున్నవి భగవంతుడు శమింపకుండినచో, యీలోకము, న్వర్ణము అంతమొందగలవు''.

లక్ష్మీదేవి ఒకపరి తన భర్త ముఖమును చూచెను. ఆమె ముఖము భయముతో నివర్ణము కాగా యిట్లనెను. ''ఇప్పుడతడు ఉన్న స్థితిలో పమీపించుటకు నాకు ధైర్యము చాలదు. ఇది వరకెన్నడు వేసిట్లు చూడలేదు. నాకు చాల భయముగా నున్నది''

86 ప్రహ్లాదుడు వృసింహుని స్తుతించుట

హిరణ్యకశిపుని సింహాసముపై ఆసీనుడైన వృసింహునికి దూరము నుండి వచ్చుచున్న పాగడ్డలు వినిపించుచుండెను. బ్రహ్మ ప్రహ్లాదుని పమీపించి యిట్లనెను. ''కుమారా! వారాయణ భక్తుడైన నీపై గల ప్రేమతో భగవంతుడు యీ వృసింహ రూపము దాల్చి నీ తండ్రిని వధించెను. నీవు యిప్పుడు వృసింహుని శాంతింప జేయవలెను. ఆగ్రహోన్మిష్టుడైన వృసింహుని పమీపమునకు మేమెవరయూ వెళ్ళలేము. నీవు మాత్రమే అతని ఆగ్రహము నుండి యీ లోకమును రక్షింపగలవు''.

ఒక్కమాట అయివను పలుకక, తన ప్రేమైక స్వరూపుని గాంచిన ఆనందముతో కమల నుంచి అశ్రువులు కారుచుండగా, ప్రహ్లాదుడు వృసింహుని పాదములకు ప్రణమిల్లి, తన ఆనందాశ్రువులతో అతని పాదములు కడిగెను. ప్రహ్లాదుని జూచి, వృసింహుడు దయాపూరితమైన తన దృక్పథము ఆ ఆమాయక బాలునిపై నిలిపెను.

సప్తమ స్కంధము

బాలుని లేవనెత్తి తనచేతిని అతని శిరస్సుపై నుంచెను. భగవంతుని హస్తస్పర్శతో ప్రహ్లాదునికి శరీరమంతయు గగుర్పొడిచిన ట్లయ్యెను అతని పాపములన్నియు నమసిపోయి, ఆ క్షణమందు బ్రహ్మమును గురించిన సత్యము గోచరించెను తమ్మి మొగ్గవలె ప్రహ్లాదుని చేతులు జోడించి యుండగా, అతని కనుల నుండి అశ్రువులు అవిరామముగా వచ్చుచుండెను వృక్షమువలె స్థిరముగా నిలిచి గర్గదస్వరముతో వణకుచు భగవంతుని వైభవము కీర్తించుట మొదలెడెను. "ప్రభూ! బ్రహ్మాది దేవతలకు అందుబాటులో లేవు, సంవత్సరముల తరబడి ధ్యానము చేయు ఋషులకు మీ దర్శనము లభించుటలేదు; నత్పురుషులకు, జ్ఞానులకు కూడ మీ దర్శనము దుర్లభమగుచున్నది వీరందరికీ లభించని మీ దర్శనము, అధమమైన రాక్షసజాతిలో జన్మించిన నాకు కలుగుట యెంతటి భాగ్యమో? మీకు నాయందున్న అనంతమైన ప్రేమచేత నాకు ప్రత్యక్షమైతివి. నేను చాల అదృష్టవంతుడను పన్నెండు గుణములు మీకు ప్రీతికరమైనవని కోవిదులందురు ఉత్తమ కుటుంబములో జన్మించుట, సంపద, రూపసౌందర్యము, తపస్సు, పాండిత్యము, నేర్పరితనము, వైభవము, కీర్తి, బలము, ధైర్యము, ప్రయత్నము, బుద్ధి వీటన్నింటి కన్న గొప్పదైన అష్టాంగయోగము సూటిగా మీ దగ్గరకు చేర్చునని చెప్పుదురు కాని, నాకు, యీ ప్రపంచమునకు భక్తి, అనగా మీపై ప్రేమ యుండిన చాలునని విరూపిందినావు. ఇతరమైనవన్నియు మిమ్ము చేరుటకు ప్రతిబంధకములని కూడ సృష్టపరచినావు అష్టాంగయోగము భక్తి కంటెను అల్పమైనదని నా నమ్మకము లేకున్న, కేవలము ఒక గజము మీ ధయ నెట్లు పొందగలిగెను?

"భగవంతుడు భక్తివలన సంతోషించునని యెరుగుదును అందమైన శరీరము, సౌందర్యవతియైన భార్య, మేరు పర్వతమంత సంపద, మాట చమత్కారము — భక్తిలేకున్న నీవి వలన యేమి ప్రయోజనము? భక్తి తప్ప యింకేదియు మీకు సంతోషము నివ్వలేదు"

"ప్రభూ! ఇక్కడచేరిన బ్రహ్మాది దేవతలందరూ పరమభక్తులు వారు మీకు ప్రియులు. అసురులమైన మేము నిన్ను పూజించుచున్నప్పటికీ, దేవతల భక్తి యింతకన్న యెన్నోరెట్లు గొప్పది అట్టివారు కూడ మిమ్ము చూచి భయపడుచున్నారు ఈ వ్యసింహావతారములో యీ లోకము నాశీకర్తరింపవలసి యున్నది. ఈ లోకమందు వైభవమును యినుపడింపజేసి, ప్రతి ఒక్కరూ సుఖముగా నుండుటకొరకే మీరు యీ లోకములో అవతరించినారు. స్వామీ! ఈ అగ్రహమును విడిచిపెట్టుడు. మీకు క్రోధము లెప్పించిన అసురుడు మరణించినాడు. ఇతరుల శ్రేయస్సు కొరకై ప్రసన్నులు కావలెనని కోరుచున్నాను నేను మిమ్ము జూచిగాని, మీ క్రోధమును జూచిగాని, మీ రూపమును జూచిగాని భయపడుటలేదు కాని సంసారమనే సముద్రము నాకు భయమును కలిగించుచున్నది. మీ తోనే ఉండగోరు వారికి సంసారము భయంకరమైనది, భరింపరానిది నా తండ్రి సేవకులు నా చేతులు కట్టి ప్రవహించు నీటిలో నన్ను పారవేసినట్లు, స్వయంకృతమైన కర్మలచేత కట్టుబడి నేను యీ సంసార సముద్రములో పడబోవుచున్నాను. మీ దర్శనమైన వెంటనే కర్మబంధములన్నియు దగ్ధమై, త్వరలోనే మిమ్ము చేరుకొనవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను".

వ్యసింహుడు కోపము విడనాడి, బాలుని తన ఒడిలో కూర్చుండబెట్టుకొని యిట్లనెను "కుమారా! వీపై నాకు మక్కువ యెక్కువ అసురులలో నీవు గొప్పవాడవు, ఉల్లముడవు నీవు కోరు వరములను ప్రసాదించదల చుకొన్నాను నన్నడుగుము. మావపుల కోర్కెలన్నిటినీ తీర్చుటకు నేనున్నాను నీకు యేది ముఖ్యమో దాని వడుగుము. నేను తీర్చెదను".

శ్రీమద్భాగవతము

ప్రహ్లాదుడు ప్రాపంచిక వస్తువుల యెడ లాలసుడగుటకు వరముల నొనగెదనని భగవంతుడు చెప్పెను. కాని ప్రహ్లాదుడు భగవంతుడిచ్చు వరములపై సుముఖుల కవపరచలేదు ముఖముపై హాసము చిందగా మధురవచనములతో ఆ బాలుడిట్లనెను "ప్రభూ! నన్ను మైమరపించి మోసపుచ్చవద్దు నేను కోరువది మీతో ఉండుట. నేను అనురుడను ఇంద్రియానుభవముల వాళించుట అనుర స్వభావము దీనిని గుర్తించి, అట్టి ప్రాపంచిక సౌఖ్యములను యేరగా చూపి యీ సంసార నముద్రములో నాకు నేనుగా వడువట్లు చేయుచున్నారు ప్రభూ! నాకు వద్దు. నేను మీ దర్శనము పొందినాను. నేను యెప్పుడూ మిమ్ములను ప్రేమించుచున్నానని యెరుగుదురు ఈ ఇంద్రియముల నమూనామూ, అవి అపేక్షించు భోగములు నాకు ప్రయము కావు. బహుశః నా భక్తి పరీక్షించుటకే యీ ప్రలోభములను కల్పించుచున్నారను కొనుచున్నాను. భక్తికి ప్రతిఫలముగా వరమును కోరువారు భక్తులు కాజాలరు, వర్తకులగుదురు ఎట్టి కోరికలు లేవి భక్తుడను భక్తుల నుండి భక్తి తప్ప యింకేదియు ఆశింపని మీరు వాకు ప్రభువు అట్టి నందర్పములో కోరికలు కోరుటకు నానిని ప్రసాదించుటకు ఆస్కారమెక్కడ?

"అయినప్పటికీ మీ ఆజ్ఞ సుల్లంఘించి అవమానవరచుట నాకీష్టము కాదు. నాకోకవరము ప్రసాదించవలెను మీరూపము నా హృదయములో యెల్లప్పుడూ స్థిరముగా నుండవలెను. మీ రూపమున్నచోట ప్రాపంచికమైన కోరికలకు తావుండదు. నాయీ హృదయములో మీయందు ప్రేమ స్థిరముగా నున్నచో, ఇంద్రియములు, మనస్సు, శ్వాస, శరీరము, ధర్మము, ధైర్యము, బుద్ధి, లజ్జ, సంపద, కీర్తి, సత్యము కూడ ఆ ప్రదేశము వదలి భక్తి దగ్గము కాగలవు. భక్తి సుస్థిరముగా నున్నచో వీడును అహంకారము వీడినంతనే దానితో చేరియున్న ఇతర గుణము లన్నియు అదృశ్యమగును హృదయమందు కోరికలను విడనాడివారు భగవంతునివలె సంపన్నులగుదురు.

"మాతన పురుషుడు, పరబ్రహ్మ

స్వసింహుడు అయిన నీకు నా నమస్కారము".

స్వసింహుడు పూర్తిగా శాంతించిన పిదప, యంతవరకు దూరముగా నున్న అందరూ చేరువకు వచ్చి అతని కీర్తించిరి లక్ష్మీదేవి వచ్చి స్వసింహుని ప్రక్కనే కూర్చున్న పిదప అతడు లక్ష్మీ- స్వసింహుడయ్యెను. అతడిట్లనెను. "కుమారా! ఈ కల్పాంతము వరకు నీవు జీవించెదవు భోగభాగ్యములందు తగుల్గొనక, నీవు సర్వపాశ్యములు యీ లోకములో పొందెదవు. చివరకు యీ కర్మబంధము నుండి విముక్తి పొంది నీవు నన్ను చేరెదవు". ప్రహ్లాదుడు విషయముతో శిరస్సు వంచి యిట్లనెను. "ప్రభూ! నా తండ్రిపై అనుగ్రహము చూపవలెను. ఆజ్ఞానముచే మీ నైభవమును గుర్తించక, జీవితమంతయు మిమ్ములను ద్వేషించెను. అతడు నాయెడల ప్రవర్తించిన తీరు మీకు ఆగ్రహము తెప్పించెను. శమించరాని భగవద్రక్త విందన అనే పాపము నుండి నా తండ్రిని కాపాడి శమింపవలెను".

"అట్లే జరుగుగాక" అని స్వసింహుడవెను. చిరువపుతో మరల యిట్లు చెప్పెను "నీవు హిరణ్యుని పంశములో జవించుట చేత అతడేకాక, అతని పూర్వులు యిరువది తరములవరకు పరిశుద్ధులైరి. నీ తండ్రి పితృలోకము చేరెను. నీవు అతని అంత్యవిధులను నిర్వహింపుము నీ వారసులందరూ కూడ నాకు ప్రీతిప్రాతులగుదురని తెలుసుకొనుము". అటు తర్వాత స్వసింహుడు బ్రహ్మతో యిట్లనెను. "ఇకనుండి అమరులకు నీవు అవారోచితముగా వరములు ప్రసాదించుట తగదు. అది పాములకు అమృతము పోసినట్లుండును".

సప్తమ స్కంధము

తర్వాత నృసింహుడు అదృశ్యమయ్యెను ప్రహ్లాదుడు బ్రహ్మది దేవతలను గౌరవించిన పిదప, వారందరూ తమ తమ గృహములకేగిరి ఇంతకాలముగా వారు అనుభవించిన బాధలు సమసిపోవుటతో వారందరూ సంతోషించిరి వారదుడు యుధిష్ఠిరునితో చెప్పుచున్న వృత్తాంతము కొనసాగించుచూ యిట్లనెను "ఆ విధముగా దితి పుత్రులు నారాయణునిచే నిహతులైరి. దేవముతో వారు యెల్లప్పుడూ నారాయణునే చింతించుచుండిరి ననకాదుల శాపము చేత విష్ణు ద్వారపాలకులైన జయ విజయులు తిరిగి రావణ కుంభకర్ణులుగా జన్మించిరి నారాయణుడు రాముడుగా జన్మించి వారిని సంహరించెను. శిశుపాల దంతవక్త్రులుగా వారు మూడవసారి జన్మించిరి. శిశుపాలుడుగా జన్మించిన జయుడు ఇప్పుడే నారాయణుని పాదములు చేరెను త్వరలోనే విజయుడు అనునరించగలడు

"యుధిష్ఠిరా! వీరిద్దరి మొదటి జన్మలో క్రోధము, మదము ప్రధానముగా నుండుట నీవు గుర్తించి యుండవచ్చు రెండవసారి రావణుడుగా జన్మించినపుడు, కామము ప్రధానమైన దుర్లక్షణముగా నుండెను ఈ జన్మయందు వారిద్దరిలో మత్సరము యెక్కువగా నుండెను

"ప్రహ్లాదుని వృత్తాంతమును, భగవంతుడు భక్తుని అనుగ్రహించుట వినిన వారు తిరిగి యీ లోకమున జన్మించరు" అని పలికి వారదుడు ముగించెను

ఒక క్షణము యుధిష్ఠిరుడు మౌనముగా నుండి యిట్లనెను "భగవంతుని ప్రత్యక్షముగా కాంచగల్గిన ఆ అమరబాలుడు ప్రహ్లాదుడు మిక్కిలి అదృష్టవంతుడు" వారదుడు జాలిగా నవ్వె యిట్లనెను. "యుధిష్ఠిరా! నీవు అందరికన్నా అదృష్టవంతుడవని గ్రహించలేదా? అది యెట్లా వివరించెదను

"ప్రహ్లాదుడు, అతని గురువైన నేను నీ అంతటి అదృష్టవంతులము కాము నీ పూర్వులైన పురూరవుడు, వసిష్ఠుని వంటి మహా గొప్ప ఋషులు, సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ కూడా నీ వంటి అదృష్టవంతులుకారు. అనేక సంవత్సరములు ఉపనిషత్తులు మొదలైన శాస్త్ర గ్రంథములు చదివి, బ్రహ్మము కొరకు అన్వేషించిరి ఉపనిషత్తుల సారమైన బ్రహ్మము, యిప్పుడు మానవ రూపములో, నీవు అడుగక పోయినప్పటికీ, వీతోనే ఉంటున్నాడు ఉపనిషత్తులన్నింటినీ ఒకచోట చేర్చిన వాని కున్న పవిత్రత, పరిశుద్ధత నీ గృహమున గలదు పరబ్రహ్మము ప్రహ్లాదుని గృహములో నివసించి యుండలేదు ఋషులు అతని గృహమునకేగి బ్రహ్మమును దర్శించలేదు. ఇప్పుడు జరుగుతున్నది నీవు యెరుగుదువా?

"ఋషులు వైకుంఠములో బ్రహ్మమును అన్వేషించు చున్నారు, సూర్యలోకములో, క్షిరసాగరములో, శ్వేతద్వీపములో వెదకుచున్నారు అక్కడెక్కడను గానక, అంతటా వెదకుచున్నారు. అతడు (బ్రహ్మము) మానవ రూపములో దాగి నీ కొరకు అంతటా తిరుగుచున్నాడు. ఇప్పుడు చెప్పుము, యితరులు అదృష్టవంతులా? లేక నీవా? కృష్ణుడుగా అవతరించిన పరబ్రహ్మము నీతో కలిసి ఉంటున్నాడు నీ కతడు మేనబావ నీవు అతనికి ప్రీతిపాత్రుడవు అతడు నీ శ్రేయోభిలాషి నీ నుండి అతడేమియూ ఆశించుట లేదు అతడు నీ మేనమామ కుమారుడు. 'అతడు నా ప్రాణము' అని యెంతో ప్రేమతో నీవు అనేకసార్లు అన్నావు ఇదంతయూ సత్యము. ఒక్కొక్కప్పుడు నీకు గురువువలె, మరొకప్పుడు బంధువువలె నీ కొరకు శ్రమించుచు వ్వాడు ఈ ఇంద్రప్రస్థమును నిర్మించునపుడు, నీ సోదరులతో జరాసంధుని కోటలో ప్రవేశించి అతడు పాతమారునట్లు చేసి, నీవు రాజసూయాగము చేయునట్లు కృషి చేసిన విషయము జ్ఞప్తిలేదా? కొన్ని నమయములలో అతడు నీకు సంహారారు, మరొక నమయములో బావ, నీ కంటే వయసులో చిన్నవాడగుటచే

శ్రీమద్భాగవతము

అతడు వీకు ప్రణామము చేయు చుండెను. మునులు అంతటా అన్వేషించి, యెక్కడను గానక, యీ భూమికి వచ్చిరి వారు మధుర, బృందావనము వెళ్ళిరి. తర్వాత ద్వారకకు వెళ్ళి, చివరకు నీ యింటికి నీతో సామాన్యమానవునివలె నివసించుచున్న కృష్ణుని వద్దకు వచ్చిరి అతని స్వభావమును ఒక్కొక్కప్పుడు బ్రహ్మ మహేశ్వరులు కూడ తెలుసుకొనలేరు. ఋషులు మౌనముగా భక్తితో సన్యసించి పూజింతురు అయినప్పటికీ వారు అతడిని పొందలేకున్నారు. భగవంతుని గూర్చి వారికి తెలుసును. కాని వారు అతడిని చూడలేదు. ఆ బ్రహ్మమే యీ కృష్ణుడు. అతడు యీ భూమిపై వంచరించుట యెంతో అద్భుతము నీతో, నీ సోదరులతో అతడు నివసించుచుండుట మీ భాగ్యము''.

అష్టమ స్కంధము

87 గజేంద్రుని వృత్తాంతము

త్రికూట మనుకొండ ఒకటి కలదు. పాఠ నముద్రము చుట్టు అవరించి అతి రమణీయముగా నుండుటచే ఆ కొండ ప్రాముఖ్యము వహించెను. ఆ కొండపై పెరుగు లతలు వెండి బంగారములవలె తళతళ మెరయుచుండెను. ఆ ప్రకాశము దిక్కులందు ప్రసరించగా, నాలుగు దిక్కులు ప్రకాశించుచుండెను. అది నూరు యోజనములు విస్తీర్ణము కలిగి యుండెను. శంఖములు, విలువైన రాళ్ళు అచట నీశేషముగా నుండెను. ఎత్తునుంచి చూచువారికి నల్లగా నున్న భూమి, తెల్లని పాఠ సముద్రము, లతలు, వృక్షములు, పాదలతో ఆకుపచ్చగా నున్న కొండ వెండితో పొదిగిన పచ్చ రాయివలె గోచరించుచుండెను. ఆ కొండ చాల అందముగా నుండెను. అచట అడవి మృగములు కలవు. పక్షుల గూళ్ళ నుండి వచ్చు మధుర సంగీత ధ్వని, గుహలలో నుండి వినవచ్చే పులులు సింహముల అరుపులతో కలిసిపోవుచుండెను. అచ్చట వీచు వాయువు వరిమళ పుష్పముల సువాసనతో నిండియుండుటచే దివ్యపురుషులు ఆ ప్రదేశమునకు వచ్చి విహరించుచుండిరి. దివ్యపురుషుల కది యొక ఆటస్థలము. సిద్ధ చారణ గంధర్వులు తరచు ఆక్కడకు వచ్చి, అచ్చటే గుహలందు లోదులందు సంచారము చేయుచుండిరి. ఆ ప్రదేశమందలి పెద్దపెద్ద రాళ్ళతో యిమిడియున్న విలువైన మణులతో అవి మెరయు చుండెను.

ఆ కొండపై రుతుసనువనే తోటకలదు. అందు మందార, పారిజాత, పాటల, అశోక, చంపక చూత మనే పుష్ప వృక్షములు; మామిడి మొదలగు ఫలవృక్షములు గలవు. పొడవైన దేవదారు, సాంవృక్షములు ఆకాశము నంటుచున్నట్లుండెను. ఆ తోట వరుణునకు చెందినది. ఆ కొండమీద అందమైన సరస్సుకూడ కలదు. అది చాల పెద్దది. అందు నీలి, తెలుపు, యెర్రని పద్మములు తేలుచుండెను. వాటియందున్న మకరందమును గ్రోలుటకు, ఆ పద్మముల చుట్టూ చేరిన తుమ్మెదలు చేయు ఝిమ్మను శబ్దము అన్ని వేళలందు వినిపించుచుండెను. నిర్మలముగా ఉన్న ఆ సరస్సులో పైన సంచరించు కొంగలు, హంసలు, లోపల నుండే చేపలు, తాబేళ్ళు స్పష్టముగా అగుపించుచుండెను. సరస్సు ఒడ్డు నందు మల్లె, కుంద, జొజ్జి, పున్నాగి, కురవక మాధవీలతలు విరబూచి యుండెను. ఆ పుష్పవాసనలమత్తు మైమరపించు చుండెను.

ఆ కొండ యందు ఒక ఏనుగు తన పరివారముతో నివసించుచుండెను. తన యిష్టము వచ్చినపుడు ఆ ఏనుగు సంచరించుచుండెను. సంచరించునపుడు పరివారమంతయు ఆ యేనుగుతో సంచరించుచుండెను. వెదురు గడలను, చెరకుగడలలో లేతవానిని పెరికి తినుట వానికి ఆలగా నుండెను. ఆ అడవిలో అవి యిష్టము వచ్చినట్లు సంచరించుచుండెను. మరించిన ఆ యేనుగు విలిచిన చోటునుండి, పులులు, సింహములు, అడవిపందులు, యెద్దులు దూరముగా పారిపోవుచుండెడివి.

ఒక వేసవికాలమందు ఆ యేనుగు తన సహచరులతో చాల దూరము నడిచి నడిచి అలసిపోయెను. మిక్కిలి దప్పికతోనున్న ఆ యేనుగు దూరమునుండి సరస్సు నుండి వచ్చు సువాసనలను ఆఘ్రాణించి, ఆ సరస్సు దిక్కుగా వేగముగా చనిెను. వెంటనే తన పరివారము కూడ సరస్సును చేరి అందు ప్రవేశించెను. ఆ

శ్రీమద్భాగవతము

సరస్సునందు స్నానము చేయగా అవి యెంతో పోయి నమభవించి, మధురమైన సరోవర జలము త్రాగి దప్పికను తీర్చుకొనెను దప్పికతీరిన తర్వాత వాటికి సరస్సునుండి బయటకు రావలెననిపించలేదు. చాలసేపు స్వచ్ఛమైన సరోవరములో ఆడి ఆడి, తదుపరి దానిని బురదగా చేసెను గజరాజము తన తొండముతో సరస్సులో నీటిని చిన్నయేనుగులపై, అడ యేనుగుల వీపులపై జల్లుచుండెను సంసారసుఖములలో మునిగిన మానవుడు కాల ప్రవాహమును గుర్తించని విధముగా ఆ గజరాజు కాలము గతించుట గుర్తింపకుండెను. ఆ సరస్సు అడుగున దాగియున్న ప్రమాదములను మరచి, సంసారి సంసారబంధములో చిక్కుకొని పోయినట్లు, సరస్సునందు యితర యేనుగులతో అడుచూ ఉల్లాసముగా గడపుచుండెను

విధి ప్రేరణచే ఆ సరస్సునందే చాలకాలముగా నివసించుచున్న ఒక మొసలి, గజము కాలును తన బలమైన కోరలతో పట్టుకొనెను హఠాత్తుగా కలిగిన యీ బాధకు ఏనుగు తన శరీరము నంతనూ విడల్చి, మొసలి పట్టునుండి తప్పించుకొనుటకు ప్రయత్నించెను కాని సాధ్యము కాకపోయెను ఎంతగా ప్రయత్నించినప్పటికి మొసలి పట్టునుండి తప్పించుకొనుట అసాధ్యమయ్యెను మిగిలిన యేనుగులు నహాయపడుటకు ప్రయత్నించి విఫలమైనవి ఆ ఏనుగు బలమైన దైవప్పటికి మకరము పట్టు అంతకన్న బలముగా మండుటచే, ఆ పట్టునుండి విడిపించుకొనలేకుండెను కరిమకరుల మధ్య పోరు కొన్ని సంవత్సరములు సాగినది అడవిలో చక్రవర్తివలె నంచరించు గజరాజునకు సరస్సు అనే సామ్రాజ్యానికి రాజుగా ఉంటూన్న మొసలికి మధ్య జరుగుచున్న తీవ్రపోరాటము దేవతలకు కూడ ఆశ్చర్యము కలిగించెను క్రమక్రమముగా ఏనుగు బలము పారించి పోవుచుండెను. మొసలి పట్టు మరింత బలపడుచుండెను తన బలము సన్నగిల్లుటచే ఓడిపోవుట తద్యమని, త్వరలోనే ప్రాణములు పోవునని ఆ యేనుగు గ్రహించెను ఆ క్షణములో ఏ వగాహన చేసుకొనెను బాగా ఆలోచించి పిదప తనలో తానిట్లుమోనెను "నేను యిప్పుడు పెద్ద యిక్కట్టులో పడినాను వామీద ఆధారపడిన యీ యితర యేనుగులు యీ క్షిప్త పరిస్థితి నుండి నన్ను తప్పించలేవు నాకు వాటిల్లిన యీ వివత్కర పరిస్థితిని తప్పించి, యెవ్వరూ సహాయము చేయలేరు కాని, యింకను ఒక ఆశ మిగిలియున్నది బ్రహ్మాది దేవతలకు సైతము ఆశ్రయమైన ఆ భగవంతుని శరణు జొచ్చెదను అతడు నన్ను యీ భయంకరమైన మొసలి బారి నుండి తప్పక రక్షించగలడు. భగవంతుడు నాకు అండగా నున్నచో, మృత్యువు అతనికి భయపడి నన్ను వదలి పారిపోవును భగవంతుని ప్రార్థించెదను"

తన మనస్సును ఆలోచనలను కూడగట్టుకుని, వాటిని నారాయణునిపై విలిపి యిట్లు స్తుతించి గానము చేసెను. "దేవతలకు ప్రభువైన మహాప్రభూ! నీకు నా నమస్కారము. నీవు సనాతన పురుషుడవు, యీ ప్రకృతిని సృష్టించిన పురుషుడవు మానవుల మేధస్సును వికసింపజేసి ప్రకాశము నిచ్చువాడవు నీవు ఈ లోకమంతయు నీవన యేర్పడినది నీవు లేక యీలోకము లేదు, నీ నుండి ఆవిర్భవించినది యీలోకము. దీనిని సృష్టించిన నీవు, తిరిగి నీలో కమును చేసుకొందువు అన్ని వెలుగులకు మూలము నీవు

"ప్రళయాంతరము నీవు తమస్సు, అవగా చీకటి సముద్రము అంచున విలబడి, తిరిగి సృష్టిని ప్రారంభించి దానికి క్రొత్తగా జీవము కల్పించుచున్నావు ఈ విధముగా అనంతమైన కాలచక్రము కొనసాగుచున్నది. ఈ లోకములన్నింటికి మూలకారణము నీవు. నీ దర్శనముకొరకు మహర్షులు వేలకొంది సంవత్సరములు ధ్యానములో ఏనుగుపై యుందురు. నీకు జనన మరణములు లేవు నీకు రూపవాసములు, గుణములు లేవు. అయివప్పటికీ, నీ మాయచేత, నీకు, రూపవాసములు సృష్టించి వానికి కొన్ని గుణములు ఆరోపించుచు న్నారు లోకకళ్యాణము కొరకు నీవు రూపము ధరించుట చూచినవారు నీ నిరాకార తత్త్వమును విస్మరింతురు.

అష్టమ స్కంధము

నీవు ఇంద్రియములకు, మనస్సుకు, భావోద్వేగములకు, బుద్ధికి అతీతుడవు. నీవు సామాన్యుల అవగాహనకు అతీతుడవైనప్పటికీ, కొందరు మహాపురుషులు నిన్ను గ్రహించి నీలో ఐక్యము కాగల్గిరి.

"ఇంద్రియముల కార్యకలాపములకు, వాని వాని ప్రత్యేక చర్యలను కాంచు నీవు ద్రష్టవు. ప్రతి ఒక్కదానికీ నీవు కారకుడవు. కాని, నీకు యేదీ కారణము కాదు. ఏలననగా నీవు సనాతనుడవు, నిత్యుడవు, అనాదిని, నీకు పరిమితులు లేవు, అనంతుడవు.

"నీవు గుణాతీతుడవు, అవి నిన్ను అంటవు. కాని గుణదోషములచేత మాయకు వశమైనవారు నీ సత్యస్వరూపము వెరుగజాలరు. సూర్యునినుండి అగ్నినుండి వెలువడే ప్రకాశము కొంతసేపు ఉండి తిరిగి యెచ్చటి నుండి వచ్చెనో, దానియందు అదృశ్యమగును. అదే విధముగా నీ వైభవము నీ నుండియే వెలువడుచున్నది. ఈ గుణములు, మనస్సు, బుద్ధి, ఇంద్రియములు, శరీరము - యివన్నియు నీ నుండి జనించి, తిరిగి నీలో లయమగుచున్నవి. వానికి ప్రత్యేకమైన ఉనికిలేదు. నీవు గుణాతీతుడుగా ప్రసిద్ధి గాంచినప్పటికీ, నావంటి అభాగ్యజీవులయెడ నీవు కరుణామూర్తివని అందరును యెరుగుదురు. నీకు పూర్తిగా శరణాగతులైన వారు నిశ్చయముగా అవిద్య నుండి వెలువడి, విత్యసత్యమైన నీ దర్శనము పొందగలరు.

"నా యీ జన్మ లోపలనూ వెలుపలనూ అవిద్యతో నిండియున్నది. ఈ గజాకారము పలనను మనస్సు పలనను నా కెట్టి ప్రయోజనమును లేదు. నాకు జీవించవలెనను కోరిక లేదు. కాలముచే నాశనము పొందని మోక్షమును కోరెదను. పుణ్యకార్యములకు ప్రతిఫలముగా కొంతకాలము స్వర్గములో నుండవచ్చును. ఆ పుణ్యము పొందిపోయి నంతనే తిరిగి యీ పాప ప్రపంచమున పడవలెను. దీనికి భిన్నమైన మోక్షమును కోరుచున్నాను. నా అవిద్య లణగిపోవలెనని నా ఆకాంక్ష. నేను ముముక్షువును. నీవు లోకకారకుడవు, నద్రవ్యాపివి. నీవు సృష్టించిన వానికి భిన్నముగా ఉంటూ, అంతిమ సత్యమువై యున్న నీకు నా ప్రణామములు. జ్ఞానాగ్నిచేత కర్మబంధములను దగ్ధము గావించుకొనిన యోగులు తమ హృదయములలో నిన్ను దర్శించెదరు. 'నేను', 'నాది' అనుభావములతో వివేకశక్తిని కోల్పోయిన నావంటి మూర్ఖులు నీ గొప్పదనమును గుర్తించలేరు. నీవు అసంతకశక్తిస్వరూపుడవు, నీవు నిత్యసత్యము, నీవు ఆత్మజ్యోతివి. నీకివే నా జోహారులు".

బ్రహ్మాది దేవతలందరూ గజేంద్రము పలికిన పలుకులను వినుచుండిరి. ఆ గజేంద్రము ఆదిపురుషుని స్తుతించుటచేత, అవి యేవియు తమలో యే ఒక్కరికీ వర్తించవని గ్రహించిరి. గజేంద్రము పరిస్థితికి నారాయణుడు చలించి, పారి రూపములో సరస్సు తీరమున గజేంద్రునకు ప్రత్యక్షమయ్యెను.

గరుడునిపై నారాయణుడు వచ్చి చేరెను. అతని చేతిలో సుదర్శన చక్రము మెరసెను. నారాయణుని చూచిన గజేంద్రము, పద్మమును తొండముతోపట్టి తొండమును పైకెత్తి యిట్లనెను. "ఓ ప్రభూ! నారాయణా! నీకు నా నమస్కారము". ఆ గజేంద్రము పరిస్థితిని చూచి నారాయణుడు కరుణాభరితుడయ్యెను. అతడు తన సుదర్శన చక్రముతో మొసలిని సంహరించి, ఆ గజేంద్రుని సరస్సునుండి బయటకు లాగెను. చనిపోయిన మొసలి నోరు తెరచుకుని గజేంద్రుని కాలినంటుకొని యుండెను.

స్వర్గవాసులు యీ దృశ్యమును ఆశ్చర్యముతో గాంచుచుండిరి. వారు నారాయణుని చుట్టూ చేరిరి. మొసలితోపాటి అలసిపోయిన గజేంద్రము తొండమునెత్తి అట్లే యుండెను. అమితప్రేమతో శ్రీపారి గజేంద్రుడొనగిన పద్మమును స్వీకరించగా, ఆ గజరాజము మిక్కిలి సంతోషించెను.

వారణ్ణు చూచుచుండగా చనిపోయిన మొసలి శరీరమునుండి ఒక దివ్యపురుషుడు ప్రత్యక్షమయ్యెను. అతడు హూహూ అను గంధర్వుడు. అతడు భగవంతుని పాదములకు ప్రణమిల్లి, గాంధర్వ పద్ధతితో కీర్తించి గానము చేసెను. అతడు యిన్ని సంవత్సరములుగా మొసలి రూపము ధరించి, చివరకు నారాయణుని చేతులలో విముక్తిని పొందుటకు కారణము అక్కడ చేరిన వారు తెలుసుకొనిరి.

చాల సంవత్సరములకు పూర్వము, యీ గంధర్వుడు తన భార్యలతో యిదే సరస్సునందు స్నానమాడుచుండెను. అదే సమయములో మహర్షి దేవలుడు సరస్సులో ప్రవేశించెను. జలక్రీడలో మునిగియున్న గంధర్వుడు నీటి అడుగునకుపోయి, నీటిలో నిల్చుని ధ్యానము చేయుచున్న దేవలుని కాలిబొటన వ్రేలును లాగెను. తాను చేసినది యెంత తీవ్ర అపచారమో ఆ గంధర్వుడు గ్రహింపకుండెను. దేవలుడు, తన ధ్యానమునకు అంతరాయము కల్పటచేత మండిపడి, గంధర్వుని ఇట్లు శిపించెను. "నీవు యీ జలక్రీడలలో అమితముగా ఆనందించుచుండుటచేత, నీవు మొసలివై యీ సరస్సు నందే జీవించెదవు". తన అపచారమును గుర్తించిన గంధర్వుడు శాపమును ఉపసంహరించవలసినదని బ్రతిమాలెను. అతని భార్యలు కూడ ఋషి ఆగ్రహమును ఉపశమింపజేయుటకు ప్రయత్నించిరి. దేవలుడు కొంతవరకు శాంతించి యిట్లనెను. "నీవు యీ సరస్సునందు కొంతకాలము జీవించెదవు. గజేంద్రము తన నహచరులతో యీ సరస్సులో ప్రవేశించును. నీవు దాని కాలము గట్టిగా పట్టుకుని విడిచిపెట్టక యుండవలెను. ఆ గజేంద్రము భగవంతుని ప్రార్థింపగా, అతడు శ్రీహరి రూపముతో ప్రత్యక్షమై, తన సుదర్శన చక్రముచే విన్ను వధించి, నీకు మొసలి రూపము నుండి విముక్తి కలిగించును.

గంధర్వుడు భగవంతునికి ప్రదక్షిణము చేసి, భగవత్ప్రీత్యనలను గానము చేయుచూ వెడలిపోయెను.

పరీక్షిత్తున కిదంతయు అయోమయముగా నుండుట అతని ముఖమున శుకబ్రహ్మ గుర్తించెను. అతడు ప్రశ్నించక మునుపే శుకబ్రహ్మ యిట్లనెను. "నీ ఆలోచనలను నేను తెలుసుకున్నాను. వరమ యోగులు కూడ పలుకలేని పలుకులను, కేవలము ఒక జంతువు యెట్లు పలికెనా యని నీవు ఆశ్చర్యపడుచున్నావు. ఆ గజేంద్రమునకు పురుషుని గురించిన సత్యము యెట్లు తెలిసెను అని గదా నీ సందేహము? అది నీకు చెప్పెదను.

"దక్షిణ పాండ్యదేశమును ఒకప్పుడు ఇంద్రద్యుమ్నుడను రాజు పరిపాలించెను. అతడు ధర్మవర్తనుడు. అతడు నారాయణుని భక్తుడు. ఒకప్పుడు ఆ రాజు మలయ పర్వత సానువులలో మౌనముగా భగవంతుని ధ్యానించుచుండెను. అచ్చట నదిలో స్నానము చేసిన రాజు, ఆలోచనలను, మనస్సును, శ్వాసను నిగ్రహించి, భగవంతుని రూపమును ధ్యానించుచూ ప్రార్థించునపుడు మౌనవ్రతమును పాటించెను. ఆ పర్వతముపై వివసించుచున్న అగస్త్యమహర్షి ఆ ప్రదేశమునకు వచ్చుట తలపెట్టెను. అతని శిష్యులు అగస్త్యమహర్షి చుట్టూ చేరిరి. ధ్యానమందు విమగ్నుడైన రాజు బాహ్య ప్రపంచ జ్ఞానమును కోల్పోవుటచేత, అగస్త్యమహర్షిని గాంచక సాంప్రదాయము ననుసరించి చేయు గౌరవమర్యాదలను అగస్త్యమహర్షికి చేయకుండెను. బ్రాహ్మణుడైన అగస్త్యమహర్షి శిష్యులతో వచ్చి యుండగా రాజు వారి ఉనికిని గమనించకుండెను.

అష్టమ స్కంధము

"రాజు ప్రవర్తన అగమ్యునకు సహింసరాని దయ్యెను. అతడిట్లనెను. 'ధ్యానముతో విలిచియున్న రాజు తమస్సు మూర్తిభవించినట్లు ఉన్నాడు. తమస్సుకు సంకేతమైన ఏనుగుగా యీ రాజు జన్మించగలడు'. అట్లు శాపమొసగి అగమ్యమహర్షి శిష్యులతో ఆ ప్రదేశమునుండి వెడలిపోయెను. ఇంద్రద్యుమ్ను మహారాజు ఋషి శాపమునకు ఆగ్రహించక, శాంతముగా దానిని స్వీకరించెను అది భగవంతుని ఆజ్ఞగా భావించి, దానిని వినయముతో గ్రహించెను అతడు ఏనుగుగా జన్మించి త్రికూట పర్వతముపై నున్న అరణ్యములో సంచరించుచుండెను అతని జంతు జీవితములో ఒక విశేషము గలదు. అతని ఆలోచనలు, మనస్సు భగవంతునిపై భక్తితో నిండియుండుటచేత, పూర్వజన్మ స్మృతులు కలిగియుండెను అందుచేత, అతడు క్షిప్రపరిస్థితుల వెదుక్కొనినపుడు, భగవంతుని ప్రార్థించెను. సాధారణ జంతువుల కిది సాధ్యము కాదు

"ఇంద్రద్యుమ్నుడు యిప్పుడు శాపవిముక్తు డగుటేగాక, సంపాద బంధము నుండి విముక్తిపొంది మోక్షము నందెను. భగవంతుని స్పర్శ కలిగిన వెంటనే అతని గజరూపము పోయెను అతడిప్పుడు నారాయణుని సేవకులలో ఒకడయ్యెను అతనికి నారాయణునితో సారూప్యము కలిగెను గరుడునిపై నారాయణుని ప్రక్కనే స్థానము పొందిన ఇంద్రద్యుమ్ను మహారాజు యీ మానవలోకమును విడిచిపోయెను గరుడుడు ఆకాశముపై కెగిరి, త్రికూట పర్వతముపై రుతుమనుషుని తోటలోనున్న సరస్సు తీరముననున్న వారందరకూ అదృశ్యుడయ్యెను"

89 అమృత మధనము

ఒకప్పుడు దేవదానవుల మధ్య యుద్ధము సంభవించెను ఆసురుల తీవ్రధాటికి దేవతలు నిలువలేకపోయిరి. యుద్ధములో మరణించిన అనేకమంది దేవతలను పునరుజ్జీవించునట్లు చేయలేకపోయిరి. ఇంద్రవరుణాదులు సమావేశమై యీ తీవ్ర పరిస్థితిని అంతమొందించుటకు మార్గముల వన్వేషించగా, వారికేదియు తోచుకుండెను. సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ దగ్గరకు వెళ్ళుటకు వారు నిశ్చయించుకొనిరి. వారు బ్రహ్మ దగ్గరకు వెళ్ళగా, నారాయణుని వద్దకు వెళ్ళి ప్రార్థించుట తప్ప యింకొక మార్గము లేదని బ్రహ్మ నూచించెను. నారాయణుడు తమ కష్టములు గట్టెక్కుటకు సహాయపడునని బ్రహ్మ చెప్పెను.

అంతట వారు నారాయణుని వద్దకెగిరి బ్రహ్మ నారాయణుని ప్రార్థించి, దేవతలపై దయకలిగి వారి కష్టములను తీర్చుమని వేడెను. వారి ప్రార్థనలను వినిన నారాయణుడు ప్రత్యక్షమైన వారితో యిట్లనెను "మీరు కోరుదానిని సాధించగలరు. మొట్టమొదట మీరు అసురులతో సంధి చేసుకొనవలెను మనము తిరిగి సన్నద్ధులమగుటకు కొంత వ్యవధి కావలెను. మీ ప్రయత్నములు సఫలమగునంతవరకు, అసురులతో సంధియే ఉచితమైన రాజనీతి మార్గము.

"ఒక ఉన్నతాశయమును సాధించుటకు చేయు ప్రయత్నములు, మార్గములు సాధ్యమైనంతవరకు శాంతిదాయకముగా నుండవలెను. మీరు మరణము లేకుండ రక్షనొందుటకు కావలసిన అమృతమును పొందవలెను. ఇది నేను మీకు యిచ్చుమానన. ఆ అమృతముతో మరణించిన వారిని తిరిగి పునరుజ్జీవించ చేయవచ్చును అమృతము యెట్లు లభింపగలదు? అని మీ తరువాత వత్తు.

శ్రీమద్భాగవతము

"మందర పర్వతమును కన్వముగా, వాసుకీ యనే సర్పమును త్రాడుగా నియోగించి పాఠ సముద్రమును మధించవలెను సముద్రమును మధించుటకు అసురుల బలమైన బాహువులు అత్యవసరము మీకు మీరు దీనిని చేయజాలరు ఈ సాగర మధనముతో నేను కూడా పాత్ర పోషించెదను సాగరము నుండి అమృతము లభించువరకు మీరు కృషి సలుపవలెను ఆ అమృతము వల్ల పూర్తి లాభమును మీరు మాత్రమే పొందునట్లు, అసురులకు లేకుండునట్లు నేను చూచుకొందును కాని మీకు నేనొక పౌచ్చరిక చేయదలచుకున్నాను ఏ విషయములోను మీరు అసురులకు అడ్డు చెప్పవద్దు వారి సూచనల నన్నిటిని ఆమోదించునట్లు మీరు నటించవలెను. మరొక పౌచ్చరిక సాగరమును మధించగా మొట్టమొదట లభించునది కాలకూటవిషము దానిని చూచి మీరు భయపడవద్దు. అటు తర్వాత అనేక వస్తువులు, లభించగలవు చిట్టచివర అమృతము లభించును ఆ వస్తువులను రాక్షసులు కోరెదరని తలంచి, మీరు ముందుగా సంగ్రహించుటగావి, వాటిని కోరుటగాని చేయరాదు మీ ద్వేయము అమృతమును పొందుట, ఇతరమైనవన్నియు అప్రధానములు మీరు వెళ్ళి బలిచక్రవర్తితో నంధి చేసుకొని మీ కార్యమును ప్రారంభింపుడు" భగవంతుడు అదృశ్యము కాగా, బ్రహ్మాది దేవతలు వారి వారి గృహముల కేగిరి

బలిచక్రవర్తి, ప్రహ్లాదుని కుమారుడైన విరోచనుని కుమారుడు ఇంద్రుని నాయకత్వములో దేవతలు బలిచక్రవర్తి ప్రాసాదమునకు వెళ్ళిరి చక్రవర్తి సేవకులు, దేవతలను చూచి, వారిపై రాడి జరుపుటకు సిద్ధపడిరి కాని బలి అచ్చటకు వచ్చి, సేవకులను దుడుకుగా ప్రవర్తించవలదని ఆదేశించెను ఇంద్రుని నకల మర్యాదలతో బలిచక్రవర్తి తన సభకు ఆహ్వానించెను. గౌరవనీయుడైన అలిథిని సంతోషపెట్టుటకు తానేమి చేయవలెనో చెప్పునుని బలి అడిగెను. నారాయణుని మూటలు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని ఇంద్రుడు అలి సరళముగా పలికెను ఇంద్రుని వైఖరి మిక్కిలి నేర్పుతోను, మాటలు యెరుటివారిని ఒప్పించునట్లుగను ఉన్నవి సాగరమధనము గురించి ఇంద్రుడు బలితో చర్చించెను ఇంద్రుడిట్లనెను. "ఇంతవరకు మనకు తెలియని విషయ మొకటి గలదు మనలో మనము కీచులాడక స్నేహపూర్వకముగా కొంతకాలము సంఘించుదము కనీసము సాగరమధన కార్యము పూర్తియగువంత వరకు మనము మిత్రులుగా నుండము. మీరు యీ కార్యములో సహకరించగలరని నే నాశిస్టున్నాను. ఈ కార్యము చాల క్లిష్టమైనది కాని దీనివలన కలుగు విశేష ఫలితము దృష్టి - యీ కార్యము చేబట్టదగినదని నా అభిప్రాయము" బలిచక్రవర్తి ఆమోదము తెలుపగా, అతని సహచరులైన శంబరుడు, అరిష్టనేమి, త్రిపురులు కూడ మెచ్చుకొనిరి వారు తమ మధ్య మన్న శత్రుత్వమును తాత్కాలికముగా విస్మరించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. అందరు కలిసికట్టుగా అమృతమును సాధించుటకు ప్రయత్నింప నిశ్చయించుకొనిరి.

ప్రతి ఒక్కరూ ఉత్సాహముతో నుండిరి. అసురులు తమ బలమైన బాహువులతో భూమినుండి మందర పర్వతమును పెకలించగా, దేవతలు, అసురులు కలిసి, దానిని సముద్రతీరమునకు తీసుకువెళ్ళిరి. ఆ పర్వతము అలి బరువుగా మండుటచే, మార్గమునందు అది క్రిందజారిపడినది. అనేకమంది దేవతలు, అసురులు దాని క్రిందపడి అణగిపోయిరి. ఈ దారుణ సంఘటన నుండి వారు తేరుకొనునంతలో నారాయణుడు వారికి ప్రత్యక్షమయ్యెను ఆ పర్వతము నతడు యెత్తి సముద్రతీరమున చేరవేసెను. ఇంతకు మునుపే దేవతలు వాసుకీకి నచ్చజెప్పి, సాగరమధనమందు మందరపర్వతమును చుట్టి, త్రాడుగా నుండి అసురులకు సేవజేయవలసినదని కోరిరి. అమృతములో కొంత భాగము వీయగలమని మాట యిచ్చిరి.

90 సాగరమథనము : కూర్మావతారము

దేవదానవులు సాగరమును మథించుట ప్రారంభించిరి. శ్రీమన్నారాయణుడు అక్కడనే యుండెను. అతడు వాసుకి తలవైపునకు వెళ్ళి వాసుకి శిరస్సును తన చేతులతో అదిమిపట్టెను. దేవతలు నారాయణుని ననుసరించి, వాసుకి శిరస్సుపై చేతులను వైచిరి. ఇది చూచిన అసురులకు ఆగ్రహము వచ్చెను. దేవతలు భగవంతుని నాయకత్వమున వాసుకి శిరస్సు పట్టుకొనుటచేత తమ నవమానించినట్లుగా భావించిరి. వాసుకి తోకను పట్టుకొనుట వారి గౌరవమునకు భంగకరమని అసురులు భావించిరి. తమను తాము ఉన్నతులుగా భావించిన అసురులు యిట్లనిరి. "మేము పవిత్రమైన వేద శాస్త్రములను నేర్చియున్నాము. ఉత్తమ జన్మల నొందిన మేము బహు దౌర్జ కార్యములు సలిపి లోక ప్రఖ్యాతి పొందియున్నాము. దేవతలైన మీరు యీ సర్పము తలను పట్టుకొని యుండగా, మేము ఆ సర్పము తోకను పట్టుకొనుట మిక్కిలి అవమానకరము. ఈ మథన కార్యములో యిక మేము సహాయపడుటకు నిరాకరించుచున్నాము".

అసురులు అట్లే స్థిరముగా కదలక నిలుచుండిరి. భగవంతుడు వారివైపు మధురహాసముతో వీక్షించి, వారికి తలను వదిలి పెట్టి తోకను పట్టుకొనుటకు వెళ్ళెను. దేవతలు భగవంతుని ననుసరించిరి.

ప్రప్రథమముగా యేర్పడిన అభిప్రాయభేదము సమసిపోయినంతనే, అచట మూట నెగ్గినందుకు అసురులు యెంతగానో సంతోషించిరి. ఆ సంతోషముతో అత్యంత ఉత్సాహముతో భగవంతుని నాయకత్వమున మున్న దేవతలతో సాగరమును మథింపజొచ్చిరి.

శక్తిమంతమైన అనేక బాహువులు యీ మథన కార్యమునందు నిమగ్నమై యున్నప్పటికీ, విశేషమైన బరువుచేత మందర పర్వతము సముద్రములో కూరుకుపోయెను. అనుకోవని యీ దారుణ సంఘటనకు దేవ దానవులలో నిరుత్సాహము కలిగెను. మథన కార్యము ప్రారంభించినపుడు సోఘోర్వరుని పూజించక ఉపేక్షించుటచేత, యిటువంటిదేదో జరుగగలదని నారాయణుడు డూహించెను. నారాయణుడు సముద్రములో నీటి అడుగునకు వెళ్ళి ఘనమైన కూర్మ (తాబేలు) రూపము ధరించి, అన విపులమైన మందర పర్వతమును మోసెను. మందర పర్వతము తిరిగి పైకి లేచుట చూచి దేవ దానవులు హర్షముతో గంతులు వేయసాగిరి. మందర పర్వతము క్రిందికి యెట్లు పోయెనో, తిరిగి అది పైకి యెట్లు లేచెనో అది కొద్దిమంది మాత్రమే యెరుగుదురు. నారాయణుడు మందర పర్వత శిఖరమునకు వెళ్ళి తన సహస్ర బాహువులతో ఆ పర్వతమును స్థిరముగా, తిన్నగా నుండునట్లు సరిచేసెను. అతడు దేవదానవుల హృదయములలో ప్రవేశించి వారికి ఉత్సాహమును కలిగించెను. మథించుచున్న దేవ దానవుల ఉత్సాహమునకు భగవంతుడు కారకుడు; వాసుకి సర్పములోని అవిద్య, అలసత్వములకు కారకుడు భగవంతుడు. మందర పర్వతముపై నున్నది సహస్ర బాహువులు కలిగిన నారాయణుడు, పర్వతము క్రింద నున్నది ఘనమైన కూర్మము (నారాయణుని అవతారము). అసుర స్వభావము, దైవిక స్వభావము, మందర పర్వతము యొక్క స్థిర స్వభావము — అన్నియు ఆ నారాయణుడే. అతడు ఇచ్చటా, అచ్చటా, అంతటా వ్యాపించి యున్నాడు.

మథనము సాగుచుండెను. క్రమక్రమముగా తీవ్రత హెచ్చుచుండెను. ఇరుప్రక్కల నుండి అతిశక్తివంతముగా లాగుటచేత, వాసుకి భరించలేకుండెను. సర్పము నోటి నుండి అగ్ని, విషాయువులు విమోచింపెను. తలను పట్టుకున్న అసురులకు యిది బాధాకరమయ్యెను. కాని వారు యేమియు చేయలేకపోయిరి.

శ్రీమద్భాగవతము

ఆ విషవాయువులు పలవ అందరకూ శ్వాస ఆడక యిబ్బంది కలుగుట చూచి నారాయణునకు జాతీ కలిగెను అనంత కరుణాసముద్రుడైన నారాయణుడు, వాతావరణము చల్లబడునట్లుగా వర్ష మేఘముల నాదేశించెను వర్షమువడి, సముద్రము నుండి నీచ శీతల వాయువులు వాతావరణమును చల్లబరచినవి తిరిగి మధనము కొనసాగెను

అమృతము లభించు సూచన లేనియు కన్పించుటలేదు మధించుచున్న దేవదానవులకు మరింత ఉత్సాహము కల్గించుటకు భగవంతుడు వారితో చేరి మధించుచుండెను వల్లని వర్షమేఘము బంగారు పట్టువలువ కప్పకొన్నట్లుగా అతడు నిల్చుని యుండెను. నారాయణుడు వారితో కలిసి మధించునపుడు, అతని చెవులకు చేప ఆకారముతో నున్న తాటంకములు కనిపించుచూ మరుగివుచూ, మెరుపు తీగవలె మెరయుచుండెను అలనటలో తలమీది వెంట్రుకలు ముఖముపై పడునపుడు, వాటిని తిరిగి తల ఆడించి వెనుకకు నెట్టు చుండెను. అతని కంఠములో నున్న హారము అటు యిటు ఊగుచుండెను అంసట చేతి అతని కళ్ళు యెరుపెక్కినను ఈలోకమునకు ఆశ్రయమైన అతని బాహువులు, మధించుట తప్ప యింక యితర కార్యమేదియూ లేనట్లు క్రిందకూ మీదకూ ఊగుచుండెను అతనిని పకీరించిన వారికి అత్యద్భుతముగా, సముద్రతీరమున మరియొక వర్షతము తేజస్సుతో ప్రకాశించుచున్నట్లు గోచరించెను

సముద్రములోని నీరు, మధించుటకు ప్రయోగించిన ఓషధుల రసముతో నిండి, పాంసలె తెల్లగా ముండెను అమృతము లభించు జాడలు కన్పించకుండెను నిరాశ పొందుచున్న దేవదానవుల సుత్సాహపరచుటకు భగవంతుడు మథము కొనసాగించుచుండెను

మథనము కొనసాగుచుండెను సముద్రములోని చేపలు, తిమింగిలములు మున్నగునవి విద్యాక్షిణ్యముగా అటు విటు చెల్లాచెదరై పోవుచుండెను. సాగర మథనము కొనసాగుచునే యుండెను

91 కాలకూటము

వారల్లు మథనము గావించుచుండగా, సముద్ర ఉపరితలముపై యేదో పైకెగియుచున్నట్లు గోచరించెను. వారు దానిని పూర్తిగా గాంచక ముమచే, వారికి ఊపిరాడక ఉక్కిరిచిక్కిరి అయ్యెను. అది హోలాహల మను భయంకర విషము నారాయణు డిదివరకే దేవతలను యీ విషయమున హెచ్చరించి యుండెను కాని వారు ఊహించిన దానికంటె యీ హోలాహలమును విషము భయంకరముగా ముండెను ఆ విషము అంతటా ప్రసరించెను ఆ విషము తీవ్రతకు వాతావరణమంతయు కలుషితమయ్యెను ఎవ్వరునూ దాని తీవ్రతను భరించలేకుండిరి. వాసుకీని పట్టుకున్న దేవదానవులు, ఆ సర్పమును వదలిపెట్టి అతివేగముతో దూరముగా పారిపోయిరి. కాని ఆ విషవాయువులు వారి ననుసరించెను. దేవతలు మహాదేవుని పాదములపైబడి అతనిని ప్రార్థించి యిట్లువిరి. "మహాదేవా నీవు సర్వ దేవతలకు దైవము లోక రక్షకుడవు ఈ విషము మాకు భయభ్రాంతులను కల్గించుచున్నది. మమ్ములను రక్షించవలెను" తనను వేడుకొనుచున్న దేవతలను జూచి మహాదేవుడు కరుణాభరితుడయ్యెను.

అష్టమ స్కంధము

తన భార్యవైపు జూచి అతడిట్లనెను "సముద్రము నుండి ఆవిర్భవించిన యీ భయంకర కాలకూట విషము బారినుండి రక్షింపమని నన్ను ప్రార్థించుచున్న యీ దేవదాసపులను చూడుము నన్ను విశ్వసించిన వారిని రక్షించుట నా ప్రథమ కర్తవ్యము కాబట్టి నేను యీ విషమును మ్రింగి, నన్ను ప్రార్థించుచున్న వీరిని రక్షించెదను" లోకమాత చిరునవ్వుతో తన ఆమోదమును తెలిపెను మహాదేవుడు కాలకూట విషమును తన చేతిలో తీసుకుని మ్రింగెను ఆ విషము మహాదేవుని కంఠములో ప్రవేశించి, అప్పటి నుండి అచ్చటనే యుండెను అందుమూలముగా అతని తెల్లని కంఠము నీల వర్ణము దాల్చెను. అయితే నీలవర్ణము దాల్చిన కంఠము అతని సౌందర్యము నినుమడింపజేసెను. ఒక నల్లని మణిని కంఠమున ధరించి నట్లుండెను నత్తురుషులు బాధలను తాము స్వీకరించి, వారికి బాధా నివృత్తి గావించుటకు ఈ విధముగా మహాపులు భగవంతుని చర్యలను అనుకరించినచో, యీ లోకమును సృష్టించిన ఆదిపురుషుడైన ఆ నారాయణుడికి యింతకన్న ప్రీతికరమైనది వేరొకటి ఉండదు.

కాలకూట విషమును మ్రింగినపుడు, ఒకే ఒక్క చుక్క మహాదేవుని చేతి నుండి జారి నేలపై పడెను దానిని సర్పములు, వృశ్చికములు, యితర విషకీటకములు, కొన్ని లతలు గ్రహించెను ఈ విషమును గ్రహించిన లతలను విష వృక్షములుగా పరిగణించుటచే, వానిని తేనెటీగలు, పక్షులు, జంతువులు పరిహరించెను

92 లక్ష్మీదేవి ఆవిర్భవించుట

మహాదేవుడు కాలకూట విషమును స్వీకరించిన తర్వాత, దేవదాసపులు తిరిగి సాగరమధనము సాగించిరి అట్లు చేయుచుండగా కామధేనువను గోవు సముద్రము నుండి ఆవిర్భవించెను వేదశాస్త్రములు, వైదిక కర్మలందు నిమగ్నమైన ఋషులు, హవిస్సును సమకూర్చుకొనుటకు (గోవుపాలు, వెన్న నుండి దీనిని చేయుదురు) యీ గోవు తోడువడునని తలచిరి యజ్ఞములలో హవిస్సును అగ్నిదేవునికి నిరంతరముగా సమర్పించెదరు

అటు తర్వాత కుండ పుష్పమువలె నున్న తెల్లని గుర్రము — ఉద్రైశ్శువము — ఆవిర్భవించెను. ఈ గుర్రమును బలిచక్రవర్తి కోరెను నారాయణుని సలహాను ఇంద్రుడు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని ఆ గుర్రమును బలిచక్రవర్తికి వదలిపెట్టెను అటు పిమ్మట ఆ సాగరము నుండి మహాదేవుని వివాసమైన కైలాసముతో సరి సమానమైన, బ్రహ్మాండమైన తెల్లని ఏనుగు ఆవిర్భవించెను దానికి పు ఐరావతమనే ఆ యేనుగును ఇంద్రుడు గైకొనెను తర్వాత అతి సుందరమైన, పద్మము రంగులో నున్న కౌస్తుభ మణి లభించెను దానిని ఆభరణముగా ధరించెదనని నారాయణుడు స్వీకరించెను. పిమ్మట పారిజాత వృక్షము, ఆ వృక్షముతోబాటు అందమైన అనేకమంది వనితలు వచ్చిరి. ఆ వనితలు అందమైన వస్త్రములు ధరించిరి వారు కంఠము నందు బంగారు హారములు, చే ధరించి యుండిరి వారి నడక తీరు అత్యంత రమణీయముగా నుండెను హావభావములు దేవతలకు ప్రీతి కలిగించెను వారు అవ్వరసలు వారిని, పారిజాత వృక్షమును ఇంద్రుడు చేబట్టెను అనురులకు వీనిపై అపేక్ష లేకుండుటచే, దేవతలు వానిని తీసుకొనిరి

మెరుపుచేత సుధామనును కొండ ప్రకాశించినట్లు, సముద్రము నుండి అతి లావణ్యమైన లక్ష్మీ రూపము

అమృతము స్కంధము

పక్ష్యలము చాల విశాలముగను, శక్తిమంతమైనదిగా గోచరించెను విలువైన మణులతో పొదిగిన బంగారు ఆభరణములు అతడు ధరించియుండెను. పసుపు పచ్చని వస్త్రము ధరించిన ఆ యువకుని మణులను ధరించిన చేతులు ఒక బంగారు పాత్రను పట్టుకొని యుండెను. అతడు నారాయణుని అవతారమైన ధన్వంతరి దేవదానవులు తన కార్యము సమాప్తమైనదని గ్రహించిరి బంగారు పాత్రయందు పవిత్రమైన అమృతముండెను అసురులు వాసుకిని వదలిపెట్టి త్వరత్వరగా ధన్వంతరి వద్దకు వచ్చిరి అతని చేతుల నుండి ఆ పాత్రను అసురులు లాగికొని అక్కడ నుండి పారిపోయిరి. అనుకొనని యీ సంఘటనను చూచి దేవతలు నిశ్చేష్టులైరి వారు నారాయణుని పాదములపై పడగా, అతడు చిరునవ్వు నవ్వి యిట్లువెను "అమృతము మీ కొక్కరికే దక్కునని యిదివరకే చెప్పినాను మీ చింతలను నాకు వదలిపెట్టుడు" అసురుల వింత చర్యలను అతడు గమనించుచుండెను

అమృతమును యెవరు మొదట రుచి చూడవలెనను విషయముపై అసురులలో తీవ్ర వాదోపవాదములు సాగెను. వారిలో ధర్మశీలులైన అసురులు కొందరు యిట్లనిరి "ఈ మధనము ఒక యజ్ఞము వలె సాగినది దేవతలతో కలిసి మనము యీ కార్యమును నిర్వహించితిమి అమృతముతో వారి భాగము వారి కిచ్చుట సమంజసము" కాని బంగారు పాత్రను చుట్టుముట్టిన అసురులెవరును యీ మాటలను వినిపించుకొనలేదు కొద్దిసేపట్లో నముద్ర తీరమునకు దూరముగాపోయి, అమృతమును మొదట యెవరు రుచి చూడవలెనను విషయముపై వాదించుకొనుచుండిరి

ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దహావరించెను ఇంతివరకూ కొనసాగిన తీవ్ర వాగ్వివాద ఒక్కసారిగా స్తంభించిపోయెను అందరి కన్నులు యెదుట పచ్చుచున్న వ్యక్తిపై పడెను ఆ వ్యక్తి ఒక స్త్రీ ఆమె అత్యంత సౌందర్యముతో నున్నది ఇదివర కెన్నడును అంతటి సౌందర్యవతిని వారు చూచి యుండలేదు ఆమె ముఖములోని ఆకర్షణ, సౌందర్యము, యిదివరకెన్నడునూ చూడనిది ఆమె నేత్రముల పంటి నేత్రములను వారింతకు ముందు చూచియుండలేదు ఆమె నేత్రములు, చిక్కని సీలిరంగు పద్మములవలె నుండెను ఆమె లావణ్యము అపయంస సౌందర్యము తీర్చిదిద్దినట్లుండెను ఆ అసురులు ఆమె నుండి దృక్కులను మరలుకొనలేకపోయిరి

వారు ఆమెను సమీపించి, చుట్టును చూగి ప్రశ్నల వర్షము కురిపించిరి

"నీవు యెవరో మాకు చెప్పవలెను నీ నేత్రములు పద్మముల కంటె అందముగా నున్నవి నీ చిరునవ్వు మమ్ములను ముగ్ధులను చేయుచున్నది నీవు యేది అడిగిన అది చేయుటకు సిద్ధము మేము కశ్యపుని పుత్రులము, అసురులము ఈ బంగారు పాత్రలోని అమృతము కొరకు మేము పోట్లాడుకొనుచుంటిమి దీనిని నీవు తీసుకొనుము ఎవరు దీనిని ముందుగా రుచి చూడవలెనను నిర్ణయము నీకు వదలి పెట్టుచున్నాము బయట నుండి వచ్చిన నీవు నిష్పక్షపాతముగా నుండగలవు. నీకు తోచిన విధముగా యీ అమృతము పంచిపెట్టుము"

దేవతలకు లాభము చేకూర్చుటకై నారాయణుడు మోహిని అవతారము ధరించెను. ఆమె చిరునవ్వు వారికి మిక్కిలి హర్షదాయకముగా నుండగా, వారితో ఆమె యిట్లనెను. "కశ్యప పుత్రులారా! మీకు అపరిచితులైన నమ్మకము కుదిరెను" నేను స్త్రీని, నా చూపులు నున్నట్లు తోచుచున్నది పురుషులతో కాదు ప్రకృతిని కల్గించే స్త్రీలను నమ్మకూడదని బుద్ధిమంతు లెరుగుదురని జ్ఞానులు చెప్పుదురు ఆ విధముగా నమ్ముట లోడలును నమ్ముట పంటిది"

శ్రీమద్భాగవతము

దానిని యెట్లు యెదుర్కొనవలెనో వారికి తెలియకుండెను భక్త సంరక్షణమే ప్రధమ కర్తవ్యముగా యెంచు శ్రీమన్నారాయణుడు అచట అవతరించెను అతని సమక్షములో బలీ చక్రవర్తి మాయ ఆయుధములు నిష్ప్రయోజనము లయ్యెను భగవంతుని గూర్చిన చింత మాయను పారద్రోలగలదు అటువంటపుడు భగవంతుని సమక్షములో మాయ యెట్లు నిలువగలదు? మెలకువ కల్గినంతనే స్వప్న లోకము కరగిపోయినట్లు మాయ పటావంచలగును

కాని బలీ వెనుదిరుగకుండెను. అనేక ఆయుధములతో నారాయణునిపై దాడి చేసెను బలీ అనుయాయుడైన కాలనేమి ఒక పాడుగైన ఆయుధమును నారాయణునిపై విసరగా, దానిని పట్టుకుని తిరిగి కాలనేమివైపు వినరెను ఆ తీవ్రతకు కాలనేమి మృతి చెందెను. భగవంతుని మరద్భవ చక్రముచే మాలి, సుమాలి హతులైరి

ఇంద్రుడు బలీ చక్రవర్తిని ద్వంద్వ యుద్ధమున కావోనించెను. అతిడిట్లనెను "ఓరి మూర్ఖుడా! మాంత్రికుని వలె మాయ వన్నాగములు అవలంబించినావు నీ శక్తులు యెంత నిష్ప్రయోజనముతో గాంచలేవా? ఇదిగో చూడుము ఈ వజ్రాయుధముతో నీ తలను వేయి ముక్కలు చేయుదును. నీ మరణమునకు సిద్ధపడుము"

బలీ ఇంద్రుని చూచి చిరునవ్వు నవ్వి మంద్ర స్వరముతో యిట్లనెను. "యుద్ధము చేయుటకు పూనుకొనిన వారు, కంఠేరితులై తమ కర్మఫలానుసారియైన, ఒక ప్రత్యేకమైన కార్యచరణ పద్ధతి నవలంబించెదరు జరుగబోవు దానిని నిర్ణయించుట వారి చేతులలో లేదు. అట్టివారికి విజయముగాని, పరాజయముగాని సంభవించుట తప్పదు. అట్లు జరుగటయే న్యాయము అట్లు జరిగివపుడు యిది కాల నిర్ణయమని జ్ఞానవంతులు భావించి, సమదృష్టితో, అనగా సంకోషించుటగాని విచారించుటగాని లేక యుందురు అటువంటి జ్ఞాన సంపద నీకు సంప్రాప్తించలేదని తెలియును. విజయము, కీర్తిని అనుభవించు దేహమును ఆత్మయని పారపాటుగా భావించు నీకు నిరంతర విచారము, అనంత్యుక్తి తప్పవు మూర్ఖుడవైన నీవు, నీ పరుష వాక్కులతో బాధింపగలవని తలపోయుచున్నావు. కాని ఆ మాటలను మేము లెక్కపెట్టుటలేదు వానిని నీచముగా పరిగణించెదము".

బలీ చక్రవర్తి నిష్ఠుర వాక్కులకు ఇంద్రుని క్రోధము అవధులను దాటెను అవి సత్యములగుటచేత ప్రతి ఒక్కమాట ఇంద్రునికి బాధను కల్గించి అతని కోపమును ద్విగుణీకృతపరచెను ఇంద్రుడు వజ్రాయుధమును బలిపై ప్రయోగింపగా, బలీ వేలపై బడెను. బలీ స్నేహితులు వచ్చి ఆ ప్రదేశము నుండి బలీని తీసుకుపోయిరి. కొన్ని క్షణముల తర్వాత తిరిగి వచ్చి ద్వంద్వ యుద్ధము కొనసాగించెను వారిరువురి మధ్య తీవ్రముగా జరుగుచున్నపోరు ఒక క్షణమైనను నడలక సాగుచుండెను.

నముచి మహాశక్తిమంతుడైన రాక్షసుడు. అతడు శక్తిమంతమగు అస్త్రములను ప్రయోగించి ఇంద్రునిపై దాడిచేసెను. వారు చాల కాలము పోరాడిరి నముచి అమయాయులు చాలమంది మరణించగా, వారిరువురి మధ్య జరుగుచున్న పోరాటము తీవ్రరూపము దాల్చెను ఇంద్రుడు వజ్రాయుధమును నముచిపై వినరెను. అది శత్రువు చర్మపు పై పారను కూడ అంటుకుండుట జూచి ఇంద్రుడు విశేష్ఠుడయ్యెను. వృత్రాసురుని సంహరించిన వజ్రాయుధము నముచికి యెటువంటి హాని కలిగించక తిరిగి తెమకకు వచ్చెను. ఇంద్రుడు ఆలోచనలో మునిగెను. దధిచి యెముకలతో విశ్వకర్మ మలచిన యీ వజ్రాయుధము, వృత్రాసురుని ప్రాణములను హరించిన యీ వజ్రాయుధము, పర్యుత పంక్తుల రెక్కలను త్రుంచినవైన యీ వజ్రాయుధము

అష్టమ స్కంధము

యిప్పుడు శక్తిని కోల్పోయెను. ఇది యెట్లు జరిగెను? ఎక్కడ నుండియో అశరీరవాణి స్వరము వినిపించెను అది యిట్లున్నది "నముచి అనే అనురుడు ఒక వరమును పొంది యున్నాడు. ఆ వరము వలన అతడు యెండిన వస్తువులచేత గావి, తడిసిన వస్తువులచేతగావి మరణములేక యుండును. ఈ వరమును బ్రహ్మ ప్రసాదించెను. దీనిని ఉల్లంఘించు మార్గము నొకదానిని నీవు కనుగొనవలసి యున్నది" ఇంద్రుడు కొంచెముసేపు ఆలోచనలో పడెను. అతని కనులు నముద్రఃపమున వచ్చు అలలపై నిలిచెను. అలల నుండి ఉత్పన్నమయే నురుగును చూడగా అతనికొక ఆలోచన స్ఫురించెను ఇందు తనకు వినియోగించు ఆయుధము కలదని భావించెను "నముద్రము అలల నుండి వచ్చు నురుగు యెండినది, తడిసినది కారు. అందుచే యిది ప్రస్తుత ప్రయోజనము కుపకరించును". అని ఇంద్రుడు తలచెను. చేతినిండుగా నురుగును తీసుకుని నముచి ముఖముపై వినరెను వెంటనే నముచి నేల గూలెను.

ఇంద్రుడు పొందిన యీ మనకార్యమునకు స్వర్గమునుండి పుష్పవర్షము గురిసెను.

దేవదానవ సంగ్రామము కొనసాగునా యనిపించెను ఇంతలో బ్రహ్మ పుత్రుడు వారడుడు అచటికి వచ్చి, వారితో యిట్లనెను "మీరు అమృతము కోరిరి నారాయణుని ఆశ్రయించిన మీరు అతని అనుగ్రహముచేత అమృతము పొందిరి. నారాయణుని సతీమణి లక్ష్మీదేవి మీ పక్షమున నున్నది. ఈ యుద్ధము విరమించి మీ స్వస్థలమునకు వెళ్ళిరండు" దేవతలు అందుకంగీకరించిరి. అయితే అనురులు కూడ అంగీకరించవలసి యున్నది ప్రస్తుతము అదృష్టము వారిపక్షమున లేదని తెలుసుకొనిరి. తలలు వ్రేలవైచుకొని, వారి వారి గృహములకేగిరి

95 బలిచక్రవర్తి

బలిచక్రవర్తి సంపదను, కీర్తిని ఇంద్రుని మూలముగా పోగొట్టుకొనెను విశాల హృదయుడగు* యుద్ధములో పరాజయము కలిగినందుకు విచారించకుండెను. తన జీవితమునకు భృగుమహర్షి : కారకులు బలి ఉత్తమ జీవి తనకొరకై అతడు విచారించుటలేదు. ప్రస్తుత దుఃఖస్థితికి తన, నిందించుకుని కాలము వ్యర్థము గావించలేదు

అతని గురువైన శుక్రాచార్యుని వద్దకు వెళ్ళి శరణుజొచ్చెను. బలి శుక్రునితో యిట్లనెను "ప్ర, మీరు నాకు గురువులు, రక్షకులు మీరు యేది చెప్పిన అది చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాను. నేను వాడను నన్ను మీ యిచ్చవచ్చినట్లు వియోగించుకొనవచ్చును స్థితిపరిస్థితులలో సహాయము కోరినచి, శిష్యుని యే గురువు వదిలిపెట్టడవి నే నెరుగుదును"

బలి హృదయములో నున్న కోరికను శుక్రాచార్యుడు కనిపెట్టెను. స్వర్గమును జయించవలెనన్నదే అతని కోరిక దానిని ముందుగా ఊహించిన శుక్రాచార్యుడు బలికి మహాభీషకము చేసి యిట్లనెను. "నీ కొరకు మేము ఒక యజ్ఞము జరిపెదము అది నీ కోరికను తీర్చగలదు" బలిచక్రవర్తిని శక్తిమంతుని జేసి ఇంద్రుని ఓడించి స్వర్గమును జయించునట్లు చేయుటకు శుక్రాచార్యుడు నిశ్చయించుకొనెను బలి విశ్వజిత్తు అను యజ్ఞమును జరుపుటకు అన్ని సన్నాహములు జేసెను. పవిత్ర హవిస్సుతో అగ్నిని పూజించి, మంత్రోచ్ఛార

శ్రీమద్భాగవతము

ధము గావించిరి. ఇది చాలసేపు కొనసాగెను. హోమగుండము నుండి ఎర్రగా ప్రకాశించే బంగారు రథమొకటి ఆవిర్భవించెను. గుర్రములు ఇంద్రుని గుర్రముల వలెనున్నవి. రథమునకు సింహముతో సరికరించిన జెందాకట్టి యుండెను. రథములోపల ధనుస్సు అంచులు బంగారముతో తీర్చిదిద్దియున్నవి. దానితో బాటు యెప్పుడూ నిండుగా నుండే అమ్మలపాది, దివ్యకవచము కూడ గలవు. హోమగుండము నుండి రథము ఆవిర్భవించిన తర్వాత బ్రహ్మ బలివద్దకు వచ్చి — యెన్నడూ వాడనటువంటి పుష్పహారము నొకదానిని తెచ్చి యిచ్చెను. గురువు శుక్రాచార్యుడు బలికి ఒక శంఖము నిచ్చెను. ఈ మహాకార్యము జరుగుటకు కారకులైన వారందరికీ బలి ప్రరక్షణము చేసి నమస్కరించెను.

బలిచక్రవర్తికి చెడు దినములు అంతము కాగా ఇదివరకు వలె అతడు విబ్రురముగా నుండెను. నూతనముగా సంక్రమించిన శక్తివేత, యంతకు పూర్వము కన్న యిప్పుడు అతనిలో కళాకాంతులు పెరిగి వైభవము యినుమడించెను. పెద్దపైత్యము నమకూర్చుకుని ఇంద్రుని నగరము వైపు వెడలెను. దివ్యకవచమును ధరించి అమ్మలపాదిని భుజమునకు తగిలించి, బంగారపు అంచులతో నున్న ధనుస్సును చేతిబట్టి, బంగారు రథము ను దాసీనుడయ్యెను. అతని శక్తిమంతమైన బాహువులకు ధరించిన బంగారు భుజకీర్తులు తళతళ మెరియు చుండగా, చెవులకు ధరించిన పచ్చలతో పొదిగిన కుండలములు ప్రకాశించుచూ, బలిచక్రవర్తి 'అహహ' మను అగ్నివలె గోచరించెను. అతని ననుసరించిన సేనలు, చూచినవారి హృదయములో భయమును కల్గించెను.

తన వెంట సేన రాగా, బంగారు రథమున అసీనుడైన బలి ఇంద్రుని అడురావలీ నగరమునకు సయోధించెను.

అమరావతి అత్యంత సుందరమైన నగరముగా పేరు గాంచెను. స్వర్గాధిపతియైన ఇంద్రుని సుఖసంతోషము లకు అది నిలయము. స్వర్గవాసులకు సుఖసంతోషములను కల్గించు అందమైన వస్తువులన్నియు అచ్చట కలవు. అచట అనేక తోటలు ఫలపుష్పలతా వృక్షములతో నిండియుండెను. తుమ్మెదలు, పక్షులు చేయు నంగీతము యెల్లప్పుడూ వినవచ్చుచుండెను.

నగరము చుట్టూ లోతైన కందకము గలదు. నగరము లోపల నున్న కోట దానిని రక్షించుచున్నది. బంగారు వెండి అంచులతో మెరియుచున్న గృహద్వారములు నగరమునకు శోభను కూర్చుచున్నవి. అమరావతి నగర నిర్మాణమునకు విశ్వకర్మ ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించి దానిని అందముగా తీర్చిదిద్దెను. ఆ నగరమందు యెట్టి దోషములను లేవు. వీధులు వెడల్పుగా పరిశుద్ధముగా నుండెను. అచట నివసించు స్త్రీల కొప్పులనుండి జారిపడిన పువ్వులు ఆ వీధులందు గోచరించుచుండెను. అచట మునలితనమనే పదమునకు తావు లేదు. అనవ్యాకరమైన దేదియు కానరాదు. నంగీతము, సువాసనలు, అందము, ఒకటే అన్నియు అతి దివ్యముగా నుండి, మానవుని మనస్సు ఊహించ గలిగినవన్నియు ఆ అమరావతి నగరమున లభ్యమగుచుండెను.

ఇంద్రుని, అతని సేనను ఓడించి అమరావతి నగరమును జయించవలెనను తలంపుతో బలిచక్రవర్తి ఆ నగరమువైపు వెళ్ళెను. అమరావతీపుర ద్వారములు సమీపించినంతనే, బలి శంఖమును గట్టిగా ఊదెను. ఇంద్రుడు బలిని చూచెను. అతని బంగారు రథమును, దివ్యకవచమును, ధనుస్సును, అమ్మలపాదిని గాంచెను. అతని వెంటనున్న పెద్ద పైత్యమును కూడ ఇంద్రుడు చూచెను. బలితో యుద్ధము చేసినచో కలుగు పరిణామమెట్లుండునో ఇంద్రుడు తొందరగానే ఊహించగలిగెను. త్వరగా గురువైన బహుస్పతి కడకేగి యిట్లనెను. 'గురుదేవా! మన పురాతన శత్రువు తిరిగి యుద్ధమునకు సిద్ధపడినాడు. అతనిని యిప్పుడు

అష్టమ స్కంధము

ఓడించుట సాధ్యముకాదని తోచుచున్నది. అతడు అంత శక్తిమంతుడెట్లయ్యెను? అతడెట్లు అజేయుడయ్యెను? అతడు శారీరికముగా, నీతి పద్ధతిని, అధ్యాత్మికముగా మహాశక్తిమంతుడు. అగ్నివలె ప్రకాశించు అతని ప్రకాశమెట్లు కలిగెను? నాకు యిదంతయు చిత్రముగా నున్నది".

బృహస్పతి యిట్లనెను. "అతని గురువు మూలముగా బలి మహాశక్తిమంతుడయ్యెను. ఒకప్పుడు దిగజారు చున్న అతని శక్తి సామర్థ్యములను, శుక్రాచార్యుడు యినుపడింపజేసెను. నిజముగా యోచించిన, బలి ధాటికి నారాయణుడు తప్ప యింకెవ్వరు నిలువలేరు. నీవు యిప్పుడు ఏకేకముతో విశ్లేషణ నలిపి తగిన చర్యలు తీసుకోవలెను. ప్రస్తుతము నీవు బలిని ప్రతిఘటించుట వట్టి మూర్ఖత్వము. అది నిష్ప్రయోజనమగును. కాలము నీకు ప్రతికూలముగా నున్నది. ఇప్పుడు నీవు, యితరదేవతలు అమరావతి నగరము విడిచి వెళ్ళుటయే ఉత్తమమైనది. మీరు విడిచి వెళ్ళిన తర్వాత యీ నగరమును బలి స్వాధీనము చేసుకొనును. కొలది కాలములో, యే గురువు (శుక్రుడు) కారణముగా బలి మహాశక్తిమంతుడయ్యెనో, ఆ గురువు ఆగ్రహమునకు గురియై తన శక్తి సామర్థ్యములను కోల్పోవును. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో, మీరందరూ యీ నగరము విడిచి పారిపోవుటయే శ్రేయస్కరము".

ఇంద్రుడు తీరని దెబ్బతిన్నవానివలె గోచరించెను. "అమరావతిని వదలి పారిపోవుటయో! అత్యంత ప్రయత్నమైన యీ నగరమును నా శత్రువు చేతులో యెట్లు వదలగలను? కాదు, నేను యుద్ధము చేసెదను. ఏమి జరిగిననూ నరే. మేము శక్తి హీనులము కాము. మేము దేవతలము. బలి కేవలము ఒక అనురుడు. నేను అమరావతిని విడిచిపెట్టను".

అమరావతిని వదలిపెట్టుటయే శ్రేయస్కరమని బృహస్పతి ఇంద్రునకు వచ్చజెప్పెను. లేకున్న దేవతలకు అనవసరముగా తీవ్రకష్టములు కామాంధులైన అనురులచే కలుగగలవని చెప్పెను. చివరకు ఇంద్రుడు గురువు నలవో ననునరించి, యితర దేవతలతో కలిసి అమరావతి నగరము విడిచి పారిపోయెను.

యుద్ధము చేయవలసిన అనవసరము లేకుండ, 'అమరావతి నగరము స్వాధీనమైనదని బలి తలపోసిన' దేవతల అదైర్యమును చూచి యేవగింపుతో నవ్వెను. బలి అమరావతి నగరమున స్థిరపడి, స్వర్గమున యీలోకము నేలుచుండెను. ముల్లోకములకు అతడు ప్రభువయ్యెను. ఇంక జయించవలసినదేదియు ఆ లేకుండెను. అశ్వమేధయాగము జరుపమని గురువు శుక్రాచార్యుడు బలితో చెప్పెను. బలి చక్రవర్తి నూ, అశ్వమేధయాగములను జరిపెను. చంద్రుని వెన్నెల ప్రసరించినట్లు, బలిచక్రవర్తి కీర్తి లోకమంతటా వ్యాపించెను. అతని మంచితనము, ఔదార్యము, అనేకమైన యితర సద్గుణములు లోకములో అందరకూ తెలిసెను.

96 వామనావతారము

ఇంద్రుని, అతని సోదరులను బలి సునాయనముగా జయించుటచేత, ఇంద్రునితల్లి ఆదితి, విచారముతో నుండెను. ఒకప్పుడు కళ్యపుడు, ఆశ్రమము వీడచివెళ్ళి చాలకాలము తీవ్రతపస్సు చేసి సమాధిలో నుండెను. తపస్సు సమాప్తమైన తర్వాత తిరిగి ఆశ్రమమునకు వచ్చెను. తిరిగి వచ్చిన భర్తకు ఆదితి తగిన మర్యాదలు చేసి అతని ప్రక్క మోసముగా నిలుచుండెను. అతడు వాడిపోయిన ఆమె ముఖమును గాంచెను. అతడామె

శ్రీమద్భాగవతము

నిట్లడిగెను. "నీ ఆందోళనకు కారణమేమిటి? నీవు సంతోషముగా లేకుండుట గమనించినాను. నీకు యేమైన ఉపద్రవము సంభవించెనా? లేక యీ లోకమున కేదైన కీడు వాటిల్లెనా? మానవులు అధర్మపరులైతిరా? అనాలోచితులుగా వచ్చిన అతిథుల నవమాన పరచగా వారు నీ అతిధ్యము స్వీకరించక వెళ్లిపోయినారా? ఏమి జరిగినది? కుమారులందరూ క్షేమమేగదా? నిన్ను చూడగా యేదో తీరని బాధతో సతమతమగుచున్నట్లు ఉన్నావు. అది యేమిటో నాకు చెప్పుము".

అదితి యంతవరకు దించియున్న కనులను పైకెత్తెను. ఆమెకండ్లు అశ్రువులతో నిండి యుండెను. ఆమె భర్తతో యిట్లనెను. "నాధా! నీవు భయపడినంత ప్రమాదమేమియూ జరుగలేదు. ఈ ఆశ్రమమునకు యెట్టికీడు వాటిల్లలేదు. నా మట్టుకు నేను యెట్టి అధర్మకార్యమును చేయలేదు. నా పిల్లలకు గల్గిన దుస్థితి నన్ను తీవ్రముగా బాధించుచున్నది. బలిచక్రవర్తి నా కుమారులకు బాధ కలిగించెను. అసురులు దేవతలను అమరావతీ నగరము నుండి తరిమివేసి వారి కీర్తిని, ధననంపదలను దోచుకొనిరి. నన్ను, నా పుత్రుల యందు కరుణ చూపి, యీ ఉపద్రవము నుండి బయటపడుటకు సహాయము చేయవలెను".

కశ్యప ప్రజాపతి మందహాసము చేయుచూ సరళముగా ఆమెతో నిట్లనెను. "భగవంతుని మాయ అతి విచిత్రమైనది. ఈ లోకమంతయు అనురాగ బద్ధమై యున్నది. అదియే అత్యద్భుతమైన విష్ణుమాయ. లేకున్న, పంచభూతములతో యేర్పడిన యీ శరీరమునకు, ప్రకృతికి భిన్నమైన ఆత్మకు యేమి సంబంధము? ఎవరు యెవరికి భర్త యెవరు యెవరికి పుత్రుడు? మాయ చేతనే 'నేను', 'నాది' అని తలంచుట జరుగుచున్నది. నేను తల్లిని, వీరు నాపుత్రులు. వారు విచారముగా నుండుటచేత నేను విచారముగా నున్నాను". ఒక క్షణమాగి, తిరిగి ఆమెను చూచి యిట్లనెను. "అందరి హృదయములలో నివసించు నారాయణుని పూజించుట ఒక్కటే నీవు యిప్పుడు చేయవలసినది. అతనిని భక్తితో ప్రేమించి పూజించు వారలను కరుణించి, వారి కోర్కెలను తీర్చును. అతనిని ప్రార్థించి పూజింపుము". ఆమె కశ్యపునితో యిట్లనెను. "నేను స్త్రీని. భగవంతుని పూజించు విధానములు నాకు తెలియవు. అనేకులు మహాపురుషులు భగవంతునికి ప్రీతి కలిగించుటకు సంవత్సరముల తరబడి తపస్సు చేయుచున్నారు. నేనొక స్త్రీని. ఆ విధముగా నేనెట్లు చేయగలను? అమాయకులైన నావంటివారు భగవంతుని అనుగ్రహము పొందుటకు సులభమైన మార్గము నొకదానిని సూచించుము".

కశ్యపుడిట్లు చెప్పెను. "పయోవ్రతమునునది ఒకటి గలదు. ఒకప్పుడు బ్రహ్మ నాకీ వ్రతమును జెప్పెను. పాల్నామన శుక్లవక్షమున పాడ్యమి మొదలు ద్వాదశి వరకు పండ్రెండు దినములు, పగలు రాత్రి నారాయణుని పూజించవలెను. పాలు మాత్రమే నీవు ఆహారముగా తీసుకొనవలెను. ద్వాదశాక్షరమైన యీ మంత్రము — ఓం నమో భవగతే నాసుదేవాయ — సుచ్చరించుచూ పూజించవలెను. భక్తి శ్రద్ధలతో నీవు యీ వ్రతమును ఆచరించిన, భగవంతుడు నీ కోర్కెను తప్పక తీర్చగలడు".

అదితి పయోవ్రతము నాచరించెను. ఆమె మనస్సు స్థిరముగా నుండి ఇంద్రియములు అదుపులో నుండెను. ఆమె ఆలోచనలను భగవత్పాదములపై కేంద్రీకరించెను. పండ్రెండు రోజుల తర్వాత నారాయణుడు ఆమెకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఆమెలేచి నిలుచుండెను. పరేపదే నారాయణుని పాదములకు ఆమె ప్రణమిల్లి, చేతులు జోడించి నిలబడి యుండగా ఆమె కనుల నుండి కన్నీరు యేకధారగా కారుచుండెను. ఒక్కమాటయైననూ మాట్లాడలేక పోయెను. కొంతసేపయిన తర్వాత తడబడిన అస్పష్టమైన మాటలు ఆమె పెదవుల నుండి

అష్టమ స్కంధము

వచ్చుచుండెను. "నిన్నెట్లు కీర్తించవలెనో, నీ గుణముల నెట్లు వర్ణించవలెనో నాకు తెలియదు. నేను అమాయకురాలిని. నాకు వదువుగాది, నీ గొప్పతనము గ్రహించు తెలివి తేటలుగాని లేవు. నీవు దయామయుడవు, కరుణామయుడవు. ఇంతమాత్రమే నాకు తెలుసును. ప్రభూ! నేను మీ బానిసను. నేను బాధతో సతమతమగుచున్నాను. పన్ను కరుణింపుడు".

పద్మములవంటి వేత్రములతో తన ప్రసన్న దృక్పథము ఆమెపై బరసి నారాయణుడిట్లనెను. "దేవమాతా! నీ బాధను నేను అర్థము చేసుకొనగలను. నీ పుత్రులు అసురుల దయాదాక్షిణ్యములపై ఆధారపడి యున్నారు. నీ పుత్రులు తిరిగి పూర్వపు ఔన్నత్యమును పొందగా చూడవలెనని నీవు కోరుచున్నావు. అది నాకు తెలుసును. ఇది కొద్దిరోజుల తర్వాత సమసిపోవును. అంతవరకు నీవు వేచి యుండవలెను. అందుకు యింకా సమయము రాలేదు. ప్రస్తుతము బలీ తారాబలము ఉచ్చస్థితిలో నున్నది. ఇందుకు కారణము శుక్రాచార్యుడు అతని శిష్యులు బలికి గురువులు అగుట. శుక్రుని గొప్పదనము చేత, అతని శిష్యుడైన బలికి యెట్టి ఆపదయు కలుగబోదు.

"అయినప్పటికీ నీవు చేసిన ప్రతిము నాకు సంతోషము కల్గించినది. నీవు కోరు వరమును నేను ప్రసాదించెదను. నేను నీకు కుమారుడుగా జన్మించి, నీ పుత్రులకు సహాయము చేసెదను. నా జన్మ దేవరహస్యమగుట చేత యీ విషయమును నీవు యెవ్వరికీ తెలుపకూడదు". అటు తర్వాత నారాయణుడు అదృశ్యుడయ్యెను. కశ్యపుడు, తన యోగశక్తిచేత జరుగబోవు దానిని తెలుసుకొనెను. అతని భార్య సంతోషముగా నుండుటచేత, అతడు కూడ సంతోషభరితుడయ్యెను.

అదితికి ఒక కుమారుడు జన్మించెను. పుట్టిన శిశువును చూచిన అదితికి, అతడు నారాయణ రూపముతో నున్నట్లు గోచరించెను. ఇదివరకు ప్రత్యక్షమై మాట యిచ్చిన ప్రకారము, తానే ఆమెకు కుమారుడుగా జన్మించినట్లు రూఢి పరచుటకా యున్నట్లు ఆ బాలుడు నారాయణ రూపము ధరించెను. కొన్ని క్షణముల తర్వాత సాధారణ శిశువు రూపము ధరించి, ముల్లోకములకు ఆనందము చేకూర్చెను. దేవతలందరు చాల సంతోషించిరి. భగవంతుడు యీ భూమిపై అడుగుపెట్టుట వలన భూదేవి పింతకాంతులతో విలసిల్లుచుండెను. సరస్సులలోని నీరు నిర్మలముగా నుండెను. ఆకాశము అద్భుతమైన నీలి రంగుతో ప్రకాశించెను. అన్ని ఋతువులు ఒకేసారి ప్రవేశించెను. అన్ని ఋతువులలో పుష్పించే పుష్పములు విరబూసి, పరిమళ వాయువులతో వాతావరణము ఆహ్లాదకరముగా నుండెను.

అది భాద్రపదమాస శుక్లపక్ష ద్వాదశి. అభిజిత్తు నక్షత్రమున ఆ బాలుడు జన్మించెను. తర్వాత రోజులలో భాద్రపదమాస శుక్లపక్ష ద్వాదశి విజయ ద్వాదశిగా ప్రసిద్ధికెక్కినది.

ఆ శిశువు పెరిగి బాలుడుగా యెదిగెను. కాని అతడు పాట్టిగా వామనుడై నుండెను. అతనికి తగిన వయస్సులో ఉపనయనము జరిగెను. గాయత్రి మంత్రమును సూర్య దువదేశించెను. దేవగురువు బృహస్పతి పవిత్రమైన యజ్ఞోపవీతము నివ్వగా, తండ్రి కశ్యపుడు మౌంజిని యిచ్చెను. భూదేవి కృష్ణాజనము (లేడి చర్మము) నిచ్చెను. చంద్రుడు బ్రహ్మ దండము నిచ్చెను. తల్లి అదితి కాపీసమును, దేవలోకవాసులు ఘత్రమును యిచ్చిరి. వేదములను తనలో యిముడ్చుకున్న బ్రహ్మ కమండలము నివ్వగా, సప్తర్షులు కుశభాసముల నిచ్చిరి. సరస్వతి అక్షమాలను యిచ్చెను. కుబేరుడు భిక్షపాత్రను యిచ్చెను. మహాదేవుని సతి పార్వతి, అన్నపూర్ణగా ఆ బాలునికి మొట్టమొదటి భిక్షను ప్రసాదించెను. వామనుని మరొకపేరు ఉపేంద్రుడు.

97 బలిచక్రవర్తి యజ్ఞము

పవిత్రభూమియైన భృగుకన్యపై అసుర చక్రవర్తి బలి, శుక్రాచార్యుడు భృగువంశీయుల పర్యవేక్షణలో అశ్వమేధయాగము జరుపుచుండెను. యాగమును చూచుటకు వాచునుడు వెళ్ళ నిశ్చయించుకొనెను. పవిత్ర నర్మదానది ఉత్తర తీరమున భృగుకన్య యున్నది.

యాగము సాగుచుండెను. ఇంతలో ఒక గొప్ప నెలుగు యెక్కడి నుండియో వచ్చుచున్నట్లుండెను. అక్కడ చేరిన వారు చుట్టూ పరికించి చూడగా, దివ్యమైన ఆ నెలుగు తపస్వైపుగా వచ్చుచున్నట్లుండెను. అది చూచి వారు తమలో తాము యిట్లు మాట్లాడుకొనిరి. "ఉదయించు సూర్యుడు యీ భూమిపై నడచి మన దిక్కుగా వచ్చుచున్నట్లు గోచరించుచున్నది". వారందరు యెదురుగా వచ్చుచున్న పాట్ల బ్రాహ్మణ బాలుని జూచిరి. ఆ బాలుని ఒక చేతిలో కమండలము, రెండవ చేతిలో చక్రము నున్నది. "సూర్యుడు యీ పాట్ల బాలుని రూపము ధరించి యీ యాగమును లిలకించుటకు వచ్చుచున్నాడా? అగ్నిదేవుడు ఆశీర్వదించుటకు వచ్చుచున్నాడా? లేక బ్రహ్మపుత్రుడైన సనత్కుమారుడు, ఈ యాగశాలను పునీతము గావించుటకు స్వయముగా వచ్చెనా?" అని వారు తలపోసిరి.

ఆ బాలుడు యెవరైనదీ వారట్లు ఊహించుచుండగా, వాచునుడు యజ్ఞశాలలో ప్రవేశించెను. ఆ బాలుని జూచెడు వక్షస్థలము మౌంజితో కప్పబడి యుండెను. ఆ వక్షస్థలముపై నున్న యజ్ఞోపవీతము మెరపు తీగవలె ప్రకాశించుచుండెను. ఆకర్షణీయమైన జటముడి తలపై అందముగా కానవచ్చుచుండెను. ఒకచేతి యందు కమండలమును, మరొక చేతితో చక్రమును ధరించి, ఆ పాట్ల బ్రాహ్మణ బాలుడు అక్కడ నిలుచుండెను. అక్కడ చేరిన వారందరు ఒక్కసారిగా లేచి నిలబడిరి. ఆ బాలుని వైభవము అంత గొప్పగా నుండెను. బలి ఆ బాలుని చెంతకు వచ్చి, అతని పాదములకు ప్రణమిల్లి, ఉత్తమాననముపై కూర్చుండపెట్టి గౌరవించెను. ఆ బాలుని చిరుపాదములను పవిత్ర జలముతో కడిగి, ఆ జలమును తన శిరస్సుపై జల్లుకొనెను. బలి ఆ బాలునితో యిట్లనెను. "కుమారా! నీకు స్వాగతము. నీవెవరో నాకు తెలియదు. కాని నన్ను, యీ యజ్ఞశాలను ఆశీర్వదించుటకు వచ్చినావని మాత్రము యెరుగుదును. బ్రహ్మర్షుల తపస్సంతయు మూర్తిభవించినట్లు నీవు నాకు గోచరించుచున్నావు. నీ రాక చేత నేను, నా పూర్వులు తరించిరి. నీ దర్శనము చేత నా జీవితము పరిశుద్ధమయ్యెను. నీ పాదములను ప్రక్షాళన చేసి ఆ జలమును నా శిరస్సుపై జల్లుకొనుటవలన నా పాపములన్నియు తుడుచుకొనిపోయి, నేను జరుపుచున్న యీ అశ్వమేధ యాగము ఫలించెను. ప్రభూ! నేను నీకేమి చేయగలనో సెలవియ్యవలెను. నీవంటి ఉత్తమ జీవులు భక్తులు కోరు వరములను అనుగ్రహించెదరు. ఇది బ్రాహ్మణుల ప్రత్యేకత, దానిని నెరవేర్చుట మహద్భాగ్యము. తనకు కావలసినది కోరుచు బ్రాహ్మణుడు అనుగ్రహించుచున్నాడు. ఆ కోరికను ప్రసాదించుచూ క్షత్రియుడు అనుగ్రహ పాత్రుడగుచున్నాడు. నీకు యేది కావలెనో కోరుకొనుము. నీకు యీ భూమి కావలెనా? లేక బంగారమా? లేక గృహములా? నీకు అందమైన పరిచారికలను యిత్తువా, లేక ఏనుగులు, గుర్రములు, ఆవులు కావలెనా? నన్ను ఆజ్ఞాపించి, నేను యిచ్చు దానమును స్వీకరించి నన్ను గౌరవించవలెను".

పాట్ల బ్రాహ్మణ బాలుడు నవ్వి మధురముగా బలితో విట్లు పలికెను. "నీవు విషయపూరితముగా, ఉదార

అష్టమ స్కంధము

స్వభావముతో, ధర్మబద్ధముగా పలుకుట యెంతో నమంజనముగా నున్నది. నీవు అట్లు పలుకుటలో ఆశ్చర్యము యెంత మాత్రము లేదు. గొప్పవారైన శుక్రాచార్యులు, భృగువు నీకు గురువులు. నీ పూర్వులలో పితామహుడైన ప్రహ్లాదుడు గొప్ప భక్తుడు. నీ తండ్రి విరోచనుడు గొప్ప దాతగా ప్రసిద్ధిగాంచెను. నీ కుటుంబములో యాచించిన వారి కోర్కెలను తిరస్కరించిన వారెవరూ జన్మించి యుండలేదు. భిక్షువచ్చిన వారిని యింతవరకు యెవరూ నిరాకరించలేదు. ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకొనక ఉపసంహరించుకున్న సంఘటనలు కూడను లేవు. నీ పూర్వులలో ఒకడైన హిరణ్యాక్షునికు ఒకే ఒక ఆయుధము ఉండెను. అది గద, దానితో ముల్లోకములను అతడు జయించెను. అయినప్పటికీ అతనితో నరిసమానముగా పోరగల శక్తిమంతులు అభ్యముకాలేదని విచారించుచుండెడివాడు. నారాయణుడు వరాహరూపము ధరించినపుడు, హిరణ్యాక్షుడు అతనితో యుద్ధమునకు తలపడెను. రసాతలము నుండి భూమిని పైకి తెచ్చుచుండగా, హిరణ్యాక్షుడు దడ్డగించెను. వరాహానితో పోరాడి, అతనిచే హిరణ్యాక్షుడు సంహరింపబడెను. కాని ఆ భగవంతునకు యిది సంతోషమును కలిగించలేదు. హిరణ్యాక్షుని శక్తిని అతిదెప్పుడూ తలంచుచూ, తాను విజయుడనని భాసింపకుండెను. ఆ తర్వాత యేమి జరిగెను?

“తన సోదరుడు విహతుడయ్యెనని తెలిసిన హిరణ్యాక్షిపుడు నారాయణుని చంపుటకు వైకుంఠమునకు వెళ్ళెను. త్రిశూలమును చేతిలో యెత్తిన హిరణ్యాక్షిపుని చూచి, నారాయణుడు తనలో తానిట్లుకొనెను. ‘నేను యొక్కడకు వెళ్ళిన అక్కడకు నన్ను యీ హిరణ్యాక్షిపుడు వెంబడించును. మరియు నేను నివసించు ప్రదేశముల నన్నింటినీ ధ్వంసము గావించును. అతని దృష్టి మనస్సు, ఆలోచనలు బాహ్య ప్రపంచము నందుండుటచేత, నేను అతనిలో ప్రవేశించితిని. ఆ విధముగా అతను శ్వాస పీల్చునపుడు, భగవంతుడు అణువులలో అణువుగా మారి, అతనిలో ప్రవేశించెను. భగవంతుని పై ప్రేమ కన్న ద్వేషము మిక్కుటముగా నుండెను. ప్రతిక్షణము భగవంతుని ద్వేషించుచూ చింతించుట చేత చివరకు భవగింతుని చేతులలో మృతి చెందెను.

“ఇక నీ తండ్రి విరోచనునికి సాటియైన దానశీలురు గలరా? ఒకప్పుడు దేవతలు బ్రాహ్మణ రూపము ధరించి యాచకులుగా వచ్చిరి. వారు దేవతలని తెలిసినప్పటికీ, వారు కోరగా తన ప్రాణమునే దారపోసెను. అతడు తన జీవితములో యెవరు యేది అడిగిననూ నిరాకరింపకూడదను సూత్రము పాటించెను. అటువంటి ఉత్తమ కుటుంబములో జన్మించిన నీవు ధర్మబద్ధుడవుగా నుండుటలో ఆశ్చర్యమేమున్నది? తప్పక విన్ను నేను వరమడిగెదను. నీవు దానిని ప్రసాదించగలవని నేనెరుగుదును. నాకు మూడడుగులు భూమి మాత్రమే కావలెను; నా పాదములతో కొలిచెదను”.

వామనుని మాటలు వినిన బలి అచ్చెరువొంది ఒక క్షణకాలము మాట్లాడలేక పోయెను. తరువాత వికసించిన సవ్యసాచి మోముతో యిట్లనెను. “నీవు నిజముగా అమాయక బాలుడివి. నీవు పలికిన జ్ఞానరాయకమైన పలుకుట జ్ఞానులకు మిక్కిలి సంతోషము చేకూర్చును. అయినప్పటికీ నీవు యింకా పసి బాలుడుగా నుండుట నాకు కొంత భయమును కలిగించుచున్నది. ఏది మంచిదో నీకు తెలియక పోవుట వలన నీ ప్రవర్తన కూడ అమాయక బాలురు ప్రవర్తించు తీరులో నున్నది. ఏది నీకు మంచిదో, లాభదాయకమో తెలియని అజ్ఞానివలె నున్నావు. నన్ను చూడుము. నేను యీ ముల్లోకములకూ ప్రభువును. నీ మాటల నేర్పుతో నాకు ఆనందము కలిగించితివి. ద్వీపములు, బంగారురాసులు అడుగక, కేవలము మూడు అడుగుల భూమిని, అదియూ నీ చిరుపాదములతో కొలిచే మూడే మూడు పాదముల భూమిని కోరుచున్నావు! నేను నీకు యిచ్చిన తర్వాత, యికముందెప్పుడూ

శ్రీమద్భాగవతము

యింకేదియు నీవు కోరవలసిన అవసరముండదు. నీ మాటలను మార్చుకుని యింకా యెక్కువ భూమిని తీసుకొని జీవితమంతయు సుఖముగా నుండుము. నీవు అడుగుటయే తడవుగా నేనిచ్చెదను".

వామనుడిట్లనెను. "ని ఔదార్యమును నేను మెచ్చుకొనుచున్నాను. ఓ రాజా! కోరికను జయించని మానవుడు, లోకములోని సకల వస్తువులు యిచ్చిననూ అతనికి సంతృప్తి యుండదు. మూడు అడుగులతో తృప్తిపడని మానవుడు, సప్తద్వీపములు, అందలి సంపద అతనికి ధారపోసిననూ తృప్తిచెందదు. సప్తద్వీపములను పాలించు ప్రభువులు 'నాకు యిది చాలు' అను స్థితిని చేరుకొనలేదని అందురు. తనకు లభించిన దానితో సంతృప్తి పడువాడే నిజముగా సుఖము ననుభవించును. చంచల మనస్కులు యెప్పుడూ అసంతృప్తితో దుఃఖముతో బాధపడుదురు. అసంతృప్తియే మానవుని దుఃఖమునకు కారణము. సంతృప్తి పొందిన మానవుని ముఖము రోజు రోజుకూ వికసించి, విముక్తి పొందుటకు అర్హత కలిగియుండును. నీవు దానశీలురలో అగ్రగణ్యుడవు. నీవు దాన సామ్రాట్టువి. కాబట్టి నేను కోరిన నా పాదములతో కొలిచే మూడడుగుల భూమిని నీవు ప్రసాదించ గోరెదను".

తిరిగి బలి నవ్వెను. నవ్వుచు యథాలాపముగా యిట్లనెను. "అటులనే కానిమ్ము. నీ చిరు పాదములతో కొలిచిన మూడడుగుల భూమిని ప్రసాదించెదను". వామనరూపములో నున్న భగవంతుని చిరు పాదపద్మము లను బలి వీక్షించెను.

పెదవులపై నవ్వు లాశ్యము చేయుచుండగా, జలముతో నిండిన పాత్రను తీసుకుని, అందులో కొన్ని ధీందువులను చర్మములవంటి ఆ బాలుని చేతిలోవైచి, "నీవు కోరిన దానిని నేను నీకీచ్చుచున్నాను" అని బలి పలికెను.

98 శుక్రుని అభ్యంతరము

గురువు శుక్రాచార్యుడు అడ్డుపడెను. మాట్లాడక బలి తన కనులను పైకెత్తి ప్రశ్నార్థకముగా చూచెను. శుక్రుడు జ్ఞానులలో కెల్ల జ్ఞాని. అతడు 'కవి'యను పేరుతో ప్రసిద్ధిపొందెను. ఇంద్రుని గురువు బృహస్పతి కన్న తెలివికలవాడని కొందరు అందురు. శుక్రునకు దైత్యులపై మక్కువ, బలి అతని ప్రियశిష్యుడు. అతడు బలి మోసపోవుట సహించకుండెను. రాజును రయలోజూచి యిట్లనెను. "కుమారా! నీవు యేమి చేయుచున్నావో నీకు తెలియదు. ఈ చిన్నారి బ్రాహ్మణ బాలుడు అమాయకుడని, తనకేది మంచియో, లాభదాయకమో తెలియని పసివాడని నీవు భ్రమపడుచున్నావు. కాని ఆ బాలుడు సాక్షాత్తు నారాయణుడు. దేవతలకు ఉపకారము చేయవెంచి, అదితి కశ్యపులకు జన్మించెను. నీ హృదయము వెన్నవంటిది. ఈ బాలునికి దుడుకుగా వరమును ప్రసాదించెదనని మాట నిచ్చియున్నావు. ఆ వరము తేలికైనది కాదు. అది నిమ్న, అనురజాతిని వాశనము చేయువని నాకు తెలుసును. ఇది అన్యాయముతో కూడి యున్నది. నీవు యీ అన్యాయమునకు లోబడి బాధపడకూడదని నా తలంపు.

"నీ ముందర నిలిచియున్న నారాయణుడు, నీవు యీ సంపద వంతయూ పోగొట్టుకొనునట్లు చేయనున్నాడు. నీ సర్వస్వమునూ కోల్పోయెదవు. నీ అధికారము, వైభవము దేవతలు, నారాయణుని

అస్వమ స్కంధము

సహాయముతో చేజిక్కించుకొందురు నీవు వట్టి తెలివితక్కువ వాడవు. నీ సర్వస్వము పోగొట్టుకున్న తర్వాత, నీవెక్కడ జీవించెదవు? నీకు నింజడుటకు కావలసిన స్థలము కూడ యుండదు. ఈ పసిబాలుడు, తన చిరు పాద పద్మములతో కొలుచు మూడడుగుల భూమిని కోరివాడు భగవంతుని ఒక్క పాదము యీ భూమి నంతయూ కొలుచునని నీకు తెలియదా? రెండవసారి తన పాదముతో దేవలోకమును కొలుచును. మూడవసారి పాదము నెక్కడ మోపును? తన పాదమును నీ తలపై మోపి పాతాళమునకు అణగద్రొక్కునని నీవు గ్రహించలేవా? ఈ కోర్కెను నీవు తీర్చలేకపోవుట సమంజసముగానే యుండును. నీ ఆందోళనకు కారణము నేనెరుగుదును ఇచ్చిన మాటను ఉపసంహరించుకొనుట దర్మవిరుద్ధమని నీవు తలంచి బాధపడుచు వ్వావు. ఋగ్వేదములో ఈ విషయమున విపులమైన వర్ణ యున్నది. దానిని నీకు విశదపరచి తెల్పెదను.

“నేను యిచ్చెదను” అని పలుకుట సత్యము పలుకుట యగును అట్లు పలికిన తర్వాత ‘నేను యివ్వను’ అని పలికినచో అది అసత్యము పలికినట్లుగును సత్యము పుష్పము వంటిది మాట ఆ వృక్షము యిచ్చు వండు వంటిది సత్యము పలుకువారు సత్పురుషులుగా ప్రసిద్ధిగాంచెదరు అట్టివారు, అందమైన పుష్పములను తియ్యని ఫలములను యిచ్చు వృక్షములవంటి వారు

“అసత్యము మాటల వెనుక మన్న వేరులను పెల్లగించును. పెల్లగిలిన వృక్షము వేరులు, సామాన్య మానవులు తమ సహజమైన కనులతో చూడగలిగే వేరులు, యెండిపోయి త్వరలోనే నేలగుాలును అదే రీతిగా అసత్యము పలుకు మానవుడు ఆత్మ విహీనుడై, త్వరలోనే శరీరమును గోల్పోవును. అందుచేత మానవుడు అసత్యము పలుకరాదు. కాని, కొన్ని సమయములందు అసత్యము పలుకుట నిషిద్ధము కాదు వరము ప్రసాదించెదనని మాట యిచ్చినపుడు, ఆ వరము ప్రసాదించుటచేత తన శరీరమునకు హాని యేర్పడునపుడు, తన మాటను ఉపసంహరించుకుని వరమును యివ్వ నిరాకరించ వచ్చును. కొన్ని ప్రత్యేక పరిస్థితులలో అసత్యము పలుకుట నిషిద్ధము కాదు భార్య తన మాట వినునట్లు చేయుటకు, పరిహాసమాడునపుడు, వివాహ సమయములో పెండ్లి కుమార్తె లేక పెండ్లి కుమారుని గుణములను వర్ణించునపుడు, ప్రాణమునకు ముప్పు సంభవించినపుడు, గోవులకు బ్రాహ్మణులకు మంచి చేయునపుడు, అపాయములో నున్న వారిని రక్షించునపుడు అసత్యము పలుకవచ్చునని ఋగ్వేదమందు కలదు. నీవు యిచ్చిన వరముచేత వినాశము తప్పదని గ్రహించినపుడు యిచ్చిన మాటను ఉపసంహరించుకొనుటలో యెట్టి దోషము లేదు. నిన్ను యెట్టి పాపము అంటదు. ఇప్పుడు నీవు యిచ్చిన వరమును ఉపసంహరించుకొనుటయే శ్రేయస్కరము”.

గురువు పలికిన పలుకులను బలీ శ్రద్ధతో వినియుండెను చాలసేపు విశ్మయముగా నుండి బలీ యిట్లనెను. “ప్రసాదించిన వరము తనకే ముప్పు కల్గించునపుడు, యిచ్చిన మాటను ఉపసంహరించుకుని వరమును నిరాకరించుటలో అసమంజసమేమియు లేదని చెప్పిన మీ వాదము సముచితముగా నున్నదని నమ్ముచున్నాను. కాని, గురువర్యా! నన్నొకసారి పరికింపుడు భౌతికమైన రక్షణయే ప్రధానమని భావించు సామాన్య మానవుల వంటి వాడను కాను నేను విరోచనుని కుమారుడను, ప్రహ్లాదునికి మనుమడను అట్టి ఉత్తమ పంశములో జన్మించిన నేను, మీరు చెప్పినట్లుగా నేనెట్లు ఆచరించగలను. అటువంటి ఆలోచనను ఒక షణ్మైనను రావీయదగునా? అది సిగ్గుచేటు కాదా? మీ సలహాను పాటించినచో, తన సంపదను విడనాడుట కిష్టపడని సామాన్య మానవులవలె ప్రవర్తించినట్లుగును అసత్యము పలుకుట కన్న నికృష్టమైనది లేదని పదే పదే చెప్పుదురు ఇది తప్ప యింక ఎటువంటి హెర పాపము నైనను భరింతును. ఒక బ్రాహ్మణుని మోసగించుట వలన తీరని ప్రమాదము సంభవించగలదు సరకము, దారిద్ర్యము, దుఃఖము, పదవీచ్యుతి, మరణము, వీటి వలన

శ్రీమద్భాగవతము

యింకేదియు నీవు కోరవలసిన అవసరముండదు. నీ మాటలను మార్చుకుని యింకా యెక్కువ భూమిని తీసుకొని జీవితమంతయు సుఖముగా నుండుము. నీవు అడుగుటయే తడవుగా నేనిచ్చెదను".

వాసునుడిట్లనెను. "ని ఔదార్యమును నేను మెచ్చుకొనుచున్నాను. ఓ రాజా! కోరికను జయించని మానవుడు, లోకములోని సకల వస్తువులు యిచ్చిననూ అతనికి సంతృప్తి యుండదు. మూడు అడుగులతో తృప్తిపడని మానవుడు, సప్తద్వీపములు, అందలి సంపద అతనికి ధారపోసిననూ తృప్తిచెందదు. సప్తద్వీపములను పాలించు వ్రభువులు 'నాకు యిది చాలును' అను స్థితిని చేరుకొనలేదని అందురు. తనకు లభించిన దానితో సంతృప్తి పడువాడే నిజముగా సుఖము వనుభవింతును. చంచల మనస్కులు యెప్పుడూ అసంతృప్తితో దుఃఖముతో బాధపడుదురు. అసంతృప్తియే మానవుని దుఃఖమునకు కారణము. సంతృప్తి పొందిన మానవుని ముఖము రోజు రోజుకూ వికసించి, విముక్తి పొందుటకు అర్హత కలిగియుండును. నీవు దానశీలురతో అగ్రగణ్యుడవు. నీవు దాన సామ్రాట్టువి. కాబట్టి నేను కోరిన నా పాదములతో కొలిచే మూడడుగుల భూమిని నీవు ప్రసాదించ గోరెదను".

తిరిగి బలి నవ్వెను. వప్పుచు యథాలాపముగా యిట్లనెను. "అటులనే కానిమ్ము. నీ చిరు పాదములతో కొలిచిన మూడడుగుల భూమిని ప్రసాదించెదను". వాసునరూపముతో నున్న భగవంతుని చిరు పాదపద్మములను బలి వీక్షించెను.

పెదవులపై నవ్వు లాస్యము చేయుచుండగా, జలముతో నిండిన పాత్రను తీసుకుని, అందులో కొన్ని భిందువులను పద్మములవంటి ఆ బాలుని చేతిలోవైచి, "నీవు కోరిన దానిని నేను నీకీచ్చుచున్నాను" అని బలి పలికెను.

98 శుక్రుని అభ్యంతరము

గురువు శుక్రాచార్యుడు అడ్డుపడెను. మాట్లాడక బలి తన కనులను సైకెత్తి ప్రశ్నార్థకముగా చూచెను. శుక్రుడు జ్ఞానులలో కెల్లా జ్ఞాని. అతడు 'కవి'యను పేరుతో ప్రసిద్ధిపొందెను. ఇంద్రుని గురువు బృహస్పతి కన్న తెలివికలవాడని కొందరు అందురు. శుక్రునకు దైత్యులపై మక్కువ, బలి అతని ప్రయశ్చియ్యడు. అతడు బలి మోసపోవుట సహింపకుండెను. రాజును రయతోజూచి యిట్లనెను. "కుమారా! నీవు యేమి చేయుచు న్నావ్ నీకు తెలియదు. ఈ చిన్నారి బ్రాహ్మణ బాలుడు అమాయకుడని, తనకేది మంచియో, లాభదాయకమో తెలియని పసివాడని నీవు భ్రమపడుచున్నావు. కాని ఆ బాలుడు సాక్షాత్తు నారాయణుడు. దేవతలకు ఉపకారము చేయవెంచి, అదితి కళ్యపులకు జన్మించెను. నీ హృదయము వెన్నవంటిది. ఈ బాలునికి దుడుకుగా వరమును ప్రసాదించెదవని మాట నిచ్చియున్నావు. ఆ వరము తేలికైనది కాదు. అది నిన్ను, అసురజాతిని నాశనము చేయునని నాకు తెలుసును. ఇది అన్యాయముతో కూడి యున్నది. నీవు యీ అన్యాయమునకు లోబడి బాధపడకూడదని నా తలంపు.

"నీ ముందర నిలిచియున్న నారాయణుడు, నీవు యీ సంపద వంతయూ పోగొట్టుకొనునట్లు చేయనున్నాడు. నీ సర్వస్వముమా కోల్పోయెదవు. నీ అధికారము, వైభవము, దేవతలు, నారాయణుని

దానము యిచ్చుట స్వీకరించుట జరిగెను. బలి కన్నులెత్తినామనుని చూచెను. అతడట్లు చూచుచుండగనే పొట్టి బ్రాహ్మణ బాలుడు క్రమముగా పెరిగి బృహద్రూపము వహించెను. నారాయణుని విశ్వరూపమును గాంచుచున్న బలి కండ్ల నుండి ఆనందాశ్రువులు కారుచుండెను. విరాట్ పురుష రూపము దర్శించు మహర్ష్యాగ్రము బలికి కలిగెను. పంచ మహాభూతములు, త్రిగుణములు, ఇంద్రియములు, చిత్తము, జీవులతో కూడిన యీ విశ్వమును చూచెను. భగవంతుని పాదముల వద్ద రసాతలమును, పాదముల చర్మమందు భూమిని, చూచెను. అతని మోకాళ్ళు పర్వతములు, పక్షులు; తొడలు వాయుపులకు నిలయములు. బలి ప్రజావతులను, అనురులను గాంచెను. భగవంతుని నాభి ఆకాశముగను, ఉదరమందు సప్త సముద్రములను చూచెను. పక్ష ప్థలమున నక్షత్రములు ఒకచోట చేరి అందమైన హారమువలె నుండెను. విరాట్ పురుషుని హృదయమందు ధర్మము ప్రతిష్ఠితమై యుండుట బలి కనుగొనెను. పక్షముపై 'ఋత' అనగా ధర్మముతో కూడిన మధుర వచనములు ఉండెను. అచ్చటనే సత్యము కలదు. అతని మనస్సునందు చంద్రుడు, విశాల పక్షప్థలముపై పద్మమును చేతిలో ధరించిన లక్ష్మీదేవి యుండిరి. అతని గళమందు సామవేదము, పవిత్ర మంత్రములు, వివిధములైన స్వరములు నుండెను. భుజములందు ఇంద్రుని నాయకత్వములోని దేవతలు గలరు. అతని చెవులు దిక్కులు, శిరస్సు స్వర్గము. నేత్రములందు సూర్యుడు, నోటి యందు అగ్ని యుండిరి. వాలుక యందు వరుణుడు, గొంతులో వేదములు నుండెను. కనుబొమలందు వీధి, కనురెప్పలు యెత్తినపుడు ఏహ్య భావముతో కూడిన నవ్వును తిలకించెను. నుదుటి యందు రాత్రి, పగలు, క్రోధమును; అడుగు పెదవి యందు ఆశను బలి వీక్షించెను. అతని స్పర్శయే కామము; అవయవముల సొంపు యజ్ఞము, వీడ మృత్యువు; నవ్వు మాయ. అతడి వెండ్రుకలే వృక్షములు, లతలు, పాదలు; సరములు నదులు. అతని బుద్ధి బ్రహ్మ. అతని శరీరము చరాచర వస్తువులు, దేవగణములు, ఋషులు, వేయేల అన్నింటికి నిలయము.

బలి వద్ద నున్న అనుర సేవకులు భయాశ్చర్యముతో శుక్రాచార్యుడు ఊహించి చెప్పినట్లుగా జరుగుచున్న దని గ్రహించిరి. భగవంతుని విరాట్ రూపము, తేజస్సు చూచి భరించలేక మూర్ఛపోయిరి. మూర్ఛ నుండి తేరుకుని లేచిన తర్వాత, విరాట్ పురుషుని రూపముగాక నారాయణుని రూపము గాంచిరి. అతని సేవకులందరూ నైకుంతము నుండి వచ్చిరి. భగవంతుని ఆయుధము లన్నియు నుండెను. వైభవోపేతమైన సుదర్శన చక్రము, శార్ఙ్గమును ధనుస్సు, పాంచజన్యముగా పేరుగాంచిన శంఖము, కౌమోదకి యును గదను ధరించి యుండెను. అతని సేవకులు, భగవంతునికి ప్రీతిపాత్రుడైన సునందుని నాయకత్వములో నుండిరి.

భగవంతుడు కిరీటము ధరించి యుండెను. అందలి మణులు అత్యంత కాంతితో ప్రకాశించుచుండెను. అమోఘమైన బాహువులు భుజకీర్తులను ధరించెను. మకర కుండలములు తల అడించునపుడు అందముగా ఊగుచుండెను. కౌస్తుభమణి ధరించగా, పక్షముపై నున్న శ్రీవత్సమును చిహ్నము సాబగు ద్విగుణీకృతమయ్యెను. అతడు ధరించిన బంగారు వన్నెలోనున్న వచ్చని వస్త్రము గాలికి రేప రేపలాడుచుండెను. అతని ముఖమున అందమైన నవ్వు తాండవించెను.

భగవంతుని బృహద్రూపము స్వర్గమును సహింపించెను. నారాయణుడు ఒక అడుగుతో బలికి చేరిన ఈ భూమి నాక్రమించెను. అతని ఆకారము ఆకాశమంతయు నిండి, విశాల బాహువులు అన్ని దిక్కులకూ ప్రసరించెను. రెండవ అడుగునకు స్వర్గములో కొంత భాగము మాత్రమే కనుపించుచుండెను. తన పాదమునెత్తి

శ్రీమద్భాగవతము

మహర్షోకము చేరి, అచట నుండి జనలోకము, సత్యలోకము, ద్యుర్లోకములను చేరెను. సత్యలోకము నందుండే బ్రహ్మ అమితోత్సాహముతో భగవంతుని పాదము వద్దకు వెళ్ళెను. పాదము గోళ్ళు చంద్రుని వెన్నెల వలె ప్రకాశించుచూ, సత్యలోక సౌందర్యమును యినుమడింపజేసెను. బ్రహ్మకు తోడుగా మరీచి మున్నగు ఋషులు, సనకసనందాదులు, యోగులు, వేదములు, వాటి శాఖలు వచ్చి, వారందరూ భగవంతుని పాదమును పూజించిరి. బ్రహ్మ, కమండలములోని నీటితో నారాయణుని పాదము నభిషేకించెను. నారాయణుని పాదములచే పునీతమైన ఆ నీరు ప్రవహించి మందాకినీ నదిగా ప్రసీద్ధికెక్కెను. ఆ నది ప్రవహించిన ప్రదేశములు శుద్ధియై పవిత్రములయ్యెను. మందాకినీ భూమి మీదకు వచ్చిన తర్వాత గంగానదిగా ప్రసీద్ధిగాంచెను.

భగవంతుడు భూమిని, స్వర్గమును కొలిచెను. తిరిగి వామన రూపముతో నవ్వుచూ నిలబడెను. అనురులు, తమ యజమాని బలి సంపదనూ రాజ్యమునూ పోగొట్టుకొనుట గాంచిరి. వారు వామనునితో యుద్ధము చేయ నిశ్చయించుకొనిరి. వారు వామనుని ఓడించి, తిరిగి బలిని సింహాసనముపై కూర్చుండబెట్టవచ్చునని తలంచిరి. వారు తమ ఆయుధములను చేతబట్టి వామనుని రూపముతో నున్న నారాయణునిపై కెగబడిరి. అంతకు ముందే అక్కడ నున్న నారాయణుని సేవకులు అనురులతో యుద్ధము చేయుటకు సిద్ధపడిరి. దీవనంతయూ గమనించిన బలి చక్రవర్తి తన సేవకులపై ఆగ్రహించెను. వారితో బలి యిట్లనెను. "నా మాటలు విని యుద్ధము చేయు అలోచనను విరమింపుడు. కాలము మనకు అనుకూలము కాదు. అన్నింటితో కాలము అతి ప్రధానమైనది. భగవంతుడు కాల స్వరూపుడు. అతని యిచ్చ ప్రకారమే సుఖ దుఃఖములు కలుగుచుండును. భగవంతుని ముందు మానవుడు నిన్నవోయుడు. ఒక సమయములో ఈ కాలము మన కనుకూలముగా నుండి, దేవతలకు అనుకూలముగా లేకుండెను. అప్పుడు మనము శక్తిమంతులము, వారు చాల బాధలకు లోనైరి. కాలమిప్పుడు పరిస్థితులను తారుమారు చేసెను. పెద్ద సేన కాని, మంత్రములుగాని, తపస్సుగాని కాల ప్రవాహమును అరికట్టలేవు. మనకు తిరిగి అదృష్ట కాలము వచ్చు వరకు వేచి యుండవలెను. అంతవరకు తెలివిగా నిగ్రహము కలిగి యుండవలెను. యుద్ధము చేయవద్దు, దాని వలన ప్రయోజనముండదు".

భగవంతుని ప్రక్కనే గరుడుడు నిల్చుని యుండెను. యజమానివైపు ఒకసారి చూసి, వరుణ పాశముతో బలిని బంధించెను. ఇది జరిగినపుడు అన్నివైపుల నుండి హాహాకార ధ్వనులు వినవచ్చెను.

బలి తనలో తాను నవ్వుకొనెను. ఇట్లు యెందుకు జరిగెనో అతడు గ్రహించెను. 'నేను' 'నాది' అను రెండు మహా పాపములను తన హృదయము న్నుండి పారద్రోలుటకు నారాయణుడు ఉద్దేశించెనని బలి విశ్వసించెను. 'నాదైన యీ భూమి సంతయు నీ కొనంగెదను' అని పలికినపుడు, భగవంతుడు తనలో తాను నవ్వుకుని, అందులకు శిక్షింప నిశ్చయించుకొనెను. వామనుని వైపు బలి చూచెను. అతనిలో ప్రేమ, అనుగ్రహము గాంచి, తాను ఊహించినది సరికాదని తలంచెను. తనను అనుగ్రహించుటకే భగవంతుడు వచ్చెను. వరమడిగి తన సర్వస్వమునూ తీసుకుని, 'నాది' అను పాపమును కడిగివేసెను. శరణాగతి ద్వారా 'నేను' అను భావము విడవాడవచ్చునని లోకమునకు తెలియజెప్పుటకే, గరుడుని యీ వరుణ పాశముతో నన్ను బంధింపుమని భగవంతుడు చెప్పి యుండవచ్చును. భగవంతుని రయోగుణము బలి కనుల వెంట నీళ్ళు వచ్చునట్లు చేసెను. గరుడుడు వరుణ పాశముతో బంధించునపుడు, వినయముగా శిరస్సు వంచెను.

బంధితుడైన బలి వంక నారాయణుడు చూచెను సత్యమును విడనాడకుండుటచే బలి సర్వస్వమును పోగొట్టుకొనెను నారాయణు డీట్లనెను. "నీవు అనురులకు చక్రవర్తివి. నా పాదములతో కొలిచే మూడడుగుల భూమిని యిచ్చుటకు మాట నిచ్చితివి. చెండడుగులను కొలిచి ఆక్రమించి, వాటిని నేను స్వంతము గావించుకొనుట నీవు చూసి యున్నావు. ఇంకొక అడుగు మిగిలి యున్నది. నా పాదము నెక్కడ నుంచుమందువు? చెప్పుము. మాట తప్పి, అసత్యము పలికినచో దానికి యెట్టి శిక్ష వందవలెవో నీవు యెరుగుదువు నిన్ను పాతాళ లోకమునకు అణగద్రొక్క వలసినవచ్చును. నీ గురువు యిదివరకే యీ విషయము నీకు చెప్పియున్నాడు".

వామనుని మాటలు వినిన బలి బాధ చెందమా లేదు, భయపడమాలేదు. బలి నవ్వుచూ యిట్లనెను. "ప్రభూ! నా మాటలు అసత్యము కావని తలంతును నీ మూడవ అడుగునకు యింకనూ స్థలమున్నది నీ పాదమును నా తలపై పెట్టి వన్నసుగ్రహింపుము నాకు నరక మనిన భయము లేదు, గాని పాపాత్ముడ ననిపించుకొనుటకు భయముగా నున్నది. ఈ వరుణ పాశ బంధముల వలన నాకు భయము లేదు. దారిద్ర్యము, నిత్య దుఃఖము కూడ నాకు భయావహములు కావు. శిక్షితునకు, శిక్షించువాడు తల్లి, తండ్రి, సోదరుడు లేక శ్రేయోభిలాషిలె అత్యంత ప్రీతిపాత్రుడైనప్పుడు, అది విజముగా అనుగ్రహమని యెంచెదను. లోక దృష్టిలో నా గర్వమునకు అహంకారమునకు నీవు శిక్ష విధించవలసి యున్నది. కాని నీవు విజముగా నమ్ను ఆశీర్వాదించి అనుగ్రహించినావు. నీవు నా అంతర్వేదము - జ్ఞాన చక్రువు - తెరిచినావు రాక్షసులకు నీవు స్నేహితుడనేకాని శత్రువు కాదు

"నా పితామహుడైన ప్రహ్లాదుడు నీకు మిక్కిలి ప్రేమ పాత్రుడు. అతడు తన తండ్రిచే విశేషముగా బాధలకు గురియైనపుడు, నీవూరకున్నావు. ఈ భౌతిక శరీరము పొందుచున్న బాధ విజముగా ఒక లెక్కలోనిది కారని అతనికి బాగుగా తెలియును ఈ శరీరము, సంపద, బంధువులు, స్నేహితులు, జ్ఞానమునకు ఆవర వాటిల్లినపుడు యెందుకూ కొరగానివని అతడెరుగును. అతడి విషయములను ఒక క్షణమైనను యోచింపక, యెల్లకాంక్షలు నిన్ను, నీ పాద పద్మములనే చింతించుచుండెను. నేను కూడ అట్లే చేయుచున్నాను శ్రీ, అనగా సంపద మూలముగానే మానవుని గర్వము, అహంకారము కలుగుచున్నవి మనిషి గుడ్డివాడై మరణముతో యీ శరీరము అంతమగుచున్నదనే సత్యమును విస్మరిస్తున్నాడు. ప్రభూ! ఇప్పుడు నీవు నాకేమి చేయుచున్నావు? నేను యీ సంపదకు దూరమగునట్లు చేసి, త్వరలోనే నిన్ను చేరుటకు అవకాశము కలిగించి అనుగ్రహించినావు. నేను చాల అదృష్టవంతుడను".

ఆ క్షణములో, బలి పితామహుడైన ప్రహ్లాదుడు అచటకు వచ్చెను. అతడు నారాయణునికి పరమ భక్తుడగుటచే, బలి ప్రణామము చేయగోరెను. కాని వరుణపాశముచేత బద్ధుడగుట వలన అట్లు చేయలేకపో యెను. అశ్రువులతోనే స్వాగతము పలికి మానసికముగా పూజించెను. ప్రహ్లాదుడు నూటిగా వామనుని చెంతకు వెళ్లి ప్రణమిల్లెను. తన అశ్రువులతో భగవంతుని పాదములకు అభిషేకము చేసెను బ్రహ్మ నారాయణుని వద్దకు వచ్చి యిట్లనెను. "ఇంక యే మాత్రము వింధ్యవతికి దుఃఖము కలిగించవద్దు. ఈ పాశ బంధము నుండి బలిని విడిపించుము. అతడు తన సర్వస్వమును యిచ్చినేసెను. నిత్యము నిన్నే చింతించువారు, కేవలము పత్ర పుష్ప తోయములతో మాత్రమే నిన్ను పూజించుచున్నవృత్తికి, నీకు చాల దగ్గరగా నుండురని

శ్రీమద్భాగవతము

చెప్పి యుండలేదా? బలి సర్వస్వమును నీకు అర్పించి, సంపూర్ణ శరణాగతుడయ్యెను. అతనికి నీవు ఉచిత ఫలము వందీయవలెను".

నారాయణు డిట్లు పలికెను. "ఒక వ్యక్తిని నాశనము గావించుటకు, అతనికి యీ లోకములో విశేషమైన సంపదను, అధికారమును ప్రసాదించెదను. అతడు వాని యందు తగుల్కొని, తన నిజ స్వభావమును విస్మరించును. నేను యెవరినైనా మాయ నుండి రక్షింపదలచుకున్నప్పుడు, వారి సంపదను తీసుకొందును. దోషములన్నిటిని పరిహరింపగా, అతడు నాలో లీనమగును. ఒకసారి నాచే రక్షితుడైన భక్తుడు నాశనము పొందడు.

"బలి యెన్నడూ మాట తప్పి సంపదించలేదు. అతడు మాయను జయించెను. అతడు సంపదను, అధికారమును, చక్రవర్తి పదవిని పోగొట్టుకుని మిక్కిలి వ్యధ నొందెను. వరుణ పాశముచే బద్ధుడైన బలిని చూచి అతని శత్రువులు నవ్వుచున్నారు. బంధువులందరూ అతనిని విడిచి వెళ్ళిపోయిరి. గురువు శపించెను. అయినప్పటికీ, అతడు ధర్మ ఫలమును విడువకుండుట మెచ్చుకోదగినది. నేను మాయ మాలలు పలుకగా, అతని గురువు వేదముల నుండి యెన్నో సత్యములను పలికి, అసత్యమును సత్యముగా యెంచవచ్చునని నమ్మించ బ్రయత్నించెను. కాని బలి వానిని వినకుండెను. దేవతలు అసూయచెందు స్థితిని బలి చేరుకొనెను. నా అనుగ్రహము పొందిన బలి, సావర్ణి మన్వంతరమందు ఇంద్రుడుగా నుండగలడు. అంతవరకు, నాకు ప్రియమైన సుతల మందు బలి యుండగలడు. నేను నీతోనే యుండి రక్షించుచుందును. ఎల్లప్పుడూ నీ చెంతనే యుండెదను. నీతోని అసుర గుణములు త్వరలోనే అంతరించి, సావర్ణి మన్వంతరమందు ఇంద్రుడుగా ప్రసిద్ధి గాంచెదవు".

బలికి విశేషమైన ఆనందము కలిగి నోట మాట రాకుండెను. అతని కనులు యేకధారగా వర్షించుచుండెను. మాటలు గొంతులోనే ఉండిపోయి, కన్నీరుతో నిండుటచే బయటకు రాకుండెను. కొంతసేపయిన తర్వాత తనను తాను సమదాయించుకుని, యిట్లునెను. "ప్రభూ! నా వద్దకు వచ్చి దానమడిగితివి. దాన మొసగుటలో పూర్తిగా నిమగ్నుడనైయున్న నేను నీకు సరిగా నమస్కరించ వలెనని కూడ తోచలేదు. నీకు పాద నమస్కారము చేయుటకు ప్రయత్నము మాత్రము చేసితిని. నా యీ కొద్దిపాటి ప్రయత్నమునకే నీవు అనంతమైన అనుగ్రహమును ప్రసాదించినావు. నీ పవిత్ర పాదమును, అధికార సంపదలతో గుడ్డివాడైన యీ దుష్ట బలి శిరస్సుపై మోపినావు. నీకు నాయందు గల దయను యెట్లు కీర్తింపను?"

వరుణ పాశ బంధము నుండి బలి నిడుపు పొందెను. బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులకు బలి ప్రరక్షణము చేసెను. అనంతరము బలి సుతల లోకము ప్రవేశించెను. ప్రహ్లాదుడు భగవంతునితో యిట్లు పలికెను. "స్వర్గవాసులు నీ ఆశీస్సులకై నీకు ప్రణమిల్లుచున్నారు. నేను, నా మనుమడు దేవతలము కాము. కేవలము అసురులము. జన్మ చేత దేవతలకన్న తక్కువవారము. అయినప్పటికీ, నీకు మా యందు ప్రేమ యెక్కువ, అది యెంత యెక్కువనగా వారి కన్న మేము గొప్ప అదృష్టవంతులము. ప్రభూ! నా మనుమనిపై నీవు కురిపించిన అనుగ్రహమునకు నేను నీకెట్లు ధన్యవాదములు తెలుపగలను? నీవు అతనిని ఇంద్రుని జేసితివి. తనను తాను మరచే ప్రమాదము సంభవించినపుడు, నీకు నీవుగా వచ్చి, అతని సంపదను హరించి అనుగ్రహించినావు. సుతల లోకములో బలికి రక్షకుడుగా నుండగలనని వాగ్దానము చేసినావు. నీ అనుగ్రహము పొందుటకు మేము చేసిన పుణ్యమేమో నాకు తెలియదు".

అష్టమ స్కంధము

వామనుడు దయాపూర్వకముగా నవ్వి ప్రహ్లాదునితో యిట్లనెను. "ప్రహ్లాదా! సుతం లోకము ప్రవేశించి, నీ మనుమనితో నుండుము. నేను మీతోనే యెల్లప్పుడును ఉండెదను. చేతిలో గదను ధరించి మీ గృహమును పరిరక్షించెదను".

దేవతలందరకూ నమస్కరించి, ప్రహ్లాదుడు సుతం లోకము ప్రవేశించెను భగవదాజ్ఞానుసారము బలి ప్రారంభించిన యజ్ఞమును శుక్రాచార్యుడు సంపూర్తి గావించెను.

101 మత్స్యావతారము

మత్స్యావతారమును నవినరముగా తెలుపమని పరీక్షిత్తు శుక బ్రహ్మను అడిగెను.

శుకు డిట్లనెను. "గోవులకు, బ్రాహ్మణులకు, దేవతలకు, నత్పురుషులకు పోని కలుగు ప్రమాదము యేర్పడినపుడు, ధర్మము, వేదములు లేక లోకమే నాశనమగునపుడు వానిని రక్షించుటకు భగవంతుడు యీ భూమిపై అవతరించును. ఇంతకు పూర్వ కల్పాంతమున బ్రహ్మ దీర్ఘ నిద్రలో నుండగా, యీ లోకము వీటిలో మునిగిపోయెను. బ్రహ్మ నిద్రించుచున్నపుడు, హయగ్రీవుడను అసురుడు వేదములను దొంగిలించెను వేదములతోబాటు ఆ అసురుడు వీటి అడుగునకు బోయెను మనో ప్రళయము నైమిత్తికము. ఆ ప్రళయమునకు పర్యవసానమే యీ లోకము వీటి అడుగునకు బోవుట

"ఆ సమయమందు సత్యవ్రతుడను రాజు యీ లోకమును పాలించుచుండెను. అతడు సాధు పురుషుడు, వారాయణునకు పరమభక్తుడు ప్రళయానంతరము లోకమును తిరిగి సృష్టించిన తర్వాత సత్యవ్రతుడు, ద్వారకాదిత్యులలో ఒకడైన వివస్వతునకు కుమారుడుగా జన్మించెను అప్పటి మన్వంతరము వైవస్వత మన్వంతరమని పేరొందెను వివస్వతుని కుమారుడు శ్రాద్ధదేవుడు

ఒకరోజు సత్యవ్రతుడు ఉదయమున కృతమాలా వదీ తీరమున విత్యకృత్యములను జరుపుచుండెను. పితృదేవతలకు అర్ఘ్యమిచ్చుటకై దోసిటిలో జలము తీసుకొనగా అందు ఒక చిరు చేపను అతడు కనుగొనెను. వెంటనే ఆ చిరు చేపను వీటిలో వదలిపెట్టెను. ఆ చిరు చేప మానవ స్వరముతో విట్లనెను. "ఓ రాజా! వాపై దయజూపుము నేను అతి చిన్న చేపను పెద్ద చేపల వలన నాకు భయము; అవి నన్ను తినివేయగలవు. ఈ వీటి నుండి నన్ను తీసుకొనిపోయి రక్షింపుము" ఆ చేప మాట్లాడిన పలుకులకు అతని హృదయము ద్రవించెను ఆ చిరు చేపను చేతులతో తీసి తన కమండలములో వైచి గృహమున కేగెను.

"ఒక రాత్రి గడిచెను. మరునాటి ఉదయము ఆ చేప యిట్లనెను. "ఈ పాత్రలో తగినంతగా నాకు స్థలము లేదు. వెడల్పైన మరొక పెద్ద పాత్రలో యుంచిన యెడల నేను సంచరించుటకు వీలుగా నుండును". వేరొక పెద్ద పాత్రలో వీరు పోసి అందు యీ చేప నుంచెను. ఒక గంటలో ఆ చేప పాత్రను మించి యెదిగెను. సత్యవ్రతుడు దానినొక సరస్సులో వైచెను. తిరిగి అట్లే జరిగెను. తాను సంచరించుటకు స్థలము చాలు లేదని ఆ చేప మొరపెట్టెను. ఆ రాజు ఒకదానికంటె పెద్దదైన మరొక సరస్వరములో వైచుట, ఆ చేప పెరుగును మొరపెట్టుట జరుగుచుండెను. అప్పుడు ఆ చేపను సముద్రములో వదలెను. ఆ చేప రాజుతో యిట్లనెను

శ్రీమద్భాగవతము

"ఈ సముద్ర మందున్న తిమింగిలములు నన్ను తప్పక తినివేయును. నన్ను యిక్కడ కెందుకు తీసుకువచ్చితివి?"

సత్యవ్రతుడు చిన్నగా నవ్వి యిట్లనెను. "నీవు చాల విచిత్రమైన చేపవు. నీవు ఒక గంట కాలములో నూరు పైళ్ళ పాడవున్న సరస్సుకంటె పెరిగినావు. ఇదివర కెన్నడును నేను యిటువంటి దానిని చూడలేదు. నీవు సాధారణమైన చేపవు కావు. నీవెవరో నే నెరుగుదును. నీవు సాక్షాత్తు నారాయణుని రూపము. అయితే యే ప్రయోజనము కొరకై నీవు యీ రూపము దాల్చితివో నేనెరుగను. దేవాదిదేవా! నీకు నా సమస్కారము. అన్ని జీవులకు నీవు ఆశ్రయుడవు. నా వంటి అసహాయులను రక్షించుట కొరకే నీవు ఒక రూపము ధరింతువు. నీవు నాకు వ్యక్తుగుటచేత, యీ రూపము నెందుకు ధరించితివో దయచేసి నాకు చెప్పవలెను". మత్స్య రూపముతోనున్న భగవంతుడు సత్యవ్రతునితో నిట్లనెను. "నీవు చెప్పినది సరియైనది. ఒక ప్రయోజనము కొరకు యీ రూపము ధరించినాను. ఏడు దినముల లోగా యీ ముల్లోకములు నీటిలో మునిగిపోవును. మహాప్రళయము సంభవించనున్నది. పూర్తిగా నీటిలో మునిగిన తర్వాత నీవైపుగా వచ్చు పడవనొక దానిని చూడగలవు. ఆ ప్రమత్తతో నుండి దాని రాకను గమనించవలెను. దానిని చూచిన వెంటనే నీవు ఆ పడవలో ప్రవేశించవలెను. ఓషధులను, విత్తనములను ప్రోగుచేసి, సప్తర్షులు వెంటరాగా వారితో పడవ నెక్కువలెను. నీ మట్టాను చిమ్మ చీకటిగా నుండును. కాని ఋషుల నుండి ఆవిర్భవించే తేజస్సు వెలుగునిచ్చి నీకు సహాయపడగలదు. అర్జకల్లోలముగా నున్న సముద్రమందు పెద్ద పెద్ద అలలు పడవ నటు నిటు విసురుగా ఊపుచుండును. నీవు భయపడవద్దు. నేను నీటిలో నుండును. నన్ను నీవు చూచినపుడు, వాసుకీ సర్పమును త్రాడుగా జేసుకుని నా కొమ్ము నొకదానిని యీ పడవకు కట్టవేయుము. ఈ సముద్రమందు తనివితిర ఆటలాడుదును. ఇట్లు బ్రహ్మకు ఒక రాత్రి అగువరకు జరుగగలదు. నీవు నాతో నుండగలవు".

"ఆ చేప అదృశ్యమయ్యెను".

"భూమిపై కుశుమాసమును వరచి కూర్చుని సత్యవ్రతుడు, ఆ యేడు దినములు నారాయణుని నిర్విరామముగా ధ్యానించుచుండెను. ఏడవ రోజు నల్లని మేఘములు ఆకాశమును కప్పి, యేకధారగా వర్షము కురిసెను. శీఘ్రముగా భూమి అదృశ్యమగుచుండెను. దూరముగా తనవైపు త్వరత్వరగా వచ్చుచున్న పడవను కొంచెము. ఇంతకు పూర్వము నూచించినట్లుగా, ఓషధులు, వివిధ వృక్షముల విత్తనములతో పడవలో ప్రవేశించెను. సప్తర్షులు తన్నునుసరించిరి. భగవన్నామములను వారు ఉచ్చరించుచుండిరి. వారిట్లునిరి. 'ఓరాజా! భయపడకుము. భగవన్నామముతో యీ ప్రమాదకర ప్రయాణము చేయగలము'.

"బంగారు వన్నెలో బృహద్రూపముతో నున్న మత్స్యమును గాంచి, భగవంతుని కీర్తించుట మొదలిడిరి. అది చేరువకు వచ్చెను. ఇది వరలో నూచించిన ప్రకారము, ఆ మత్స్యము కొమ్ము నొకదానిని పడవకు గట్టిగా కట్టవేసెను. అలలకు పడవ విసురుగా అటు నిటు ఊగుచుండెను. అయితే పడవలో వారెవరూ, నారాయణుని అండలో నున్నామను భైరవులతో భీతి చెందలేదు.

"భగవంతునికి నమస్కరించి రాజ్ఞులైనను. 'ప్రభూ! అజ్ఞాన ప్రపంచములో పడియున్న మానవులు, నీ అమగ్రహము చేత ముక్తి పొందగలుగుచున్నారు. చీకటిలో నున్న వారికి వెలుగు చూపి సహాయము చేయుచున్నావు. మాకు ఆత్మవిద్యను బోధించవలయును. దాని వలన మేము నీలోని వారమనే జ్ఞానమును పొందగలము. దాని రహస్యము బోధించవలెను. తన్నావరించిన మాయ సత్యమని భావించి, అహంకార

అష్టమ స్కంధము

మమకారములతో గుడ్డిగా సంపరించు మానవులు యెట్లు నీటి సతిక్రమించగలుగుదురో నాకు బోధించవలెను
ఈ మాయ అనే తెరను ఛేదించి, విన్ను దర్శించగలుగునట్లు మాకు సహాయపడవలెను'.

"అపార కరుణా సముద్రుడైన భగవంతుడు, సత్యవ్రతునికి బ్రహ్మవిద్య బోధించుటకు నిశ్చయించెను.
జ్ఞాన భక్తి కర్మ యోగములను బోధించెను.

"సముద్రమందు లీలలు జరుపుచున్నపుడు, మత్స్యవతారములో నున్న నారాయణుడు హయగ్రీవుడను
అసురునితో యుద్ధము చేసి వేదములను తెచ్చి వ్రతయాంతమున బ్రహ్మకు అప్పగించెను.

"సత్యవ్రతుడు వివస్వతునికి జన్మించి, శ్రార్థ దేవుడను పేరుతో వైవస్వత మన్వంతరమున మనువుగా
వ్యవహరించెను"

నవమ స్కంధము

102 మార్కండేయుడు

ఈకుడు పరీక్షిత్తునకు చెప్పిన భాగవతమును ఉగ్రశ్రవుడు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొన్నప్పుడు, శౌనకుడు హఠాత్తుగా మార్కండేయుని గురించి తెలుసుకొనవలెనని కోరిక గలిగి, ఉగ్రశ్రవుని మధ్యలో ఆసీ యిట్లనెను. "ప్రభూ! నన్నొక సందేహము వేధించుచున్నది. మహాప్రళయము సంభవించినపుడు, యీ లోకమంతయు నీటిలో మునిగిపోగా, మృకండుని కుమారుడైన మార్కండేయుడు, అమృతతత్వము నొంది యుండుటచేత యెట్టి బాధను అనుభవించలేదని కొందరు చెప్పగా విని యున్నాము. ఇది యెట్లు సాధ్యమా అనిపించుచున్నది. నాకు తెలిసినంత వరకు మార్కండేయుడు మా గోత్రములో అనగా భార్గవ గోత్రములో జన్మించినాడని మాత్రము తెలియును. పుట్టినప్పటి నుండి అతనిని మన మెరుగుదుము. ఇంతవరకు మనము ప్రళయమును చూడలేదు. అటువంటపుడు ప్రళయములో మార్కండేయున కెట్టి హాని జరుగలేదను కథకు ఆధారమేమి? మరియు సముద్రజలముపై మర్రి ఆకు నందు భగవంతుడు శిశువు రూపములో నుండగా అతడు చూచినట్లు, పద్మముల వంటి అతని చేతులు, పద్మము వంటి పాదము బొటన వ్రేలును పట్టుకుని పెదవుల వద్ద పెట్టుకున్నట్లు, సంతృప్తితో అతని ముఖము ప్రకాశవంతమైనట్లు కూడ వినియున్నాము. చిత్రాతి చిత్రమైన యీ వృత్తాంతమును దయచేసి మాకు విశదీకరింపవలెను".

ఉగ్రశ్రవుడు (సూతుడు) యిట్లనెను. "నీ ప్రశ్న సముచితముగా సవ్యముగా నున్నది. అంతేకాక నాకు, యీ ప్రపంచమునకు నారాయణుని కథ వివరించుటకు తెలుసుకొనుటకు అవకాశమేర్పడుచున్నది. ఈ కలియుగము నందు ప్రధాన లక్షణములైన మాయ, అజ్ఞానము మానవుని మనస్సు నుండి పారద్రోలు శక్తి యీ మార్కండేయ వృత్తాంతమునకు గలదు.

"మార్కండేయునికి తండ్రి మృకండుడు పవిత్ర యజ్ఞోపవీతము ధరింపజేసి గాయత్రి మంత్రము మవదేశించెను. యువకుడైన మార్కండేయుడు వేర వేదాంగములలో ప్రావీణ్యము సంపాదించవలెనని దృఢముగా పంకల్పించుకొనెను. వానిని నిర్విరామముగా అధ్యయనము చేసి, స్వాధ్యాయమును తపస్సు నాచరించుటలో పరిపూర్ణుడయ్యెను. అతడు వైష్ణవ బ్రహ్మచారి. అతడు నారవస్త్రములు ధరించియుండెను. తల మీద వెంట్రుకలు జడలు కట్టెను. అతని ప్రశాంత వదనము యోగులకు కూడ యీర్ష్య కలుగునట్లుండెను. అతని చేతియందు కమండలము ఉండెను. మౌంజీ, లేడి చర్మము అతని ప్రకాశము నిమగ్నమింపజేయుచుండెను. ఎల్లప్పుడును చేతిలో జపమాల యుండగా అతని పెదవులు భగవన్నామము నుచ్చరించుచుండెను. ఉదయము, సాయంకాలము విశ్శబ్దముగా భిక్షా పాత్రను తీసుకుని బయటికి వెళ్ళి, తిరిగి గురువుకు భిక్ష తీసుకొని వచ్చుచుండెను. గురువు తనకు యేమైన యిచ్చినచో భుజించెడివాడు, లేకున్న పస్తుండెడివాడు. సగవంతునికి చేయు పూజా విధానముల యెడ ఉన్న గాఢభక్తితో అతడు మృత్యుంజయుడయ్యెను. బ్రహ్మకు, గుగువునకు, మహాదేవునకు, దక్షునకు, దేవతలకు, పితృదేవతలకు, అందరకూ అది యొక అద్భుతముగా గోచెను. గొప్ప యోగి యైన మార్కండేయుని మనస్సులో యెట్టి అల్లకల్లోలములు లేవు. అతి ప్రశాంతమైన

నవమ స్కంధము

నరస్సువలె నుండెడిది నారాయణుని గురించిన ఆలోచనలె అతని మనస్సు నందు ఉండెడిది

"అతని సుష్టిర తపశ్శక్తిపై ఇంద్రునికి సందేహము గలిగెను ఇంద్రుడు మార్కండేయుని తపస్సు భంగము గావించదలచెను. ఆ యోగి మనస్సు నల్లకల్లోలము గావించుటకు తన పరివారమును పంపెను గంధర్వులు గానము చేసిరి అప్పరనలు నాట్యమాడిరి ప్రణయదేవతయైన మన్మథుడు వారికి నాయకత్వము వహించెను వసంతుడు, మలయానిలుడు అతనికి సహాయకులుగా నుండిరి మలయానిలుడు ప్రణయ భావములు రేకెత్తించు చల్లని వాయువులను బరపుచుండెను. హిమాచలమునకు ఉత్తరదిక్కున పుష్పభద్రయను నదీ తీరమున 'చిత్ర'యను పేరుగల గుట్ట యొకటి ఉండెను. అచట మార్కండేయుడు ఆశ్రమము నిర్మించుకొనెను అది పవిత్రస్థలము. ఆశ్రమము సమీపములోని నరస్సు తీరము, భగవంతు వర్పించుట కర్హమైన పువ్వులను పుష్పించు వృక్షములు, పాదలు, లతలతో నిండియుండెను. ఆశ్రమము, పరిసర ప్రాంతములందు ప్రశాంతిని వ్యాపించి యుండెను ఆ ప్రదేశమున వాయువు కామునితో కూడి ప్రవేశించి, జలపాతము నుండి జలము తెచ్చి చుట్టును జల్లెను. తుమ్మెదలు ఝమ్మని ఝంకారముతో, మల్లెక్కిన వానివలె, గానము చేయుచుండెను. కోయిలలు ప్రణయ గీతములను విద్వింశుచుండెను. నెమళ్లు విచ్చలవిడిగా నాట్యము చేయుచుండెను. పక్షులు వాతావరణమందలి మత్తును గ్రహించినట్లుండెను వసంతుడు ఆ స్థలమున ప్రవేశించి, వృక్షముల పచ్చని ఆకులు, రెమ్మలు, పుష్పముల వెనుక దాగి పచ్చి యెక్కించునట్లుగా పుష్పవరిమళమును వ్యాపింపజేసెను మన్మథుడు, గాయకులతో నాట్యకర్తలతో అచటికి వచ్చి రాడి చేయుటకు పన్నాగము పన్నెను

"మార్కండేయుడు యోగ సమాధికి సన్నద్ధుడై యుండెను. అతడప్పుడే అగ్ని పూజలు ముగించి కుమలు మూసుకుని యుండెను అగ్ని మూర్తీభవించి ఆసీనుడైనట్లు గోచరించెను

"అతని సమక్షములో అప్పరనలు నాట్యము చేయుచుండిరి చెరకు విల్లును మన్మథుడు యెత్తి, అయిదు అమ్ములను వింట సంధించెను ఇంద్రుని కతిప్రియమైన అప్పరన పుంజకష్టల ఋషిని కవ్వించుటకు వచ్చెను. మార్కండేయుడు కనులు తెరచుట చూచి, యిదే తగిన సమయమని యెంచి మన్మథుడు బాణములు ప్రయోగించి ను అయితే భగవదనుగ్రహము లేని మానవ ప్రయత్నములు విఫలమైనట్లు, మన్మథ బాణములన్నియు వి యోజనము లయ్యెను మార్కండేయుని తీవ్రతపము వేడికి నిలువలేక, నిద్రించుచున్న త్రాచును కదిపి పారి యిన బాలురవలె, దూరముగా పారిపోయిరి. అతడు స్తీమితము గోల్పోవక, వారిని శపింపక యుండెను అతనిలోని గొప్ప మగుణమిది

"మన్మథుడు అతని పరివారము ముఖములు వ్రేలవేసుకుని తిరిగి వచ్చుట జూచిన ఇంద్రుడు జరిగిన విషయము నూహించి, అరెట్లు జరిగెనాయని ఆశ్చర్యపడెను.

"తప స్వార్థాయ సంయమముతో సంపన్నుడైన మార్కండేయునికి నారాయణుడు, నర నారాయణ రూపముతో ప్రత్యక్షమయ్యెను. ఒకరు నల్లగాను, మరొకరు తెల్లగాను నుండిరి. వారి నే వికసించిన వడ్డు పత్రములవలె నుండెను. ఒక్కొక్కరికి నాలుగు భుజము లుండెను వారు లేడి చర్మము, నార దుస్తులు ధరించి యుండిరి. మెడలో యజ్ఞోపవీతము, చేతి వ్రేళ్ళయందు పవిత్రమైన దర్పిలు కలిగి యుండిరి చేతులందు కమండలము, జపమాల, బ్రహ్మదండము నుండెను తప పూర్వరందరూ చేసిన తపస్సులు ఫలితము కూడగట్టుకుని రూపము ధరించెనా యని మార్కండేయుడు భావించెను అత్యంత ఉత్సాహముతో లేచి నిలబడి, వారి పాదములపై బడెను. కనులు అమ్రపులతో నిండి యుండుటచే వారిని

శ్రీమద్భాగవతము

సరిగా చూడలేకుండెను. అతడు చేతులు జోడించి, తడబడుచున్న పదములతో వారికి స్వాగతము పలికెను. వారికి అష్టపాద్యముల నిచ్చి అసీనులను జేసెను. వారిని పుష్పములతో పూజించెను. తనను తాను సముదాయించుకున్న పీదవ, వారిని కీర్తించెను. అతడిట్లు పలికెను. 'ప్రభూ! ఈ లోకము నంతనూ వ్యాపించి యున్నావు. నీవు బ్రహ్మపు, మహేశ్వరుడవు. నాలో మన్న ఆత్మపు నీవు. నీవు వాక్కునకు, మనస్సునకు ఇంద్రియములకు ప్రభుడవు. మానవులు ఇంద్రియము లాడించునట్లు ఆడునట్లుగా చేయుచున్నావు. ఈ బొమ్మలాట నుండి తిరిగి వారిని నీవే రక్షించుచున్నావు. లోక కళ్యాణము కొరకై నీవు యీ ద్వంద్వ రూపములు ధరించుచున్నావు. సాలెపురుగు తన నుండి ఉత్పన్నమైన పదార్థముతో గూడు కట్టుకుని, తిరిగి ఆ గూడును తానే విప్పివేసి దానిని ప్రింగినట్లు, యీ లోకమును సృష్టించి తిరిగి నీలో యము గావించుకొనుచున్నావు.

" నీ పాదముల చెంత ఆశ్రయము పొందిన వానికి కర్మ తన నంటి పెట్టుకుని యుండునన్న భయముండదు. గుణములు, కాల ప్రభావము అతని కుండవు. నేనెప్పుడును విన్నే తలించుచుందును. అందుకు నీవిప్పుడు ప్రత్యక్షమై వన్నసుగ్రహించినావు. నీ పాద స్పర్శకు మించినది వేరొకటి లేదు. నీ దర్శన భాగ్యము కలిగిన మానవునకు శిథిలమయే శరీరముపై మమకారము యెట్లు ఉండగలదు? ఈ శరీరము అనిత్యము, అసత్యము, నిష్ప్రయోజనమైనది, ఆత్మను మనస్సు గ్రహింపకుండ మరుగుపరచును. ఈ లోకమందు సృష్టి స్థితి యులు నీ మాయవలన కలుగుచున్నవి; త్రిగుణములచే, మానవుని అజ్ఞానముచే నీమాయ యినుమడించుచున్నది. నీవు సర్వజ్ఞుడవు, విత్వుడవు, ఆది పురుషుడవు. నీకు నా నమస్కారము. నీవు యీ లోకమంతయు వ్యాపించి యున్నావు. నిన్ను అరికట్టు వస్తువేదియు లేదు. అన్నింటికీ ప్రభువువైన నీకు నా ప్రణామములు. ఇంద్రియ ప్రలోభములు మానవునికి భ్రాంతి కల్గించి వివేచనా శక్తిని నశింపజేయును. ఇంద్రియములందు, శ్వాసయందు, హృదయమందు నీ ఉనికిని గ్రహించలేకున్నాడు. నీ మాయచేత అజ్ఞానమను సముద్రములో యీదులాడుచున్నాడు. సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ కూడ, నీవు వేదములు బోధించి నత్యమును తెలియజెప్పనంతవరకు, అవిద్యలో నుండెనని చెప్పుదురు. దేవాదిదేవుడైన నీకు నా నమోవాకము లు'.

"నర నారాయణులు అతని పూజలను చిరువత్సవో స్వీకరించిరి. వారిట్లు పలికిరి. 'నీ సంయమము, తపశ్శక్తి స్వార్థాయము, విశ్రాంతి భక్తి నిన్ను సిద్ధపురుషుని గావించెను. మాకు మిక్కిలి సంతోషము కలిగెను. నీవు కోరు వరమును మేము ప్రసాదించగలము'.

"మార్కండేయు డిట్లనెను. 'మిమ్ము దర్శించిన తర్వాత, యే మానవునకైననూ యితర విషయములపై కోరిక యుండునా? అయినప్పటికీ భగవదాజ్ఞను ఉల్లంఘించుట మర్యాద కాదు. అందుచే నేవొక వరమడిగెదను, మానవుని మనస్సులో అజ్ఞానమునకు కారణమైన మాయను గురించి తెలియగోరుచున్నాను. దయచేసి తెలుపవలెను'.

" 'అట్లే కానిమ్ము. భగవంతుని మాయ నీకు వ్యక్తము కాగలదు' అని పలికి నర నారాయణులు బదరి కాశ్రమమునకు వెళ్ళిపోయిరి'.

"పుష్పభద్రా వదీ తీరమున 'చిత్ర' అను గుట్టపై నిర్మించుకొనిన ఆశ్రమములో మార్కండేయుడు ప్రార్థనతో, ధ్యానముతో కాంము గడపుచుండెను. వర వారాయణులుగా వ్రత్యక్షమై తన్నునుగ్రహించిన ఆ సుదినమును పడేపడే తలచుకొనుచుండెను అతడు అన్నింటి యందు భగవంతునే చూచుచుండెను భగవంతుడు తప్ప యింకేదియు అతనికి గోచరించుట లేదు. ఒకొక్కప్పుడు అతని ఆలోచనలన్నియు భగవంతుని యందు నిమగ్నమై యుండి, నిత్యమూ జరుపు పూజా విధులను మరచుచుండెను.

"ఒకరోజు అకస్మాత్తుగా పెద్దగాలి వీచ నారంభించెను. అది ఒక భీకరమైన తుఫానుగా చెలరేగి కుండపోతగా వర్షింపసాగెను. ఏడుగులతో ఆ గుట్ట దర్భరిల్లుచుండెను. మెరపులతో ఆ ప్రదేశము ఉండి ఉండి వెలుగుతో విండుచుండెను. అసాధారణమైన వర్షము కురియుచుండెను. వర్షధారలు అదే వనిగా పడుచుండెను. నాలుగు నముద్రములు నిండి, పొంగి పారలి ఒకటి అగునట్లు ఉండెను. నీటితో నిండి భూమి కన్పించకుండెను. తిమింగలములు, పెద్ద జలచరములు, మొసళ్ళు మాత్రమే కన్పించుచుండెను. సుడిగుండములు యేర్పడి, నాటి పరిధిలోనికి వచ్చిన నానివి కలశించుచుండెను. వర్షము, నముద్రముల హోరు, యింకేదియు వినిపించనంత తీవ్రముగా మండెను

"అట్లు చూచుచుండగానే, భూమి అదృశ్యమగుట మార్కండేయుడు చూచి భయవిహ్వలడయ్యెను. అతి త్వరలోనే యెత్తైన గుట్టలు, పర్వతములు నీటిలో మునిగిపోవుట జూచెను ఆకాశమునకు, భూమికి మధ్య నుండు గీత, భూమి అదృశ్యమగుటనేత, కనుపించకుండెను. మిగిలిన రెండు లోకములు, దేవతలు, నక్షత్రములు కూడ జలమయము లగుట జూచెను అతడు దిక్కు తెలియక, గమ్యము లేక ఆ నీటిపై తేలుచున్నట్లు కనుగొనెను. ఆకలి దప్పికలతో సతమతమగుచుండెను. పెద్దవేసలు, తిమింగలములు, యితర జలచరములు వాల భయంకరముగా మండెను. చుట్టూ చీకటి ఆవరించెను విసరివైన కొయ్య మాదిరిగా ఆ నీటిలో ఒంటరిగా భయమావహింపగా తేలుచుండెను ఒకసారి సుడిగుండములో చిక్కుకుని తిరిగి యది దూరముగా విసరివైనపుడు, ఒక పెద్ద అల వచ్చి మరొక చోటుకు తీసుకుపోయెను తాను నిర్జీవిన భయములన్నీ ఒక్కసారిగా కలుగుచున్నట్లు తోచెను. అనారోగ్యముతో బాధపడుచు విచారించుచుండెను. భయభ్రాంతులకు లోనయినట్లు తలచెను మరణము కలుగునేమో యను ఆలోచన రాగా, ఆ ఆలోచనకు భయకంపితుడయ్యెను ఒకప్పుడు మృత్యువును జయించితివన్న విషయము అతనికి తెలుసు! అయిననూ, యిప్పుడు తాను నిజముగా మరణించ నున్నాడని తలంచి భీతి చెందెను. ఆ విధముగా అతడు భయము, బాధ ముంచుకురాగా, అలలచే అటు నిటు చెదరిపడుచుండెను

"ఆ విధముగా నీటిలో తేలుచున్న మార్కండేయుడు దూరముగా నున్న ఒక అశ్వత్థివృక్షమును చూచెను అశ్వత్థివృక్షము పెద్దదిగను, దాని కొమ్మలకున్న ఆకులు కొత్తగా ఆకుపచ్చని రంగుతో నున్నట్లు అతడు చూచెను. ఆ చెట్టులో ఒక కొమ్మ తాను విలిచియున్న ప్రదేశమువైపు వాలియున్నట్లు గమనించెను ఆ కొమ్మలోని అశ్వత్థ పత్రముపై అతడొక విచిత్ర దృశ్యమును గాంచెను

"అశ్వత్థ పత్రము మీద ఒక శిశువు నిద్రించుచుండుట అతడు చూచెను ఆ శిశువు నుండి వెలువడు కాంతి చుట్టును ఆవరించియున్న చీకటిని పారద్రోలుచున్నదా యను నట్లుండెను పీఠమణి వర్ణములో ఆ

శ్రీమద్భాగవతము

శిశువు ఉండెను. పద్మమువలె శిశువు ముఖము సుందరముగా నుండెను. మెడ శంఖము వలె అతి చక్కగా నుండెను. వక్షము విశాలముగా నుండి, వాసిక సావత్తవట్టుండెను. వంకరలు తిరిగిన తల వెండ్రుకలు ముఖము మీద పడుచూ, ఉచ్చాసమునకు కదలుచు ఆడుచున్నట్లుండెను. ఆలీచిప్పలవలె నున్న ఆ శిశువు చెవులు రానిమ్మ పుష్పములను ధరించెను. ఆ శిశువు చిరు పెదవులపై దరహాసము గోచరించెను. చిన్నారి చేతులతో పద్మము మొగ్గవలె నున్న పాదము బొటకన వ్రేలును వట్టుకుని లాగి పెదవులతో చప్పరించుచూ అమితానందముతో మునిగి యుండెను.

“అత్యంత సుందరముగా నున్న ఆ శిశువు నుండి మార్కండేయుడు తన కండ్లను మరల్రలేకపోయెను. ఆ శిశువును చూచినంతనే, మార్కండేయ మహర్షి అంతవరకు తామ పొందిన అలనటను మరచిపోయెను. మరింత వెడల్పు చేసుకున్న కమ్మలతో ఆ శిశువు నట్లే చూచుచు ఋషి తిస్మయత్వము చెందెను. ఈ శిశువు యెవరా యని తలచెను. మరింత దగ్గరగా వెళ్ళి శిశువును చూచెను. శిశువు దగ్గరకు వెళ్ళగా ఆ శిశువు శ్వాస తనను లాగుచున్నట్లు అనిపించెను. మార్కండేయుడు, దోమ ప్రవేశించినట్లుగా, శిశువు ఉచ్చాసంతో శిశువు శరీరము నందు ప్రవేశించెను.

“శిశువు శరీరము లోపల మార్కండేయుడు, వర్షము రాకముందున్న ప్రపంచమును గాంచెను. ఆ దృశ్యము చూచిన మార్కండేయుడు అచ్చెరువందెను. అతడు భూమినంతయు జూచెను. స్వర్గమును, సక్షత్రములతో నిండిన ఆకాశమును గాంచెను. పర్వతములు, దీప్తములు, దేవతలు నాలుగు దిక్కులను రక్షించుట జూచెను. అసురులను జూచెను. అడవులు, నగరములు, ఆశ్రమములు, అన్నిటినీ జూచెను. హిమవత్పర్వతము, పుష్పభద్రా నదీతీరము, చిత్రగిరిపై తన ఆశ్రమమునూ కమగొనెను. ఇంతలో శిశువు నిశ్శ్వాసముతో మార్కండేయుడు బయటకు వెడలి వచ్చెను. తిరిగి మార్కండేయుడు సముద్రముపై తేలుచుండెను. ఇంకను ఆ శిశువును చూచుచు, శిశువుచే అకృష్టుడై యాదుకొని దగ్గరకు చేరి, శిశువును ఆలంగిసము చేయదలచెను. అంతలో ఆ శిశువు అక్కడ నుండి అదృశ్యమయ్యెను. అశ్వత్థ వృక్షము, సముద్రము, నీటి అలలు అన్నియు అదృశ్యమయ్యెను. తిరిగి తన ఆశ్రమములో నేలపై తానున్నట్లు మార్కండేయుడు కమగొనెను.

“ఈ విచిత్ర అనుభవమును పొందిన మార్కండేయుడు, వారాయణుని యందు మనసు లగ్నము చేసి సమాధిలో నున్నట్లుండెను.

“పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రమథ గణములతో ఆకాశమునందు సంచరించుచుండిరి. పార్వతి మార్కండేయుని జూచి, భర్తతో ఋషిని ఆశీర్వదించి అనుగ్రహించమని జెప్పెను. వారు భూమికి దిగి పచ్చి మార్కండేయునికి ప్రత్యక్షమైరి. మార్కండేయుడు అత్యంత ఉత్సాహముతో వారికి స్వాగతము చెప్పి గౌరవ మర్యాదలు సలిపెను. ఫల పుష్ప హారతులతో పూజించి, ప్రణమిల్లి ప్రార్థించెను. అంత పరమేశ్వరుడు (మహాదేవుడు) మార్కండేయునితో యిట్లనెను. ‘నీకు వారాయణునందున్న భక్తిచే నీదీని పొందితివి. నీవు అతనిచే పరమును పొంది, విష్ణుమాయను తెలుసుకునే ప్రత్యేకత సాధించినావు. నీవు చిరంజీవీవై పురాణచర్యుడుగా పేరు గాంచెదవు. నీవు చెప్పు భగవత్కథలను విని యీ లోకములోని ప్రజలు తిరింతురు’.

“పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రమథ గణములతో తిరిగి ఆకాశమున కెగసిపోయిరి. మార్కండేయుడు, తనకు గలిగిన విచిత్ర అనుభవమును — మహా ప్రళయము, అందు అశ్వత్థ వృక్షపు ఆకులతో శిశువును గాంచుట — పదే పదే చింతించుచుండెను”.

ప్రళయము తర్వాత భగవంతుడు తప్ప యింకేదియు మిగులలేదు. నారాయణుని నాభి నుండి పద్మము, పద్మము నుండి బ్రహ్మ ఆవిర్భవించెను. బ్రహ్మ మానసపుత్రుడు మరీచి మహర్షి. దక్షిణాయణి అతని భార్య వారి కుమారుడు కశ్యపుడు. కశ్యపుని భార్య అదితి వారి పుత్రుడు సూర్యుడు. సూర్యుని కుమారుడు శ్రాద్ధదేవుడు. పూర్వ కల్పములో అతడు నత్యవ్రతుడు. ఈ కల్పములో వివస్వతునికి కుమారుడుగా బుట్టి మనువుగా వ్యవహరించుటచే వైవస్వత మనువుగా ప్రసిద్ధి పొందెను శ్రాద్ధదేవుని కుమారుడు ఇక్ష్వాకుడు వైవస్వతుని వంశము సూర్య వంశముని పేరొందెను ఆ తర్వాత ఇక్ష్వాకుడు రాజ్యమేలి పేరుగాంచుటచే ఇక్ష్వాకు వంశముని పేరు బడసెను

మను పుత్రులలో ఒకడు శిర్యాతి అతడు చాల దర్మశీలుడు. అతని పుత్రిక సుకన్య ఆమె అందమైనది పద్మముల వంటి నేత్రములు గలది ఆమెకు యుక్తయస్సు వచ్చినప్పటికీ, తండ్రి ఆమె యింకను పసిబాలిక యని తలంచుచుండెను. తండ్రికి ఆమెపై అమితప్రేమ అమాయకురాలైన ఆమె అందరికీ ప్రేమ పాత్రురాల య్యెను

ఒకసారి రాజు తన పరివారముతో అడవికి వెళ్ళినపుడు, సుకన్య కూడ తండ్రి నమనరించి వెళ్ళెను. వారు చ్యవన మహర్షి ఆశ్రమమునకు వచ్చిరి చ్యవనుడు చాల కాలము ధ్యానముతో మునిగి యుండెను. తనస్సు ప్రారంభించి అనేక సంవత్సరములు గడచి యుండుటచే అతని చుట్టును మట్టి పుట్టులు కట్టుటచే, అతడు కనుపించక యుండెను. రాకుమారి సుకన్య అచట సంచరించుచూ, మహర్షి చుట్టునున్న పుట్టులు వింతగా చూడసాగెను పుట్టు దగ్గరగా వెళ్ళి చూడగా, ఒక కన్నము నుండి మీణుగురు పురుగు వలె మెరయుచున్న రెండు మెరపు బిందువులను గాంచెను పసితనపు చేష్టలను విడనాడని సుకన్య ఒక దర్పపుల్లను తీసుకుని ఆ కన్నములో పెట్టి మెరయుచున్న బిందువులకు తగులునట్లు గొచ్చెను ఆ రెండును మహర్షి నేత్రములు; సుకన్య వానిని గుచ్చి ఋషికి బాధ కలిగించెను ఆ ఋషి ఆగ్రహము చెంది, రాజు సేనా పరివారము స్తంభించిపోవునట్లు చేసెను ఈ దారుణ పరిణామమునకు కారణమేమిటో రాజు ఊహించలేకపోయెను ప్రతిఒక్కరిని పిలిచి మహర్షి నెవరైననూ అవమానించిరేమోయని అడిగెను సుకన్య సంకోచించుచు తండ్రిని నమీపించి, జరిగిన దంతయూ తెలిపెను జరిగిన దారుణము విని రాజు భయకంపితుడై ఋషి వద్దకు వచ్చెను అనాలోచితముగా తన కుమార్తె చేసిన పాప కార్యమునకు తనను, తన కుమార్తెను శమించమని రాజు ఋషిని ప్రార్థించెను తన కుమార్తెను మహర్షికిచ్చి వివాహము చేసెదనని వలికి, ఋషిని సమాధానపరచెను

సుకన్య చ్యవనుల వివాహము జరిగిన తర్వాత, ఆమె ఋషి ఆశ్రమమునకు వెళ్ళిపోయెను. ఆమె అనాలోచితముగా చేసిన పర్యకు రాజు సేనా పరివారము స్తంభించిన ఆ క్షణములో ఆమెలో పసితనము పోయి ప్రాథత్వము ప్రవేశించెను. దేవహూతి కర్తముని సేవించినట్లు, ఆమె చ్యవన మహర్షిని సేవించుచుండెను

ఒకసారి అశ్వినీ దేవతలు చ్యవనుని ఆశ్రమమునకు వచ్చిరి సుకన్య సేవలకు ఋషి సంకోపించి, ఆమెను సంతోషపరుస జలచేను అందుచే ఋషి అశ్వినీ కుమారులకు గౌరవ మర్యాదలు చేసి, వారి వాక వరము కోరెను వారితో ఋషి యిట్లు వలికెను "మీరు దివ్య భిషక్కులు మీరు వైద్యులగుటచే, దేవతలు మీకు

శ్రీమద్భాగవతము

యజ్ఞములలో సోమభాగమును యిచ్చుటలేదు. మిమ్ము తక్కువ జాతి దేవతలుగా పరిగణించుచున్నారు. మీరు నన్ను అందమైన, ఆకర్షణీయమైన యువకునిగా జేసినవో, అందుకు ప్రతి ఫలముగా మీకు సోమములో భాగము వచ్చునట్లు చేసెదను".

అశ్వినీ కుమారులు, తమ ప్రతిష్ఠ పెరుగునని తలంచి, వంతోషించి, ఋషికి యావము ప్రసాదించుట కంగీకరించిరి. మంత్రముల సుచ్చరించిన తర్వాత, తాము ఔషధములను ప్రయోగించిన ఒక చెరువులో ప్రవేశించమని అశ్వినీ కుమారులు ఋషిని ఆదేశించిరి. ఆ ప్రకారము ఋషి ప్రవేశించెను. ఒక ఋణము తర్వాత, ఆ చెరువు నుండి ముగ్గురు యువకులు బయటికి వచ్చిరి. వారు ముగ్గురు వడ్డుములతో కట్టిన వారములు ధరించి యుండిరి. వారి చెవులకు మణులతో పొదిగిన కుండలములు కంపు అందమైన వట్టు వస్త్రములను వారు ధరించి యుండిరి. నతీమణియైన సుకన్య వారు ముగ్గురమా చూచి, వారిలో తన భర్త యెవరో తెలుసుకొనలేకపోయెను. ఆమె అశ్వినీ కుమారులకు ప్రణమిల్లి యిట్లునెను "నా పాతివ్రత్యమును నేను కాపాడుకొనునట్లు చేసి నన్ను కరుణింపుడు. ముగ్గురు యెడముగా నిలుచుండుడు. నా భర్తను నేను కనుగొనెదను". వారు ఆమెను కరుణించి చ్యవనుని ఆమె గుర్తించునట్లు చేసి, ఋషికి దూరముగా నిలుచుండిరి. అశ్వినీ కుమారులు ఋషి దంపతుల వద్ద సెలవు తీసుకుని తిరిగి స్వర్గము చేరిరి.

ఇంతలో సుకన్య తండ్రి శర్వాతి, యజ్ఞము చేయ వంకల్పించి చ్యవనునితో సంప్రదించుటకై ఆశ్రమమునకు వచ్చెను. ఆశ్రమములో ప్రవేశించిన శర్వాతి, తన కుమార్తె దేవతలను పోలిన అందమైన యువకునితో నుండుట జూచెను. ఇది చూచి రాజు దిగ్భ్రాంతుడయ్యెను. సుకన్య వట్టరాని సంబోషముతో తండ్రిని నమిపించి ఆతని పాదములకు ప్రణమిల్లెను. కాని అతఁడెవ్వని ఆశీర్వాదించక ముఖము తిప్పుకొనెను. తండ్రి ముఖావముగా నుండుటకు కారణము ఆమె ఊహించలేకపోయెను. క్రోధముతో మన్న తండ్రిని చూచి, ఆమె అమామిడిముగ్గు యిట్లడిగెను "తండ్రి! నీవెందుకు కోపముగా నున్నావు? నన్ను చూచి నీవు ఆనందపైచి చెందుటకు కారణమేమి? చాల దినముల తర్వాత నీన్న నేను చూడగల్గుచున్నాను. కాని, నీవు నాయందు ముఖుల చూపకుండుటచే నాకు బాధగా నున్నది. ఒకప్పుడు నాపై నీ కమితమైన ప్రేమ యుండెను. కాని యిప్పుడు అట్లు కాదు. నీకు నేనేమి అపచారము చేసెతిని? దయచేసి నాకు చెప్పవలెను!" శర్వాతి ఆమెను చూచి యిట్లనెను. "నాయెదుట నిలుచుని యీ ప్రశ్న అడుగుటకు ఏకంత దైర్యము? నీవు నాకు పుత్రికగా నుండు అర్హులేదు. గొప్ప మను వంశములో జన్మించిన నీవు 'అసతి'గా యెట్లు మారెతిని? చ్యవన మహర్షి నీచేత మోసగింపబడినాడు. అతడు నిన్ను శపింపకుండుట నాకు ఆశ్చర్యముగా నున్నది. నీవెట్లు నీగ్గులేక యుంటున్నావు? ఈ యువకునితో వ్యభిచరించుచూ, నన్ను ఆశీర్వాదించమని యెట్లు అడుగుచున్నావు. ఇక నుండి నీవు నా కుమార్తెవు కావు. నీ ముఖమును చూడదలచుకోలేదు". అతడు తిరిగి వెళ్ళిపోవనుండెను.

ఇంతలో వెనుక నుండి నవ్వులు వెండి గంటలు మ్రోగినట్లు వినిపించగా, వెల్లిపోమన్న ఆమె తండ్రి ఒక ఋణమాగెను. వెనుకకు తిరిగి కుమార్తెను జూచి ఆశ్చర్యపోయెను. యువకుడైన ఆమె భర్త చ్యవనుడు కూడ ఆమెతో కలిసి నవ్వుచుండెను. ఆ దంపతు లిరువురూ శర్వాతి కడకు వచ్చిరి. అతనితో సుకన్య యిట్లనెను "తండ్రి! నేనెట్టి పాపము చేయలేదు. ఈ యువకుడు నీ అల్లాడు, చ్యవన మహర్షి తప్ప వేరొకరవరూ కాదు"

వారు జరిగిన దంతయు వివరించి, తమ అదృష్ట భాగ్యమునకు అశ్వినీ దేవతలు యెట్లు కారకులైరో

నవమ స్కంధము

ఆ వృత్తాంతమంతయూ తెలిపిరి.

చ్యవనుడు శర్యాతికి సోమ యజ్ఞము జరిపి, యజ్ఞము జరుగుచుండగా సోమమును అశ్వినీ దేవతలకు సమర్పించెను. ఇది చూసిన దేవతలు అనంతపులు కాగా, ఇంద్రుడు అచటకు వచ్చెను. ఇంద్రుడు మండిపడి చ్యవనుని నాశనము చేయుటకు తన వజ్రాయుధమును ప్రయోగింపబూనెను. అయితే చ్యవనుని తపశ్శక్తి ఇంద్రుని భుజమును స్తంభింపజేసెను. స్వర్గార్ధిపతియైన ఇంద్రుడు తన భుజమును కదల్చలేకపోయెను; అతని చేతిలో నున్న వజ్రాయుధము జడముగా మారెను. అనవసరముగా స్వార్థముతో వ్యవహరించుచున్నానని ఇంద్రుడు గ్రహించి, దేవతలతో బాటు అశ్వినీ కుమారులు కూడ సోమములో భాగము తీసుకొనుటకు అంగీకరించెను. అప్పటి నుండి అశ్వినీ దేవతలకు సోమము లభించుచుండెను.

105 నాభాగుడు

ఇశ్వాకు వంశములో నభగుడు గొప్ప మహారాజు. అతని పుత్రుడు నాభాగుడు. యువకుడైన నాభాగునకు చదువుయందు మిక్కిలి ఆసక్తి యుండుటచేత కాలమంతయూ గురువు వద్దనే గడపుచుండెను. కొంత కాలమునకు నభగుని ఆస్తి విభాగము జరిగినపుడు, నాభాగుని పూర్తిగా విస్మరించి అతని సోదరులు తండ్రి ఆస్తిని తమలో తాము పంచుకొనిరి. గురువు యింటి నుండి తిరిగి వచ్చిన నాభాగుడు తన సోదరుల కడకేగి యిట్లడిగెను. "మన తండ్రి ఆస్తిలో నా భాగమేదీ?" అతని సోదరులు, "నీవు చాల కాలము గురువు యింట నుండుటచేత, నీ విషయము పూర్తిగా మరిచినాము. తిరిగి అంతయూ విభజించుటకు సమయము మించిపోయినది. కాని మన తండ్రిగారిని యింతవరకూ పంచుకొనలేదు. అందుచేత తండ్రిని నీ భాగముగా తీసుకు వెళ్ళవచ్చును. నీతో తీసుకువెళ్ళి అతడిని సంరక్షింపుము" అని జనాబిచ్చిరి.

నాభాగుడు తండ్రి వద్దకు వెళ్ళి తన సోదరులు చెప్పిన దంతయూ వివరించెను. తండ్రి నాభాగునితో యిట్లనెను. "కుమారా! నీ సోదరులు దురాశాపరులై నిన్ను మోసపుచ్చిరి. నేను ఆస్తివలె నీవు జీవించుటకు వినియోగపడలేను. అయినప్పటికీ, యీ విధముగా జరుగుటచేత, నీకు సహాయము చేయుటకు యేదో నొక మార్గము కనుగొందును". ముసలి తండ్రి కొంతసేపు యోచించి యిట్లనెను. "నీవు జీవించుటకు నేను నీకు యే విధముగా సహాయపడగలనో నాకు తెలియును. నీవు ఆస్తి సంపాదించగలుగు మార్గము నాకు తెలుసు. ఇక్కడకు దగ్గరలో అంగిరసులు "అభిష్ట", "ప్రిష్ట" అను యజ్ఞములు జరుపుచున్నారు. ఆ యజ్ఞములను మొదలుపెట్టిన ఆరు దినములలో పూర్తిచేయవలసి యున్నది. అంగిరసులు జ్ఞానవంతులు, అధ్యయనపరులు అయినప్పటికీ, కీలకమైన మంత్రము నొకరానిని వారు జ్ఞప్తయందుంచుకొన లేకున్నారు. ఆ మంత్రము నుచ్చరింపకున్నచో యజ్ఞము సంపూర్ణము కానేరదు. నేను నీకు రెండు మంత్రములు బోధించెదను. నీవు యజ్ఞశాలకు వెళ్ళి అక్కడ ఉండి యీ రెండు మంత్రములను పఠింపుము. యజ్ఞము పూర్తియై సఫలమగుటచేత వారు స్వర్గమున కేగుదురు. అందుకు కృతజ్ఞతగా, యజ్ఞశాలలోని పిల్లలైన వస్తువులను నీకు ప్రసాదించెదరు. ఆ విధముగా అభించిన సంపదతో నీవు సుఖముగా జీవించగలవు".

నాభాగుడు తండ్రి చెప్పినట్లు చేసెను. ముసలి తండ్రి ఆశించినట్లుగా అంగిరసులు యజ్ఞశాలలోని సంపదను

శ్రీమద్భాగవతము

నాభాగునికిచ్చి వేసిరి. యజ్ఞశాలలోని ద్రవ్య పదార్థములను ప్రోగుచేయుచుండగా, ఉత్తర దిక్కునుండి తనవైపుగా ఒక నల్లని మనిషి వచ్చుచుండుట నాభాగుడు గమనించెను. అతడు దగ్గరకు వచ్చి, "ఈ సంపద అంతయూ వారి. ఇందులో నీకు హక్కులేదు" అనెను.

నాభాగుడు, అంగిరసులు తనను మెచ్చుకుని కృతజ్ఞతతో యీ సంపదను తనకు ఒనగిరిని విన్నవించెను. కాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. చివరకు నాభాగుడిట్లనెను. "ఈ సమస్యను మూడవ వ్యక్తి పరిష్కరించ వలెను". "అటులనే జరుగనిమ్ము" అని నల్లని మనిషి రూపములో నున్న రుద్రుడనెను. "నీ తండ్రి వద్దకు వెళ్ళి జరిగినదంతయు చెప్పము. అతని నిర్ణయమునకు నేను కట్టుబడి యుందును".

నభాగుడు, తన పుత్రుడు చెప్పినదంతయూ విని, "కుమారా! చాల కాలము క్రిందట దక్షుడు యజ్ఞము జరిపినపుడు, యజ్ఞశాలలోని సంపద అంతయూ రుద్రునకు చెందునని ఋషులు పలికిరి. ఇప్పుడు వచ్చి యీ సంపదను కోరుచున్నవాడు తప్పక రుద్రుడే కాగలడు. అతనికి అన్ని హక్కులు ఉన్నవి. అతడు దైవము కూడ. అతని హక్కును కాదనుటకు వీలులేదు". నాభాగుడు తిరిగి యజ్ఞశాలకు వెళ్ళి రుద్రునితో యిట్లనెను. "ఈ సంపద అంతయు నీదేనని, నాకు హక్కులేదని నా తండ్రి తెలిపెను. నా అజ్ఞానమునకు క్షమించి నన్ను ఆశీర్వదించుడు". నాభాగుడు రుద్రుని పాదములకు ప్రణమిల్లెను. నాభాగుని వినయమును రుద్రుడు మెచ్చుకుని యిట్లనెను. "నీవు చాల విజాయితీ పరుడవు. పెద్దలయందు నీకున్న గౌరవము మెచ్చుకోదగినది. నీ ప్రవర్తన నాకు చాల ఆనందము కల్గించినది. నీకు నేను బ్రహ్మవిద్యను బోధించెదను. నీ అత్యుత్తమ ధర్మమునకు ప్రతిఫలముగా యీ సంపదనంతయూ బహూకరించుచున్నాను.

ఆ కాలమందు నాభాగుడు ఒక గొప్ప వేదాంతి అయ్యెను.

106 అంబరీషుడు

నాభాగుని కుమారుడు అంబరీషుడు. అతడు యీ భూలోకమున కంతకూ చక్రవర్తియై అమితమైన సంపదతో యుండెను. అంతేకాక అతడు చాల జ్ఞానవంతుడు. ఈ ప్రపంచములోని వస్తువులన్నియు అశాశ్వతమనియు, అవి మానవుల వివేకమును కొల్లగొట్టుననియు అతడెరుగును. అందుచేత అతడు యిదంతయు స్వప్నతుల్యముగా భావించుచుండెను. అతడు మహారాజుగా సకల రాజభోగములు అనుభవించుచూ జీవించుచుండెను. కాని యిదంతయూ అశాశ్వతమని, విరకాలము ఉండదని యెరిగి యుండెను. ప్రాపంచిక విషయములలో చిక్కుకొనక జీవించుచుండెను. నాభాగునికి తగిన పుత్రుడు అంబరీషుడు; నిర్జుహుడూ అతని మనస్సు బ్రహ్మవిద్యయందు లగ్నమై యుండెడిది. అతనికి నారాయణునిపై విశేషమైన భక్తియుండుటచేత, యీ భౌతిక ప్రపంచమును దాని ఆకర్షణలను ఒక మట్టిముద్ది మాత్రమేయని గుర్తించుట తేలికయ్యెను. అతడు పరమ భాగవతుడు. నారాయణుని పాదపద్మములే అతని మనసున యెప్పుడూ మెలగుచుండెను. అతని నోటినుండి నారాయణ కీర్తనలే వినవచ్చుచుండెను. భగవంతుని మందిరములో సేవలు చేయుటయందు తన చేతులను పనియోగించుచుండెను. భగవత్కథలను వినుటకు అతని చెవులు ఆత్రముగా యెదురు చూచుచుండెడివి. అతని కన్నులు దేహాలయములో భగవంతుని ప్రతిమలను గాంచి ఆనందించుచు

నవమ వ్యంధము

డెడివి. అతని పాదములు పవిత్రస్థలములకు వెళ్ళుటకు ఉత్సాహపడుచుండెడివి.

నారాయణ భక్తుడైన అంబరీషమహారాజు యీ భూమిని కడు సమర్థముగా పరిపాలించుచుండెను. వసిష్ఠుడు, అసిరుడు, గౌతముడు తోడువడగా నరస్వతీ నదీ తీరమున అశ్వమేధయాగము చేసెను ఎటువంటి బంధములకు, అనురాగములకు కట్టుబడక యీలోకములో జీవించుచుండెను. నారాయణుడు మెచ్చుకుని, తన సుదర్శన చక్రమును అంబరీషునకు ప్రసాదించెను. ఆ చక్రము అంబరీషుని, 'అతని రాజ్యమును రక్షించుచుండెను. ఇట్లు కాలము గడచుచుండెను

ఒకనాడు ద్వాదశీవ్రత మహాత్మ్యమును గురించి అంబరీషుడు వినియుండెను. అతడు భార్య సమేతుడై ఒక సంవత్సరకాలము యీ వ్రతము నాచరించెను. వ్రతము ముగిసే ముందు కార్తీకమాసమున చివరి మూడురోజులు ఉమాసము చేసెను. తర్వాత నదిలో పవిత్రస్నానము చేసెను పిమ్మట మధువనమునకేగి అచట నారాయణుని పూజించెను బ్రాహ్మణులకు గోసవర్ణ దానములు చేసి, తన గృహమునకు వచ్చి భార్యప్రక్కన కూర్చుని ఉపవాస విరమణకు సిద్ధపడెను

ఆ సమయములో దుర్వాస మహర్షి అక్కడకు వచ్చెను అంబరీషుడు లేచి వచ్చి, దుర్వాస మహర్షికి తగిన ఆనవమేర్పరచి, అర్ఘ్యపాద్య ఆచమనములతో గౌరవించెను దుర్వాసునకు సాష్టాంగ ప్రణామముచేసి, తన ఆతిథ్యము స్వీకరించి, భోజనము చేయవలసినదని ప్రార్థించెను. రాజు వినయమునకు దుర్వాస మహర్షి సంతసించి యిట్లనెను "నీ ఆతిథ్యము తప్పక స్వీకరించెదను ముందుగా నదికి వెళ్ళి ఉదయ సంద్య పూర్తిగావించుకుని వచ్చెదను".

దుర్వాసుడు నదిలో స్నానమాచరించునపుడు అఘమర్షణ సూత్రమును మంత్రమును పఠించుచుండెను ఇట్లుండగా ద్వాదశీ ఘడియలు పూర్తికావచ్చుటచేత రాజు చిక్కు పరిస్థితిలో పడెను. అతని ద్వాదశీ వ్రతము సఫలమగుటకు ద్వాదశీ ఘడియలు అంతమగుతోపుగ 'పారణ' (అనగా ద్వాదశీ భోజనము) చేయవలసియు న్నది ద్వాదశీ భోజనము తప్పనిసరి మాత్రమే కాదు, అట్లు చేయకున్నచో మిక్కిలి పాపము రాజు బ్రాహ్మణుల సలహా కోరగా, వారు తులసి తీర్థము పుచ్చుకున్నచో పాపము అంటదని సలహా యిచ్చిరి వారు చెప్పినట్లు తులసి తీర్థము తీసుకుని, దుర్వాస మహర్షి రాకకై యెదురు చూచుచుండెను

తిరిగి వచ్చిన దుర్వాసుని రాజు సాదరముగ ఆహ్వానించెను దుర్వాసుడు తన మనోనేత్రముతో జరిగిన విషయము కనుగొనెను రాజు, అతిథి వచ్చువరకు వేచియుండక 'పారణ' పూర్తినే అతిథి నవమావించెనని దుర్వాసుడు ఆగ్రహవిష్టడయ్యెను క్రోధముతో దుర్వాసుని శరీరమంతయూ కంపించెను కన్నులు యెర్రన య్యెను రాజుతో యిట్లనెను "నీవు అధికార సంపదలతో మదించి యున్నావు నీకు అతిథిని గౌరవించుట తెలియదు అపాంభావముతో మిడిసి పడుచున్నావు అతిథి నవమావించినందుకు యిప్పుడే నీకు గుణపాఠము చెప్పి శిక్షించెదను" జడలుకట్టిన తల నుండి ఒక వెంట్రుక లాగి దానికి జీవముపోసి, అతనికి 'కృత్య'డని పేరిడెను కృత్యుడు కత్తిని ధరించి అంబరీషుని వడివడిగా సమీపించెను. అంబరీషుడు చెక్కుచెదరక నిలిచి యుండెను

ఇంతలో సుదర్శన చక్రము ప్రత్యక్షమై దుర్వాసుడు నృప్తించిన కృత్యుని దగ్గము చేసెను ఇది చూచి దుర్వాసు డచ్చెరువొందెను సుదర్శన చక్రము అంతటితో ఆగలేదు దుర్వాసుని వెంటాడెను. దాని నుండి

శ్రీమద్భాగవతము

తప్పించుకొనుటకు దుర్వాసుడు పరుగిడెను. సుదర్శన చక్రము దుర్వాసుని వెంటాడుచునే యుండెను. అడవికి పరుగెత్తగా, అరణ్యములోని అగ్నివలె సుదర్శన చక్రము దుర్వాసుని వెంటడించెను. మేరు పర్వతమున ఒక గుహలోనికి దుర్వాసుడు ప్రవేశించెను. తిరిగి చక్రము అచట యెదురయ్యెను. తర్వాత స్వర్గమున యింద్రుని వద్దకేగెను. సుదర్శన చక్రము దుర్వాసుని తరుముకొని వచ్చుచుండెను. ఆ తర్వాత సృష్టికర్త బ్రహ్మాకడకేగి యిట్లనెను. "రక్షించు! రక్షించు! నారాయణుని ఆయుధమైన యీ సుదర్శన చక్రము నుండి నన్ను రక్షించి కాపాడుము". బ్రహ్మ యిట్లనెను. "నేను భగవంతుని సేవకుడను. నిస్సహాయుడను. నీకు, నారాయణుని ఆయుధమునకు మధ్య జోక్యము చేసుకొనలేను". ఆ తర్వాత మహాదేవుని వద్దకు వెళ్లి రక్షింపునుని దుర్వాసుడు వేడగా, నారాయణుని వద్దకు వెళ్లి అతని పాదములపై బడి ప్రార్థించుచుని మహాదేవుడు చెప్పెను. అక్కడ నుండి దుర్వాసుడు వైకుంఠమున కేగెను. అచట నారాయణుడు లక్ష్మీ సమేతుడై యుండుట దుర్వాసుడు జూచెను. వారి పాదములపైబడి యిట్లనెను. "దయచేసి నన్ను రక్షింపుము. నీ సుదర్శన చక్రము నుండి నన్ను విడిపింపుము. ఆ చక్రము నుండి వెలువడే వేడి తీవ్రతకు నేను తట్టుకొనలేకు న్నాను. నేను దగ్ధము కాబోవుచున్నాను, నీవు మాత్రమే నన్ను రక్షింపగలవు". "ఇదెట్లు జరిగెను?" అని నారాయణు డడిగెను. "ఈ విధముగా వా సుదర్శన చక్రము నిన్నెందులకు వెంటడించుచున్నది? అంతయు వివరముగా చెప్పుము". సిగ్గుతో కుంచించుకు పోయిన ముఖముతో మాటలు తడబడుచుండగా, జరిగినదం తయూ దుర్వాసుడు వివరించి యిట్లనెను. "నీ భక్తుని నేను బాధించితిని. అందుకు శిక్షగా యీ సుదర్శన చక్రము నన్ను వెంటాడుచున్నది. దయచేసి నన్ను రక్షింపుము. దేవాదిదేవుడవైన నీకు అసాధ్యమేదియు లేదు. నా ప్రవర్తనకు నేను పశ్చాత్తాపపడుచున్నాను. నన్ను రక్షింపుము".

నారాయణుడు చిరునవ్వుతో యిట్లనెను. "ఓ దుర్వాసా! బ్రహ్మరుద్రులవలె నేను కూడ నిస్సహాయుడనని నీవు తెలుసుకొనలేవా? నీకు నాగురించి పూర్తిగా తెలియదు. నాకు పూర్తి స్వేచ్ఛ లేదు. నా యిష్టము వచ్చినట్లు చేయుచున్నట్లుగా గోచరించవచ్చును. కాని మొట్టమొదట నేను నా భక్తుల ఆధీనములో నున్నాను. నా సర్వస్వమూ వారిదే. వారు సర్వస్వమూ త్యజించి నాకు శరణాగతులైనారు. వారు అన్నిటిని — భార్య, పిల్లలు, యిల్లు, బంధువులు — వదలిపెట్టిరి. వారికి యిహలోకముపైగాని పరలోకముపైగాని ఆలోచనలేదు. వారికి స్వర్గము ఆకర్షణీయముకాదు. నా అనుగ్రహమునే వారు కోరుచుందురు. అందుకు ప్రతిఫలముగా యెట్టి పరిస్థితులందు కూడ వారిని వదలివేయనని ప్రతిజ్ఞ తీసుకున్నాను. వారికి నాయందుగల భక్తియే నా మనస్సులో మొట్టమొదట మెదలును. తమ ప్రేమచేత వారు నన్ను జయించిరి, వారి ప్రేమశక్తి ముందు నేను శక్తిహీనుడను. 'నాది' యని ప్రత్యేకముగా నాకేదియులేదు. వారి సంతోషమే నా సంతోషము, వారి దుఃఖమే నా దుఃఖము. నేను 'భక్తపరాధీనుడ'నని ప్రసిద్ధి కెక్కియున్నాను. నాకు భక్తులపై యున్న మక్కువకంటె, నాపై నాకుగాని, నా భార్య లక్ష్మీయందుగాని యెక్కువ మక్కువలేదు. అటువంటి పరిస్థితులలో వారితో యధాలాపముగా నేనెట్లు వ్యవహరించగలను? నా భక్తులను అవమానించిన, వన్నవమానించినట్లే యగును. ఉత్తమవనితలు తమ ప్రేమచేత భర్తల వెళ్లు బానిసలుగా జేసుకొందురో, అటులనే భక్తులకు నేను బానిసను.

"నీవు కూడ నాకు భక్తుడవే. అయితే యీ చక్రమును నేను ఉపసంహరింపజాలను. నిన్ను నీవు రక్షించుకొనుటకు యేమి చేయవలెనో నీకు చెప్పెదను. నీకు ఒకే ఒక మార్గము గలదు. తిరిగి భూలోకమునకు వెళ్లి, నీ బాధకు గురియైన నా భక్తుడు అంబరీషుని పాదములపై బడి వేడుకొనుము. బహుశః నాభాగుని

వనమ వ్యంభము

పుత్రుడైన అంబరీషుడు నిన్ను శ్రమించినపుడు, యీ సుదర్శన చక్రము వెనుకకు మరల గలదు. నీ కొరకు అతడు యీ చక్రమును ఉపసంహరించగలడు. ఆ విధముగా నీకు రక్షణ కలుగును". ముఖము వ్రేలవేసుకుని దుర్వాసుడు అంబరీషుని ద్వారము ప్రవేశించెను. అంబరీషుని పాదములను తన రెండు చేతులతో పట్టుకొనెను. పరిణామమునకు అంబరీషుడు తబ్బిబ్బయ్యెను. అతడు భగవంతుని ప్రార్థించి, సుదర్శన చక్రము ఉపసంహరము వొందునట్లు చేసెను. "ఓ సుదర్శనా! నీకు నా ప్రణామములు. నీవు అగ్ని, సూర్యుడు, చంద్రుడు, వక్షత్రములు. నీవు భోకమంతయూ వ్యాపించియున్నావు కరుణాసముద్రుడైన నారాయణునికి యిష్టమైన ఆయుధము నీవు. నీ శక్తివైభవము ముందు, అస్త్రములన్నియు శక్తిహీనములు. నీ పాదములకు నమస్కరించు చున్నాను ఈ దుర్వాసుని శ్రమించమని కోరుచున్నాను. నీవు దుష్టులను, దుష్టశక్తులను నిర్మూలించెదవు నీ క్రోధమును యీ పేద బ్రాహ్మణునిపై ప్రసరింపజేయకుము"

అంబరీషుని ప్రార్థనలకు సంతృప్తుడైన సుదర్శనుడు శాంతించెను దుర్వాసుని వెంటాడుట మానెను. మనస్సు మారిన దుర్వాసుడు రాజుతో యిట్లనెను. "నీవు వారి ఉదారపుడునుడవు. అకారణముగా నిన్ను బాధించిన నాతో సరళముగా ప్రవర్తించుట వారి గొప్ప విషయము. నారాయణ భక్తుల గొప్పదనము గ్రహించినాను. తమ భక్తితో నారాయణుని ఆకట్టుకున్న భక్తులకు అసాధ్యమేదియు లేదు మనసులో యెల్లప్పుడూ భగవంతుని రూపమును చింతించు నీ వంటి భక్తులు గంగావదివలె పవిత్రులు, పరిశుద్ధులు. నీవు నన్ను వారి దయతో జూచినావు నేను పలికిన పడుష వాక్యములను విస్మరించి నన్ను రక్షించినావు".

దుర్వాసుని వంటి మహర్షి అంబరీషుని పాదములపై బడగా, ఆ ఇరకాటపు పరిస్థితి నుండి దుర్వాసుని తప్పించుటకు రాజు ప్రయత్నించెను తనకు తగిన గౌరవము చూపలేదని అంబరీషునిపై కోపగించిన దుర్వాసుడు చివరకు తనను తాను రక్షించుకొనుటకు అంబరీషుని పాదములపై పడవలసి వచ్చెను. సన్నివేశము యిరువురకు యిబ్బందిగా నుండెను, యెట్లో ఆ ఊణము గడచిపోయెను.

దుర్వాసుడు ముల్లోకములు తిరిగి అంబరీషుని వద్దకు వచ్చునదికి ఒక సంవత్సరకాలము గడచెను ఆ సంవత్సర కాలమంతయు రాజు ఒక మెరుకైననూ భుజింపలేదు. తన దుడుకు ప్రవర్తనకు పరిణామములు యెంత తీవ్రముగా నుండునోయని యూహించి, దుర్వాసుడు రాజును భోజనము చేయవలసినదని పరేపరే కోరెను. అయితే అతిధిని మొదట గౌరవింపవలెనని రాజు ఉద్దేశ్యము. అది గ్రహించి సంతృప్తి మనస్కుడై పౌడయముతో ఆనందముస్పాంగగా, అంబరీషుని ఆతిథ్యము స్వీకరించుటకు దుర్వాస మహర్షి అంగీకరించెను. దుర్వాస మహర్షి భుజించి సంతృప్తుడైన పిదప అంబరీష మహారాజు భుజించెను.

దుర్వాసుడిట్లనెను "నారాయణ భక్తుడైన నీతో పరిచయము గలిగి నేను అనుగ్రహము పొందివాను. ఈ సంఘటన మన యిద్దరి చరిత్రలు చిరకాలము యీ భోకముతో విలించిపోవునట్లు జేయగలదు" అతడు రాజు వద్ద సెంపు తీసుకుని వెడలిపోయెను అంబరీషునకు జరిగిన దంతయూ ఒక స్వప్నము వలె తోచెను. దుర్వాసుని రాక, ఆతని ఆగ్రహము, సుదర్శన చక్రము అతనిని వెంటడించుట, చివరకు పశ్చాత్తాపపడుట — యీ విచిత్రములన్నియు అంబరీషుడు తలచుకొని, తనలో నిట్లనుకొనెను "ఇదంతయు భగవంతుని లీల. దీని వెనుక నున్న ప్రయోజనము యెవరూ యెరుగలేరు కదా?"

ఇశ్వాకు వంశీయులలో ఒకడైన పురంజయుడు, ఇంద్రవాహనుడుగా పేరుపొందెను దేవతలకు అనురులకు యుద్ధము సంభవించినపుడు, యెప్పటివలెనే ఇంద్రుడు భూలోకమును పాలించు రాజులలో నొకని సహాయము కోరెను సూర్య (ఇశ్వాకు) వంశములో జన్మించిన పురంజయుని సహాయ మర్థింపగా అతడిట్లనెను "నేనొక నియతిపై నీ తరపున యుద్ధము చేసెదను యుద్ధము చేయునపుడు నీవు నాకు వాహనముగా నుండవలెను. ఇంద్రునికిది నచ్చలేదు. స్వర్గాధిపతి ఒక మానవునికి వాహనముగా నుండుట అవమానకరమని తలచెను. ఇంద్రుని ఆలోచనలు కవిపెట్టిన నారాయణుడు, పురంజయుని సహాయముతో యుద్ధములో నెగ్గు అవకాశము ఉండుటచేత, యీ నియమమున కంగీకరించమని ఇంద్రునికి నచ్చజెప్పెను భగవంతుని సలహాపై పురంజయునికి వాహనముగా నుండుటకు ఇంద్రుడు అంగీకరించెను ఇంద్రుడు ఎద్దు రూపము ధరించగా, ఈ యేడ్డు మూపుపై పురంజయుడు కూర్చుండెను అతడు గొప్పవీరుడు పైగా నారాయణుని వాడి బాణములతో అనురులను హతమార్చి వారిని నరకమునకు పంపెను అతీ వైభవముగా అనురులతో పోరాడగా, వారు నగరము విడిచిపెట్టి పారిపోయిరి రాజు వారి సంపదనంతయు తీసుకుని ఇంద్రుని కిచ్చెను ఆ విధముగా అతనికి ఇంద్రవాహనుడనే పేరు కలిగెను కాని ఆ తర్వాత కాకుత్స్థుడను పేరుతో ప్రసిద్ధి పొందెను అతని వంశములోని తరవాతి రాజులందరూ కాకుత్స్థులని పేరుపొందిరి దశరథ తనయుడైన శ్రీరాముడు కూడ యీ పేరుతోనే ప్రసిద్ధుడు

ఇశ్వాకు వంశములో యువనాశ్వుడను రాజు జన్మించెను అతనికి సంతానము లేకుండెను జీవితముపై రోతపుట్టి, తన సూర్యులు భార్యలతో అరణ్యమున కేగెను అరణ్యములో నివసించుచున్న చుహుర్లు అతనియందు దయతలచి, ఇంద్రుని అనుగ్రహమును పొందుటకై యజ్ఞము చేయ సంకల్పించిరి

యజ్ఞము సమాప్తికాగా, ఒక కుండను నీటితో నింపి ఆ జలమును పవిత్రము గావించమని దేవతల నావాహన చేసిరి. యజ్ఞశాలలో ఒక పవిత్ర స్థలమున ఆ జలము నుంచిరి ఆ జలము రాజు భార్యల కుద్దేశించినది

అర్ధరాత్రి యువనాశ్వునకు తెలిపి వచ్చి లేచెను అతనికి ఆమితముగా దాహము వేసెను అతడు యజ్ఞశాలలో అందరూ నిద్రించుచుండుట జూచెను అతని యెదుటనే యున్న కుండలోని నీటి ప్రత్యేక గుణములు యేమిటో అతడు యెరుగడు. ఆ కుండలోని నీరు త్రాగి, తిరిగి నిద్రకువక్రమించెను చురునాటి ఉదయము లేచి ఋషులు ఆ కుండ శూన్యముగా నుండుట జూచి, ప్రతి ఒక్కరినీ, "ఈ కుండలోని నీరు యెవరు త్రాగిరి?" అని అడిగిరి రాత్రి విపరీతముగా దాహము వేయుటచే ఆ నీరును త్రాగితిని రాజు చెప్పెను ఏమీ చేయవలెనో యెవరికినీ తెలియకుండెను. ఏమీ జరుగునో కూడ వారికి తెలియకుండెను

కొన్ని నెలలు గడచెను యువనాశ్వుని కడుపు కుడిభాగము శిశువుతో పెద్దగా నయ్యెను అతని కడుపు ఛేదించగా ఒక కుమారుడు పుట్టెను. పుట్టిన వెంటనే ఆ శిశువు ఆకలితో గట్టిగా యేడ్చుచుండెను యువనాశ్వునికి సంతానము కొరకై ఇంద్రుని అనుగ్రహము పొందుటకు యజ్ఞము చేయుటచేత, ఇంద్రుడు అక్కడకు వచ్చెను ఇంద్రుడు తన కుడిచేతి చూపుడువ్రేలును శిశువు నోటిలో పెట్టెను ఇంద్రుని చేతి నుండి ప్రవించిన అమృతమును ఆ శిశువు గ్రోలెను

సవమ వ్యంధము

ఋషులు తపః ప్రధానమువలన యువనాశ్వునకు మరణము కలుగలేదు ఆ తర్వాత అతడు తపస్సు చేసి ముక్తి పొందెను.

ఆ శిశువుకు మాంధాత యని పేరు పెట్టిరి అతడు గొప్ప చక్రవర్తియై యీ భూమిపై పరిపాలించెను కృతయుగమున అతడు గొప్ప ఆభరణముని ప్రజలు కొనియాడిరి

★ ★ ★

ఆ పంశములో తరువాత సత్యవ్రతుడు రాజయ్యెను. అతని కుమారుడు త్రిశంకుడు త్రిశంకు మహారాజు మానవ శరీరముతో స్వర్గము వెళ్ళగోరెను అతని యీ విచిత్రమైన కోరికను అంగీకరించక, వసిష్ఠుడు అతని పుత్రులు యజ్ఞము చేయుటకు నిరాకరించి, అతనిని చండాలుడగునట్లు శపించిరి విశ్వామిత్రుడు, అతనిని స్వర్గమునకు పంపుటకు యజ్ఞము చేయ వంగీకరించెను. విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞము చేయగా, త్రిశంకు స్వర్గమునకు అధిరోహించెను. చండాలుని దృక్పథాలు కలిగి మానవ రూపములో నున్న త్రిశంకుడు స్వర్గమునకు వచ్చుట దేవతలకు, ఇంద్రునకు యిష్టము లేకుండెను. అందుచే వారు త్రిశంకుని క్రిందకు త్రోసివేసిరి. త్రిశంకుని ఆవేదనను వినిన విశ్వామిత్రుడు కోపగించి, త్రిశంకుని ఆకాశము మధ్యలో ఆవివేసి, ప్రత్యేకమైన త్రిశంకు స్వర్గమును సృష్టించెను అతడు నూతనముగా మరొక బ్రహ్మను సృష్టించునంతలో దేవతలు వచ్చి విశ్వామిత్రుని సముదాయించిరి తనకు విశ్వామిత్రుడు ప్రత్యేకముగా సృష్టించిన స్వర్గములో త్రిశంకుడు జీవించుచుండెను

★ ★ ★

త్రిశంకుని కుమారుడు హరిశ్చంద్రుడు అతనికి పుత్రులు లేరు అందు సముద్రమున కధిపతియైన వరుణుని ప్రార్థించి యిట్లనెను. "నేను కోరునది ఒక పుత్రుడు పున్నామ సరకము నుండి రక్షించుటకు నాకు పుత్రుడు కావలెను. నాకు పుత్రుడు కలుగగానే, యజ్ఞము జేసి నా పుత్రుని నీకు సమర్పించెదను" కొంత కాలమునకు ఒక పుత్రుడు కలిగెను అతని పేరు రోహితుడు వరుణుడు హరిశ్చంద్రుని సమీపించి యిట్లనెను "పుత్రుడు కలుగగానే యజ్ఞము జేసి పుత్రుని సమర్పించెదనని మాట యిచ్చినావు" హరిశ్చంద్రు డిట్లు జవాబిచ్చెను "కొత్తగా పుట్టిన శిశువు శుద్ధిగా నుండడు పది రోజుల తర్వాత శిశువునకు శుద్ధి కలుగును ఆ తర్వాత నీకు సమర్పించెదను"

పదిరోజుల తర్వాత వరుణుడు తిరిగి వచ్చి హరిశ్చంద్రుని శిశువు విమ్మని కోరెను అంత రాజు యిట్లనెను "యజ్ఞ పశువుకు పళ్లు ఉండవలెను అందుచేత యీ శిశువుకు పళ్లు పచ్చునంతవరకు వేచి యుండుము" పళ్లు వచ్చిన తర్వాత వరుణుడు రాగా, రాజు బాలునికి పాల పళ్లు రాలవలెనని, ఆ తర్వాత అవి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత యిచ్చెదనని యేదో ఒక మిష పెట్టి వరుణుని పంపుచుండెను ఇట్లు కొంతకాలము జరిగెను రాజునకు పుత్రునిపై గారాబము పెంపొందగా, యేదో ఒక మిషతో వరుణుని పంపించి వేయుచుండెను. ఒకసారి, "నా కుమారుడు కవచము ధరించనీ, కవచము ధరించిన క్షత్రియుడే శుద్ధమైనవాడు" అని వరుణునితో పలికెను

ఈ రోపుగా పెరిగి పెద్దవాడగుచున్న రోహితుడు తనకు జరుగబోవు ముప్పును తెలుసుకొనెను ఈ ముప్పు నుండి తప్పించుకొనుటకు ధనువు తీసుకుని అరణ్యమునకు పారిపోవలెనని తలంచెను అసత్యవాది యైన రాజును వరుణుడు శిక్షింపవలెనని, అతడు జలోదర వ్యాధితో బాధపడునట్లు చేసెను ఆ విషయము వినిన రోహితుడు, తన తండ్రిని రక్షించుటకై యింటికి వెళ్ళుటకు నిశ్చయించెను ఇంద్రుడతనిని ఆపి,

శ్రీమద్భాగవతము

పుణ్య నదులను సందర్శించమని చెప్పెను. అయిదేండ్లు గడచిన తర్వాత రోహితుడు తన తండ్రి వద్దకు రాజ్యమునకు వెళ్ళుటకు నిశ్చయించెను.

మార్గము నందు రోహితుడు ఒక బ్రాహ్మణుని కలుసుకొనెను. ఆ బ్రాహ్మణుని ముగ్గురు కుమారులలో ఒకనిని వరుణునకు నమర్పించుటకు రోహితుడు కొనెను. అతని పేరు శునశ్శేపుడు, జలోదర రోగముతో బాధపడుచున్న హరిశ్చంద్రుడు నరమేధ యాగము జరిపెను. ఈ యాగమందు పశుబలికి బదులుగా నరబలి యివ్వవలసి యుండెను. హోతయైన విశ్వామిత్రుడు వరుణ జప మంత్రములను శునశ్శేపునకు బోధించెను. దీనికి వరుణుడు చాల సంతోషించి మెచ్చుకొనెను. యాగము సంతృప్తికరముగా సమాప్తి యైనందుకు ఇంద్రుడు మెచ్చి, హరిశ్చంద్రునకు బంగారు రథమును ప్రసాదించెను. వరుణుడు శునశ్శేపుని మెచ్చుకుని, అతడు చిరకాలము జీవించునట్లు ఆశీర్వదించెను. విశ్వామిత్రుడు శునశ్శేపుని దత్త పుత్రునిగా స్వీకరించెను. యాగము సంతృప్తికరముగా ముగిసెను. దేవతలు హరిశ్చంద్రుని యాగమును మెచ్చి ఆశీర్వదించిరి. హరిశ్చంద్రుడు తన పుత్రుని కోల్పోవలేదు. అనేక సంవత్సరములుగా హరిశ్చంద్రుని బాధించుచున్న రోగము కూడ శాంతించెను.

త్రిశంకుని యెడల విశేషమైన అభిమానముగల విశ్వామిత్రుడు హరిశ్చంద్రునకు బ్రహ్మవిద్య బోధించు బాధ్యత స్వీకరించెను.

ఆ వంశమునందే జన్మించిన మరియొక రాజు ఖట్వాంగుడు. అతడు గొప్ప వీరుడు. ఒక పర్యాయము దేవతలను అసురులు వేధించుచున్నపుడు, దేవతలు ఖట్వాంగ మహారాజు సహాయము కోరిరి. ఖట్వాంగుడు ఇంద్రునికి సహాయముగా వెళ్ళి అసురులను అణచి వేసెను. అతడు చేసిన సహాయమునకు దేవతలు మెచ్చుకుని, వర మడుగవలసినదని కోరిరి. ఖట్వాంగు డిట్లు పలికెను. "నా జీవితములో యింకెన్ని సంవత్సరములు మిగిలి యున్నవో దయచేసి చెప్పవలెను". దేవతలు ఒకరినొకరు పరికించి సంకోచముతో నిల్చిరి. "ఇది దేవ రహస్యము. నీవు అడిగిన వరము ప్రసాదించెదమని మాట యిచ్చి యుండుటచేత నీకు మేము చెప్పదము. ఇంకా ఒక ముహూర్త కాలము మిగిలియున్నది". (ముహూర్త కాలము సుమారు యిరువది నిమిషములకు సమానము).

ఖట్వాంగునకు విచారము కలుగలేదు. త్వరలో భూలోకమునకు వచ్చి, ధ్యానమునకు కూర్చుండెను. అతడు భగవంతుని ధ్యానించుచుండెను. భగవంతుని ప్రార్థించు మాటలు అతడు పలుకుచుండెను. అతిడిట్లు నెను. "ఈ లోకములో నాకేదియు ప్రీయము కాదు. నా జీవితములో యెన్నడూ అధర్మముగా వర్తించలేదు. నేను యెల్లప్పుడూ విన్ను తప్ప అన్యం నెవరినీ తలంచలేదు. దేవతలు స్వర్గమును ప్రసాదించుచుని ప్రలోభపట్టిరి. కాని నాకు స్వర్గముపైగాని, స్వర్గ సౌఖ్యములపైగాని మక్కువ లేదు. నీ స్వరూపమును, మాయలో చిక్కుకున్న దేవతలు యెరుగదు. మనస్సు, ఇంద్రియములు సృష్టించే యీ మాయా లోకమును వదిలి, నీ పాదపద్మముల యందు ఆశ్రయము పొందగోరుచున్నాను". ఆ విధముగా ప్రార్థించుచున్న ఖట్వాంగుడు యీ భౌతిక కాయమును వీడి నారాయణునిలో లీనమయ్యెను.

ఇశ్వాకు వంశములో బాహుకుడను రాజు జన్మించెను శత్రువులు అతని రాజ్యమును బలవంతముగా తీసుకొనగా, అతడు భార్యతో అరణ్యము కేగెను అరణ్యములో ఆ రాజు మరణించెను దుఃఖములో మునిగిన భార్య శోకము పట్టలేక భర్త చితిపై ప్రవేశించుటకు సిద్ధపడెను ఆమె గర్భవతిగా నుండుటచే, ఆశ్రమములోని ఋషులు ఆమెను నివారించిరి

ఆ రాజు యితర భార్యలకు యీ వార్త కంటగింపుగా నుండెను వారు మొదటి నుండి ఆమె అర్చస్థమునకు అనూయ చెందునుండిరి కాబోవు మహారాజుకు ఆమె తల్లియగుట వారి కిష్టము లేకుండెను అందుచే వారు ఆహారములో విషము కలిపి, ఆమెకు యెంతో ప్రేమతో పెట్టిరి కాని వారు ఊహించినట్లు ఆమెకుగాని, గర్భములోని శిశువుకు గాని యెట్టి కీడును జరుగలేదు పుట్టిన తర్వాత శిశువును తల్లి సేవించిన విషము (గరము) కప్పి యుండెను అందుచే ఆ శిశువుకు 'సగరు'డని పేరు పెట్టిరి

సగరుడు చాల ప్రఖ్యాతి పొంది, తర్వాత చక్రవర్తి అయ్యెను అతడు అశ్వమేధ యాగము చేయ నంకల్పించెను యాగమందు బలి యిచ్చు అశ్వమును బయటకు విడిచిపెట్టిరి ఇంద్రుడు అశ్వమును దొంగిలించెను రాజు తన అరువది వేలమంది పుత్రులను అశ్వమును వెదకి తీసుకు రమ్మని పంపెను అతని పుత్రులందరూ మహా శూరులు వారికి అహంభావము కూడ యెక్కువ అశ్వమును వెదకుటకై వారు బయలుదేరిరి

వారు లోకమంతయు వెదకిరి అశ్వము వారికి దొరకలేదు శక్తిమంతమైన భుజములతో వారు భూమిని త్రవ్వి పాతాళ లోకము ప్రవేశించిరి ఈశాన్య దిక్కున ప్రయాణించుచుండగా వారు ఒక గుహ చూచిరి ఆ గుహ యందు ఒక ఋషి సమాధి యందు ఉండెను ఆ ప్రక్కనే గుర్రము నిర్విచారముగా గడ్డి మేయుచుండెను

"ఆ దొంగను చూడు!" అని గర్వోన్నతులైన రాకుమారులనిరి గుర్రము దొంగిలించి, యేమియు తెలియని సంగినాచి వలె కనులు మూసుకుని కూర్చునియున్నాడు ఇతనిని చంపి వేయదము" అని తలపోసి అరువది వేలమంది రాకుమారులు ఆయుధములు ధరించి సమాధిలో నున్న ఋషిని సమీపించిరి

ఆ ఋషి కపిలుడు అతిదు కనులు తెరచెను అతని అగ్రవా ద్భక్తి వారిపై పడగా వారందరూ భస్మమై బూడిదగా మారిరి

సత్య గుణము మూర్తీభవించిన వాడు కపిలుడు అతనిలో తమోగుణమునకు తావులేదు అందుచే, కపిలుని ఆగ్రహమునకు వారు భస్మమైనారనుట బహుశః సరికాకపోవచ్చును తమోగుణము అధమమైనది ఋషులు సహజముగా అధ్యాత్మిక శక్తి సంపన్నులు అంతేకాక, సంసారమును ఊబిలో చిక్కుకున్న మానవులకు, దీనివెట్లు సులభముగా దాటవచ్చునో బోధించినాడు కపిలుడు ఇది నాపగా చేసుకున్నచో భయంకరమైన యీ సంసారమనే సముద్రమును దాట వీలగును. అట్టి మహాత్మునకు శత్రువు గాని, స్నేహితుడు గాని ఉండదు మరి సగరుని పుత్రులు ఆ విధముగా యెందుకు భస్మము గావించబడినారు? ఒక మహాత్ముని కించపరుచుటచేత వారు పృథి చెందిరి వారి పితృ శక్తిని ఇంద్రుడు వారింది వేసెను

శ్రీమద్భాగవతము

నగరునికి యిద్దరు భార్యలు. మరణించిన అరువది వేలమంది పుత్రుల తల్లి సుమతి. రెండవ భార్య పేరు కేశిని. ఆమె కుమారుడు అసమంజసుడు. అసమంజసుని కుమారుడు అంశుమంతుడు. ఇతనికి పితామహుడైన నగరునిపై అమితమైన భక్తి గౌరవములు కలవు.

అసమంజసుడు ఒక విచిత్రమైన వ్యక్తి పూర్వ జన్మలో అతడొక యోగి. దురదృష్టవశాత్తు అతడు అనురాగము పెంచుకొని సంగుడయ్యెను. దాని ఫలితముగా అతడు మహారాజునకు పుత్రుడుగా జన్మించెను. అతనికి పూర్వ జన్మ స్మృతి యుండెను. ఈ జన్మలో అతడు క్రూరుడుగా నటించి, బంధముల నుండి తనను తాను రక్షించుకొనుచుండెను. చిన్నతనము నందే అతని చర్యలు అమానుషముగా గోచరించుచుండెను. అందరినీ అసంతృప్తులను గావించుచూ, రాగబంధము నుండి తప్పించుకొనుచుండెను. చిన్న పిల్లలను పట్టుకుని సరయూ నదిలో వారిని త్రోసివేయుచూ నవ్వును చప్పట్లు చరుచుచుండుట జూచి, నగర పౌరులు భయభ్రాంతులైరి. అతని అమానుష చర్యలు భరింప శక్యము కాకుండెను.

అతని అమానుష చర్యలకు అంతులేకుండుటచేత, అతనిని శిక్షించవలసినదని రాజుకు పౌరులు మొరపెట్టుకొనిరి. చట్టము ననుసరించి, అసమంజసుని, రాజు దేశము నుండి బహిష్కరించెను. అరణ్యమునకు పోవుటకు ముందు, అంతకు ముందు సరయూ నదిలోనికి విసిరివేసిన పిల్లలను తిరిగి పునరుజ్జీవించ జేసెను. ఇది చూచి అచ్చెరువందిన ప్రజలు మాట్లాడునంత లోపలనే, అతడు అదనికి వెళ్ళిపోయెను. అచ్చల తపస్సు చేసి మోక్షము పొందెను. సత్పురుషుడైన కుమారుని పోగొట్టుకున్నందుకు నగర మహారాజు మిక్కిలి విచారించెను. ఆ కారణము చేత నగరుడు, ఇశ్వకు వంశములో మిగిలిన అంశుమంతునిపై నిశేషమైన ప్రేమను వర్తించుచుండెను.

109 అంశుమంతుడు

అశ్వమేధ యాగము పూర్తికావలసి యున్నందున, నగర చక్రవర్తి మనుమడైన అంశుమంతుని తన అరువది నేల మంది పుత్రులను, అశ్వమును వెదకుటకై పంపించెను. అశ్వమును పట్టి తెచ్చుటకు నగర పుత్రులు వెళ్ళి చాల సంవత్సరములయ్యెను. వారు తిరిగి రాకుండుటచేత నగర చక్రవర్తికి ఆందోళన యెక్కువయ్యెను. అంశుమంతుడు తన పెదతండ్రులను వెదకుటకు బయలుదేరెను. వారు వెళ్ళిన చూర్లముననే పాదముల గుర్తులను బట్టి అంశుమంతుడు కూడ వెళ్ళెను. వారు భూమిని త్రిప్పి వెళ్ళిన బీలములో ప్రవేశించి, అంశుమంతుడు ప్రయాణము చేయగా చేయగా చివరకు గుహను చేరెను. అక్కడ గుర్రము కట్టివేయబడి యుండుట అతడు చూచెను. తన పెదతండ్రులు చూచినట్లుగనే కపిలుడు సహాధిలో నుండుట కనుగొనెను. కపిల మహర్షి ప్రక్కగా బూడిద రాసిగా వడియుండుట జూచి యిది యేమైయుండునా యని అంశుమంతుడు తలపోసెను.

కపిల వాసుదేవుని సమీపించి, అంశుమంతుడు నమస్కరించెను. వినయము, భక్తిపవత్తులతో అంశుమంతు డీడ్లనెను. "ప్రభూ! సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మ కూడను నిన్ను సంపూర్ణముగా తెలిసికొనలేదు. అటువంటప్పుడు సాధారణ మానవులమైన మేము (త్రిగుణములు, మనస్సు, బుద్ధితో కూడిన మాయలో చిక్కుకుని యుండగా

నవమ స్కంధము

నిన్ను తెలుసుకొనుట యెట్లు సాధ్యము? మేము ఆవరణచే (మాయ) కప్పబడి యుండుటచేత నీ వంటి దివ్య పురుషుల నుండి వెలువడే వెలుగును చూడలేని అంధులుగా మంటున్నాము వస్తు చూడగలుగుచున్నాము ఇంద్రియములు గ్రహించు వస్తువులనే చూచుచున్నాము మాలో విబిడీకృతమై యున్న ఆత్మ వైభవమును తెలియలేకున్నాము. అవస్థాత్రయము - జాగ్రత్, స్వప్న, సుషుప్తి - నెరుగుదుము కాని యీ మూడింటిని దాటి వెళ్ళలేకున్నాము. అజ్ఞానినైన నా వంటి మానవుడు నీ వైభవమును యెట్లు తెలుసుకొనగలడు? కాని నాకు తెలిసినది యింత మాత్రమే. ఈ లోకమున కాశ్రయుడవు, త్రిగుణాతీతుడవు, కార్య కారణముల కతీతుడవు, నిత్య సత్యమైన పరమాత్మ తత్త్వమును మానవులకు బోధించుట కవతరించిన వాడవు. నీకు నా నమస్కారము నీవు సనాతనుడవు, యెట్టి మార్పును పొందని వాడవు; దేవాదిదేవుడవు నిన్ను దర్శించు మహద్భాగ్యము లభించినది నీ దర్శనముచేత సంకల్పములచే ప్రేరణనొ చేయు కర్మ బంధములనే మాయ నుండి విముక్తి లభించినది నీకు నా ప్రణామములు "

కమల నుండి ఆశ్రువులు ప్రవించుచుండగా, అంశుమంతుడు కపిలుని పాదములపై బడెను రాకుమారుని వినయమునకు భక్తికి సంతోషించి, కపిలు డిట్లనెను. "కుమారా! నీ పితామహుడైన నగరునికి చెందిన యీ అశ్వమును తీసుకువెళ్ళుము నేను యోగ విద్రలో మున్నపుడు, ఇంద్రుడు యీ అశ్వమును యిచ్చట వదలి వెళ్ళెను నీ పెద తండ్రులు అవాంభావముచేత దగ్ధమైనారు వారి ఆత్మలు పవిత్ర మందాకినీ (గంగ) జలముతో శుద్ధియై పితృలోకము చేరగలవు

అంశుమంతుడు కపిలునికి ప్రదక్షిణము గావించి, సాష్టాంగ నమస్కారము చేసెను అశ్వమును తీసుకుని నగరమున కేగెను. నగరుడు యాగము పూర్తిగావించెను తన అరువదివేల పుత్రుల దురదృష్టమునకు విచారించి, నగర చక్రవర్తి అంశుమంతునికి పట్టము గట్టెను తరువాత అరణ్యమునకేగి శాంతి మోక్షములకై తపస్సు చేయ నారంభించెను.

అంశుమంతుడు గంగను మెప్పించి, ఆమె భూమికి వచ్చునట్లు చేయుటకు తపస్సు చేసెను. కాని అతడు కోరిన దానిని సాధించలేకపోయెను వృద్ధాప్యము సమీపించగా కొంత కాలమునకు మరణించెను అతని కుమారుడు దిలీప మహారాజు కూడ గంగను మెప్పించలేకపోయెను ఆ పని అసంపూర్తిగా నిలిచిపోయెను తరువాత అతడు కూడ మరణించెను

110 గంగా - భాగీరథి

దిలీపుని కుమారుడు భగీరథుడు రాజ్యమును మంత్రులకు వదలిపెట్టి, భూమికి గంగను తెచ్చి తన పూర్వులకు పితృలోక ప్రాప్తి కలిగించుటకు దృఢనిశ్చయమయ్యెను. అతడు చాల కాలము మిక్కిలి శ్రద్ధాభక్తులతో తపస్సు చేయగా, గంగాదేవి అతని తపస్సుకు మెచ్చి ప్రత్యక్షమయ్యెను చేతులు జోడించి నమస్కరించి ఆమెతో యిట్లనెను "దేవీ! గంగా మందాకినీ నీవు భగవంతుని పాదముల నుండి జన్మించినావు వామనుడు మూడడుగుల భూమి బలి చక్రవర్తిని కోరినపుడు బలి ప్రసాదించగా వామనుడు విశ్వరూపము ధరించెను ఒక పాదము స్వర్గ లోకమును వ్యాపించగా, సత్య లోకములోని బ్రహ్మ ఋషి నమోతంగా, తన

శ్రీమద్భాగవతము

కమండలములోని జలముతో ఆ సాదము నభిషేకించెను. అట్లు నభిషేకించిన జలము మందాకినిగా రూపింది సది నీకు 'విష్ణుపది' అను పేరు గూడ గలదు. నన్ను, నా కుటుంబమును కరుణించుము'.

మందాకిని చిరునవ్వు నవ్వి, వరము కోరుకొమ్మనెను. కపిలుడు చెప్పిన మాటలు సరికి యిట్లనెను. "తల్లీ! నా పూర్వులకు పితృలోకమును ప్రసాదించుము. మూడు తరములుగా వారికి పితృలోక ప్రాప్తి కలుగకుండెను"

గంగ (మందాకిని) యిట్లనెను. "భగీరథా! నేను స్వర్గము నుండి వచ్చి భూమిపై ప్రవహించునపుడు నా వేగమిట్లుండునో నీవు గ్రహించలేకున్నావు. నా వేగము సరికట్లు శక్తిమంతు లెవరున్నారు? నా వేగము సరికట్లుకున్నచో, ప్రవాహ తీవ్రతకు పాతాళము, వరకు పోయెదను. నీ తపస్సంతయూ వ్యర్థమగును. అదియుగాక, యీ స్వర్గమును వదలిపెట్టి, పాపభూయిష్టమైన భూమికి నేను యేల రావలయునో తెలియకు న్నది. ప్రజలు ఆ జలములో స్నానమాచరించగా, వారి పాపములచేత నేను కలుషితము కాగలను. నేను వారి పాపములను గ్రహించవలసి యుండును నేనెట్లు శుద్ధియగుదును? నన్నెవరు శుద్ధిచేయగలరు?"

భగీరథుడు వినయముతో నిట్లనెను. "నీవు భయపడుచున్న పాపము పెద్ద సమస్య కాదు. కర్మ బంధముల నుండి ముక్తిపొందిన మహాపురుషులు, భగవచ్చింతన తప్ప అన్య చింత నెరుగని మహాత్ములు, తమ మనస్సులో నారాయణుని ప్రతిష్ఠించుకున్న పుణ్యాత్ములు, నీలో స్నానము చేసినపుడు నీవు శుద్ధికాగలవని జ్ఞానవంతులు చెప్పగా వినియున్నాను. అవి తీర్థ రూపములుగా యేర్పడి నిన్ను శుద్ధి గావించగలవు. ఆ పుణ్య పురుషులు పాపము వారించు శక్తి గలవారగుటచే వారిని పాపము అంటదు. ఇక రెండవది, నీ వేగము సరికట్లు సమస్య యున్నది. మహాదేవుని అనుగ్రహము చేతనే యిది సాధ్యము కాగలదు. నేను మహాదేవుని ప్రార్థించెదను. తల్లీ! మహాదేవుడు తన శిరస్సుపై నిన్ను పెట్టుకుని నీ వేగము సరికట్లు కంగీకరించినచో, నా పూర్వులను శుద్ధిచేసి పితృలోక ప్రాప్తి లభ్యమగునట్లు చేయగలవా?"

"తప్పక చేసెదను. నా మాట నమ్ము" అని గంగ పలికెను

భగీరథుడు తిరిగి మహాదేవుని మెప్పించుటకు తపస్సు ప్రారంభించెను భక్తులకు తొందరగా ప్రసన్నుడై వారు కోరిన వరములను ప్రసాదించునని పేరు వడసిన మహాదేవుడు, భగీరథుని తపస్సుకు మెచ్చి ప్రత్యక్షమై యేమి కావలెనని యడిగెను మహాదేవుని కీర్తించి భగీరథుడు యిట్లు విన్నవించుకొనెను. "మహాదేవా! కపిలుని అగ్రహమునకు గురియైన నా పూర్వులు యెట్లు భస్మమైతిరో నీవు యేరుగుదువు. కపిల మహర్షి నా పితామహునితో మందాకినీ జలముతో వారు. శుద్ధి కాగలరని చెప్పెను అనేక సంవత్సరములు ఆమెను ప్రార్థించగా, ఆమె భూమికి వచ్చుట కంగీకరించెను. కాని ఆమె అతి వేగముగ యీ భూమికి వచ్చునపుడు ఆ వేగమును భరించు శక్తి యీ భూమికి లేకుండుట ఆటంకముగా మన్నది అందుకే నేను మిమ్ములను ప్రార్థించుచున్నాను. ఆమె యీ భూమికి దిగి వచ్చునపుడు, ఆమెను మీ శిరస్సున ధరించి ఆమె వేగము సరికట్టువలెను మహాదేవుడు సంతోషముతో 'సరే' అనెను.

మందాకిని స్వర్గము నుండి అతి వేగముతో క్రిందికి వచ్చుచుండెను. ఈ దృశ్యమును స్వర్గవాసులు ఆశ్చర్యముతో తిలకించుచుండిరి. మహాదేవుడు త్రిశూలమును రెండు చేతులతో వెనుక పట్టుకుని, తల కొద్దిగా పైకెత్తి నిలుచుండెను అతని వక్షము ముందుకు యొగసెను. అతని భుజములపై మన్న సర్పములు అటు

నవమ వ్యంధము

నిటు కదలుచుండెను బంగారు వన్నెలో మెరయుచున్న అతని శరీరమున, అతని కంఠమున నీల వర్ణపు మచ్చ ప్రకాశించుచుండెను అతని పెదవులపై చిరువర్వ కదలాడగా, లోకమంతయూ గంగానది దిగి వచ్చుట అత్యంతాశ్చర్యముతో తిలకించెను కన్నులు వెడల్పు చేసుకుని, చేతులు జోడించి భగీరథుడు చూచుచుండెను. అతని గుండె వేగముగా కొట్టుకొనుచుండెను. తన పూర్వులకు పితృలోకప్రాప్తి కలుగబోవుచున్నందుకు సంతోషించెను

తన శక్తిని గ్రహించిన గంగ కొద్దిగా గర్వము చెందెను ఆమె అతి వేగముగా దిగుచుండెను. మహాదేవుడు, జడలు కట్టియున్న తన శిరస్సుపై ఆమెను స్వీకరించెను. ఇంతలో ఒక విచిత్రము జరిగెను! అతి వేగముగా వోరు మను శిబ్దముతో దిగి వచ్చుచున్న గంగ కన్పించకుండెను మహాదేవుని జడలలో చిక్కుకుపోయెను మహాదేవుని జడలలో చిక్కుకున్న గంగ బయట పడుటకు ప్రయత్నించి విఫలురాయ్యెను.

భగీరథుడు చూచి వాపోవుచూ యిట్లునెను "ఓ భగవంతుడా! ఇంతలో యేమి జరిగెను? నా తపస్సు అంతా వృధాయేనా? నన్ను కరుణించి, గంగామాతను విడుపుము" అదే చిరువర్వ పెదవులపై కదలాడగా, మహాదేవుడు తన శిరస్సుపై నున్న ఒక వెంట్రుక ద్వారా గంగ కొద్ది కొద్దిగా జారిపడునట్లు చేసెను. మందాకిని గర్వము భంగము కాగా, జరిగిన దానికి విచారించి సరిదిద్దుకొనెను ఒక్కొక్క బొట్టుగా మందాకిని భూమిపై పడెను అట్లు పడిన గంగా బిందువులు సరస్సుగా యేర్పడి, 'బిందు సరస్సు' అనియు, 'నవప్రోతస్స'నియు పేరొందెను

గంగ యేడు పాయలుగా చీలిపోయెను మూడు టార్పు దిక్కునైపు, మూడు పశ్చిమ దిక్కునైపు ప్రవహించెను ఏడవ పాయ భగీరథుని రథము ననుసరించి కపిలుని గుహవైపుగా ప్రవహించెను.

భూమిని గంగ స్పృశించిన ప్రదేశములన్నియు పునీతమయ్యెను భగీరథుని రథము వెండి వలె మెరయుచు కొద్ది కొద్దిగా పడుచున్న గంగా బిందువులు, తండ్రిని పుత్రిక అనుసరించునట్లు, అనుసరించెను. త్వరలోనే కపిలుని గుహ సమీపించెను నగరుని అరువదివేల పుత్రులు భస్మముగా మారిన ఆ భస్మరాశిని గంగ తాకి వారిని పునీతులను జేసెను అంతట వారు పితృలోకము చేరరి.

స్వర్గమందు మందాకినిగా పేరొందియున్న ఆ నది, భూలోకమున గంగ యను పేరుతో ప్రసిద్ధి చెందెను. ఈ లోకమునకు భగీరథుడు గంగను తెచ్చుటచే, గంగను భగీరథుని పుత్రికగా పరిగణించి భాగీరథి యను పేరుతో వ్యవహరించుచున్నారు

111 సౌదాస మహారాజు

భగీరథుని పంశములో జన్మించినవాడు సౌదాసుడు అతడు సుదాసుని పుత్రుడు సూర్యవంశపు రాజులందరినతె సౌదాసుడు ధర్మపరాయణుడు మరియు దైవభక్తి కలవాడు. ఒకసారి అతడు వేటకు వెళ్ళెను వేటాడుచుండగా అతనికొక రాక్షసు డెదురయ్యెను. ఆ రాక్షసుని సంహరించి, తిరిగి నగరమునకు వచ్చెను ఆ రాక్షసునకొక సోదరుడు కలదని, రాక్షసుని సంహరించి నందుకు అతని సోదరుడు తనపై వగబట్టెనని

శ్రీమద్భాగవతము

రాజునకు తెలియదు రాక్షసుని వచ్చి, కపట మార్గమున రాజు సౌధములో ప్రవేశించెను వంటవాని వేషము ధరించి వంట గదిలో నుండెను.

ఒకసారి రాజు తన కుల గురువైన వసిష్ఠునికి విందు చేయదలచి ఆహ్వానించెను. వంటవాడుగా నున్న రాక్షసుని సోదరుడు సరమాంసమును వండి వసిష్ఠునకు వడ్డించెను తనకు వడ్డించిన పదార్థము భుజింప యోగ్యము కానిదని వసిష్ఠుడు గ్రహించెను వసిష్ఠుడు రాజుపై ఆగ్రహము చెంది యిట్లు శపించెను "నీవు రాక్షసుడవై నాకు వడ్డించిన యీ ఆహారమును భుజించగలవు"

ముక్తాపుత్రులైన అందరి బ్రాహ్మణులవలె, వసిష్ఠుడు జరిగిన విషయమును విదానముగా యోచించిన మీదట, రాజు ఆమాయకుడనియు, అది ఒక రాక్షసుని పన్నాగమనియు తెలుసుకొనెను వసిష్ఠుడు శాపమును మార్పుటకు అంగీకరించెను రాజు రాక్షసుడుగా వచ్చెందు సంవత్సరములు మాత్రమే యుండునట్లు శాపమును మార్చెను కాని రాజు తనకు అకారణముగా శాపమిచ్చినందుకు వసిష్ఠునిపై ఆగ్రహము కలిగెను అతడు ధర్మపరాయణుడు తిరిగి వసిష్ఠ మహర్షిని శపించు మర్దేశముతో చేతిలో జలము తీసుకొనెను ఇంతలో దైవభీతి, సద్గుణములు కలిగిన రాజు భార్య మదయంతి తన భర్త చేయునది అనుచితిమని గ్రహించెను ఆమె భర్తను తర్కగా నమీపించి, "ఇట్లు చేయవలదు. బ్రాహ్మణులను, ఋషులను గౌరవించ వలసియున్నది అతడు అన్యాయముగా శాపము విచ్చివచ్చటకీ, కులగురువుపై ఆగ్రహించుట పాడికాదు. ఇది నీకు, నీ వారసులకు శ్రేయస్కరము కాదు" భార్య మాటల యందు రాజుకు నమ్మకము కుదిరెను కోపమునకు తావు నివ్వకుండ యుండవలసినదని గ్రహించెను చేతిలోని నీటిని తనకాళ్ళపై వేసుకొనెను అతిని పాదములు చీకటి రాత్రివలె నల్లగా మారెను. దాని కారణంగా అతనికి 'కల్మాషపాదు'డను పేరు కలిగెను

రాజు రాక్షసుడై అరణ్యములో కాలము గడుపుచుండెను ఒకసారి అరణ్యములో బ్రాహ్మణ దంపతులను అతడు చూచెను. సవాజువైన రాక్షస ప్రవృత్తిచేత ఆ బ్రాహ్మణుని పట్టుకుని తినుటకు సిద్ధపడెను అతని భార్య తన భర్తను వదిలివేయమని రాక్షస రూపములో నున్న రాజును వేడుకొనెను ఆమె యిట్లనెను "నీవు గొప్ప వీరుడవు, క్షత్రియుడవు, ధర్మపరాయణుడవు నిజముగా నీవు రాక్షసుడవు కావు. ఇత్యాదుల వంశములో మణి వంటి వాడవు. నీవు మహారథుడవు నీ భార్య మదయంతి మహాసాధ్వి దయచేసి నీ నిజస్వభావమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని నా భర్తను వదిలిపెట్టి నన్ను చంపుము"

కాని రాక్షసుడుగా మారిన రాజు వినకుండెను. శాపగ్రస్తుడైన సౌదాసుని మనస్సు అనుర భావములతో విండియుండుటచేత, అతడా బ్రాహ్మణుని చంపి తినివేసెను ఆ బ్రాహ్మణుని భార్య ఆవేదనతో ఆగ్రహము చెంది యిట్లనెను భార్యభర్తలను విడదీసిన నిన్ను శపించుచున్నాను "నీ భార్యను పొందు సమయములో నీవు మరణించగలవు" ఆమె భర్తను దహనము చేసి, ఆ చితిలో తాను కూడ ప్రవేశించెను

పండ్రెండు సంవత్సరములు పూర్తి అయిన తర్వాత రాక్షస రూపము పోయి, స్వస్వరూపము కలిగెను అతడు రాజ్యమునకు తిరిగి వచ్చెను అతడు అత్యంత ప్రేమతో భార్యను నమీపించగా, బ్రాహ్మణుని భార్య యిచ్చిన శాపమును ఆమె భర్తకు గుర్తు చేసెను అందుచే అతడామెకు దూరముగా నుండవలసి వచ్చెను ఆ కాలము నాటి సంప్రదాయము ననుసరించి కుల గురువైన వసిష్ఠుడు మదయంతిని స్వీకరించి రాజునకు పుత్రుని ప్రసాదించెను మదయంతి గర్భమున శిశువు యేడు సంవత్సరము లుండెను చివరకు ఒక రాత్రిలో వసిష్ఠుడు మదయంతి గర్భము నుండి ఆ శిశువును బయటకు లాగెను అందుచేత ఆ శిశువుకు 'అన్యకు'డని

నవమ స్కంధము

పేరిడిరి. అతడు చక్కగా పరిపాలించుచు తన పూర్వుల యశస్సును యిసుమడింపజేసెను. సూర్య వంశపు రాజులలో ఒకడైన ఖల్వాంగుడు, సౌదాసుని తరువాతి తరములోని వాడు. అతని మరియొక పేరు విశ్వసహదు.

112 శ్రీరాముడు

ఖల్వాంగుని కుమారుడు రీర్హవాహుడు. రఘు మహారాజు యితనికుమారుడు. రఘు మహారాజు కుమారుడు అజుడు. అజుని కుమారుడు దశరథుడు. రావణుని దుశ్చర్యల నుండి దేవతలను రక్షించుటకు, భగవంతుడు యీ భూమిపై అవతరించుట కంగీకరించెను. దశరథునికి పుత్రుడుగా జన్మించెను. ఈ లోకమును పాపముల నుండి విముక్తిగావించుటకు, రామ లక్ష్మణ భరతి శత్రుఘ్నులుగా నాలుగు రూపములు ధరించి భగవంతుడు అవతరించెను. రాముని కథను పెక్కుమారులు వినియుండువు. భార్య సీతతో, తమ్ముడు లక్ష్మణునితో కలిసి రాముడు దండకారణ్యములో సంచరించెను. తండ్రి వసువున వారు అరణ్యవాసము చేసిరి. రాముని అతి సుకుమారముగా తండ్రి దశరథుడు పెంచెను. భార్య సీత అతని మెల్లని పాదములు స్పృశించగా అవి యేరుపెక్కి వాడిన పద్మమువలె నుండెడివి. అటువంటి రాముని సుకుమార కోమల పాదములు అరణ్యమున, తండ్రి ప్రతిష్ఠకు భంగము కలుగకుండుటకై తిరుగజొచ్చెను.

శ్రీరాముడు వరునారు సంవత్సరముల వయస్సులో నున్నపుడు, విశ్వామిత్రుడు దశరథుని వద్దకు వచ్చి యిట్లనెను. "సిద్ధాశ్రమమున నేనొక గొప్ప యజ్ఞము చేయబోవుచున్నాను. మారీచ సుబాహులను రాక్షసులు ఆ ప్రదేశమును కలుష మొనర్చి యజ్ఞమునకు భంగము గావించుచున్నారు. నీ కుమారుడైన శ్రీరాముని నాతో తీసుకువెళ్ళుటకు వచ్చినాను. అతడు రాక్షసులను హరిచూర్చును. శ్రీరాముని నాతో పంపుము".

పుత్ర వాత్సల్యముచేత దశరథుడు శ్రీరాముని పంపుటకు యిష్టపడకుండెను. వసిష్ఠుడు దశరథునకు పుత్రవ్యామోహము తగిలదనియూ, విశ్వామిత్రునికి ఆగ్రహము కలుగనీయ వలదనియూ నచ్చచెప్పెను. రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రునితో అరణ్యమున కేగిరి. వారు సిద్ధాశ్రమమును చేరిరి. యజ్ఞము జరుగుచున్న పుడు రాక్షసులు ఆకాశములో కనుపించిరి. శ్రీరాముడు సుబాహుని సంహరించి, మారీచుని సముద్ర తీరమునకు త్రోసివైచెను. యజ్ఞము సంపూర్తి అయ్యెను. విశ్వామిత్రుడు రామ లక్ష్మణులను మిథిలా నగరమునకు తీసుకువెళ్ళెను. జనకుడు వీధేహ రాజ్యమును పాలించుచుండెను. మిథిల వీధేహ రాజ్యమునకు ప్రధాన నగరము. అతని వద్ద శివ ధనుస్సు గలదు. స్వయంవరమున, శ్రీరాముడు శివ ధనుస్సును పిరిచి, జనకుని కుమార్తె సీతను పరిణయపూడెను. సీత శ్రీరామునికి అన్ని విధములను - అందము, వయస్సు, ఉత్తమ గుణములు, పాతివ్రత్యము - తగియున్నది.

సీతను తీసుకుని అయోధ్యకు వెళ్ళుచుండగా, మార్గమందు పరశురాము డెదురయ్యెను. ఈ భూమిపై యిరువది యొక్క పర్యాయములు అతి ఘోరముగా క్షత్రియుల వందరినీ నిర్మూలించెను. రాముడు పరశురాముని ధాటికి తట్టుకుని, అతనికి గర్వ భంగము జేసెను.

దశరథుడు కైకేయి కిచ్చిన పరముల కారణముగా, పదునాలుగేండ్లు దండకారణ్యములో వనవాసము

శ్రీమద్భాగవతము

చేయవలసినదని శ్రీరాము నాజ్ఞాపించెను. పెద్దల యెడ విధేయత కలిగిన శ్రీరాముడు, యెట్టి విచారము లేక, వరము యోగులు శరీరము త్యజించునట్లు, రాజ్యమును, సంపదను, బంధువులను, అత్యంత ప్రీయమైన అయోధ్యా నగరమును విడిచిపెట్టి అరణ్యమున కేగెను. సీత, లక్ష్మణుడు శ్రీరాముని అనుసరించిరి.

అరణ్యములో నుండగా, రావణాసురుని సోదరి శూర్పణఖ శ్రీరాముని జూచి అతనిపై మోహము పెంచుకొనెను. ఆమెకు కలిగిన పాప చింతలకు కురూపిని జేసి శిక్షించెను. ఆమె ఖర, దూషణ, త్రిశిరులను పిలిచి రాముని శిక్షించమని కోరెను. రావణుడు జన స్థానములో నీరిని తనకు ప్రతినిధులుగా నుంచెను. అరణ్యములో నున్న ఋషుల యెడ నీరు క్రూరముగా ప్రవర్తించుచుండిరి. ఈ ముగ్గురు రాక్షసులను, వారి సేనను యెదుర్కొని శ్రీరాముడు తన కోదండముతో వారి నందరినీ సంహరించెను.

రావణుడు సీత సౌందర్యము గూర్చి వినియుండెను. జన స్థానములోని తన ప్రతినిధులు సైన్య సమేతముగా రామునిచే గూలరిని తెలుసుకొనెను. తన సోదరి శూర్పణఖను కురూపి గావించినందుకు, రాక్షసులను హతమార్చినందుకు ప్రతీకారము చేయ నిశ్చయించెను. రావణుడు సీతా వ్యామోహముతో వడి ఆమెను తీసుకుపోవ నెంచెను. మారీచుని ప్రోత్సహించి బంగారు లేడి రూపము ధరించునట్లు చేసెను. ఆశ్రమము ముందర విహరించుచున్న బంగారు లేడి అందమును చూచి, సీత ఆ లేడిని పట్టి తెచ్చుని భర్తను కోరెను. ఎన్నడూ యేమియు కోరని సీతకు, ఆ బంగారు లేడిని తెచ్చి బహూకరించవలెనని సంకల్పించి శ్రీరాముడు ఆ లేడిని వెంబడించెను. కొంత దూరము వెంబడించిన తర్వాత, ఒక రాక్షసుడు లేడి రూపము ధరించినట్లు శ్రీరాముడు గ్రహించెను. వెంటనే ఆ లేడిపై బాణము ప్రయోగించెను. దళునిపై రుద్రునికి కల్గిన ఆగ్రహమువలె 'హిస్స'ను శబ్దము చేయుచు, లేడి రూపములో నున్న మారీచుని వధించెను. ఆశ్రమములో శ్రీరాముడు లేని సమయము చూచి, రావణుడు ప్రవేశించి సీత నెత్తుకుని పోయెను.

రామలక్ష్మణులు సీతను వెదకుటకై అరణ్యమంతయు సంచరించిరి. దారిలో వారికి దశరథుని స్నేహితుడైన జటాయువు యెదురయ్యెను. రావణునితో పోరి జటాయువు మరణించుటకు సిద్ధముగా నుండెను. శ్రీరాముడు జటాయువుకు అంత్యక్రియలు నలిపి, తిరిగి సీత వన్వేషించుచూ లక్ష్మణునితో అరణ్యమంతయు వెదకెను. దుఃఖములో నున్న శ్రీరాముని కొంతవరకు లక్ష్మణుడు సముదాయించెను. సీతా పియోగ దుఃఖము శ్రీరాముడు భరించలేకుండెను. పిచారములో నున్న శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో యిట్లు పలికెను. "లక్ష్మణా! స్త్రీపై అనురాగము పెంచుకున్న పురుషుని స్త్రీతి యీ విధముగా నుండును. సీత లేని నెలతి దుర్బరముగా నున్నది".

రామలక్ష్మణులు సీతకై అన్వేషించుచుండిరి. ఇంతలో కబంధుడనే రాక్షసుడు, తన పితృలమైన బాహువులతో వారిని పట్టుకొన జూచెను. కాని చివరకు వారిచేత మరణించెను. ఆ తర్వాత వారు ఋష్యమూక పర్వతము చేరి, అచ్చట వానరరాజు సుగ్రీవునితో చెలిమి చేసుకొనిరి. సుగ్రీవుని సోదరుడైన వాలిని జంపి సుగ్రీవుని పట్టాభిషిక్తుని జేసిన తర్వాత, సుగ్రీవుడు అతని వానర సైన్యమును తోడ్కొని, రామలక్ష్మణులు దక్షిణ సముద్రతీరము చేరిరి. సాగర రాజు తనకు ద్రోహము యివ్వగలడని మూడు రాత్రులు శ్రీరాముడు నేచి చూచెను. సముద్రము దాటి ఇథకలో ప్రవేశించుటకు సాగరరాజు వీలు కల్పించకుండుటచే, శ్రీరాముడు అగ్రవాసుల చెందెను. సముద్రమును దగ్ధము గావించెదనని రాముడు బెదరించెను. అప్పుడు సాగరరాజు ఐదై ఓమించమని ప్రార్థించెను. శ్రీరామునితో అతడిట్లనెను. "ఉత్తమ దైవమైన నీవు నాపై ఆగ్రహించితివి. నా అజ్ఞానమునకు క్షమించి మన్నించవలెను. నాపై యీ వానరులచేత నేతువును నిర్మించుము. అది తేలునట్లు చేయగలవని

నవమ స్కంధము

మాట యిచ్చుచున్నాను''. వానరులు సేతువు నిర్మించగా, వారితో కలిసి రామలక్ష్మణులు లంకలో ప్రవేశించిరి. ఇంతకు పూర్వము సీతను వెదకుటకై వచ్చిన హనుమంతుడు లంకను దగ్ధము గావించెను. ఏనుగుల గుంపు పర్వములతో నిండిన సరస్సును చెల్లాచెదరు గావించునట్లు, వానర సైన్యము అందమైన లంకలోని అసంఖ్యాక మైన పూల తోటలను, భవనములను, కోశములను, పక్షుల గూళ్ళను, ఆటస్థలములను చిందర వందర జేయుచుండెను.

తన నగరములో వానర సైన్యము ప్రవేశించి భీభత్సము కల్గించినందుకు శ్రీరామునిపై రావణుడు మండిపడెను. శత్రువులతో పోరుటకు కుంభ, వికుంభ, ధ్రూవ్రూక్ష, దుర్ముఖ, సురాంతక, నరాంతకులను రావణుడు పంపెను. ఆ తర్వాత రావణుని కుమారుడు సర్వసేనాని యైన ఇంద్రజిత్తు, ప్రహస్తుడు, అతికాయుడు, అకంపనుడు, సోదరుడు కుంభకర్ణుడు, వారిపై యుద్ధమునకు వచ్చిరి. వారందరూ రామలక్ష్మణులచే హతులైరి. సుగ్రీవుడు, హనుమంతుడు, నీలుడు, అంగదుడు, జాంబవంతుడు, యితర వానర ప్రముఖులు రామలక్ష్మణులకు సహాయపడిరి. చివరకు శ్రీరాముని చంపుటకు రావణుడు రణరంగములో ప్రవేశించెను. రామరావణ యుద్ధమును స్వర్గవాసులు తిలకించుచుండిరి. రావణుడు తన రథము నెక్కి రణరంగమున ప్రవేశించినపుడు స్వర్గాధిపతి ఇంద్రుడు తన రథమును మాతాలి సారధ్యములో శ్రీరామునకు పంపెను.

మరపురాని రామరావణ యుద్ధములో చివరకు శ్రీరాముడు ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రముచేత రావణుడు హతుడయ్యెను.

విభీషణుడు, సోదరుడైన రావణునకు, మరణించిన యితర బంధువులకు అంత్యక్రియలు జరిపెను. శ్రీరాముడు విభీషణునకు పట్టము గట్టి, కల్పాంతము వరకు సుఖముగా జీవించునట్లు వరము ప్రసాదించెను. ఆ తర్వాత శ్రీరాముడు సీతను తీసుకుని, లక్ష్మణుడు, సుగ్రీవుడు, హనుమంతుడు, విభీషణుడు అనుసరించగా లంకా పట్టణము వదలి వెళ్లెను.

శ్రీరాముడు సీతాసమేతముగా అయోధ్యకు యేతెంచెను. వారి రాకకై భరతుడు వేచి చూచుచుండెను. భరతుడు కూడ, అరణ్యములో శ్రీరాముని వలె, పట్టు వస్త్రములు ధరించక నార వస్త్రములు ధరించి సాధు వేషములో నుండుచు వచ్చెను. అన్నగారివలె తాను కూడ నేలపై పవ్వలించుచుండెను. భరతుని తల జడలు కట్టి యుండెను. అయోధ్యా నగరము పాలిమేరలలో నున్న నంది గ్రామములో నివసించుచు, శ్రీరాముని ప్రతినిధిగా అయోధ్యను పాలించుచుండెను. సింహాసనముపై శ్రీరాముని పాదుకలను అతనికి చిహ్నముగా నుంచెను.

శ్రీరాముడు తిరిగి వచ్చుచున్నాడన్న వార్త విని భరతుడు, పాదుకలను శిరస్సుపై ధరించి, నంది గ్రామము విడిచి త్వరగా వెళ్ళి రామ లక్ష్మణులను కలుసుకొనెను. పాదుకలను క్రిందపెట్టి, అశ్రువులు నిండిన నేత్రములతో రాముని పాదములకు నమస్కరించెను. శ్రీరాముని తిరిగి అయోధ్యకు ఆహ్వానించుచూ వైదిక బ్రాహ్మణులు వేద మంత్రములను పఠించుచుండగా, రాముడు భరతుని కౌగిలించుకొనెను.

శ్రీరాముడు, సోదరులతో, నగర ఖైదులు వెంటరాగా అయోధ్యలో ప్రవేశించెను. నగర మంతయు ఆనంద కోలాహలముతో నిండియుండెను. శ్రీరాముడు అభ్యంగనము చేసి, పట్టాభిషిక్తుడయ్యెను.

శ్రీమద్భాగవతము

అనేక యాగములు జరిపి, రాజ్యమును సమర్థముగా పాలించెను.

ఒకసారి ఒక పౌరుడు శ్రీరాముని భార్య గురించి చురకవగా మాట్లాడుట వినియుండెను. ఆ పౌరుడు రాము ననవ్వించుకుని యిట్లునెను. "మరొకరి గృహములో నుండిన భార్యను తన యింటికి తిరిగి రానివ్వరాదు. భార్య యందు మోహము కలిగిన రాముడు నీతను రానిచ్చెను. నేనయితే అట్లు చేసేడి వాడను కాను". ఇది విన్న రాముడు భార్యను వదలివేయుటకు విశ్రయించుకొనెను. శ్రీరాముడు తన పౌరులకు ప్రీతి గలుగునట్లు వర్తించుటయే మహారాజుగా తన వ్రథమ కర్తవ్యమని యెంచెను. అప్పుడు నీత గర్భవతిగా నుండెను. ఆమె వాల్మీకి ఆశ్రమము చేరి, అచ్చట యిద్దరు పుత్రులను ప్రసవించెను. వారు కుశలపురు.

పుత్రులను వాల్మీకి సంగ్రక్షణలో వదలి, ఆమె భూమి యందు ప్రవేశించెను. ఇది విని శ్రీరాముడు దుఃఖముతో మునిగెను. పాలకుడుగా తనవిధ్మైన ప్రత్యేక భావములు ఉండకూడదని అతడు విశ్వసించెను. అతడు పడువొకండు నేల సంవత్సరములు యీ భూమిపై పరిపాలించి, తిరిగి నిజ స్థానమైన వైకుంఠము ప్రవేశించెను.

113 చంద్రవంశము

నారాయణుని నాభి నుండి సృష్టికర్త బ్రహ్మ ఉద్భవించెను. బ్రహ్మ కుమారుడు అత్రి మహర్షి. ఒకసారి అత్రి మహర్షి ఆనంద బాష్పములు రాల్చగా, ఆ బాష్పముల నుండి ఒక పుత్రుడు జన్మించెను. అతని పేరు సోముడు. అతడు అమృత పుత్రుడు. సృష్టికర్త బ్రహ్మ సోముని ఓషధులకు, వక్షత్రములకు అధిపతిగా వియమించెను. ముల్లోకములను జయించి సోముడు రాజనూయ యాగము చేసెను. అతడు అత్యంత సుందరముగను ఆకర్షణీయముగను ఉండుటచే అతనిని చూచిన వారందరూ ప్రేమించుచుండిరి.

కొంత కాలమునకు అతనిలో గర్వము, అహంభావము పెరిగెను. సర్వవసానముగా అతని ధర్మవరాయణత ఓడిన దొడగెను. దేవతల గుర్తునైన బృహస్పతికి తార యను అందమైన భార్య కలదు. సోముడు ఆమెను బలవంతముగా తీసుకుపోయెను. అతడు అతి సుందరముగా ఆకర్షణీయముగా నుండుటచే తార అతని ప్రేమను వారించకుండెను. బృహస్పతికి భార్యపై విపరీతమైన మక్కువ. తన భార్యను యిచ్చినేయమని బృహస్పతి పదే పదే అడిగినప్పటికీ, సోముడు నిరాకరించెను.

దీని కారణముగా స్వర్గములో యుద్ధము మొదలయ్యెను. మొదటి నుండి బృహస్పతిపై సద్భావము లేని అసుర గురువు శుక్రాచార్యుడు, యిదే అదను అని తలచి సోముని పక్షము వహించెను. అతనితోబాటు అసురులందరూ సోముని పక్షము వహించిరి. మహాదేవుడు, అంగిరసుని పుత్రుడైన బృహస్పతి పక్షము వహించెను. మహాదేవునికి అంగిరసునిపై చాల గౌరవము కలదు. అంగిరసుని తన గురువుగా సరిగణించెడివాడు. దీనికొక కారణము గలదు. దక్షుడు యజ్ఞము చేయుచున్నపుడు, దక్షుని కుమార్తె మహాదేవుని భార్య అయిన సతీదేవి శరీరమును విడనాడినపుడు, మహాదేవుడు తనను తాను మరచేటంత దుఃఖముతో మునిగి యుండెను. అప్పుడు నారాయణుడు మహాదేవుని నముదాయించి, అతని సహజ స్వభావము గుర్తుచేయుటకు అంగిరసుని పంపెను. అంగిరసుడు ఆ విధముగా జేసి దుఃఖముతో మునిగిన మహాదేవుని రక్షించినందులకు, అతనిపై మహాదేవునకు విశేషమైన గౌరవము కలదు.

నవమ స్కంధము

ఇంద్రుడు, యితర దేవతలు తమ గురువైన బృహస్పతి పక్షము వహించిరి. యుద్ధము తీవ్రముగా సాగుచుండెను. ఇరుపక్షముల వారు, సోముని అహంభావము కారణముగా, నశింపనున్నట్లు గోచరించెను. ఇది చూసి బ్రహ్మ జోక్యము చేసుకొనుటకు నిశ్చయించెను. మనుమడైన సోముని వద్దకు వెళ్ళి తీవ్రముగా మందలించి, తారసు తీసుకువచ్చి బృహస్పతికి అప్పజెప్పెను.

ఆమె గర్భవతిగా నుండుట బృహస్పతి కనుగొనెను. అతని కామెపై విశేషమైన ప్రేమ యుండుటచే, ఆమె తప్పిదమునకు ఆగ్రహించకుండెను. అతడామెతో నిట్లనెను. "నీ గర్భములో శిశువు పెరుగుచున్నాడు. ఎవరి శిశువో నాకు తెలియదు. నీ గర్భము నుండి శిశువును ప్రసరింపుము. నేను అప్పుడు తండ్రి నగుదును. నీవు స్త్రీ వగుటచేత నిన్ను శపించను. భయపడకుము". శిశువు జన్మించెను. పుట్టిన మగ శిశువు చాల అందముగా నుండెను. బృహస్పతికి ఆ శిశువుపై అనురాగ మెక్కువయ్యెను. సోమునకు కూడ ఆ శిశువుపై అనురాగ ముండెను. సోముడు, తన శిశువని బృహస్పతితో వాగ్వాదము పెట్టుకొని శిశువును తన కిమ్మని కోరెను. దేవతలు, ఋషులు తారసు ప్రశ్నించిరి. కాని సిగ్గు అవమానము ముంచుకురాగా, ఆమె బదులు చెప్పకుండెను. కొత్తగా పుట్టిన శిశువు మాట్లాడ మొదలుపెట్టి యిట్లనెను. "నీవు యేల బదులు చెప్పవు? నీ భర్త యెడల అవిధేయతతో ప్రవర్తించితివి. నా గురించిన సత్యమును అతడు తెలుసుకొనదలచినపుడు నీవు మాట్లాడకుంటివి. నేనెవరో చెప్పుము". ఆమెను ప్రక్కకు తీసుకువెళ్ళి రహస్యముగా ఆమె నుండి సత్యము తెలుసుకొనుటకు బ్రహ్మ ప్రయత్నించెను. ఆమెను పదే పదే అడుగిగా, చివరకు నెమ్మదిగా తడబడుతూ, సోముడు (చంద్రుడు) శిశువు తండ్రియని చెప్పెను. ఆ శిశువును చంద్రుడు తీసుకువెళ్ళెను. కొత్తగా పుట్టిన శిశువు సత్యమును తెలుసుకొన గోరినందులకు బ్రహ్మ అతని ధర్మ పరత్వమున కచ్చెరువందెను. ఆ శిశువు మహాజ్ఞాని యని యెంచి బ్రహ్మ ఆ శిశువుకు 'బుధు'డని నామకరణము గావించెను. బుధుడనగా తెలుసుకొనువాడు లేక జ్ఞానవంతుడు.

సూర్య వంశమునకు మూలపురుషుడు, వైవస్వతుని పుత్రుడు అయిన శ్రాద్ధదేవునకు చాల కాలము వరకు సంతానము లేకుండెను. అతడు గురువైన వసిష్ఠుని యజ్ఞము చేసి మైత్రావరుణులను ప్రార్థించవలసినదని కోరెను. అతని భార్య పుత్రికను బడయగోరెను. యజ్ఞము గావించుచున్నపుడు, తన కోరిక ఫలించునట్లు చేయమని ఆమె హోతను కోరెను. ఆమె కోరినట్లుగా హోత యజ్ఞము జరిపించెను. ఆమెకు పుత్రిక జన్మించెను. రాజునకు యిది నిరాశ కలిగించెను. అతడు వసిష్ఠుని యిదెట్లు జరిగెనని ప్రశ్నించెను. వసిష్ఠుడు, మహారాణి కోరికపై హోత మంత్రములను మార్చి, ఆమెకు పుత్రిక జన్మించునట్లు చేసెనని చెప్పెను. ఆమెకు పుట్టిన బిడ్డ పేరు 'ఇళ'. పుట్టిన బిడ్డను బిడ్డడుగా తన తపశ్శక్తివేత మార్చవచ్చునని, వసిష్ఠుడు రాజునకు తెలిపెను. వసిష్ఠుని తపశ్శక్తివేత ఆ బాలిక బాలుడుగా మారెను. రాకుమారునికి సుద్యుమ్నుడని పేరు పెట్టిరి.

ఒక పర్యాయము రాకుమారుడు వేటకై ఉత్తర దిక్కుగా వెళ్ళెను. మేరు పర్వత పంక్తులందు ఒక నెచ్చని వృక్షముల పాదలో సుద్యుమ్నుడు తన అనుయాయులతో ప్రవేశించెను. ప్రవేశించిన వెంటనే అతడు స్త్రీగా మారెను. అతని అనుయాయులకు, గుర్రమునకు కూడ యిట్లే జరిగెను. ఇట్లు జరుగుటకు మహాదేవుని శాపమే కారణము.

ఒకప్పుడు మహాదేవుని పూజించుటకు ఋషులు అరణ్యమునకు వచ్చిరి. మహాదేవుడు ఆ అరణ్యములో వసించుచుండెను. ఎప్పటివలెనే, పార్వతి మహాదేవునితో అరణ్యము నందుండెను. మహాదేవుని చూడవలెనను

శ్రీమద్భాగవతము

అత్రముతో ముందుగా తెలియజరచకుండ, పార్వతీ పరమేశ్వరులు ఉండు ప్రదేశమున ప్రవేశించిరి. పార్వతి మహాదేవుని ఒడిలో వివస్త్తయై కూర్చుండెను. ఋషులు ప్రవేశించుట చూచి, ఆమె సిగ్గుతో అక్కడ పడియున్న వస్త్రమును కప్పుకుని లేచి వెళ్ళిపోయెను. ఋషులు ఇరకాటపు పరిస్థితిలో పడి, అక్కడ నుండి వారు నర నారాయణుల ఆశ్రమమునకు వెళ్ళిరి.

తన భార్యను నమూదాయించుటకు మహాదేవుడు యిట్లు శపించెను. "ఈ అరణ్యములో ప్రవేశించు వారు స్త్రీలుగా మారెదరు". ఆ శాపము చేత పురుషులెవరూ ఆ అరణ్యములో ప్రవేశించకుండిరి. వసిష్ఠుడు, రాకుమారునికి సహాయము చేయవలసినదని మహాదేవుని ప్రార్థించెను. అప్పుడు, మహాదేవుడు, ఆ రాకుమారుడు ఒక నెల పురుషుడుగను, తరువాత నెల స్త్రీగను, తిరిగి ఒక నెల పురుషుడుగను యిట్లు తన కుమారునకు రాజ్యము నిచ్చివేసి అడవికి వెళ్ళి తపమాచరించువరకు జీవించగలడని చెప్పెను.

సుద్యుమ్నుడు అరణ్యములో స్త్రీ రూపముతో సంచరించుచున్నపుడు, సోముని పుత్రుడైన బుధుడు ఆమె అందమునకు మెచ్చి ప్రేమలో పడెను. ఆ సమయమున సుద్యుమ్నుడు ఇళగా నుండెను. ఇళా బుధులకు ఒక పుత్రుడు కలిగెను. ఆ కుమారునకు పురూరపుడని పేరు పెట్టిరి. చంద్రవంశములో అతడు మొట్టమొదటి మహారాజు.

114 పురూరపుడు

పురూరపునకు తండ్రి వివేకము, పితామహుడైన సోముని సౌందర్యము సంక్రమించెను. సుద్యుమ్నుడు రాజ్యమును పురూరపునకు అప్పగించి అరణ్యమునకు వెళ్ళగా, పురూరపుడు చక్కగా రాజ్య పరిపాలనము చేయుచుండెను. పురూరపుని కీర్తి వాలుగు దిక్కులను వ్యాపించెను.

ఒకసారి ఇంద్రుని సభలో నారదుడు, పురూరపుని సౌందర్యమును, ఔదార్యమును, ధర్మపరాయణతను కొనియాడెను. రాజులకు ఉండవలసిన గొప్ప సర్గుణము లన్నియు పురూరపునిలో కలవని పలికెను. నారదుడు పురూరపుని గుణములను శ్లాఘించగా, వాట్యసుందరి ఊర్వశి నారదుని మాటలను విని పురూరపునిపై మమత పెంచుకొనెను. పురూరపునిపై ప్రేమతో భూలోకమునకు వచ్చెను. ఆమె పురూరపుని వద్దకు వెళ్ళి అతని సౌందర్యమునకు దిగ్భ్రాంతి చెందెను. పురూరపుడు ఊర్వశి సౌందర్యమును గ్రోలుచుండెను. అతి సరళముగా అతడామెతో యిట్లనెను. "దయచేసి కూర్చోని, నీకు సంతోషము చేకూర్చుటకు నేనేమి చేయవలెనో చెప్పుము". ఆమె మౌనముగా నిలిచి యుండెను. ఆమె నేత్రములు యెన్నో విషయములు తెలుపుచున్నట్లుండెను. ఆమె రాజుపై బరహింస దర్శనముతో కూడిన దృక్కులను చూచి, తనపై ఆమెకు అపేక్ష కలదని పురూరపుడు భావించి యిట్లనెను. "నీ అందమునకు నేను ముగ్ధుడనైతిని నీవు నా భార్యవు కాగలవా?"

ఊర్వశి యిట్లు జవాబిచ్చెను. "నీవంటి అపురూప సౌందర్యవంతుడు నా యెదుట నిలిచి నన్ను భార్యగా స్వీకరించ దలచినవో, నేను కాదనగలనా? ఈ భూలోకములోగాని, స్వర్గలోకములోగాని నీ సౌందర్యమునకు ముగ్ధులుగాని స్త్రీలు ఉండదని నా అభిప్రాయము. నా మనస్సు, నేత్రములు నీ పరమైనవి. నా హృదయము ప్రేమతో ఉప్పొంగగా నీకడకు వచ్చితిని. కాని నన్ను భార్యగా పొందుటకు నీవు రెండు షరతులను పాటించవలసి

నవమ స్కంధము

యున్నది".

రాజు యిట్లునెను. "అజ్ఞాపించు, ప్రేమ సుందరీ! నీవు యేది చెప్పిననూ చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాను". ఆమె యిట్లునెను. "ఇవి నా పెంపుడు మేకలు. వాటిని రక్షించవలెను. వాటికి యేటువంటి హానియు కలుగదని నీవు మాట యివ్వవలెను. రెండవ విబంధన: సంగమించునపుడు తప్ప నిన్ను వివస్తునిగా నేనెన్నడూ నిన్ను చూడకూడదు. నేను నెయ్యి తప్ప యింకేదియు భుజించను".

రాజు ఆమె విబంధంన్నిటినీ అంగీకరించెను. వారు భార్యభర్తలైరి. చాల కాలము వారు యీ భూలోకము నందు, స్వర్గలోకమునందు, వనములందు సంచరించి ఆనందముగా కాలము గడుపుచుండిరి. కుబేరుని చైత్ర వనములో వారు తరచు కాలము గడపుచుండెడివారు.

ఊర్వశి లేని స్వర్గము నిర్జీవముగా నున్నట్లు ఇంద్రునకు గోచరించెను. ఆమెను తిరిగి స్వర్గమునకు రప్పించుటకు అతడు నిశ్చయించుకొనెను. ఒకరోజు పురూరపుడు ఊర్వశి గాఢముగా నిద్రించు సమయమున, ఇంద్రుడు వంపగా గంధర్వులు వచ్చి మేకలను అపహరించిరి. వాటిని తోలుకుని గంధర్వులు వెళ్ళుచున్నపుడు అవి అరచిన అరుపులకు వారికి తెలివి వచ్చెను. ఊర్వశి చుట్టెడిన దానివలె నుండెను. విచారములో నున్న ఊర్వశి పురూరపుని మేల్కొల్పి, అతనిని పరుషముగా నిందించెను. ఆమె అతనితో యిట్లునెను. "నీవు గొప్ప వీరుడవని తలచి నేను తెలివి తక్కువ దానినైతిని. నా పెంపుడు మేకలను రక్షించగలవని నమ్మినాను. వానిని యిప్పుడు అపహరించివారు. నీలో మగతనమే లేదు. వెలుగు ఉండినప్పుడే నీవు మగతనము ప్రదర్శింతువు. రాత్రి ఆడువారివలె నిద్రపోవుచు బయటకు వెళ్ళుటకు ధైర్యములేని పిరికిపందపు. నా మేకలను రక్షింపలేకపోతివి. నన్ను మోసగించినావు".

ఆమె పరుష వాక్కులను విన్న రాజు మంచము నుండి ఉరికి, కత్తి తీసుకుని దొంగలను పట్టుకొనుటకు బయటకు వెళ్ళెను. అతని శరీరముపై వస్త్రములు లేవు. అదే సమయములో, ఇంద్రుని మాయాసాయముచేత ఆకాశమున ప్రకాశవంతమైన మెరుపాకటి మెరసెను. గంధర్వులు మేకలను వదలిపెట్టి అదృశ్యమైరి. వివస్తుడైన రాజును చూచిన ఊర్వశి కూడా అదృశ్యురాలయ్యెను. తిరిగి వచ్చిన రాజు ఆమె లేకుండుట కనుగొనెను.

ఊర్వశి లేని జీవితము పురూరపునకు దుర్భరముగా నుండెను. భూలోకమంతయు ఆమెను వెదకుచు తిరుగజొచ్చెను. సరస్వతీ నదీ తీరమునకు వెళ్ళగా, అక్కడ ఊర్వశి సఖుల వైదుగురిని అతడు చూచెను. ఆమెకు అతని సందేశ మీ విధముగా నుండెను. "ప్రియా! నన్ను విడిచి వెళ్ళకుము. నన్ను క్రూరముగా హింసించకుము. నాతోనే యుండుము. నీ కొరకై యీ విధముగా తిరుగుచుంటిని. ఒకప్పుడు నిన్ను ప్రేమించిన నా యీ శరీరము శిథిలము కానున్నది గ్రద్దలు, తోడేళ్ళు నా శరీరమును తినగలవు".

ఊర్వశి సమాధానము యీ విధముగా నుండెను. "అబద్ధము లాడకుము. తోడేళ్ళు నీన్ను తిని యుండనవసరము లేదు. ఆడువారిని నమ్మరాదని నీవు యింకను గ్రహించలేదా? వారికి దేనిపైననుగాని, యెవరి యందుగాని శాశ్వతమైన ప్రేమ యుండదు. వారి హృదయములు తోడేళ్ళ వంటివి. వారు కరుణారహితులు, క్రూరులు, హృదయము లేని వారు, ఓర్పు లేనివారు, వారి కోర్కెలను తీర్చుకొనుటలో బహు మొండివారు. వారిని నమ్మిన ప్రియుని, భర్తను, సోదరుని, యెవరినైనను, యేదో ఒక నెపము మీది వంపుటకు వెనుకాడరు. అది వేరే విషయము, అదంతయు వదలిపెట్టుము. ఈ సంపత్సంతానమున నీవు

శ్రీమద్భాగవతము

నన్ను కలుసుకుని ఒక రాత్రి గడవగలవు. అప్పుడు నీకు పుత్రుడు సమకూరును''.

ఆమెను తిరిగి కలుసుకొనబోతున్నానని, ఆమె శిశువుతో నున్నదని, ఆ శిశువు తన సింహాసనమునకు వారసుడగునని తెలుసుకుని ఉత్సాహముతో గంతులు వేసెను. ఆమె చెప్పినట్లుగనే, ఒకరోజు రాత్రి ఆమె పురూరపునితో గడిపెను. ఆమె వెళ్ళినపు సమయము రాగానే, అతనికి విచారముగ నుండెను. ఊర్వశి యిట్లు చెప్పెను. "గంధర్వులను ప్రార్థింపుము. వారు మనలను యేకము గావించుదురు".

పురూరపుడు గంధర్వులను ప్రార్థించెను. అతనికి ఒక అగ్ని పాత్రను యిచ్చి యిట్లు పలికిరి. "ఈ అగ్ని పాత్రతో మేము చెప్పినట్లు మంత్ర విధులను గావింపుము. నీవు తిరిగి ఊర్వశిని చేరగలవు".

అతడు చెట్టుక్రింద ఆ పాత్రను పూడ్చి, ఆ రాత్రి అంతయు ఆమెను గురించి ఆలోచించుచుండెను. ఆ రాత్రి స్వప్నములో మూడు వేదములను గాంచెను. ఉదయమున తాను పాత్రను పూడ్చి పెట్టియున్న ప్రదేశమునకు వెళ్ళెను. గంధర్వులు చెప్పినట్లుగా అతడు అరణులను తీసుకుని ఒక దానితో నొకటి రాపిడి చేసెను. అట్లు రాపిడి చేయగా అగ్ని ఉద్భవించెను. అగ్ని మూడు రూపములు ధరించెను. ఈ మూడును మూడు వేదములకు ప్రతినిధులు. అవి: గార్హపత్యము, ఆపావనీయము, దక్షిణాగ్ని.

అగ్ని పాత్రగా అతడు నారాయణుని పూజించి, తన కోరికను ప్రసాదించుమని ప్రార్థించెను.

పురూరపుని కోరిక సిద్ధించెను. అతడు గంధర్వుల నివాస స్థలము చేరి ఊర్వశిని తిరిగి పొందెను.

115 పరశురాముడు

పురూరపుని కుటుంబములో గాధియను మహారాజు జన్మించెను. అతని పుత్రిక సత్యవతి. రుచీకుడను బ్రాహ్మణుడు గాధి మహారాజు వద్దకు వచ్చి, సత్యవతిని తనకిచ్చి వివాహము చేయమని కోరెను. రాజు రుచీకునితో నిట్లనెను. "నీవు నా కుమార్తెను వివాహమాడవలెనన్న, ఒక వెయ్యి అశ్వములను నాకు కానుకగా నియ్యవలెను; ఆ అశ్వములు చంద్రునివలె పాలితెలుపు శరీరము, నల్లని చెవులను కలిగి యుండవలెను. నా కుమార్తెపై నీకు యెనలేని ప్రేమ యున్నచో యీ కన్యాశుల్కమును నీవు యివ్వగలవు. ఈ విధముగా శుల్కము తీసుకొనుట మాకు ఆచారము కాదు. కాని నా పుత్రికపై నీకు యెంతవరకు ప్రేమ ఉన్నదో తెలుసుకొనగోరి యీ శుల్కము నడుగుచున్నాను". రుచీకుడు సాగరరాజైన వరుణుని కడకేగి తనకు సహాయము చేయవలసిన దని ప్రార్థించెను. రుచీకుడు వేయి అశ్వములతో తిరిగి వచ్చి నాటిని గాధిరాజు కొనగి, సత్యవతిని తనకిచ్చి వివాహము చేయుమనెను. గాధిరాజు సంతుష్టుడై, తన కుమార్తెకు తగిన వరుడు లభించెనని తలచి ఆమెను రుచీకునికిచ్చి వివాహము చేసెను.

గాధి రాజునకు పుత్రులు లేకుండిరి. రుచీకునకు కూడ పుత్రుడు కలుగలేదు. గాధి భార్య, సత్యవతి యిద్దరూ తమకు సంతానము కలుగునట్లు సహాయపడవలెనని రుచీకుని కోరగా, అతడందుల కంగీకరించెను.

వారికొరకు, మంత్రములచే పునీతమైన జలమును రెండు మట్టి పాత్రలలో నుంచెను. ఒకటి రాజు భార్య

సవమ స్కంధము

కొరకు. ఆ పాత్రలోని జలము త్రాగిన స్త్రీకి ష్మత్రియ గుణములు కలిగిన పుత్రుడు కలుగునట్లు రుచీకుడు మంత్రించెను. తన భార్య కొరకు రెండవ పాత్రలోని జలమును బ్రాహ్మణ గుణములు కలిగిన పుత్రుడు జన్మించునట్లు మంత్రించెను ఆ రెండు పాత్రలను ఆశ్రమములో నుంచి, రుచీకుడు ప్రాతః స్నంధ్యవందన విధులు వెరవేర్చుటకు నదీ తీరమునకు వెళ్ళెను

ఆ ఇరువురు స్త్రీలు ఆశ్రమములో తన కొరకై యుంచిన రెండు పాత్రలను చూచిరి. గాధి రాజు భార్య, రుచీకుడు తన భార్య యెడల నహజముగా వక్షపాతముతో మండగలదని అనుమానించెను. సత్యవతి కుద్దేశించిన పాత్ర జలము, తన కుద్దేశించిన దానికన్న మెరుగుగా మండగలదని తలపోసెను. తన పుత్రుడు, మనుమని కన్న ఉత్తముడుగా మండవలెనని తలంచెను. అందుచేత ఆమె కుమార్తెతో యీ పాత్రలను తారుమారు చేసినను యెటువంటి హాని జరుగబోదని, రెండును కూడ పుత్రులను ప్రసాదించుటకేయని చెప్పెను. సరళ స్వభావురాలైన సత్యవతి అట్లే కానిమ్మని పలికెను రుచీకుడు తిరిగి వచ్చేలోపల వారా పాత్రలలోని జలమును త్రాగి ఆ తర్వాత సత్యవతి తన భర్తతో తల్లి నలహాపై ఆ పాత్రలను తారుమారు చేసినట్లు చెప్పెను తల్లి కుమార్తెల తెలివితక్కువ తనమునకు అతడు కోపగించెను

"నాతో చెప్పకుండ మీరిద్దరూ యీ విధముగా యెందుకు చేసిరి?" అని రుచీకుడు పలికెను. "మీరిద్దరూ పుత్రులు కావలెనని కోరగా ఆమెకు ష్మత్రియ గుణములుకల బాలుడు జన్మించునట్లును, నీకు బ్రాహ్మణ గుణములుకల పుత్రుడు జన్మించునట్లును నేను ఆ రెండు పాత్రలలోని జలమును మంత్రించినాను అది యిప్పుడు తారుమారైనది నీకు కలుగబోయే తమ్ముడు సార్లు పురుషుడుగను, నీ కుమారుడు వీరుడైన ష్మత్రియుడుగను ఉండురు" ఈ విషయము సత్యవతిని కలవరపరచెను ఆమె భర్త పాదములపైబడి యేదో ఒక విధముగా తిరిగి మార్చును కోరెను. రుచీకు డిట్లనెను. "నేను ఒక మాత్రము చేయగలను ఒక తరము తర్వాత జరుగునట్లు చేయగలను నీ పుత్రుడు సరళ స్వభావము కలిగియుండును, కాని నీ మనుమడు ష్మత్రియ గుణములు కలవాడై యుండును"

సత్యవతికి కుమారుడు పుట్టెను అతని పేరు జమదగ్ని అతడు పాధుత్వము మూర్తీభవించినట్లుండెను తల్లివలె అతి సరళముగా, అప్యాయముగా నుండెను సత్యవతి మరణించినపుడు, ఆమె కౌశికి నదిగా రూపొందెను ఆ నది లోకమునంతను పునీతము గావించునదిగా ప్రసిద్ధికెక్కినది

జమదగ్ని రేణుకను వివాహమాడెను వారికి అయిదుగురు పుత్రులు కలిగిరి. వారు — వసుమనుడు, వసుపు, వసుషేణుడు, రుమణ్యంతుడు, రాముడు చివరివాడైన రాముడు ష్మత్రియ గుణములు కలిగి యుండెను కాని అతడు తరువాత కాలములో ష్మత్రియ ద్వేషిగా పేరుగాంచెను అతడు, పాపపూరితమైన హైహయ రాజుల నుండి యీ లోకమును రక్షించుటకు, భగవంతుని అవతారముగా వెలసెనని చెప్పుచుండురు భర్గవ రామునిలో రాజస తామస గుణము లధికముగా నుండెను తనకు గౌరవము చూపక అవమానించిన వారిని, అదెంత వ్యర్థమైనను, తీవ్రముగా శిక్షించుచుండెను సహజముగా అతడు ష్మత్రియుడు కాని పుట్టుకచే బ్రాహ్మణుడగుటచేత, బ్రాహ్మణులను గౌరవించని ష్మత్రియులను శిక్షించుచుండెను

హైహయ దేశము రాజు కార్తవీర్యార్జునుడు. అతడు నారాయణుని అంశమైన దత్తాత్రేయుని కొలిచెను. అతనికి వేయి బాహువులు. అతని నెవరూ జయింపలేకుండిరి. అతడు చాల శక్తిమంతుడు. లోకములో మిక్కిలి బంపరాక్రమములు కలవాడని ప్రసిద్ధిగాంచెను. ఈ గుణములు అతనిలో అహంభావమును పెంచెను. ఒకసారి అతడు నర్మరా నదిలో భార్యతోగూడి స్నానము చేయుచుండెను. అతడు తన వేయి బాహువుల శక్తితో నదీ ప్రవాహము సరికట్టి స్తంభింపజేసెను. నదికి అవతలిగట్టున రావణుడు గుడారములో నుండగా నదీజలము చేత ఆ గుడారము తడిసెను. దీనికి కారణభూతుడు హైహయ రాజైన కార్తవీర్యార్జునుడని తెలుసుకొని, రావణుడు సహింపలేకపోయెను. రావణుడు కార్తవీర్యార్జుని సమీపించి అతడి నవమానించుటకు ప్రయత్నించెను. కాని కార్తవీర్యార్జునుడు రావణుని తన భార్యల సమక్షములో వట్టుకుని నవ్వులపాలు జేసెను. రావణుని బందీగా చేసి మాహిష్మతి నగరములో కొంతకాలముంచి, తీవ్రముగా అవమానించిన పిదప విడిచిపెట్టెను.

ఒకసారి కార్తవీర్యుడు అరణ్యములో వేటాడుచు సంచరించుచుండెను. అట్లు సంచరించుచున్న కార్తవీర్యుడు కాకతాళీయముగా జమదగ్ని ఆశ్రమము ప్రవేశించెను. తన ఆశ్రమమందున్న గోవు కామధేనువు సహాయముతో కార్తవీర్యార్జునుని అతని పరివారమును జమదగ్ని ఆదరించి వారిని సంతృప్తిపరచెను. కామధేనువు శక్తిసంపదలకు కార్తవీర్యుడు ముగ్ధుడయ్యెను. అటువంటి కామధేనువును పొందిన జమదగ్నిపై అనూయ కలిగెను. అతడు ఆశ్రమము విడిచి వెళ్ళునపుడు తన పరివారకులను కామధేనువును దొంగిలించి నగరమునకు తరలించుకు రమ్మని చెప్పెను. అతని ఆజ్ఞను శిరసావహించి, దీనముగా అంబాయని అరచుచున్న కామధేనువును మాహిష్మతి నగరమునకు తరలించుకు పోయిరి. ఇంతలో ఆశ్రమమునకు తిరిగి వచ్చిన భార్గవరాముడు కామధేనువును అపహరించిన విషయము తెలుసుకొనెను. కర్ర దెబ్బతిన్న త్రాచుప్రాము వలె బుస్సుమని యెగసెను. అతడు తన గండ్రగొడ్డలిని, విల్లు, అమ్ములను తీసుకుని మాహిష్మతి నగరమువైపు వెళ్ళెను.

నగరము సమీపించుచున్న కార్తవీర్యుడు, భార్గవరాముడు తనను వెంబడించుట జూచెను. ఇదివరలో అతడు భార్గవరాముని చూచియుండలేదు. లేడి చర్మము ధరించిన బ్రాహ్మణునివలె భార్గవరాముడు ప్రకాశించుచుండెను. అంతవరకు మాత్రమే బ్రాహ్మణుని పోలికలు. కాని యీ బ్రాహ్మణుడు విల్లు, అమ్ములు ధరించి యుండెను. పైగా భుజముపై గండ్రగొడ్డలి కలదు. స్రళయకాలమందు ప్రకాశించు తీక్షణమైన సూర్యునివలె నుండెను. తనలో యుద్ధము చేయుటకు భార్గవరాముడు వచ్చెనని కార్తవీర్యుడు తలచి, పదిహేడు అక్షాహిణుల సైన్యమును పంపెను.

ఏకాకిగా కార్తవీర్యార్జుని సైన్యమును భార్గవరాముడు హతము గావించెను. సైన్యమంతయు నాశనమగుట జూచి, కార్తవీర్యుడు రణరంగములో ప్రవేశించెను. అతని అయిదువందల బాహువులలో అయిదువందల ధనుస్సులుండెను. మిగిలిన అయిదువందల బాహువులు అమ్ములను ధనుస్సుల నుండి విడిచి పెట్టుచుండెను. కాని భార్గవరాముడు ఆ బాణములను త్రుంచివేసెను. అంతట కార్తవీర్యుడు రాళ్ళను వృక్షములను వినరగా, అతని బాహువులను తన గండ్రగొడ్డలితో నరికివేసెను. ఒక క్షణము తర్వాత కార్తవీర్యుని శిరస్సును నరికివేసెను. కార్తవీర్యుని పదివేలమంది పుత్రులు తమ తండ్రి మరణమునకు దిగ్రాంతులై భయముతో ఆ ప్రదేశము విడిచి పారిపోయిరి.

నవమ స్కంధము

భార్గవరాముడు కామధేనువును దూడను తీసుకుని ఆశ్రమమునకు తిరిగి వచ్చెను. జమదగ్ని యుద్ధ విశేషములను, కార్తవీర్యుని మరణమును విని యుండెను. కొంతసేపు మౌనము వహించి తర్వాత యిట్లనెను. వత్సా, రామా! శ్మత్రియుని చంపుట మహాపాపము. నీ కోపమే నీ లోపము. శ్మను వహించి యుండవలెను. ఈ శ్మమాగుణము వలననే బ్రాహ్మణులను యితరులు గౌరవింతురు. శ్మమాగుణము వలన వారి ముఖములు తేజోవంతములై యుంటున్నవి. బ్రాహ్మణులు భగవంతునికి ప్రీతిపాత్రులగుటకు వారి ఓర్పు కారణము. కార్తవీర్యుడు ఉత్తమ శ్మత్రియుడు. అతడు నీచే హతుడైనాడు. ఈ పాపము బ్రహ్మ హత్యా పాపముకన్న గొప్పది. పుణ్యనదీ తీరములను సందర్శించుటవలన యీ పాపము పరిహారము కాగలదు. ఒక సంవత్సర కాలము తీర్థములన్నిటినీ సందర్శించి తిరిగి రమ్ము. "అట్లే చేయుదును" అని భార్గవరాముడు పలికి పుణ్య నదీ తీర్థములను సందర్శించుటకు వెడలెను.

సంవత్సరము తర్వాత భార్గవరాముడు పుణ్య తీర్థయాత్రలు ముగించుకుని తిరిగి వచ్చెను. అతని రాకకు తల్లిదండ్రులెంతో సంతోషించిరి. ఒకసారి జమదగ్ని భార్య రేణుక, మంచినీరు కొనితెచ్చుటకు ప్రతిదినము వలె ఆ దినము కూడ నదీతీరమునకు వెళ్ళెను. అచట చిత్రసేనుడను గంధర్వుడు అప్పరసలతో కూడి జలక్రీడ సల్పుచుండెను. రేణుక ఆ గంధర్వుని చూచి తనలో యిట్లు తలపోసెను. "ఆహా! ఎంతటి సౌందర్యవంతు డీతడు". ఆరోజు ఆమె ప్రతిదినముకన్న మరికొంతకాలము నది ఒడ్డున గడపెను. ఆమె తిరిగి ఆశ్రమమునకు వచ్చుసరికి హోమమొనర్చు సమయము దాటెను. ఆలస్యముగా వచ్చినందుకు తన భర్త ఆగ్రహించగలడని, సంకోచముతో ఆమె ఆశ్రమములో ప్రవేశించెను. మంచినీటి పాత్రను అతని పాదముల వద్ద నుంచి ఆమె చేతులు జోడించి నిలుచుండెను. జమదగ్ని మహర్షి తన జ్ఞాన నేత్రముతో ఆమె ఆలస్యమునకు కారణము గ్రహించెను. కొద్ది నిమిషములే అయినప్పటికీ, ఆమెకు మానసికముగా పాపపు తలంపులు కల్గినందుకు జమదగ్ని ఆగ్రహించెను. ఒక పరపురుషుడు తన భర్తకన్న సౌందర్యవంతుడనే అలోచన కలుగుట పాపము. అతడు తన పుత్రులను పిలిచి వారితో యిట్లనెను. "ఈమె పాపము చేసినది. తక్షణమే ఆమెను సంహరింపుడు". పుత్రులు సంకోచించిరి. ఆగ్రహముతో ఆజ్ఞాపించిన తండ్రి హుటాను విని, తమ తల్లిని సంహరించుటకు వారు సంకోచించిరి. అప్పుడు జమదగ్ని తన కనిష్ఠ పుత్రుడైన భార్గవరాముని పిలిచి, "నీ తల్లిని, సోదరులను సంహరింపుము. ఇది నా ఆజ్ఞ" అని పలికెను. అతడు ఒక శ్మణమైనను సంకోచింపక, తండ్రి ఆజ్ఞ మేరకు తల్లిని సోదరులను సంహరించెను. జమదగ్ని సంతోషించి భార్గవరాముని మెచ్చుకొని యిట్లనెను. "కుమారా! నా ఆజ్ఞను నీవు తక్షణమే నెరవేర్చినందుకు నిన్ను మెచ్చుకొనుచున్నాను. నీవు యేదైన పరము నడుగుము. నేను నీకు ప్రసాదించెదను".

భార్గవ (పరశు)రాముడు తండ్రి పాదములపైబడి యిట్లనెను. "తండ్రి! నా తల్లి సోదరులు తిరిగి నజీవులు కావలెనని నా కోరిక. అంతేకాక, వారికి జరిగిన విషయము స్మృతి యందుండ కూడదు". తండ్రి జమదగ్నికి భార్యపై, యితర పుత్రులపై కలిగిన ఆగ్రహము అదృశ్యమయ్యెను. అతని చివరి కుమారుడు కోరిన పరమును ఆనందముతో ప్రసాదించెను. వారు నిద్ర నుండి లేచినట్లు లేచిరి. జరిగిన దేమియు వారికి తెలియకుండెను.

ఇట్లుండగా, తమ తండ్రిని సంహరించిన పరశురామునిపై కార్తవీర్యార్జునుని పుత్రులు ద్వేషము పెంచుకొను మండిరి. ఒకసారి పరశురాముడు తన సోదరులతో అడవికి వెళ్ళినపుడు, కార్తవీర్యుని కుమారులు జమదగ్ని ఆశ్రమమునకు వచ్చిరి. ముసలివారైన రేణుకా జమదగ్నులు మాత్రమే యింట నుండుట గమనించి, వారు యిదే తగిన సమయమని తలపోసిరి. జమదగ్ని అగ్నిహోత్రము ముందు కూర్చుని యుండగా, రేణుక

శ్రీమద్భాగవతము

భర్తకు సహాయపడుచుండెను. కార్తవీర్యుని కుమారులు కత్తులు దూసి వేగముగా జమదగ్నిని సమీపించిరి. వారేమి చేయునున్నారో రేణుక గ్రహించెను. ఆమె, తన భర్తను సంహరింపవలదని కార్తవీర్యుని కుమారులను వేడుకొనెను. కాని వారు వినకుండిరి. భగవంతుని ధ్యానించుచున్న జమదగ్ని తలను వారు నరికివేసిరి. వారు తలచిన కార్యము సమాప్తి అయిన తక్షణమే అక్కడ నుండి వారు పారిపోయిరి.

రేణుక "రామ్! రామ్!" యని గట్టిగా అరచెను. ఆమె అర్హవారము దూరము నుండి వినిన పరశురాముడు పరుగుపరుగున ఆశ్రమమునకు తిరిగి వచ్చి జరిగిన ఘోరమును కనులార చూచెను. మరణించిన తండ్రినొక పారి వీక్షించెను. సర్వస్వము తన సోదరులకు వదలిపెట్టి, గండ్రగొడ్డలిని చేతబట్టుకుని వడివడిగా ఆశ్రమము నుండి వెళ్ళెను. ఆ తక్షణములో అతడు శ్మశ్రియులనందరినీ సంహరింప నిశ్చయించుకొనెను. అతడు మెరపు వేగముతో మాహిష్మతీ నగరము చేరెను. కార్తవీర్యుని పుత్రుల నందరినీ అతి సులభముగా సంహరించెను. పరశురాముని ప్రతీకార లీక్షణతకు వారేమియు చేయలేక నిస్సహాయులైరి. వారి తలలను నరికివేసి వాటిని గుట్టగా ప్రోగుచేసెను. నగరమంతయు ధ్వంసమై రక్తము కాలువలు కట్టి ప్రవహించెను.

పరశురాముని ఆగ్రహము ఉపశమించలేదు. అతడు లోకమంతయు నంచరించెను. శ్మశ్రియులను సంహరిం చుటయే అతని ద్యేయము. లోకమంతయు యిరువది యొక్క పర్యాయములు నంచరించి, శ్మశ్రియుల నందరినీ సంహరించి, వారి రక్తముతో అయిదు నరస్సులు నిండునల్లు చేసెను. ఆ అయిదు నరస్సులు శమంత పంచకమును పేరు పొందెను. శమంత పంచకము వర్ష తన తండ్రికి అంత్యక్రియలు జరిపెను. పరశురాముడో క్షుడై తన తండ్రికి జలమునకు బదులుగా రక్తముతో తర్పణము పదలి అంత్యక్రియలు జరిపెను.

అనేక శ్మశ్రియులను సంహరించిన పాపమును కడిగి నేనుకొనుటకు పరశురాముడు యజ్ఞములు జరిపెను. పాపభూయిష్టులైన హైహయ రాజుల నుండి లోకమును రక్షించుటకు భగవంతుడు పరశురాముడుగా అవతరించెనని చెప్పుదురు. తరువాత మన్వంతరములో సప్తర్షులలో పరశురాము డొకడని చెప్పుదురు.

117 కౌశికునకు వసిష్ఠుని ఆతిథ్యము

పురూరపునకు ఆరుగురు పుత్రులు, వారిలో జ్యేష్ఠుడు అయువు. అతని వారసులలో నహుషుడు, అతని పుత్రుడు యయాతి, తర్వాతి పూరు చక్రవర్తి. ఈ వంశము వారందరు పౌరపురుగా ప్రసిద్ధికెక్కిరి.

పురూరపుని కనిష్ఠపుత్రుడు విజయుడు. విజయుని కుమారుడు భీముడు. కాంచనుడు భీముని కుమారుడు. కాంచనుని కుమారుడు జహ్నువు. గంగానది భగీరథుని వెంట వెళ్ళుచున్నపుడు, జహ్నువు గంగానదిని త్రాగివేసెను. జహ్నువు కుమారుడు పురు. బలుకుడు పురుని పుత్రుడు. బలకుని పుత్రుడు అజకుడు. కుశుడు అజకుని కుమారుడు. కుశునకు సలుగురు కుమారులు, వీరిలో కనిష్ఠుడు కుశనాభుడు. సత్యవతి తండ్రియైన గాధి, కుశనాభుని పుత్రుడు. గాధి కుమారుడు కౌశికుడు, అతడే విశ్వమిత్రుడుగా ప్రసిద్ధికెక్కిను.

కౌశికుడు పేరుపొందిన మహారాజు. అతడు చక్కగా పరిపాలించెను. అందుచే ఉత్తముడైన రాజుగా ప్రసిద్ధిగాంచెను.

ఒక పర్యాయము పెద్ద బలగముతో అతడు అరణ్యమున కేగెను. అతడు అనేక ప్రదేశములకు వెళ్ళుచుండెను. తన రాజ్యములోని అనేక నగరములను సందర్శించెను. ప్రయాణము చేయునపుడు, అందమైన నదులను, కొండలను, ఆశ్రమములను తిలకించుచుండెను. అట్టి ఆశ్రమములలో బ్రహ్మ పుత్రుడైన వసిష్ఠుని ఆశ్రమ మొకటి గలదు. దూరము నుండి కౌశికుడు ఆశ్రమములోని అందమైన పుష్ప వృక్షములను, పాదలను, లతలను గాంచెను. ఆశ్రమము ప్రక్క నుండి పారుచున్న సెలయేటిని కూడ అతడు చూచెను. లేళ్లు, యితర సాధు జంతువులు సంచరించుట రాజు గమనించెను. అచ్చట సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు, కిన్నరులు కూడ సంచరించుట చూచి కౌశికు డాశ్చర్యము చెందెను. అచ్చటి వృక్షములందున్న పక్షుల గూళ్ళ నుండి వచ్చు మధుర సంగీత వివాదములతో ఆశ్రమము ప్రతిధ్వనించుచుండెను. ఆ ఆశ్రమమునందే కాక, దాని పరిసరములలో కూడ ప్రశాంతత కానవచ్చుచుండెను. ఆశ్రమము దగ్గరకు సమీపించగా, రాజు అనేకులు ఋషులు తపస్సు చేయుచుండుట జూచెను. ధ్యానములో నున్న ఋషులకు బాహ్య ప్రపంచ జ్ఞానము లేకుండెను. అతడు వినియున్న బ్రహ్మ లోకము స్వర్గమునందుకాక, యీ వసిష్ఠుని ఆశ్రమమునందే యున్నట్లు గోచరించెను.

ఆశ్రమములోని ఋషులను సందర్శించి వారికి నమస్కరించుట ఆనాటి మహారాజుల సంప్రదాయము. ఋషులు కూడ రాజులకు ఆశ్రమములో స్వాగత సత్కారములు జరుపుట ఆచారము. రాజులు నారాయణుని ప్రతినిధులని ఆనాడు భావించెడివారు. కౌశికుడు వసిష్ఠుని ఆశ్రమములో ప్రవేశించి, వసిష్ఠ మహర్షికి సాష్టాంగ ప్రణామములు జేసెను. వసిష్ఠుడు చాల సంతోషించి, ఆనందోత్సాహములతో రాజు నాహ్వానించెను. మహారాజున కుచితమైన ఆసనము దెప్పించి దానిపై అతనిని గూర్చుండబెట్టెను. తర్వాత రాజునకు ఫలములు, మంచినీరు సమర్పించెను. రాజు అత్యంత వినయముతో వాటిని స్వీకరించగా కొద్దిసేపు వారిద్దరు సంభాషించిరి. లోకరీతిలో వసిష్ఠుడు అడుగవలసిన నిషయముల నడిగి తెలిసికొనెను. వసిష్ఠు డిట్లనెను. "మీరు శ్వేమనుని తలచెదను. మీ ధర్మ పరిపాలనలో పొరులందరూ సుఖశాంతిలతో జీవించుచున్నారని భావించెదను. సేనక పరివారము విధేయులై తమ సేవలను జరుపుచున్నారని తలంతును. శత్రువులందరూ అణగిమణిగి యున్నారు కదా? సేనలు బలపరాక్రమ సహితములై యున్నవా? కోశాగారమునకు ధన లోపము లేదుగదా? కుటుంబ ములో అందరూ కుశలమేనా?" కౌశికుడు అన్ని ప్రశ్నలకు సరియైన సమాధానములు తెలిపి, ఋషిని కుశల ప్రశ్నలు వేసెను. క్రూరమృగముల వలన యెట్టి హాని కలుగకుండ, ఋషుల తపస్సు నిర్విఘ్నముగా సాగుచున్నదా యని యడిగి తెలుసుకొనెను.

వసిష్ఠుడు, కౌశికుడు వరస్పర గౌరవ భావముతో చాలసేపు అనేక విషయములపై ముచ్చటించిరి. అట్లు చాలసేపు వారు యిరువురు సంభాషించిన తర్వాత వసిష్ఠు డిట్లనెను. "నా ఆతిథ్యము స్వీకరించవలసినదని కోరుతున్నాను. నా ఆశ్రమమునకు సేనా సమేతముగా వచ్చి పావనము గావించుట చాల అరుదు. నీకు విందుచేసి ఆనందము చేకూర్చవలెనని నా అభీష్టము. వీవు సత్పురుషుడవు, ధర్మప్రభుడవు. నిన్ను సత్కరించుట నాకు సంతోషము".

వసిష్ఠుని ఆదరాభిమానములకు కౌశికుడు మిక్కిలి సంతోషించెను. అత్యంత వినయముతో కౌశికుడిట్లనెను. "ఆదరపూర్వకమైన పలుకులే నాకు విందు. పాలు ఫలములు యిది వరకే యిచ్చి యున్నావు. నీ దర్శనము చేత యీ జన్మ పరిశుద్ధమైనది. ఇంతకన్నను సంతృప్తి కలిగించున దింకేమి గలదు? నిన్ను దైవముగా మేము గౌరవించవలసియున్నది, నీవు నన్ను గౌరవించినతల్లిరించవలెననుట ఉచితముగా లేదు. నేను సెలవు తీసుకుని ప్రయాణము కొనసాగించెదను". తన బలగమున కంతకూ విందు చేయుట వసిష్ఠునకు యిబ్బంది కల్గించునని

శ్రీమద్భాగవతము

భావించి, నేర్పుగా వెళ్ళవలెనని భావించి, కాని వసిష్ఠుడు యిందు కంగీకరించకుండెను. తన విందు గౌరవమర్యాదలను కౌశికుడు అతని బలగము స్వీకరించవలసినదని వసిష్ఠుడు వదేసదే కోరెను చివరకు కౌశికుడు వసిష్ఠుని ఆతిథ్యము వంగీకరించి యిట్లనెను. "ఋషివర్యా! అటులనే కానిందు, మాకు ఆతిథ్య మొనగుటకు మీరు చూపు ఆసక్తి మేము తప్పించుకొనలేని పరిస్థితిని కల్పించినది. ఇది మీ సద్గుణమునకు నిదర్శనము". వారిరువురూ వపుచు ఆశ్రమము బయటకు వెళ్ళిరి వసిష్ఠుడు, "సురభీ! శబళీ! వెంటనే ఇక్కడకు రమ్ము" అని కేకవేసెను.

వసిష్ఠుడు యెవరిని పిలుచుచుండెనో యని కౌశికుడు ఆశ్చర్యముతో చూచుచుండెను. అతడిట్లు ఆలోచించుచుండగానే, అందమైన ఆవు పచ్చి వసిష్ఠుని ముందు నిలబడి యిట్లనెను. "తండ్రీ! నన్ను పిలిచితిరా?" అందమైన ఆ ఆవును కౌశికుడు చూచెను ఆ ధేనువు అందమైన ఆకారము, నలుపు తెలుపు కలిసిన మూపు కలిగి యుండెను. ఆ గోవు నేత్రములందు సాధుత్వము ఉట్టిపడుచుండెను. వసిష్ఠుడు గోవుతో యిట్లనెను. "శబళీ! నా మాటలు వినుము. ఇతడే దేశమునకు రాజు పేరు కౌశికుడు. ఇక్కడకు విచ్చేసెను. అతనికి అతని బలగమునకు విందుచేసి ఆనందము కల్గించవలెనని తలచితిని. ననుష్ఠ పదార్థములతో ఘనముగా విందు యేర్పాటు చేయవలెను. ఎటువంటి లోపము ఉండరాదు. వారు సంతృప్తులై వెళ్ళవలెను. తొందరగా అన్నియు సిద్ధము గావించుము".

శబళ కామధేనువు. శ్రీరసాగరమును దేవదానవులు అమృతము కొరకు మధించినపుడు ఉద్రవింపిన దివ్యధేనువు అది వసిష్ఠునకు లభించెను.

కామధేనువు రాజునకు అతని బలగమునకు పదార్థములను సృష్టించి గొప్ప విందుకు కావలసిన యేర్పాటులు గావించెను అన్ని రకములైన భోజ్యపదార్థములను, పానీయములను అందరకు ప్రీతి కలిగించునట్లుగా నమకూర్చెను. అన్ని పదార్థములు సమృద్ధిగా నుండెను వాటిని అందరకూ ఆదరాభిమానములతో వడ్డించగా, వారందరూ కడుపునొందుగా భుజించి సంతృప్తులైరి. కౌశికుడు ఆమందానంద భరితుడై, తన మంత్రులు, సేనాపతులతో వసిష్ఠునకు కృతజ్ఞులూ పూర్వక నమస్కారము చేసెను తర్వాత కౌశికు డిట్లనెను "ఋషివర్యా! నా జీవితములో యంతవరకు యిటువంటి రుచికరమైన పదార్థములను భుజింపలేదు. నిన్నొక కోరిక కోరుచున్నాను ఈ కామధేనువు శబళ యొక్క విశేషమైన శక్తిసామర్థ్యములకు నేను ముగ్ధుడనైనాను. ఇటువంటి ధేనువు దేశమును పాలించు రాజు అధీనములో నుండవలెను. ఆమె వలన అందరకూ లాభము చేకూరును ఆ గోవును నాకిమ్ము. అందుకు ప్రతిఫలముగా నీకు నూరువేల గోవుల విచ్చెదను. ఈ గోవు ఒక మణి వంటిది. విలువైన మణులు రాజునకు చెందినవి. నాకు ఆ గోవు కావలెను. దయచేసి దానిని నాకిమ్ము".

కౌశికుని మాటలకు వసిష్ఠుడు విశేషమైన య్యెను. తనను తాను సముదాయించుకుని, అతి సరళముగా యిట్లు పలికెను. "ఎవరేది యుడిగినను నేను సాధారణముగా నిరాకరించను కాని శబళ విషయము నేరు నూరువేల గోవులే కాదు, ఒక కోటి గోవులిచ్చినను, శబళను నేను విడనాడలేను. నీవు బంగారు వెండి రానులను యిచ్చెద నననచ్చు కాని వాటివలన నాకు ప్రయోజనము లేదు నేను శబళను యివ్వజాలను. ఇది తిరుగులేనిది"

కౌశికుడు స్తంభించినట్లు నిలుచుండెను. చెమ్మగిల్గిన కండ్లతో వసిష్ఠుడు మరల యిట్లనెను "ఓరాజా! శబళ నారేవాములో ఒక భాగము దానిని విడిచి యుండలేను కీర్తికెక్కిన మానవుడు కీర్తిని వదలియుండుట

నవమ స్కంధము

యెంత దుష్కరమో యిదియూ నట్లే. శబళ ప్రసాదించు దానములచేతనే, నేను వైదిక విధులను నిర్వర్తించగలుగుచున్నాను. అందుచే శబళను నీకు యివ్వజాలను".

కౌశికుడు వదలిపెట్టలేదు. "బంగారము పట్టు వస్త్రములతో అలంకరించిన వేయి గజములను నీకు యిచ్చెదను. ఎనిమిదివందల అశ్వములను రథములతో వాసంగెదను. నీవు కోరినట్లయిన, అంతకన్న యెక్కువగా నీకు యివ్వగలను. ఒక కోటి కుల ధేనువులను నీకేచ్చెదను. ఈ కామధేనువును నాకిమ్ము. నీవు కోరినచో, లెక్కకు మించిన బంగారము, వజ్రవైడూర్యములు నీకిత్తును" అని పలికెను.

అతి విచారముతో వసిష్ఠుడు స్థిరమైన స్వరముతో విట్టినెను. "నా సర్వ సంపద యీ కామధేనువు. ఇది నా సర్వస్వము, నా ప్రాణము. నా తపస్సు అంతయు ఆమెతోనే యున్నది. ఇక యీ విషయముపై చర్చించుట యెందరలకు? నేను యీ ధేనువును యెన్నటికీ విడిచి యుండలేను. నీవు నాకు విశేషమైన సంపద వాసంగులు అనవసరము. నీవు యిచ్చు వస్తువుల వలన నాకెట్టి ప్రయోజనమును లేదు. నాకు ఉన్న శబళ చాలును. ఆమె నాది. ఎప్పటికీ ఆమె నాది".

118 కౌశికుని నిరుత్సాహము

కౌశికుడు సహజముగా క్షత్రియుడగుటచే ఆగ్రహము చెందెను. ఇదివరకెన్నడూ తాను కోరినది లభించకుండుట జరుగలేదు. అతని మనస్సు యిప్పుడు కామధేనువుపై నున్నది. అతడు ఆగ్రహముతో ఆశ్రమము నుండి వెళ్ళెను. అతడు తన సేవకులను బలవంతముగా ఆ గోవును తీసుకువెళ్ళమని అజ్ఞాపించెను. గోశాలనుండి కౌశికుని సేవకులు కామధేనువును తరలించుకొని వెళ్ళిరి. కామధేనువు తనలో తానిట్లు తలపోసెను. "ఉదారుడైన వసిష్ఠుడు నన్నేల వదలివేసెను? నేనేమి తప్పుచేసితినిని నాకీ శిక్ష విధించెను? రాజు సేవకులు నన్ను తీసుకుపోవుచుండగా తండ్రి వసిష్ఠుడు యేమియు చేయక ఊరకుండెను". ఆమె విచారించుచుండగా కనుల నుండి యేకధారగా అశ్రువులు వర్షించుచుండెను. ఆమె నిట్టూర్పులు వినిపించుచుండెను. తిరిగి తనలో నిట్లునుకొనెను. "నేను తండ్రీవద్దకు వెళ్ళి, రాజు సేవకులు పన్నిట్లు యెందు కవమానించునట్లు చేసితినిని అడిగెదను". అకస్మాత్తుగా రాజు సేవకుల నుండి తప్పించుకుని వాయువేగముతో పరుగెత్తెను. వసిష్ఠుని సమీపించి, అతని పాదములపైబడి యిట్లనెను. "తండ్రీ! నన్నేల నీవు వదలిపెట్టితివి? నీవు చూచుచుండగానే, రాజు సేవకులు నన్ను యీడ్చుకొని వెళ్ళిరి. దీనికి నీవు యేల అంగీకరించితివి?" వసిష్ఠుడిట్లనెను. "పుత్రీ! నీ వేమియు తప్పుచేయలేదు. నిన్ను నేను శిక్షించుటలేదు. నేను విన్నెపుడూ విడిచి పెట్టెను. ఈ రాజు అతి శక్తిమంతుడు. బలవంతముగా నిన్ను తీసుకువెళ్ళెను. ఈ అజ్ఞాహిణి సైన్యము రాజుకు చెందినది, అందుచే అతని నెవరూ జయింపలేరని తలచుచున్నాడు. అందుచేతనే బలవంతముగా నిన్ను తీసుకురమ్మని తన సేవకుల నాజ్ఞాపించెను"

శబళ యిట్లనెను. "కాని, ఓ మహర్షీ! ఒక బ్రాహ్మణుని ముందు రాజు శక్తియేపాటిది? క్షత్రియబలముకన్న బ్రహ్మబలము గొప్పది. అన్ని లోకములలో నీ గొప్పదనము సాటిలేనిది. కౌశికుడు గొప్ప క్షత్రియుడు, అతి శక్తిమంతుడు. సందేహములేదు. తండ్రీ! నీ అనుగ్రహ బలము చేరి అబలనైన నేను కూడ అతని కన్న

శ్రీమద్భాగవతము

శక్తిమంతుడాలవని విరూపించెదను. అందుల కంగీకరింపుము అతని అపాంభావమును, గర్వమును అణచి శిక్షించెదను". కామధేనువు వగర్చుచూ శ్వాసను విడుచుచుండుట వసిష్ఠుడు గమనించి, చాల కోపముతో మన్నదవి గ్రహించెను. శబళ నేత్రములు యేరుపెక్కినను, కోపమును నూచించుచు తోకనెత్తెను వసిష్ఠుడు చిరువత్సవో వీవు విమిరి యిట్లనెను. "నరే, నీకు నా అంగీకారము తెలుపుచున్నాను. ఒక క్షణములో, రాజా సైన్యము నెదుర్కొనగల్గిన సైన్యము సృష్టింపుము"

శబళ తన శరీరమును కుదిపెను వెంటనే పెద్ద సేనా వివహము ప్రత్యక్షమయ్యెను. వందలకొలది వీరులు ప్రత్యక్షమై కాశికుని సైన్యముతో పోరాడుటకు సన్నద్ధులైరి. ఒక ధేనువు సృష్టించిన సేన చేతులలో తన సైన్యము ఓడిపోవుట చూచి, కాశికుడు అగ్రహోవిష్టడయ్యెను. అతని నేత్రములు యేరుపెక్కినను అతడు యుద్ధమందు ప్రవేశించి శబళ సృష్టించిన సైన్యముతో పోరాడెను. రాజా భైరవసాహాయులను, అతడు తాను సృష్టించిన సైన్యమును నాశనము చేయుటను చూచి, శబళ తిరిగి సైన్యమును, సేనాధిపతులను సృష్టించెను సైన్యము తరిగినపుడు, తిరిగి సైన్యమును శబళ సృష్టించుచుండెను కాశికుని పుత్రులు యుద్ధమందు ప్రవేశించి కాశికునితోబాటు పోరాటము నలిపి, చివరకు వారు వసిష్ఠుని కూడ యెదుర్కొనిరి వసిష్ఠుడువచ్చి, తన హంకారముతో కాశికుని పుత్రుల నందరినీ దగ్ధము గావించెను కాశికుని పుత్రులందరూ బూడిదగా మారి గుట్టగా ప్రోగువడి యుండిరి

రాజా పౌరయము బ్రద్దలయ్యెను అతని సేనయంతయు నాశనమయ్యెను. పుత్రులందరూ మరణించిరి. కోరలు తీసివేసిన సర్పమువలె, రెక్కలు తెగిన పక్షివలె అతడుండెను అతని గర్వము అణగిపోయెను. అన్తమించు సూర్యుని వలె కాశికుని వదనము నివర్ణమై యుండెను

తలదించుకుని, మౌనముగా కాశికుడు వసిష్ఠుని ఆశ్రమమువీడి, తన రాజ్యమునకు వెడలెను

119 కాశికుని తపస్సు

కాశికుని అగ్రహము నమసిపోలేదు వసిష్ఠ ఆశ్రమములో 'కామధేనువు శబళ సృష్టించిన సేనాబంధము' చేతిలో తాను, తన కుమారులు, సైన్యము చిత్తుగా ఓడిపోవుట వలన కలిగిన అవమానము కాశికుని మనస్సును వేదించుచుండెను. అతనికి జీవితముపై విసుగు విరక్తి కలుగగా, మిగిలిన ఒకే ఒక్క కుమారునకు రాజ్యభారము అప్పగించి చూచుకొమ్మనెను. కాశికుడు అడవికేగి కిన్నరులు వసించు హిమవత్సర్వత పంక్తులలో అనేక సంవత్సరములు గొప్ప తపస్సు చేసెను అతని తపస్సునకు మహాదేవుడు మెచ్చి, ప్రత్యక్షమై యిట్లడిగెను. "నీవెందుకీ తపస్సు నాచరించుచున్నావు? నీకేమి కావలెను? నీవు కోరిన దానిని నేను ప్రసాదించెదను"

కాశికుడు మహాదేవునకు సాష్టాంగ ప్రణామము జేసి కీర్తించి, యిట్లువలికెను. "ప్రభూ! మీరు నా తపస్సును మెచ్చుకున్నచో నేను విలువిద్యలో ప్రవీణుడవగునట్లు వరమునంగుడు దివ్యాస్త్రములను ప్రయోగించుటలో ప్రావీణ్యము కలుగునట్లు వరము ప్రసాదించుడు దయచేసి నీనిని నాకు ప్రసాదించవలెను" శంకరుడిట్లనెను "నీనిని నీకు ప్రసాదించుచున్నాను ఇక శాంతముగా జీవింపుము" కాశికుడు తిరిగి తన రాజ్యమునకేగెను తన స్వాభిమానము, ఆత్మగౌరవము పునరుద్భుతమైనట్లు అతడు భావించెను దానితోబాటు మరల గర్వము

నవమ స్కంధము

అతనిలో చోటు చేసుకొనెను. ఇప్పుడది పదింతలు పెరిగెను. కాశికుడు తనలో తానిట్లు తలచెను. "వసిష్ఠుడిక చనిపోయినట్లు! దివ్యాస్త్రముల ధాటికి అతడెట్లు తట్టుకొనగలడు? వసిష్ఠుని నాశనము చేసి కామదేనువును నా రాజ్యమునకు తీసుకు వచ్చెదను".

కాశికుడు వసిష్ఠుని ఆశ్రమమునకు వెళ్ళి, ముందుగా హెచ్చరించకుండగనే, దివ్యాస్త్రములను ఒకదాని వెనుక నొకటి ప్రయోగించు చుండెను. ఆశ్రమములోని వక్షులు, పెంపుడు జంతువులు మిక్కిలి భయముతో పరుగెత్తసాగెను. ఆశ్రమములో నివసించుచున్న వసిష్ఠుని శిష్యులు, అకస్మాత్తుగా వచ్చుచున్న అస్త్రముల ధాటికి తట్టుకొనలేక మిక్కిలి భయముతో ఆశ్రమము విడిచి పారిపోయిరి. ఆశ్రమము దాని పరిసరములు నిర్జీవముగా బోసిపోయినట్లుండెను. ఆ ప్రదేశమందలి మట్టి లవణ మిళితమై యెందుకును పనికిరానిదిగా మారెను. ఆశ్రమమునందు నిశ్శబ్దము తొండవించుచుండెను. వసిష్ఠుని ఆగ్రహము ప్రకోపించెను. వసిష్ఠుడు తనలో నిట్లు తలపోసెను. "విష్కారణముగా యీ రాజు మరల మరల నన్ను వేధించుచున్నాడు. సూర్యుడు మంచును కరిగించునట్లు, నేనీ రాజును సర్వనాశనము గావించెదను".

వసిష్ఠుడు బయటకువచ్చి కాశికునితో యిట్లనెను. "ప్రశాంతమైన యీ ఆశ్రమమును నీవు నాశనము జేసితివి. నీపై నాకు ఆగ్రహము కలుగుచున్నది. నీకు ఉచితానుచితములు కూడ తెలియనట్లు గోచరించుచు న్నది. చూడగా, నీవొక మూర్ఖునివలె నున్నావు. నిన్ను సంహరించెదను".

వసిష్ఠుడు దండమును వైకెత్తెను. అది అగ్నివలె ప్రకాశించుచున్నది. పొగలేకనే, యుగాంతమున దహించునట్లుండెను. మృత్యుదేవత యముని దండమువలె నుండెను.

తనకు దివ్యాస్త్రములు గలవన్న దైత్యముతో కాశికుడు వసిష్ఠుని హుటలకు భయపడక లెక్కచేయుకుండెను. అతడు అగ్ని అధిదేవతయైన ఆగ్నేయాస్త్రమును ప్రయోగించెను. వసిష్ఠుడు తన దండమును కాశికునిపై విసరి యిట్లనెను. "నీ దివ్యాస్త్రములతో నన్నెదిరించుటకు వచ్చినావన్నమాట. నీ శక్తి యెంతటిదో చూచెదను. నీ యెరుటనే నేను నిలుచుందును. నీవేమి చేయగలవో నిరూపింపుము. నీ శ్రుతియబలము గొప్పదో, లేక నా బ్రహ్మబలము గొప్పదో చూచెదముగాక! మూర్ఖుడా! నీవు శ్రుతియులకే కళంకము. బ్రాహ్మణుని దివ్యశక్తులు యెంతటి గొప్పవో నీవు యిప్పుడు చూడగలవు".

కాశికుడు ప్రయోగించిన ఆగ్నేయాస్త్రము వడివడిగా వసిష్ఠునివైపు వచ్చుచుండెను. వసిష్ఠుని ముందు నున్న బ్రహ్మదండమును స్పృశించగనే, వీటిచే అగ్ని ఆరిపోయినట్లు, ఆ అస్త్రము ఆరిపోయెను. ఆ తరువాత కాశికుడు పరుసగా పరుణ, రుద్ర, ఇంద్ర, పాశుపత, ఐషికాస్త్రములను ప్రయోగించెను. అవి అన్నియు బ్రహ్మదండము ముందు నిష్ప్రయోజనమయ్యెను. అవి నిష్ప్రయోజనమగుట జూచిన కాశికుని కనుబొమ్మలందు కోపము, నిస్పృహ స్పృహముగా గోచరించుచుండెను. అయినప్పటికీ కాశికుడు సదతిపెట్టిక, గాంధర్వ, జ్యంభణ, స్వపనాస్త్రములను ప్రయోగించెను. అనియూ నిష్ప్రయోజనము లయ్యెను. చివరకు వృత్రుని చండిన ఇంద్రుని వజ్రాస్త్రము ప్రయోగింపగా అదియు నిష్ఫలమయ్యెను. తరువాత కాశికుడు, కాలపాశము, బలిని బంధించిన వరుణపాశము, బ్రహ్మపాశములను విడిచెను. అటు పిమ్మట చక్రములను, అనేక దారుణాస్త్రములను ప్రయోగించెను. కాని నీనిలో యే ఒక్కటియూ బ్రహ్మదండమును దాటి వసిష్ఠునికి హాని కలిగించలేకుండెను.

శ్రీమద్భాగవతము

స్వర్గములో దేవతలందరూ నమావేశమై యీ దృశ్యమును గాంచుచుండిరి. ముల్లోకములందు బ్రహ్మ బలము మిగిలిన శక్తులకన్న మిన్నగా మండుట వారు తిలకించుచుండిరి. మిక్కిలి విరుల్పాపాపడిన రాజా, చివరకు బ్రహ్మవ్రతమును ప్రయోగించగా, అందరూ ఆత్రముతో యేమగునోయని చూచుచుండిరి. కాని అంతకుముందు ప్రయోగించిన అస్త్రములు, పాశములు, చక్రములవలె యిది కూడ బ్రహ్మాదండము ముందు నివ్వలనుయ్యెను. వసిష్ఠుడు అగ్నివలె అత్యంత లేజన్యుతో ప్రకాశించుచుండెను. అతని శరీరములో ప్రతి అణువు వేడిసేగలు గ్రక్కుచున్నట్లుండెను. పొగలేని విప్పువలె బ్రహ్మాదండము ప్రకాశించుచుండెను. స్వర్గము లోని ఋషులు, యితరులు, యేకగ్రీవముగా విల్లు ప్రకటించిరి. "నీశక్తి మహాగొప్పది. నీ వైభవము యీ అస్త్రముల దాటిని తట్టుకొనగలిగెను. గొప్ప మహారాజైన కాళికుడు వరాణసుడయ్యెను. నీ ఆగ్రహము నువశమింపజేసి, యీ లోకమును శాంతింపజేయుము".

వసిష్ఠుడు శాంతించెను. బ్రహ్మాదండము కూడను చల్లబడెను.

కాళికుడు తన విల్లు అమ్ములను క్రిందపెట్టి దీర్ఘ నిశ్వాసముతో యిల్లు తంచెను. "ఆహా! ఎందుకీ క్షత్రియ బలము! బ్రహ్మబలమే బలము, యెంచతగినది. కేవలము ఒక బ్రహ్మాదండముచేత యీ వసిష్ఠుడు నాకు మహాదేవుడు ప్రసాదించిన యస్త్రములన్నియు విరువయోగమగునట్లు గావించినాడు. నేను కూడ అట్టి బలము సంపాదించుటకు తపస్సు చేసెదను. తపస్సు చేసి బ్రహ్మత్వమును పొందెదను".

కాళికుని హృదయములో అనేక భావములు చెలరేగెను. వసిష్ఠుని చేతిలో పొందిన అపజయమునకు హృదయములో కసిగా నుండెను. అతని వేడివిల్లూర్పులు కర్రద్రేటువడిన పాముబువవలె నుండెను. వసిష్ఠునిపై అతని ద్వేషము తీవ్రముగా పెరిగెను. ఈ భావములన్నియు, హృదయములో చెలరేగుచుండగా, దక్షిణదిక్కుగా కాళికుడు ప్రయాణము చేసి, తీవ్రముగా తపస్సు చేయమొదలుపెట్టెను. బ్రహ్మార్షి కావలెనని అతని కోరిక. అనేక సంవత్సరములు గడిచెను అతడింకమా తపస్సు చేయుచుండెను.

వేయి సంవత్సరములు గడచిన తర్వాత బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై యిల్లవెను. "కాళికా! నీ తీవ్ర తపస్సుకు, యేకాగ్రతకు స్వర్గములో అందరూ మెచ్చుకొనిరి. అపార్యమైన దానిని నీవు పొందితివి. ఇక నుంచి నీవు రాజర్షి కాళికుడవు". ఇట్లు పలికి బ్రహ్మ తిరిగి నత్యలోకమున కేగెను.

కాళికునకు తగినంతగా సంతోషము కలుగలేదు. పైగా అతడు వారి విచారముగా నుండెను. విస్మయ విరాళ తీవ్రమయ్యెను. అతడు లోకమును కోరగా పిడికెడు యిసుక లభ్యమైనట్లుగా, తలపోసెను. "ఇన్నివేల సంవత్సరముల తపస్సు చేయగా, రాజర్షిగా మాత్రమే అర్హత సంపాదించ గలిగివాను. బహుశః తగినంత తీవ్రముగా తపస్సు చేసి యుండకపోవచ్చును. నేను మరల ప్రయత్నించెదను".

తిరిగి కాళికుడు భయంకరమైన తపస్సు చేయమొదలిడెను.

సూర్యవంశములోని రాజులలో త్రిశంకు మహారాజు గొప్పవాడు, ధర్మవరాయణుడు, సద్గుణవంతుడు. అకస్మాత్తుగా రాజునకు ఒక విచిత్రమైన కోరిక కలిగెను. మానవ శరీరముతో స్వర్గమునకు వెళ్ళవలెనని అతని కోరిక. తన కోరిక నేరవేరుటకు యజ్ఞము జరుపమని గురువైన వసిష్ఠుని త్రిశంకు మహారాజు ప్రార్థించెను. వసిష్ఠుడు యిందు కంగీకరింపక యిట్లు పలికెను. "నీవు కోరునది అపవిత్రమైనది, అస్వాభావికమైనది. నీవు యీ మానవ శరీరముతో స్వర్గమునకు వెళ్ళుటకు నేనెట్టి సహాయము చేయలేను".

త్రిశంకుడు పూర్తిగా నిరాశ చెందెను. అతడు సింహాసనము త్యజించి, దక్షిణ దిక్కుగా ప్రయాణించెను. అతడు వసిష్ఠుని కుమారులను కలుసుకుని, తన కోరికను వారికి దెలిపి, అది నెరవేరునట్లు చేయమని కోరెను. వారు మార్గము అనేక సంవత్సరములు తపస్సు చేసియుండిరి.

వసిష్ఠుని పుత్రుల తపశ్శక్తి చాల గొప్పది. త్రిశంకు మహారాజు వారిని నమీపించి గౌరవ పురస్కరముగా నమస్కారము చేసి చేతులు జోడించి యిట్లనెను. "నేను మిమ్ము శరణు వేడుచున్నాను. నేను మహారాజును. మీ తండ్రి వసిష్ఠుడు నాకు గురువు. ఈ శరీరముతో నేను స్వర్గమున కేగునట్లు మీరు యాగము చేయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను. వసిష్ఠుడు యిట్లు చేయుటకు నిరాకరించి, యింతవర సహాయమునైన పొందమని చెప్పెను. గురుపుత్రులైన మీరు తప్ప నాకింతవరము లేరు. అందుచే మీ సహాయము నర్థించుచున్నాను. మీరు తపశ్శక్తి సంపన్నులు. నాకు సహాయము చేయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను. మీ పూర్వులందరూ ఇశ్వాకువంశము లోని వారికి గురువులు. మీరు మాకు దైవ సమానులు. నా ప్రార్థన మన్నించి సహాయము చేయవలెను.

వసిష్ఠుని పుత్రులు రాజుపై ఆగ్రహము చెంది యిట్లనిరి. "నీవు మూర్ఖుడవు, పాపాత్ముడవు. ఇట్లు చేయుట అధర్మమని మా తండ్రి నిరాకరించగా, మమ్ములను యాగము జరిపి, నీ కోరిక నెరవేరునట్లు చేయమని అడుగుట కెంత దైర్యము?

"వసిష్ఠుడు నీకు కులగురువు. ఇశ్వాకుల పాలన ప్రారంభమైనప్పటి నుండి ఆ వంశములోని రాజులందరకూ మా తండ్రి హిత ముపదేశించు చున్నాడు. అతడు నీ కోరికను మన్నించకుండెను. మా తండ్రికి అనంగీకారమైన దానిని మమ్ములను చేయమని నీవెట్లు అడుగుచుంటివి? నీ యీ కోరిక చాల కుద్రతనపు చేష్టగా నున్నది. నీ నగరమునకు తిరిగివెళ్ళి రాజ్యపాలనము కొనసాగించుము. నీ కోరికను తీర్చుటకై మా తండ్రి కవమానము కలిగించలేము". వారి సమాధానము రాజునకు నిరాశ కలిగించెను. అతడు వారితో యిట్లనెను. "గురువైన వసిష్ఠుడు, అతని కుమారులైన మీరు నా కోరిక నెరవేర్చుకుండిన నేనేమి చేయగలను? ఒకే ఒక మార్గము గోచరించుచున్నది. నా కోరిక తీర్చగలుగు మరొక గురువు కొరకు అన్వేషించెదను". వసిష్ఠుని పుత్రులు, ఆ ఆగ్రహావిష్టులైరి. వారికి, వారి తండ్రికి జరిగిన అవమానము సహింపలేకుండిరి. వారు త్రిశంకుని ఇట్లు శపించిరి. "నీవు గురుద్రోహివి. ఈక్షణము నుండి నీవు ఛండాలుడ వగుదువు". వారిట్లు శపించి, తమ ఆశ్రమమునకు వెళ్ళిపోయిరి.

రాజు విచారముతో తిరిగి తన నగరమునకు వచ్చెను. అతని హృదయములో తీరని బాధ, నిరాశ చోటు చేసుకొనెను. ఆ రాత్రి గడచిన తర్వాత అతడు ఛండాలుడైనట్లు కనుగొనెను. నుంచి బంగారు వన్నెలో

శ్రీమద్భాగవతము

నున్న అతని శరీరము నల్లగా మారెను. బట్టలన్నియు నల్లబడెను అతని మెడలో నున్న అడవి పువ్వులు, ధరించిన బంగారు ఆభరణములు మొరటు యినుప వస్తువులుగా మారెను నగరములో అతనిని చూచి గుర్తు పట్టలేక, ప్రజలు అసహ్యించుకొనిరి. తానెవరో విషరించి నప్పటికీ అతని మంత్రులు కూడ అతనిని వమ్ములేకపోయిరి. అతని ఆకారము చూచి అవహేళన చేసి, ప్రజలు అతనిని నగరమునుండి బహిష్కరించిరి త్రిశంకు డొక శ్మణమాలోచించి తనకు తప్పక సహాయపడువ్యక్తి ఒకరు గలరని నిశ్చయించుకొనెను కౌశికుని తీవ్ర తపస్సు గురించి త్రిశంకుడు విని యుండెను. అతడు తన తపశ్శక్తివే రాజర్షి అయ్యెనని కూడ తెలుసుకొనెను కౌశికుడు తపస్సు చేయుచున్న ప్రదేశమునకు త్రిశంకుడు వడివడిగా చేరుకొనెను

121 త్రిశంకు స్వర్గము

కౌశికుడు ధ్యానములో నిమగ్నుడై యుండెను. అతని ధ్యానమునకు అంతరాయము కలిగింపక త్రిశంకుడు ప్రక్కనే నిలుచుని యుండెను. చేరువలో యెవరో నిలుచున్నట్లు గ్రహించి, కౌశికుడు కనులు తెరిచి చూచెను దూరముగా అనాకారిగా నల్లగా నున్న ఛండాలుడొకడు నిలుచుని యుండుట గాంచెను ఆ ఛండాలుని నేత్రములు, వదనము అతి దీనముగా నుండుట జూచి, అతడు తీవ్రముగా యేదో బాధపడుచున్నాడని గ్రహించెను కౌశికుని హృదయము పానుభూతితో నిండెను ఛండాలుని దగ్గరకు పిలిచి యిట్లుడిగెను. "అయోధ్య రాజైన త్రిశంకువని యెరుగుదును నీకేమి సహాయము కావలెను. పీపు వీరుడవు గొప్పరాజువు. నేనేమి చేయవలెనో చెప్పుము" ఈ చండాం రూపము యేదో శాపఫలితమని తలచెరిను నీ బాధ నివారించుటకు నేనేమి చేయవలెనో చెప్పుము"

ఆదరపూర్వకముగా పలికిన కౌశికుని పలుకులు వినిన రాజు హృదయము కృతజ్ఞతతో నిండి, కనులు చెమర్చెను చేతులు జోడించి త్రిశంకు డిట్లవెను "నా గురువైన వసిష్ఠుడు, అతని పుత్రులు నా కోరికను నిరాకరించిరి. ఈ శరీరముతో స్వర్గమునకు వెళ్ళవలెనను నా కోరికను వారు తిరస్కరించిరి నేను నూరు యజ్ఞములు జరిపితిని నా యీ ప్రత్యేకమైన కోరిక వెరవేరుటకు అపి చాలవని తలంతును. నేనెన్నడును అబద్ధము లాడలేదు. ఇక ముందు కూడ అబద్ధము లాడను నేను ప్రజలను మిక్కిలి అభిమానముతో చూచుకొని, పాలించితిని. శ్మత్రియ ధర్మములను విడనాడి నేనెన్నడును చరించలేదు పెద్దలందరకు నేను ప్రీతి కల్గించెడివాడను నేను ధర్మబద్ధముగా యెల్లప్పుడును వ్యవహరించితిని. ఇని యేనియూ నా చిన్నకోరికను తీర్చలేకుండుటచే, అవియన్నియు నిరర్థకమనియూ, విధి ఒక్కటే అత్యంత శక్తిమంతుడైనదనియు, మానవ ప్రయత్నములు వ్యర్థమనియూ భావించుచుంటిని. సమస్తమును విధి పశమునందే యున్నది అందరు చిహరకు విధినే ఆశ్రయించవలసి యున్నది ఈ మానవ శరీరముతో స్వర్గమునకు వెళ్ళవలెనను నా కోరికను నెరవేర్చి సహాయ పడగలరేమోయని అర్థించుటకు వచ్చినాను. నా కోరికను తెలిపి సహాయ ముద్దించుటకు నాకు యింకెవరును లేరు నాకు సహాయము చేసి, మానవ ప్రయత్నములు విధి పశమున కతీతమైనవని, అపి అతిశక్తిమంతుడైనవని లోకమునకు నిరూపింపవలసిన నిర్ణయమును మీకు పడలినీయుచున్నాను"

రాజు దుర్గతికి కౌశికుని హృదయము ద్రవించి, అభిమాన ముప్పొంగెను అతడు సరళ స్వరముతో విట్లవెను

సవమ స్కంధము

"ఓరాజా! నీవు నా వద్ద యీ ఆశ్రమములో ఉండవచ్చును నీ ధర్మగుణములు యీ లోకమునకు విదితమే నీకు తప్పక సహాయము చేసెదను. నీకేమియు భయము లేదు ఋషులందరను సమావేశపరచి నీ కొరకై యజ్ఞము చేయుటకు నాకు సహాయము చేయవలసినదని కోరెదను. నీ గురుపుత్రుల శాపఫలితముగా ఏర్పడిన యీ చండాల రూపముతో నీవు స్వర్గమునకు వెళ్ళునట్లు చేసెదను. నీవు నావద్దకు వచ్చి ఆశ్రయము కోరినావు నీవు రిక్త హస్తములతో వెళ్ళరాదు నీవు కోరినది నేను చేసెదను"

యజ్ఞము జరుపుట కవసరమైన వస్తువులను సమకూర్చుటకు కౌశికుడు తన పుత్రులను నియోగించెను. తన శిష్యులను పిలిచి వారితో నిట్లనెను "మీరు వెళ్ళి ఋషులందరను ఆహ్వానింపుడు. ఇది నా ప్రార్థనయని విన్నవించుడు వారు ఆశ్రమములతో తరలి రానిండు". ఋషులను ఆహ్వానించుటకు నలుదిక్కులకూ వెళ్ళిరి ఋషులందరును కౌశికుని ఆశ్రమమునకు వచ్చిరి వసిష్ఠుడు, అథవి పుత్రులు తప్ప అందరును విచ్చేసిరి. వసిష్ఠుని పుత్రులాడిన మూలలను కౌశికునకు శిష్యులు నివేదించిరి వసిష్ఠుని పుత్రులిట్లనిరి "ఈ యజ్ఞము హాస్యస్వరముగా నున్నది ఒక చండాలని కొరకు, ఒక క్షత్రియుడు యజ్ఞము జరుపుట చాల చిత్రాణి చిత్రము ఈ యజ్ఞములో భాగము వంచుకొనేవారి తీరు యెట్లుండునో గమనించవలసి యున్నది! దేవతల నర్పించునపుడు వారు యెట్లు క్షత్రియుని (బ్రాహ్మణేతరుని) చేతినుండి పావిస్తును గ్రహించగలరు! ఒక చండాలుడు స్పృశింపగా, క్షత్రియుడు నమర్పించిన దానిని వారెట్లు భుజింతురు?" వారి మూలలకు కౌశికుడు మండిపడి, వారు, నిషాదులగునట్లు శపించెను

తన కోరికపై వచ్చిన ఋషులతో కౌశికు డీట్లనెను "ఈ త్రిశంకు మహారాజా ఇవ్వకు వంశమునకు చెందినవాడు అత్యుత్తమ ప్రభువు ముల్లోకములందు ధర్మ ప్రభువుగా ప్రసిద్ధికెక్కెను ఈ శరీరముతో స్వర్గమునకు వెళ్ళవలసిన అథవి కోరిక అథవి కోరిక నెరవేరుటకు సహాయము చేసెదనని మాట యిచ్చినాను ఈ ప్రయత్నముతో మీరందరు నాకు సహాయము చేయవలసిన కోరుచున్నాను"

కౌశికుని అభ్యర్థన వినిన ఋషులు తమలో తాము యిట్లను కొనసాగిరి "ఈ కౌశికునకు ముక్కుపై కోపము. అథవి ఆగ్రహము ప్రమాదకరము మనమతనికి సహాయపడకుండిన అతడు మనపై ఆగ్రహించుట తథ్యము ఆగ్రహములో అథదేమి చేయునో మనము ఊహించలేము. వసిష్ఠుని పుత్రులు అథవి ఆగ్రహమునకు యెట్లు గురియైరో మనము కనులార గాంచినాము అందుచే అతడు చేయు యజ్ఞమునకు సహాయపడుటయే శ్రేయస్కరము"

కౌశికుడు యజ్ఞమునకు యాజకుడుగా నుండెను ఋషులందరూ తగిన సహాయము చేయుటకు విశ్రయించుకొనిరి యజ్ఞము యధావిధిగా కొనసాగెను. చివరలో పావిస్తులో భాగము స్వీకరించుటకు దేవతలను ఒక్కొక్కరినీ కౌశికుడు ఆహ్వానించెను కాని యే ఒక్కరునూ రాకుండిరి. దేవతలు యజ్ఞమును బహిష్కరించుట స్పష్టమయ్యెను ఈ అవమానమునకు కౌశికుడు ఆగ్రహము చెందెను. కాని తనను తాను శమింపజేసుకుని, క్రోధమును వెళ్ళగొక్కు నేత్రములతో శరీరమంతయు కంపించుచుండగా, అగ్నిలో పుత్రమును వేయు గిరిటెను పైకెత్తి పట్టుకుని ఉచ్చైస్వరముతో విట్లనెను. "నా తపశ్శక్తి చూడుడు ఈ రాజాను యిదే శరీరముతో స్వర్గముపైకి లేవనెత్తెదను" కౌశికుడు త్రిశంకు వైపు తిరిగి, "ఓ రాజా! నిన్ను నేను ఆజ్ఞాపించుచున్నాను నీవు గాలిలో పైకి లేచి సశరీరముగా స్వర్గమును చేరెదవు. నేను చేసిన తపస్సుకు ఫలిత మేదైన నుండిన, అది నిన్ను స్వర్గమునకు లేవనెత్తి తీసుకుపోవలెను. త్రిశంకు! లెమ్ము పైకి లేచి

శ్రీమద్భాగవతము

స్వర్గమును చేరుము".

ప్రతి ఒక్కరూ ఊపిరి బిగబట్టి యేమి జరుగునో యని గమనించుచుండిరి. ఒక్కసారిగా త్రిశంకు భూమి నుండి లేచి గాలిలో పైపైకి వెళ్ళుచుండెను. చేతులు జోడించి, కౌశికునకు నమస్కరించి గాలిలో పైకి వెళ్ళెను అందరూ చూచుచుండగానే ఆకాశమున అతడు అదృశ్యుడయ్యెను.

త్రిశంకు డావిధముగా స్వర్గమునకు వచ్చుట ఇంద్రున కిష్టము లేకుండెను ఇంద్రుడిట్లనెను "త్రిశంకూ! నీవు తిరిగి భూలోకమునకు వెళ్ళుము. గురు పుత్రులచే శపింపబడిన నీవు యీ స్వర్గములో నుండుట కవర్జుడవు విన్నూ మాలో ఒకడుగా స్వీకరించుటకు మేము సంసిద్ధులుగా లేము" త్రిశంకుని స్వర్గము నుండి త్రోసివేసెను అతడు భూమిపైకి దిగుచూ, యెలుగెత్తి కౌశికుని పిలిచి యిట్లనెను "ప్రభూ! వారు నన్ను త్రోసివేయగా జారిపడుచున్నాను నన్ను రక్షింపుడు!"

వివారము కలిగెను దేవతలు అనూయతో, స్వార్థముతో యిట్లు వర్తించగలరన్న ఆలోచనను కౌశికుడు భరించలేకుండెను. అతడు "నీవు అక్కడే నిలుపుము" అని గట్టిగా అరచెను

క్రిందకు పడబోవుచున్న త్రిశంకు మధ్యలో ఆగిపోయెను. అచట నున్న ఋషులందరి సమక్షములో, సృష్టికర్త బ్రహ్మవలె త్రిశంకు స్వర్గమును సృష్టించెను. దక్షిణ దిక్కున సప్తర్షి మండలమును, నక్షత్రములను సృష్టించెను. తరువాత అతడిట్లనెను "నేను మరొక ఇంద్రుని సృష్టించెదను ఆ ఇంద్రుని ముందు యిప్పుడున్న ఇంద్రుడు దిగదుడుపుగా నుండును". కౌశికుడు తన కార్యమును మొదలుబెట్టెను త్రిశంకు స్వర్గములో ప్రత్యేకముగా వేర్వేరు దేవతలను సృష్టించవలెనని అతని ఆభిమతము

స్వర్గములో పెద్ద కల్లోలము చెలరేగెను. దేవతలు, ఋషులు అత్యంత వినయముతో కౌశికుని సమీపించి యిట్లనిరి "కౌశిక! మేము చెప్పునది సావధానముగా వినుము గురు శాపము పొందినవారు స్వర్గములో నుండుట కవర్జులని చెప్పుదురు. అందుచే మేము త్రిశంకుని స్వర్గము నుండి త్రోసివేయవలసి వచ్చెను అంతేగాని, నీ గొప్ప తపస్సును కించపరచుటకు గాదు" వారి పలుకులను విని కౌశికుడిట్లనెను. "మీరు త్రిశంకునిపై అనూయ చెంది ఆ విధముగా ప్రవర్తించినారు అతనిని తిరిగి భూలోకమునకు రానివ్వను. అతడు చాల ధర్మపరాయణుడు గురు శాపమునకుగాని, మీరు యిప్పుడు అతని యెడల ప్రవర్తించిన తీరునకుగాని అతడు అర్హుడు కాదు". అంతట దేవతలు యిట్లనిరి "అట్లయినచో మేము మా మాటలను ఉపసంహరించుకొనుచున్నాము. నీవు చెప్పినది మేము అంగీకరించుచున్నాము"

కౌశికుడిట్లనెను "నేను త్రిశంకున కిచ్చిన మాటను ఉపసంహరించుకొనను అతనిని సశరీరముగా స్వర్గమునకు పంపెదనని మాట యిచ్చితివి. నేను అతని కొరకు సృష్టించిన స్వర్గము శాశ్వతము నేను సృష్టించిన సప్తర్షి మండలము, నక్షత్రములు మొదలైనవన్నియు శాశ్వతముగా నుండగలవు ఇంద్రుడు రావచ్చు, పోవచ్చు కాని నేను సృష్టించిన త్రిశంకు స్వర్గము చిరకాలము ఉండగలడు"

ఇంద్రుని దేవతలు వినయముగా యిందులకు అంగీకరించిరి ఇంద్రు డిట్లనెను "అట్లే కానియు నీవు సృష్టించిన దేవతలు, ఋషులు, నక్షత్రములు, నీ గొప్పదనమును యీ లోకమున చాలుటకు నిదర్శనముగా నుండగలరు త్రిశంకుడు, తన కొరకై నిర్మించిన స్వర్గమును ఇంద్రుని వలె పరిపాలించగలడు నక్షత్రము

సవతు స్మృతము

లన్నియూ వాని పరిధిలో సంచరించగలవు. అతని పేరు ప్రతిష్ఠలు చిరకాలము నిలిచి యుండగలవు''. దేవతలు పలికిన వలుకులు కౌశికుని సంతోషపరచెను. త్రిశంకుడు ముఖముగా నుండెను. ఋషులందరు వారి వారి ఆశ్రమములకు, దేవతలు తమ నివాసములకు వెళ్ళిరి.

కౌశికుడు యేకాకిగా నుండెను. అతని తపస్సెవడ అంతయూ కరగిపోయెను. అతడు సర్వస్వమును త్రిశంకు మహారాజు కొరకు ధారపోసెను. అయినను క్షిప్త పరిస్థితులలో నున్న త్రిశంకును ఆదుకొని సహాయపడినందుకు సంతోషము కలిగెను.

122 శునశ్శేపుడు

త్రిశంకుని గాఢ జరిగిన తర్వాత కౌశికుడు తనలో తానిట్లు భావించెను. ''దక్షిణ దిశలో నేను గావించిన తపస్సునకు అంతరాయము కలిగి అంతయు వ్యయమైపోయెను. పశ్చిమ దిశగా వెళ్ళి మరల తపస్సు ప్రారంభించెదను మానవుల కంట వడని ప్రదేశమందు ఒక సరోవర తీరమున ఆశ్రమము నేర్పరచుకుని అచ్చట తపస్సు చేసెదను''. కౌశికమును సరస్సు ఒడ్డున పుష్కర తేత్రమును పుణ్యస్థలములో అతడు తిరిగి తపస్సు ప్రారంభించెను

త్రిశంకునకు హరిశ్చంద్రుడను కుమారుడు గలడని యింతకు ముందు మరొక సందర్భములో తెలియవచ్చి వది. వరుణ ప్రసాదముచేత హరిశ్చంద్రునకొక కుమారుడు గలిగెను. పుట్టిన వెంటనే ఆ పుత్రుని వరుణ దేవునకు ప్రసాదించగలనని హరిశ్చంద్రుడు మాట యిచ్చెను. అయితే పుత్రునిపై అభిమానము మెండుగా నుండుటనే యేరో ఒక మిషపై వరుణదేవుని కివ్వకుండెను. వరుణగా ఒకదాని తర్వాత మరొక కారణము చెప్పుచు సరమేధ యాగమును మాట యిచ్చిన ప్రకారము నలువక యెగవేయుచుండెను. హరిశ్చంద్రుని పుత్రుడు రోహితుడు పెరిగి పెద్దవాడయ్యెను అతడు తన తండ్రి వరుణదేవుని కిచ్చిన వాగ్దానమును తెలుసుకొనెను అతడు అరణ్యమునకు వెళ్ళి తనకు సంబంధించి బోవు ఉపద్రవము నుండి తప్పించుకొన జూచెను. అనేక సంవత్సరములు అడవిలో సంచరించెను. హరిశ్చంద్రుడు వరుణున కిచ్చిన వాగ్దానము నిలుపుకొననందుకు, రాజును శ్రింపవనెంచి, అతడు మహాదర వ్యాధితో బాధపడునట్లు చేసెను తన తండ్రి తీవ్రమైన వ్యాధితో బాధపడుచున్నాడని తెలుసుకుని, తండ్రిని రక్షింపవనెంచి తిరిగి రాజ్యమునకు బోవ తలపెట్టెను ఇంద్రుడతని వడ్డగించి తీర్థయాత్రలకు బంపెను అతడు తిరిగి వచ్చునపుడెల్లను ఇంద్రుడు అడ్డుపడి మరల తీర్థయాత్రలను కొనసాగించమని పంపుచుండెను. ఇట్లు అయిదు సంవత్సరములు గడచెను చివరకు రాజ్యమునకు బోయి తండ్రిని రక్షించుటకు రోహితుడు నిశ్చయించుకొనెను.

రోహితుడు రాజ్యమునకు తిరిగి వచ్చుచుండగా మార్గమందు అజగత్తుడను బ్రాహ్మణుని కలుసుకొనెను. ఆ బ్రాహ్మణుడు భార్యతో, ముగ్గురు పుత్రులతో ప్రయాణము నలుపుచుండెను. తనకు జరులుగా వేరోకరు సరమేధమునకు లభించినచో, తన తండ్రికి ఆరోగ్యము చేకూరగలదనియు, మృత్యు ముఖము నుండి తాను తప్పించుకొనవచ్చుననియు రోహితుడు భావించెను బ్రాహ్మణుని, అతని పుత్రులను చూచిన తర్వాత రోహితుని కిట్టి ఆలోచన కలిగెను. మరొక యువకుని వరుణదేవునకు సమర్పించినచో, తన రాజు

శ్రీమద్భాగవతము

కుటుంబమునకు అవాంతర పరిస్థితి తప్పిపోగలదని తలంచెను. రోహితుడు బ్రాహ్మణునకు నమస్కరించెను. రోహితుడు యేదో చెప్ప నున్నాడని గ్రహించి బ్రాహ్మణుడు మౌనముగా నుండెను. రోహితుడిట్లనెను. "బ్రాహ్మణోత్తమా! నీకు నూరువేల గోవులను యిచ్చెదను. అందుకు ప్రతిఫలముగా నీ కుమారులలో నొకరిని నాకివ్వగలవా?" బ్రాహ్మణుడు వింతయైన యీ కోరికను విని ఆశ్చర్యము చెంది, వివరము అడిగి తెలుసుకొనెను. రోహితుడు, తన కుటుంబము యెదుర్కొంటున్న కష్ట సమస్యను వివరించెను. రోహితుడు మరల యిట్లనెను. "నా తండ్రికి నేనొక్కడనే పుత్రుడను. నేను మరణించినచో మా వంశము అంతరించగలదు. నా తండ్రి అనారోగ్యముతో బాధపడుచున్నాడు. నీ పుత్రులలో ఒకరిని యిచ్చినచో యిద్దరి జీవితములు రక్షించివట్లగును. మరియు దేశమునకు సేవచేసిన కీర్తి కూడ నీకు దక్కగలదు. నీ పుత్రులలో నొకని నాకివ్వగలవా?"

అజగర్భు డిట్లనెను. "నా జ్యేష్ఠ పుత్రుని యాయజ్ఞాంను. అతనిపై నాకు అత్యంత ప్రీతి. అతడు లేనిదే నేను జీవించలేను". బ్రాహ్మణుని భార్య యిటులనెను. "జ్యేష్ఠ పుత్రుడు తన కత్యంత ప్రీతిపాత్రుడగుటచే అతని వివరాలని నా భర్త భార్యుడు చెప్పెను. ఈ కనిష్ఠ పుత్రునిపై నాకు విపరీతమైన ప్రేమాభిమానములు గలవు. అతని యెడబాటు నేను భరించలేను. జ్యేష్ఠపుత్రునిపై తండ్రికి, కనిష్ఠపుత్రునిపై తల్లికి ప్రేమ యుండుట లోక సహజము".

బ్రాహ్మణుని రెండవ పుత్రుని పేరు శునశ్శేపుడు. అతడు అతి సరళముగా కొద్దిపాటి విచార స్వరముతో యిట్లనెను. "ఓ రాకుమారుడా! నా మాట వినుము. నా అన్నగారు తండ్రికి, తమ్ముడు తల్లికి ప్రీతిపాత్రులు. కాలక్రమే తల్లిదండ్రులు నన్ను వీకిచ్చిరని భావించవచ్చును. నన్ను నీతో తీసుకువెళ్ళుము". రాకుమారుడు మాట ప్రకారము గోవులను బ్రాహ్మణున కిచ్చి, అతని పుత్రుని సంతోషముగా తనతో తీసుకు వెళ్ళెను.

రోహితుడు, శునశ్శేపుడు పవిత్ర పుష్కర స్థలము చేరుసరికి నడి మధ్యాహ్నము కాజొచ్చెను. అచట బ్రాహ్మణ బాలుడైన శునశ్శేపుడు కౌశికుడు తనస్సు చేయుచుండుట గమనించెను. ఆ బాలుడు ఆకలిదప్పిక లతో అలమటించుచుండెను. పైగా తనపై తల్లిదండ్రులకు ప్రేమాభిమానములు లేవని తెలుసుకుని నిరుత్సాహ ముతో నుండెను. లేకున్న, గోవులను తీసుకుని తనకు మరణము సంభవించునని తెలిసికూడ, రాకుమారునకు అమ్మజాతురా? కౌశికుడు భర్తన కుటుంబమునకు దూరపు బంధువని తెలుసుకుని, ఆ బంధుత్వమును వినియోగించుకొనవలెనని భావించెను. వెంటనే ఉన్నపాటున కౌశికుని వద్దకు వెళ్ళి అతని ఒడిలో పడి యేడ్చుపాగెను. సమాధిలో నున్న కౌశికుడు తెలివి తెచ్చుకుని ఆగంతకుని మోచెను. ఒక బాలుడు విచార వదనముతో తన హృదయములోని ఆవేదనను తెలుపుచు యేడ్చుచుండెను. ఆ బాలుడిట్లనెను. "నాకు తల్లియు, తండ్రియు లేరు. నా కెవరు బంధువులు లేరు. నీవు తప్ప నాకింకెవరూ లేరు. నా ప్రాణము కాపాడుము. నీవు చాల శక్తిమంతుడవని, ఉదారుడవని, కరుణామయుడవని, యితరులు విచారముతో నుండుట చూచి సహించలేనని చెప్పగా విన్నాను. నిన్ను నేను చూచి నీ సహాయ మర్థించుటకై వచ్చితిని". ఆ బాలుని విచారమునకు కారణముడుగగా, అతడు కౌశికునకు జరిగిన విషయము విపులముగా తెలిపెను. అది వినిన కౌశికుని హృదయము ప్రేమతో నిండిపోయెను. శునశ్శేపుడు తిరిగి యిట్లనెను. "ప్రభూ! రాజు చేయు యజ్ఞము కొరకు నా తండ్రి నన్ను అమ్మివేసెను. కాని యజ్ఞమునకు ఆటంకము కలుగుట నాకు యిష్టము లేదు, నా ప్రాణములు విడుచుటకు కూడ నాకు యిష్టము లేదు. ఈ రెండును నెరవేరునట్లు నీవు మాత్రమే చేయగలవు. నేను దీర్ఘకాలము జీవించి, తనస్సు చేసి ఆ తర్వాత స్వర్గము చేరవలెనని నా అభిమతము. అనాధుడనైన

నవమ స్కంధము

వాపంటి అభాగ్యుల పాలిటి రక్షకుడవు నీవు".

నిచారించుచున్న బాలునితో కాళికుడు మృదువైన మాటలతో రక్షించెదనని మాట యిచ్చి ఓదార్చెను. తరువాత కాళికుడు తన పుత్రులను పిలిచి యిట్లనెను. "పుత్రులు పున్నామ నరకము నుండి రక్షించి, తాము పితృలోకము చేరుటకు సవోయవడెదరను తలంపుతో తల్లిదండ్రులు పుత్రులను కోరెదరు. మీ జన్మలను మీరు సార్థకము గావించెదరో లేదో నేను చూచెదను ఈ బాలుడు రక్షింపమని నన్ను కోరుచు నా దగ్గరకు వచ్చెను మీరందరు శాస్త్రములు చక్కగా అధ్యయనము చేసివారు, తనమ్మ చేసి శక్తిని సంపాదించినారు. నేను ఆశించినట్లుగా మీరు వడచుకొనవలెను మీలో ఒకరు పారిశ్రామికుడు జరుపు నరమేధ యాగమునకు యజ్ఞపశువు కావలెను ఆ విధముగా నేనీ బాలుని రక్షించి యజ్ఞము జయప్రదముగా నమాప్తి యగునట్లు గావించెదను. ఆ విధముగా మీరు చేసెదరా?"

కాళికుని పుత్రులలో మధుచ్ఛందుడు మరికొందరు యిది ఒక వేళాకోళముగా పరిగణించి నవ్వుచు తండ్రితో యిట్లనిరి. "తండ్రి ఎవరో ఒక బాలుడు వచ్చి తన హృదయావేదనను తెలుపగా, నీ పుత్రులలో ఒకరిని బలి చేయుటకు నీ హృదయమెట్లు అంగీకరించెను? కునక మాంసమును భుజించుట యే విధముగా అసాధ్యమో, నీ యాదేశమును మేము పాటించుట అంతటి అసాధ్యము". కాళికుని ఆగ్రహము అతని ముఖమందు ప్రస్ఫుటముగా గోచరించుచుండెను. అతడు తన పుత్రులతో నిట్లనెను. "మీ ప్రవర్తన, మాటల తీరు చూడగా యీ జీవితమునకు అవర్జులని లోచుచున్నది. మీరు నాకు పుత్రులుగా నుండదగరు తండ్రి ఆదేశమును పాటించని వారు గౌరవింపదగరు వసిష్ఠుని కుమారుల వలె మీరు కూడ నిషాదులై కునక మాంసమును భుజించుచూ వేయు సంవత్సరములు జీవించుడు"

కాళికుడు తన పుత్రులను శపించిన తర్వాత కునశ్శేపుని యేదో విధముగా రక్షించెదనని అభయ మొసంగెను అతడిట్లనెను "నీవు రోహితునితో వెళ్ళుము. నిన్ను బలి స్తంభమునకు కట్టి మెడలో యెర్రని పూదండలు వేసి శరీరమునకు యెర్రని గంధము పూసెదరు. పవిత్ర మంత్రములతో మంత్రించిన త్రాళ్ళతో విన్న యూప స్తంభమునకు కట్టెదరు నేను నీకు రెండు మంత్ర శ్లోకములను బోధించెదను వాటిని నీ మనస్సులో మననము చేసుకొనుము. యజ్ఞము జరుగునపుడు నీవు ఆ మంత్ర శ్లోకములను పఠించుచుండుము అపుడు యజ్ఞము విజయవంతముగా నమాప్తి అయినట్లు భావించవచ్చును".

కునశ్శేపుడు అతిశ్రద్ధతో మంత్ర శ్లోకములు నేర్చుకొనెను తరువాత విశ్రమించుచున్న రోహితుని వద్దకు వెళ్ళి యిట్లనెను "తొందరగా మనము నగరము చేరుదము. యజ్ఞము జరుగు స్థలమునకు నన్ను తీసుకొని వెళ్ళుము. నేను సంసిద్ధుడనై యున్నాను".

కునశ్శేపుడు తనంత తానుగా ఉత్సాహము చూపించుట చూచి రోహితుడు సంతోషించెను. వారిద్దరూ రోగముతో బాధపడుచున్న పారిశ్రామికుని వద్దకు వెళ్ళిరి అనుకూలముగా మారిన పరిస్థితులకు పారిశ్రామికుడు చాల సంతోషించెను మహోదర వ్యాధితో బాధపడుచున్నప్పటికీ, యజ్ఞశాలకు వెళ్ళి యజ్ఞమును ప్రారంభించెను. కాళికుడచ్చటకు వచ్చెను. రాజా, కాళికుని యజ్ఞహోతగా నియమించెను జమదగ్ని అధ్వర్యుడుగను, వసిష్ఠుడు బ్రహ్మిగను, అయాస్త్వ్యుడు ఉద్గాతగను వ్యవహరించిరి

పారిశ్రామికుడు కునశ్శేపుని యూపమునకు గట్టెను. ఆ బాలుని వారు బలి చేయుటకు సంసిద్ధులగుచుం

శ్రీమద్భాగవతము

డగా, ఆ బాలుడు పసితనపు తత్తరపాటుతో కాశికుడు తనకు నేర్పిన మంత్రములను గట్టిగా నుచ్చరించుట మొదలుపెట్టెను. యజ్ఞశాల అంతయు నిశ్శబ్దముగా నుండెను. మొదట ఆశ్చర్యముతోను, తర్వాత ఇంద్రుడు యాది దేవతలను కీర్తించు ఉత్తమ మంత్రములు వినిపించుటచేత యజ్ఞశాల అంతయు గంభీర నిశ్శబ్దమావరించెను. ఇంద్రుడు, వరుణుడు మెచ్చుకొనిరి. వారు ప్రత్యక్షమై శునశ్శేపుడు చిరకాలము జీవించునట్లు వరము ప్రసాదించిరి. హరిశ్చంద్రుని తప్పదమును తమించి, అతని జలోదర రోగమును నివారించజేసిరి. పుత్రునిపై విశేషమైన మమకారమును పెంచుకొనుట వలన కలిగిన అనుభవములు రాజునకు గుణపాతము నేర్పగా, అతడు కాశికుని వద్ద బ్రహ్మవిద్య నేర్వవలెనని తలంచెను. కాశికుడు చాల సంతోషముతో అంగీకరించెను. ఆ తర్వాత హరిశ్చంద్రుడు పూర్తిగా మారిపోయెను.

కాశికుడు శునశ్శేపుని దత్త పుత్రునిగా స్వీకరించెను. తన పుత్రులైన మధుచ్చందాదులను పేరు పేరున పిలిచి వారితో శునశ్శేపుని తమ అగ్రజునిగా పరిగణించవలెనని చెప్పెను. "భృగు వంశమునకు చెందినవాడు. అతడిప్పుడు మీలో ఒకడు" అని కాశికుడు తన కుమారులతో చెప్పెను. తమ తండ్రి శునశ్శేపుని దత్తపుత్రునిగా స్వీకరించుట పెద్ద కుమారులకు యిష్టము లేకుండెను. వారి ప్రవర్తనకు తండ్రి ఆగ్రహము చెంది నీచ జాతిలో జన్మించునట్లు శపించెను. ఏబదిమంది పుత్రులు శాపగ్రస్తులైరి. మిగిలిన ఏబదిమంది పుత్రులు, మధుచ్చంద్రునితో సహా తండ్రి పాదములపైబడి యిల్లనిరి. "మీ ఆదేశమును శిరసావహించెదము. శునశ్శేపుని అగ్రసోదరునిగా స్వీకరించుటకు మేము సిద్ధమే"

తండ్రి సంతోషించి వారితో నిల్లెను. "మీరు చాల ఉత్తములు. మీ ప్రవర్తనకు మెచ్చుకొనుచున్నాను. శునశ్శేపునితో సహా మీరందరూ కాశికులుగా వ్యవహరింతురు. లోకములో మన కుటుంబము వారు కాశిక గోత్రోద్భవులుగా ప్రసిద్ధి పొందెదరు".

కాశికుడు మరొక వేయి సంవత్సరములు తపస్సు చేసెను. ఆ తర్వాత బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై యిల్లెను. "నీ తపస్సుకు అచ్చెరువొంది మెచ్చితిమి. నీకు 'ఋషి' పదమును ప్రదానము చేయుట మాకు సంతోషదాయకము".

కాశికునకు సంతృప్తి కలుగలేదు. 'ఋషి' బ్రహ్మర్షి కన్న తక్కువ స్థాయి యని అతడెరుగును. అతడు 'బ్రహ్మర్షి' కాదని మరింత ఘోరముగా తపస్సు చేయ మొదలిడెను.

123 కాశికుని తప్పదము

కాశికుని తీవ్ర తపస్సుకు దేవతలు ఆందోళన చెందుచుండిరి. ఇంద్రుడు తన ఇంద్ర పదవికి భంగము కలుగునేమో యని భయపడెను. కాశికుని తపమునకు భంగము కలిగింపవలెనని, మేనక యను అప్పరసను పిలిపించెను. ఇంద్రుడు మేనకతో యిల్లెను. "అప్పరస లందరిలో నీవు ఉత్తమురాలవు. నీవు నాకొక సహాయము చేయవలసి యున్నది. నీవేమి చేయవలెనో నీకు చెప్పదను. కాశికుడు తీవ్రమైన తపస్సు ఆచరించుచున్నాడు. అతడు మిట్ట మధ్యాహ్నపు సూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్నాడు. అతడింత వరకు చేసిన తపస్సు చాల భయంకరమైనది. అతని తపస్సు విజయవంతమైనచో నా యింద్ర పదవికి ముప్పు వాటిల్లగలదు.

సవమ స్కంధము

నీవు అతడు తపస్సు చేయుచున్న ప్రదేశమునకు వెళ్లుము. అతడు ఇంద్రియములను నిగ్రహించి, ఏకాగ్రతతో ధ్యానములో విమగ్నుడై యున్నాడు. నీ అందముతో, హాస భావములు ప్రదర్శించి, పురుషులందరకు మన్నన దార్జ్యల్యము మాతగా తీసుకుని, అతడు నీ వ్యామోహములో పడి, తపస్సు విరమించునట్లు జేయుము అప్పుడు విన్ను నేను మెచ్చుకొందును"

మేనక వెళ్ళుటకు భయపడి యిట్లనెను. "దేవా! అతడు చాల శక్తిమంతుడనియ్యా, కోపిష్టి యనియ్యా వినియున్నాను తపశ్శక్తి, ఆగ్రహము, యీ రెండును కలిసిన పర్యవసాన మెట్లుండునో ఊహించవచ్చు! నేను యీ రెండింటిని యెట్లు తట్టుకొనగలను? నీవే అతనికి భయపడుచున్నావు, అటువంటిది నేను యే విధముగా అతని దగ్గరకు వెళ్ళగలను? అతడు వసిష్ఠ పుత్రులను శపించెను అతడు క్షత్రియుడైనప్పటికీ, స్వశక్తివేత బ్రాహ్మణుడయ్యెను. బ్రహ్మవలె త్రిశంకు స్వర్గము సృష్టించెను అంతటి మహాతపస్వి తప్పకుండ ఇంద్రియముల కఠితుడై యుండును నేనెట్లు దైర్యము చేసి అతని వద్దకు వెళ్ళగలను? అతడు నన్ను శపించిన నా గతి యేమి కావలయును? అతడు నన్ను శపించకుండునని నీవు అభయ మొనగినచో నీవు చెప్పినట్లు నేను చేయగలను. నాతో వసంతుని మన్మథుని పంపుము. మందానిలమును కూడ చూతో వచ్చునట్లు చేయుము అనురాగ భోగముల కనుకూల పరిస్థితులు కల్పించినచో, నేను అతనిని కన్వింతుటకు ప్రయత్నించెదను"

మేనక భూలోకమునకు వెళ్ళి కాశీకుడు తపస్సు చేయుచున్న పరిసర ప్రాంతములో, తగిన సమయము కొరకు వేచి యుండెను. కాశీకుడు ధ్యానము నుండి లేచి అటు నిటు తిరుగుచుండెను ఇదే తగిన సమయమని తలచి, మేనక విశ్వామిత్రుడు సంచరించుచున్న ప్రాంతమునకు వెళ్ళెను ఆమె ఊహ వమ్ము కాలేదు.

ఆమె అతడు సంచరించుచున్న ప్రాంతములో నడయాడుచుండుట జూచెను ఆమె అందమునకు హాసభావములకు ముగ్ధుడై ఆమెకు వశమయ్యెను

ఇట్లు అయిదు సంవత్సరములు గడచెను. మరొక అయిదు సంవత్సరములు గడచెను. ఒకరోజు అతడు స్వప్నము నుండి మేల్కొనినట్లు లేచెను పది నిలువైన సంవత్సరములు వ్యర్థమయ్యెనని అతడు గ్రహించెను అతని తపస్సుకు భంగము కలిగెను అంతవరకు సమకూర్చుకొనిన తపశ్శక్తిని చాలవరకు కోల్పోయెను అతనికి విచారము, తనపై తనకు ఆగ్రహము కలిగెను. తర్వాత అతడు యిది దేవతల పన్నాగమనియు, యెవరైనను తీవ్రముగా తపస్సు చేసిన అందుకు ఆటంకమును కల్గింతురనియు గ్రహించెను. ఇట్టి పరిస్థితిలో నున్న కాశీకుని చూచిన మేనకకు చేతులలో బిడ్డ యుండగా, భయము ఆవహించెను అతని ఆగ్రహము తనపై ప్రసరించునేమోయని ఆమె భయపడెను ఆమె చేతులు జోడించి నిలుచుండెను ఆమె కనుల నుండి కన్నీరు కనురెప్పలపై నిలిచి యుండెను. కాని ఆమెపై కాశీకున కాగ్రహము లేకుండెను అతడామెతో తిరిగి తపస్సు కొనసాగించబోవుచున్నానని చెప్పెను

అతడు కాశీకి వది తీరమునకు వెళ్ళెను అతని సోదరి సత్యవతియే కాశీకి అతడు భయంకర తపస్సు చేయుచుండెను చాల కాలము తర్వాత, దేవతలు బ్రహ్మ అతని తపస్సుకు మెచ్చిరి. బ్రహ్మ దేవతలతో కాశీకునకు ప్రత్యక్షమై యిట్లు పలికెను. "కాశీకా! నీవు యిప్పుడు 'మహర్షి' నైనావు. చాల తీవ్రమైన తపస్సు ఆచరించినావు. నీవు ఋషులలో కెల్ల అత్యుత్తముడవు" బ్రహ్మ వచనములు కాశీకునకు, సంతృప్తిగాని, అనంతృప్తిగాని కలిగించలేదు కాశీకుడిట్లనెను. "నాతపశ్శక్తి చేత 'మహర్షి' పదని నందుకున్నాను కాని,

శ్రీమద్భాగవతము

మహాత్మా! నేను యింద్రియములను జయించితివా? దయచేసి తెలుపుడు". బ్రహ్మ యిట్లనెను. "బహుశః జయించ లేదనుకొందును. నీవు యింకను సంపూర్ణమైన జితేంద్రియుడవు కావు". కాశికుడు వదనము దించుకొనెను. బ్రహ్మ యిట్లనెను. "నీవు అదికూడను సాధించుటకు ప్రయత్నించవలెను".

అటు తర్వాత కొన్ని సంవత్సరములు అతిక్ష్ణమైన రీతిని కాశికుడు తపస్సు చేసెను. అతడు చేతులు పైకెత్తి ఆహారము లేక తపస్సు గావించెను. గాలి మాత్రమే అతని ఆహారము. వడి వేసవి కాలములో వంచాగ్నుల మధ్య నిలుచుండి, శీతకాలములో జంము మధ్య నిలిచి తపస్సు చేసెను. అతని తపస్సు తీవ్రతరమయ్యెను. మరల ఇంద్రుడు అతని తపస్సుకు భంగము చేయనెంచి అవ్వరస రంభను పిలిపించెను. అతడామెతో యిట్లనెను. "ఇది వరకు మేనక చేసినట్లుగా, నీవు కాశికుని నీ వశము గావించుకొనుము". రంభ మిక్కిలి భయపడి ఇంద్రునితో యిట్లనెను. "దేవా! నాకు వెళ్ళుటకు దైర్యము చాలకున్నది. అతని ఆగ్రహము భరించరానిది". ఇంద్రుడామెకు యెట్టి ప్రమాదము కలుగబోదని అభయ మొనంగెను. ఇది వరకు మేనక వెళ్ళినట్లే రంభ భూలోకమునకు వెళ్ళెను. ఇంద్రుడు, స్వయముగా తానే వచ్చి రంభకు సహాయముగా నుండగలనని చెప్పెను. కాశికుడు తపస్సు చేయుచున్న ప్రదేశములోని వృక్షముపై కోయిలలు మధురముగా కూయుచుండెను. ఇంద్రుడు, మున్నగుడు అదే వృక్షముపై కూర్చుండిరి. రంభ, కాశికుడు తపస్సు చేయు ప్రదేశము కేతెంచెను.

కాశికుడు తీవ్ర ధ్యానములో నిమగ్నమై యుండగా కోయిల కూతలు అంతరాయము కలిగించుచుండెను. వనంత ఋతువులో పుష్పించు పువ్వుల గుబాళింపులు అతని నాసికను సోకెను. అతడు కళ్ళు తెరచెను. ఎదురుగా అందమైన రంభ నిలిచి యుండెను. కాశికుడు యిది ఇంద్రుని పన్నాగమని తెలుసుకొనెను. లేకున్న వనంత ఋతువు రావలసిన దానికన్న ముందుగా యెట్లు వచ్చెనని తలంచెను. అంతేకాక అందమైన మకుమార స్త్రీ యీ అరణ్యము లోనికి, వేరొకరు తీసుకురావినో, యెట్లు రాగలదు? వెంటనే ఆగ్రహముతో రంభను శపించెను. "ఇంద్రుని పనుపుపై నీవు యిక్కడకు వచ్చి నీ హావభావ విలాసములతో నన్ను వశపరచు కొనవలెననుకున్నావు. నా తపశ్శక్తిని హరింపజేయ జూచితివి. నీవు శిలగా మారి వేయి సంవత్సరములు యీ భూలోకములో నుండగలవు". ఆమెను శపించిన తక్షణమే తన తొందరపాటుకు పశ్చాత్తాపము చెందెను. "బ్రహ్మ చెప్పినది సత్యమే. నేను జితేంద్రియుడను కాను. ఆగ్రహమును విగ్రహించుకొనలేకున్నాను. ఇంద్రియములను జయించనంత వరకు ఆత్మకు ప్రశాంతత చేకూరదు. ఇప్పటి నుండి ఆగ్రహము చెందక, ఒక్కమాట యైనను పలుకక యుండెదను. అన్ని భావములను బహిష్కరించి, మరల తపస్సు చేసెదను. అప్పుడే నేను చేసిన తపస్సుకు తగిన ప్రతిఫలము లభ్యము కాగలదు".

124 బ్రహ్మర్షి విశ్వామిత్రుడు

కాశికుడు ఉత్తర దిశ నుండి తూర్పుదిశగా వెళ్ళి అక్కడ తిరిగి తపస్సు ప్రారంభించెను. ఒక వేయి సంవత్సరములు అతడు మౌనముగా ఘోర తపస్సు ఆచరించెను. అతని తపోగ్నికి యీ లోకము, స్వర్గలోకము అట్టుడికి నట్టుడికి పోయెను. కాశికుడు పుల్లినలె సన్నగా నయ్యెను. అనేక అవాంతరములను అతిక్రమించెను. తన మనస్సు నుండి క్రోధమును సంపూర్ణముగా విడనాడెను.

నవమ స్కంధము

ఒకరోజు ఉపవాసము విరమించి అన్నము వండుకొనెను. అతడు తినబోవుచుండగా, ఇంద్రుడు ఒక బ్రాహ్మణుని వేషములో వచ్చి అన్నము పెట్టముని యాచించెను. ఒక్క మాటైనను వలకక, తాను వండుకొనిన అన్నమును ఆ బ్రాహ్మణునికి పెట్టి తిరిగి తనస్సు ప్రారంభించెను. అతడు మరింత తీవ్రముగా తనస్సు చేయవారంభించెను. అతడు పీల్చు శాస్త్రము కూడ నిగ్రహింప దొడగను. అతడిప్పుడు గాలిని పీల్చక చాంసేపు ఉండగలుగుచుండెను. అతని శిరస్సు నుండి పాగ వచ్చుట మొదలిడెను. అతని తనస్సు వేడిమికి లోకము ఊభించుచుండెను. ఇంద్రుని దేవతలు బ్రహ్మ వద్దకు వెళ్లి యిట్లనిరి. "కౌశికుడు తన తనస్సు చేత అత్యంత తేజస్సుతో ప్రకాశించుచున్నాడు. ఇంత కాంముగ అతడు అభిషేచించిన దానిని నీవు ప్రసాదించకున్నచో, అతని తనస్సు వేడిమికి ముల్లోకములు నాశనము కాగలవు. తనస్సు చేత అతని తేజస్సు సూర్యుని అగ్నిని మించి యున్నది. అతని ప్రకాశము ముందు అగ్ని, సూర్యుడు తమ ప్రకాశమును గోల్పోయినట్లు గోచరించుచున్నారు. నముద్రములో అలలు ఉద్భవముగా నున్నవి. పర్వతముల నుండి అగ్ని చిమ్ముచున్నది. భూమి వణకుచున్నది. ఆకాశములో పెనుతుపాను చెలరేగుచున్నది. కౌశికుడు కాలాంతాగ్ని వలె మన్నాడు. ఈ తీవ్ర పరిస్థితి నుండి లోకమును రక్షించవలసిన బాధ్యత నీపై మన్నది".

బ్రహ్మ త్వరగా కౌశికుని వద్దకు వచ్చి యిట్లనెను. "బ్రహ్మర్షి నీకు స్వాగతము. నీ తనస్సు మమ్ములను మెప్పించినది. నీ అపూర్వమైన సాధన చేత బ్రహ్మర్షి వదలికి అర్హుడవైతివి. నీకు అభ్యుదయమగు గాక!"

కౌశికుని వదనముందు సంతోషము మెరసెను. బ్రహ్మకు సాష్టాంగ ప్రణామము గావించి యిట్లు పలికెను. "నీవు నాకు ప్రసాదించినది సత్యమే యగుచో, నేను బ్రహ్మర్షినయినచో, మీ అనుగ్రహముచే నేను దీర్ఘకాలము జీవించినచో, వేదములు నన్ను బ్రహ్మర్షిగా గుర్తించునట్లు చేయుము. నాకొక కోరిక యున్నది. నీ కుమారుడైన వసిష్ఠుడు నన్ను బ్రహ్మర్షిగా గుర్తించవలెను". వారు వసిష్ఠుని పిలువనంపగా అతడు వచ్చి, ప్రేమాభిమానముతో చిరునవ్వు నవ్వి కౌశికునితో యిట్లనెను. "నీవు చాల గొప్పవాడవు. బ్రహ్మర్షివి. అందుకు నందేహము లేదు". కౌశికుడు వసిష్ఠుని గౌరవించి సత్కరించెను. కౌశికుడు తన యిష్టము వచ్చిన ప్రదేశమునకు వెళ్ళుటకు పూర్తి స్వేచ్ఛ కలిగియుండెను. లోకములో యితరులకు మంచి చేయవలెనను తంపు అతని మనస్సులో నుండెను. అందుచేత అతనికి 'విశ్వామిత్ర' నామదేయము సార్థకమయ్యెను.

125 సహుషుడు

పురూరపునకు ఆయువను పుత్రుడు కలడు. ఆయువునకు నలుగురు పుత్రులు. వారిలో సహుషుడు ప్రధానమైనవాడు. అతడు చాల ఉత్తముడు. రాజ్యమును చక్కగా పాలించుచుండెను. అతడు అన్ని దిక్కులందున్న రాజులను జయించి విశేషమైన సంపదను గడించెను. అతడనేక యజ్ఞములు చేసి ఇంద్రపదవి కర్ణుడయ్యెను. ఒకప్పుడు, బ్రహ్మ హత్యాపాతకముచే ఇంద్రుడు బాధపడుచున్నప్పుడు, అతడు తాత్కాలిక ముగా మరుగున నుండవలసి వచ్చెను. ఆ సమయమున దేవతలు సహుషుని ఇంద్రుడుగా వ్యవహరించమని కోరిరి. ఇంద్రుడు బ్రహ్మహత్యాపాతకము నుండి విముక్తిపొందునంతవరకు సహుషుడు ఇంద్ర పదవి చేబట్టుటకు అంగీకరించెను. తన పుత్రుడైన యయాతిని రాజుగా నియమించి, సహుషుడు స్వర్గములో ఇంద్ర పదవి నధిరోపించెను.

శ్రీమద్భాగవతము

కొంత కాలమునకు నహామనితో అహంభావము పెరిగెను. అతడాద్వైత నంపద, లోకముపై తనకు కల్గిన అధికారము, అనేక యజ్ఞములను జరిపితివను భావము, దేవతలు వచ్చి తన్ను యింద్రుడుగా నుండమని కోరుట — యివన్నియు కూడి అతనిలో గర్వమును, అహంకారమును పెంపొందించెను. నహామని గొప్ప మహారాజా, కాని అధికారము అతనిలో మదమును గర్వమును యినుమడింపజేసెను.

ఇంద్రునకొక ప్రత్యేకత గలదు. అతని పల్లకిని నవ్వులు మోసెడివారు. రాజ కార్యముపై నహామని బయటకు పల్లకిలో వెళ్ళునపుడు ఋషులు ఆ పల్లకి మోసెడివారు. ఇది నహామని యెంతయో సంతోషము కల్గించెను. రాసు రాసు ఋషులు తనకు బానిసలను భ్రమలో నహామనిండుడెను. అధికార మదములో నున్న నహామని, ఋషులు ఇంద్రునియందున్న గౌరవముచేత అట్లు చేయుచున్నారని తంపక భూలోకములో మండి వచ్చిన తనకు సేవకులుగా నున్నారని తలచుచుండెను.

దురదృష్టవశాత్తు అతని మదిలో మరియొక భావము తలయెత్తెను. ఇంద్రుని నేలుచుండుటచే శచీదేవిని తన భార్యగా స్వీకరించవచ్చునని తలచెను. ఆమె నివాసమునకు వెళ్ళుటకు నిశ్చయించుకుని పల్లకిని తెప్పించెను. ఋషులు పల్లకి మోసుకొని రాగా, నహామనిండు కూర్చుండెను. ఆమె సౌధమునకు తొందరగా వెళ్ళవలెనని మనసు తొందర జేయుచుండెను. పల్లకిని తొందరగా ఋషులు తీసుకువెళ్ళుట లేదని భావించెను. (నేను జాడ్యములో పడినవాని మనస్సు ప్రయాణించు వేగముతో గాలి కూడ ప్రయాణించలేదు గదా! ఓర్పు కోల్పోయిన నహామని ఋషులతో వేగముగా వెళ్ళమని చెప్పెనా 'నర్చ — నర్చ' యనెను. అగస్త్య మహర్షి అతని మనస్సులో మెదలు విషయము గ్రహించి, అతని అహంకారమును సహించలేక పల్లకి క్రిందకు దించెను. అగస్త్యుడు నహామనితో యిట్లనెను. "ఓరి మూర్ఖుడా! నీవేమి మాట్లాడుచున్నావో, యేమి చేయుచున్నావో నీవెరుగవు. నీ అహంకారము సహించరానిదయ్యెను. దీనిని వివారించుటకు ఒక మార్గము కలదు. నీవు 'నర్చ—నర్చ' అని యున్నావు అట్లే అగుగాక. అయితే నర్చమువలె ఆహారము కొరకు తిరుగలేక, కొండచిలువ మారిరి అహారము నీవర్తకు వచ్చువరకు పడియుండగలవు. ద్వైతవనమును అరణ్యములో వేయి సంవత్సరములు ఆ విధముగా నుండగలవు"

శాపము పొందిన వెంటనే నహామని గర్వము మటుమాయమయ్యెను. అతి వినయముతో అతడిట్లనెను "మిమ్ము అవమానించిన నన్ను శపించుట ఉచితముగా నున్నది. ఇంతకన్న కఠినమైన శిక్షకు అర్హుడను. కరుణా హృదయులైన మీరు తక్కువ శిక్షను విధించినారు. నన్ను కరుణించి, నేను భూలోకములో యెంత కాలము ఉండవలెనో, శాపమెట్లు విముక్తి కాగలదో సెలవీయవలెను. మీ వంటి మహాత్ములు యిటువంటి శాపముల నిచ్చి, మావంటి వారిలో కలుగకూడని దుష్ట భావములను నివారించుదు. అయితే విషమునకు విరుగుడు ఉన్నట్లు, శాప కారణము అంతరించినంతనే శాపమునకు విరుగుడు తప్పక యుండగలదు".

నహామని స్థితి జూసి అగస్త్యుడు విచారించెను. ఉత్తముల ఆగ్రహము క్షణకాలమే యుండును. నహామనితో అగస్త్యు డిట్లనెను. "శాపము ఉపసంహరించుటకు వీలులేదు. ద్వాపర యుగములో కొండచిలువ రూపము వదలి నవ్వగమునకు తిరిగి రాగలవు నీ వంశములో యుద్ధిష్ఠిరుడనే గొప్ప వ్యక్తి జన్మించును అతడు ధర్మమూర్తిగా విసిరిల్లును అతడు నిన్ను శాపవిముక్తుని గావించును. అతని సోదరుని నీవు పట్టుకొనగా అతడు నీ వద్దకు వచ్చి తన సోదరుని విడిచి వుచ్చమని కోరును. నీవు యుద్ధిష్ఠిరుని ధర్మమును గురించి అడుగు ప్రశ్నలకు అతడు సరియగు సమాధానములు చెప్పగలడు అప్పుడు నీకు కొండచిలువ రూపము

నవమ స్కంధము

పోయి, తిరిగి యీ స్వర్గమునకు రాగలవు''

పండ్రెండేడుల అరణ్యవాసములో పాండవులు ద్వైతవనమున వెళ్ళుచుండగా, అగస్త్యుడు చెప్పినట్లు జరిగెను ఆ విధముగా నహుషునకు శాపవిముక్తి కలిగెను.

126 వాగ్వాదము

వృషభర్షుడు అనురులను పాలించుచుండెను. అతని గురువు శుక్రాచార్యుడు. శుక్రాచార్యునికి కుమార్తె దేవయానిపై మిక్కిలి ప్రేమ వృషభర్షుని కుమార్తె శర్మిష్ఠ దేవయాని శర్మిష్ఠ మంచి చెలికత్తెలు

ఒకరోజు దేవయాని, శర్మిష్ఠ స్నేహితురాండ్రతో జలకమాడుటకు నదీ తీరమునకేగిరి. వారు వస్త్రములను నది గట్టుపై నుంచి, నీటిలో జలకము లాడుచుండగా, మహాదేవుడు వృషభము నెక్కి తన సేవకులతో ఆకాశమున సంచరించుచుండుట జూచిరి పార్వతి మహాదేవుని ప్రక్కనే యుండెను. నదిలో జలకమాడుచున్న స్త్రీలందరూ సిగ్గుపడి, వడివడిగా నది ఒడ్డుకు వెళ్ళి వస్త్రములు ధరించిరి వారు నదిలో జలకమాడుచున్న పుడు చల్లగా వీచుచున్న గాలికి నది గట్టున పెట్టిన వస్త్రములు యేగిరి కలసిపోయెను తొందరలో వారు చేతికందిన వస్త్రములను తీసుకుని ధరించిరి. ధరించిన తర్వాత శర్మిష్ఠ దేవయాని వస్త్రములను ధరించినట్లు తెలుసుకొనెను. అక్కడ మిగిలియున్న రాకుమార్తె శర్మిష్ఠ వస్త్రములను దేవయాని ధరించవలసి వచ్చెను.

అంతవరకు శర్మిష్ఠపై ప్రేమాభిమానములు గల దేవయానికి అకస్మాత్తుగా కోపము ముంచుకు వచ్చెను శర్మిష్ఠ ప్రయత్న పూర్వకముగా చేయకున్నప్పటికీ, అట్లు చేసినదని దేవయాని తలంచి, శర్మిష్ఠతో నిట్లనెను ''నీవు అసుర స్త్రీవి నాకన్న అధము రాలవు. నేను బ్రాహ్మణ పుత్రికను నా దుస్తులను నీవు ధరించుటచే అవి కలుషితమైనవి నీకు మర్యాద తెలియదు'' రాకుమార్తె శర్మిష్ఠ సహజముగా అసుర స్వభావము గలదగుటచే, దేవయాని అవమానకరమైన మాటలను విని సహించలేకపోయెను. ఆమె కోపముతో యిట్లనెను ''నీ గురించి నీవు గొప్పగా భావించకు, నీవు ఒక ముష్టివాని కుమార్తెవు నా తండ్రి కడకు వచ్చి నీ తండ్రి వడిగాపులు వడియుండును. ఎల్లప్పుడూ నా తండ్రిని పాగడుచుండును యజమాని కొరకు వేచి లాభము పొందుటకు, నా తండ్రికేది ప్రీతిని చేకూర్చునో దానిని చేయుటకు సిద్ధపడును. నీవు అతని పుత్రికవు నీ తండ్రి శుక్రుడు నా తండ్రి యిచ్చు దానధర్మములపై ఆధారపడి యున్నాడు నీ కోపమునకు ద్వేషమునకు లక్ష్యపెట్టు వారెవరూ యిక్కడలేరు! నా వంట రాకుమార్తెతో నీవు పరుషముగా మాట్లాడుట చూడగా, ఆయుధము లేని మనిషి ఆయుధము కలవానితో తలవడిన రీతిగా నున్నది. నీవన్న వాకు లక్ష్యములేదు. ముష్టి అడుగుకొను నీవు నాతో యీ విధముగా మాట్లాడుట కెంత దైర్యము'' శర్మిష్ఠకు కోపము ముంచుకు వచ్చి, ఆమె దేవయానిని గొట్టెను. ఆమె వస్త్రములను పట్టిలాగి, చేరువలోనే వాడుకలో లేని నూతిలోకి త్రోసివేసి, శర్మిష్ఠ తిరిగి వగిరము చేరుకొనెను ''ఈ ముష్టి బ్రాహ్మణ స్త్రీ యిక వచ్చినట్లే'' యని శర్మిష్ఠ తనలో తాననుకొనెను ఇంటినద్ద జరిగిన విషయము ఆమె యెవరికినీ చెప్పకుండెను.

పురూరవ వంశములో జన్మించి ప్రఖ్యాతి పొందిన మహారాజు యయ్యాతి. అతడు నహుషుని కుమారుడు. ఇంద్రుడు బ్రహ్మహత్యా పాపముతో ఇంద్రవదనిని తాత్కాలికముగా త్యజించినపుడు, నహుషుడు దేవతల కోరికపై ఇంద్రవదనిని చేబట్టి రాజ్యమును పురుషదైవ యయ్యాతికి అప్పగించెను. పురూరవునకు ఆయువము కుమారుడు గలడు. ఆయువు కుమారుడు నహుషుడు.

అందరి రాజుల వలె యయ్యాతికి కూడ వేట యవగా వ్రీతి. అతడు వేటకై అరణ్యమునకు వచ్చెను. అతని అశ్వము అరణ్యములో చాల దూరము తీసుకుపోయెను. అతనికి అంశుచే దప్పిక కలిగెను. అతడు దూరములో నున్న నూతిని చూచి, అశ్వము నదలించగా అది బాని వద్దకు యయ్యాతిని జేరెను. అతడు వంగిబానిలో చూడగా అందు నీరు లేకపోవుటచే వాడుకతో లేదని గ్రహించెను. అతడు విసుగుచెంది వెళ్ళబోవు సమయములో అతనికి దగ్గరలో నుండి వచ్చుచున్న మూలుగు వినిపించెను. ఆ మూలుగు బానిలో నుండి వచ్చుచున్నట్లు అతడు తెలుసుకొనెను. అతడు బానిలోకి వంగి చూడగా ఒక స్త్రీ కన్పించెను. ఆమె చాల అందముగా ప్రకాశించుచున్నట్లు అతనికి కన్పించెను. అతడు ఇరకాటపు పరిస్థితిలో చిక్కుకునెను. ఆమెకు సహాయ మత్యవసరమని గ్రహించెను. అతడు సరళముగా కరుణాపూరిత స్వరముతో యిట్లనెను. "నీవెవరు? ఇక్కడ నుంచి సహాయము వర్తించుచున్న నీ అందమైన చేతులను గొంచుచున్నాను. నీ చేతి వ్రేళ్ళ గోరులు రాగి వలె యెర్రగా నున్నవి. నీవొక యువతిని తలంతును. నిన్ను బాధించునదేమి? ఎందుకు నీ నిట్టూర్పులు క్రోధము, విచారముతో నున్నవి? ఎండిపోయి గడ్డితో నిండిన యీ బానిలో నీవు యెట్లు పడినావు? నీవు యెవరి కుమార్తెవు? అగమ్య గోచరముగా నున్న యీ పరిస్థితిని నివరించి చెప్పుము".

దేవయాని యిట్లనెను. "అసురులకు దేవతలకు జరిగిన యుద్ధములో అసురులు గెలుచుచుండిరని నీవు వినియుందువు. మరణించిన అసురులను వారి గురువు శుక్రాచార్యుడు పునరుజ్జీవంప జేయుచుండెను. నేను ఆ శుక్రాచార్యుని కుమార్తెను. నీవు నాకు తెలియని పర పురుషుడవు. చూడగా యువకుని వలె అందముగా, శక్తిమంతుని వలె గోచరించుచున్నావు. నీవెవరు? ఎందుల కిచ్చటకు వచ్చితివి".

యయ్యాతి మహారాజు యిట్లనెను. "నేను నహుష చక్రవర్తి కుమారుడను. వా పేరు యయ్యాతి. చంద్ర వంశమునకు చెందిన వాడను. వేటాడగా అంశుచేయి దాహము తీర్చుకొనుటకు వచ్చితిని. బానిలో నీటి కొరకు రాగా నిన్ను చూచుట తటస్థించెను.

దేవయాని, తాను వివశ్రునని చెప్పెను. ఆమె పరిస్థితికి రాజు విచారించి, తన యొడలిపై నున్న వశ్రమును తీసి ఆమెకు అందునట్లు బానిలోనికి పిసరెను. ఆమె ఆ వశ్రమును ధరించి యిట్లనెను. "ఇదిగో, నీవు వర్ణించినట్టి నా కుడిచేయు రాగి రంగు గోరులతో నున్నది. నీవు నత్పురుషుని వలె గోచరించుచున్నావు. నన్ను రక్షించుటకు నిధి నిన్ను తీసుకువచ్చినట్లున్నది. నన్ను పైకి లాగి రక్షింపుము". రాజు ఆమె కుడిచేతిని పట్టుకుని పైకి లాగెను. ఆమెను చాచి నుండి బయటకు లాగి భూమిపై గూర్చుండబెట్టి యిట్లనెను. "నీవు యిప్పుడు సురక్షితపుగా నున్నావు. నిస్సహాయముగా మరణింతునన్న భయము యిక లేదు. నీవు త్వరగా గృహము చేరుకొనగలవు". దేవయాని కదలకుండెను. అతనివైపు చూచి ఆమె యిట్లనెను. "నేను వెళ్ళు ప్రదేశ మింకెదియు లేదు. నేను నీతో వచ్చెదను".

నవమ స్కంధము

ఆమె మాటలకు యయాతి ఆశ్చర్యపడెను. అతడామెతో యిట్లు పలికెను. "ఇంతకు ముందు నీవు ఖక్రాచార్యుని కుమార్తెవని చెప్పితివి. ఇప్పుడు నీవు వెళ్ళదగు ప్రదేశము లేదనుచున్నావు. నాకు యేమియూ బోధపడుటలేదు".

"నీకు బోధపడుట లేదా?" నవ్వుచు దేవయాని అడిగెను. "నేను నీకు వివరించెదను. నేను ఆవివాహితను. నీవు నా కుడిచేతిని పట్టి లాగినావు. అందుచేత నీవు నాకు భర్తమైనావు. కాబట్టి నన్ను నీతో తీసుకువెళ్ళుట ఉచితము".

యయాతి యిట్లు జవాబిచ్చెను. "అది అనంభవము. నేను మహారాజును. క్షత్రియుడను. నీవు ఒక బ్రాహ్మణుని కుమార్తెవు. క్షత్రియుడు అగ్ర కులములో జన్మించిన వారిని పరిణయమాడుట అధర్మము".

దేవయాని అతని మాటలను వినకుండెను. ఆమె యిట్లనెను. "నిన్ను భర్తగా యెంచుకున్నాను. నీవు ఇన్నిప్పుడు విరాకరించవచ్చు. కాని నా తండ్రి నిన్ను పిలువ నంపినపుడు, నీవు వచ్చి నన్ను చూడగలవు". యయాతి ఆమెకు వీడ్కోలు చెప్పి తన సగరమున కేగెను.

128 దేవయాని పగ

దేవయాని ఒక చెట్టు క్రింద కూర్చుని యేడ్చుచుండెను. ఈ లోపుగా దేవయాని యింటికి రాకున్నందున ఖక్రాచార్యుడు తన కుమార్తెను గురించి ఆందోళన పడుచుండెను. అప్పటికి సాయంకాలమయ్యెను. అతడు ముక వేచి యుండలేకపోయెను. దేవయానిని వెదకి రమ్మని శుక్రాచార్యుడు సేవకురాలిని పంపెను. దేవయాని స్నేహితురాండ్రందరి యిళ్ళకూ వెళ్ళెను. కాని ఆమె జాడ తెలియలేదు. చివరకు వారందరు జలకమాడుటకు వెళ్ళిన నది వద్దకు వెళ్ళెను. అచ్చట ఒక చెట్టు క్రింద విచారించుచున్న దేవయానిని చూచెను. దేవయానిని కనిపించి ఆమె యిట్లడిగెను. "ఏమి జరిగినది? ఎందుకేడ్చుచున్నావు? నీ కొరకు నీ తండ్రి ఆందోళన పడుచున్నాడు". దేవయాని ఆమెతో శర్మిష్ఠకూ తనకూ జరిగిన వివాదమును తెలిపి యిట్లనెను. "చుట్టికా! నీవు వెళ్ళి నా తండ్రితో యిదంతయు చెప్పుము. ఆ రాక్షసి తండ్రి వృషసర్వుని సగరములో నేను కాలుబెట్టినవి నూడ చెప్పము". ఆ సేవకురాలు తొందరగా శుక్రాచార్యుని వద్దకు వెళ్ళి జరిగిన విషయము పూనగ్రుచ్చినట్లు వివరించెను. ఆమె సహజధోరణిలో జరిగిన దానికి కొంత కల్పనచేసి చెప్పుచు యిట్లనెను. "ప్రభూ! దేవయాని శరణ్యములో నున్నది. ఆమె చచ్చిపడి యున్నది. రాజు కుమార్తె శర్మిష్ఠ ఆమెను చంపినేసెను".

మతి చెడిన వానివలె శుక్రాచార్యుడు బయటకు వచ్చెను. దేవయాని సురగామునకు చింతించుచూ శరణ్యమునకు పరుగెత్తెను. ఆమె బ్రతికి యున్నట్లు కనుగొనెను. ఆమె ఒక చెట్టు నానుకొని యుండెను. తండ్రిని చూచిన దేవయాని బాపురుమని నిలపించెను. ఆమెను దగ్గరకు తీసుకుని మిక్కిలి ఆదరాభిమానముతో యిట్లనెను. "ఇది వరలో నేను చేసిన యేదో ఒక పాపమునకు యీనాడీ విధముగా పాధపడుచున్నాను". దేవయాని ఓర్పు కోల్పోయి యిట్లనెను. "పాపమో, గీపమో, అది వేరే విషయము. అది అంత ముఖ్యమైనది కాదు. తండ్రి! నా మాట వినము. వృషసర్వుని కూతురు పలికిన అపహాసపు మాటలు నేను మరువలేకున్నాను.

శ్రీమద్భాగవతము

"తండ్రి! నీవు మహారాజుకు స్తుతిపాఠకుడవనియు, అతనిని పొగడుట తప్ప వేరేమియు చేయనివాడవనియు ఆమె అన్నది. నేను ఒక స్తుతిపాఠకుని పుత్రికనని, నీవొక ముష్టివాడవని, రాజు యిచ్చు రాస ధర్మములు స్వీకరించుట తప్ప తిరిగి నీవేమియు చేయుటలేదని చాల యీనడింపుగా మాట్లాడెను. ఆమె యీ విధముగా మాట్లాడునపుడు ఆమెలో కొట్టవచ్చునట్లు కన్పించిన అహంకారము, క్రోధము నేను మరువలేను. ఈ విధముగా నన్ను నూటిపోటి మాటలని నూతి వర్తకు యీడ్చుకు వెళ్ళి నన్ను నూతిలోనికి త్రోసేసే తాను వెళ్ళిపోయెను. తండ్రి! నాకు సమాధానము చెప్పుము. నేను స్తుతిపాఠకుని కుమార్తెనా? ఒక ముష్టివాని పుత్రికనా?"

శుక్రాచార్యుడు అశ్రువులు కార్చుచు ప్రేమ పూర్వకముగా దేవయానితో నిట్లనెను. "కుమారీ! నీవు ముష్టివాని కుమార్తెవు కావు. ముల్లోకములందు నీ తండ్రిని కీర్తించుచుందురు. అంతేగాని నీ తండ్రి యెవరినీ పొగడదు, లోకములో అందరు రాజులు, పృథ్వీధర్మ, ఇంద్రుడు, యయాతి, మున్నగువారు జ్ఞానమే నా సంపదయని, లోకములో అందరికన్న నేను సంపన్నుడవని యెరుగుదురు".

దేవయాని యిట్లనెను. "అట్లయినచో, శర్మిష్ఠ పరికిన పలుకులకు నేను ఆమెను శ్రియించలేదు. గౌరవములేని ప్రదేశమందుంటుకు నా కిష్టము లేదు. నేను వగిరముతో ప్రవేశించను". తండ్రి ఆమెకు యెంతగానో వచ్చజెప్ప జూచెను. క్రోధము తగిలిన, ఉదారముగా సుండవలెనని తెలియజెప్ప ప్రయత్నించెను. కాని ఆమె విసకుండెను.

శుక్రునికి కుమార్తెయే సర్వస్వము. అతడు మరుచటి రోజు ఉదయము పృథ్వీధర్మని దర్శకేగి ముందురోజు జరిగిన దుస్సంఘటనను వివరించి ఇట్లనెను. "నా కుమార్తె సంలోషము తప్ప నాకు నేరే కోరిక లేదు. ఆమె వెళ్ళుచోటునకే నేను కూడ వెచ్చెదను. ఆమె లేక నేను జీవించలేను". పృథ్వీధర్మడు శుక్రాచార్యుని వెంటబెట్టుకుని త్వరగా అరణ్యము చేరి దేవయానిని సముదాయించుటకు ప్రయత్నించెను. ఆమె పొరములపై బడి పృథ్వీధర్మ డిట్లనెను. "నా సంపద, కీర్తి, శక్తి నీ తండ్రి అనుగ్రహముచే కల్గినవి. అతడు నన్ను విడిచి పెట్టి వెళ్ళినచో నేను ఆత్మహత్య చేసుకొనవలసి యుండును. నాకు వేరు చూర్లము లేదు. దయచేసి అతడు నా వద్ద ఉండునట్లు కరుణించుము. నీవు యేది ఆజ్ఞాపించిన అది చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాను". దేవయాని కొంతసేపు యోచించి యిట్లనెను. "నీ కుమార్తె మరొక వేయి మంది సేవికలతో కలసి నాకు బానిసగా నుండవలెను. నేను వెళ్ళుచోటుకు వారు నాతో బానిసలుగా వచ్చి యుండవలెను. నాకు యెవరో ఒకరితో వివాహము జరిగి నెళ్ళునపుడు నీ కుమార్తె నాతో బానిసగా అనుసరించవలెను".

పృథ్వీధర్మడు తన సేవికలతో ఒకరిని పంపి కుమార్తెను రప్పించెను. బ్రాహ్మణ పుత్రిక దేవయాని నిధించిన షరతులన్నిటిని రాకుమారి శర్మిష్ఠకు తెలియజేసెను. ఆమె అయిష్టము సూచించు ఒక్క పలుకైననూ పలుకలేదు. ఆమె పరిచారకు లందరినీ కూడగట్టుకుని దౌనముగా తండ్రి సముక్షమునకు వచ్చెను. ఆమె దేవయానిని సమీపించి సరళముగా నిట్లనెను. "నేను బానిసను. ఈ పరిచారికలందరు నాతో వచ్చిరి. నీవు వెళ్ళు ప్రదేశమునకు నిన్ను అనుసరించి రాగలము".

దేవయాని ఆమెను చూచి యేవగింపు స్వరముతో యిట్లడిగెను. "పొగడండుకునే వాని కుమార్తె ఒక స్తుతిపాఠకుని కుమార్తెకు బానిసగా యెట్లు రాగలదు? ఇది సంభవమా?"

నవమ స్కంధము

శర్మిష్ఠ అదే స్వరముతో సరళముగా యిట్లు జవాబిచ్చెను. "తనవారు క్షిప్త పరిస్థితులలో నుండి విచారించునపుడు, వారి బాధలు, విచారము నమసిపోవుటకు ప్రయత్నించుట వారి కర్తవ్యము. పురాణ కాలములో యిట్లు చేయుట ధర్మమని చెప్పెయున్నారు. ఈ ధర్మము ప్రతి మానవునికి వర్తించగలదు. ఈ ధర్మము ననుసరించుట రాజుకు అతని పిల్లలకు అత్యంత ప్రధానము. నా మూలముగా నా తండ్రికి ప్రజలకు యిక్కట్లు కలుగుట నాకిష్టము లేదు. కాబట్టి నేను నీకు బానిసగా నుండి విధేయురాలనై నీవు యెచ్చటకు వెళ్ళిననూ అనుసరించి వచ్చెదను.

దేవయాని తండ్రిలో యిట్లనెను. "తండ్రి! నాకు సంతృప్తి కలిగినది. ఇక మనము నగరమునకు వెళ్ళుదము".

ఏవరి ఆలోచనలలో వారుండిరి. వారందరు నగరము ప్రవేశించిరి. దేవయాని పంథము నెగ్గెను. ఆమె తన పంథము నెగ్గించుకున్నందుకు శుక్రుడు సంతోషించెను. వృషపర్వుడు మాత్రము విచారముగా నుండెను. రాజునకు గురువు అతి ప్రధానమైనవాడు. గురువైన శుక్రుడు ఏడిచి వెళ్ళినందుకు రాజు మనసు కొంత ఊరట జొందెను. శర్మిష్ఠ మనస్సులోని ఆలోచనలు యెవరికిని అంతుబట్టనివి. ఆమె కనులు దించుకుని యున్నప్పటికీ, ఆమె ముఖమందు ప్రశాంతత గోచరించుచుండెను. తండ్రి యెడల ఆమెకుగల విశేషమైన ప్రేమ చేత, ఆమె యేది చేయుటకైనను సంసిద్ధురాలయ్యెను.

129 యయాతి దేవయానిని వివాహమాడుట

అనేక దినములు గడచెను. ఒకరోజు, శర్మిష్ఠాది పరిచారికలతో గూడి అరణ్యమునకు వెళ్ళెను. వారు తమ శత్రుత్వమును మరచిపోయినట్లు గోచరించెను. అరణ్యములో వారు ఆడుచూ, పాడుచూ, నాట్యము చేయుచు గడపిరి.

ఆ అరణ్యమునకు మరల హస్తినాపుర రాజు యయాతి వచ్చెను. దూరము నుండి స్త్రీ సమూహమును జూచెను. తరువాత వారికి దగ్గరగా వచ్చెను. వారిలో యిద్దరు అందముగా నుండుట అతడు గమనించెను. వారిని నిదానముగా చూచిన తర్వాత, ఆ యిద్దరిలో నొకరిని తానిదివరకు చూచినట్లు గ్రహించెను. ఆమె, తాను మూతి నుండి రక్షించిన బ్రాహ్మణ వనిత. ఆనాటి సంఘటన గుర్తుకు వచ్చి తనలోతాను నవ్వుకొనెను. ఆనా డామె కుడిచేయి పట్టుకుని లాగుటచేత, తనను భార్యగా స్వీకరించమనెను. ఆమె నిజముగా అందమైనదే. కాని రెండవ ఆమె కూడ ఈమె అందమునకు సరితూగిగలదు!

దేవయాని మణిఖచితాసనముపై గూర్చుండుట యయాతి గుర్తించెను. అందముగా నున్న రెండవ ఆమె శరీరముపై ఆభరణములు లేకుండుట అతడు గమనించెను. ఆమె దేవయాని పాదముల పద్మ కూర్పుని పాదముల నొత్తుచుండెను. ఆమె యెవరో తెలుసుకొనుటకు కుతూహలమై, పూర్వ పరిచయమును పురస్కరించుకొని దేవయానిని సమీపించి ఆమెతో సంభాషించెను. అతడు అపరిచితునివలె నటించెను. అతడిట్లనెను. "వేయి మంది వనితల మధ్య మీరిద్దరూ యితరులపై పెత్తనము చలాయించుచున్నట్లు గోచరించుచున్నది. నాలో కుతూహలము రేగెను. మీరెవరో తెలుసుకొనవచ్చునా?" దేవయాని యిట్లు బదులు చెప్పెను. "నేను

శ్రీమద్భగవతము

చెప్పెదను, జాగ్రత్తగా వినము. అనుర గురువు శుక్రాచార్యునకు ఒక కుమార్తె గలదు. నేను అతని కుమార్తెను. ఈమె నాకు పరిచారకురాలు, నాకు బానిస. ఈమె నేనెక్కడ యుండిన అక్కడ ఉండును. అనుర రాజు వృషపర్వుని కూతురు యీమె".

యయాతి ఆప్రయత్నముగా యిట్లనెను. "అహో! నీమి యీమె సౌందర్యము! స్వర్గములోని అప్పరసలుగాని, గంధర్వ కిన్నర వనితలుగాని యీమె అందమునకు సోటి రారు. ఇక మానవులలో యిటువంటి అందకత్తెను చూడలేదు. పద్మములవంటి ఆమె నేత్రములు లక్ష్మీదేవి నేత్రములు వలె విశాలముగా నున్నవి. ఆమె సౌందర్యము సంపూర్ణమైనది. రాజు భవనములో మండవలసిన యీ రాకుమార్తె యేదో ముని శాపమునకో, దేవతల శాపమునకో తప్పక గురి అయి ఉండవచ్చును. లేకపోయిన, ఆమె నీకు బానిసగా మండుటెట్లు సంభవము?" దేవయాని, అతడు శర్మిష్ఠ అందమును పొగడుచు పలికిన మాటలు వినెను. అవి యీమె కిష్టము లేకుండెను. ఆమె యిట్లనెను. "ఈ లోకములో అన్నియు విధి ననుసరించి జరుగును. ఇది కూడను విధికృతమే యవి తలచి ఆ విషయముపై ఆలోచనను విరమింపుము. నీవెవరో దయచేసి చెప్పుము. నీవు మహారాజువలె కుస్తులు ధరించినావు. చూడగా చక్కగ చదువుకున్న వానివలె గోచరించుచున్నావు. నీ పేరేమి? నీవెక్కడ నుంచి వచ్చితివి? నీవెవరి కుమారుడవు? దేనికొరకు నీవిక్కడకు వచ్చితివి?"

దేవయాని అహంభావముతో అడిగిన ప్రశ్నలకు తనలో తాను నవ్వుకుని, ఆమె తలంపులకు అనుగుణంగా నటించి ప్రదర్శించవలెనని తలచెను. అతడిట్లు పలికెను. "నేను విద్యార్థిగా నున్నప్పుడు వేదశాస్త్రములు అధ్యయనము చేసితిని. నేను ఒక రాజును, ఒక చక్రవర్తి కుమారుడను. నేను చంద్రవంశములో ప్రసిద్ధిపొందిన యయాతి మహారాజును". దేవయాని యెట్లడిగెను. "ఏదైన ప్రత్యేక కార్యముపై యీ అరణ్యమునకు వచ్చితివా? శత్రువు నెవరైనా జయించుటకు వచ్చితివా, లేక వేటయం దాసక్తి విన్నీ అరణ్యమునకు తీసుకువచ్చెనా?" యయాతి యిట్లు సమాధాన మిచ్చెను. "నీ ఊహ సరియైనది. నేను వేటకై వచ్చితిని. నాకు దాహము కలుగుటచే నీ పరిచారికా బృందమును సమీపించితిని. దప్పిక తీర్చుకొని సేద తేరుటకు నీ వద్దకు వచ్చితిని. నన్ను గురించి సంపూర్ణముగా తెలుసుకున్నావు. నేనేమి చేయవలెనో చెప్పుము".

దేవయాని యిట్లనెను. "నిన్ను నా భర్తగా యెంచుకున్నాను. నన్ను నీ భార్యగా స్వీకరించుట కంగీకరిపుము". యయాతి నేత్రములు శర్మిష్ఠ అందమును గ్రోలుచుండెను. శర్మిష్ఠ తన భార్య కావలెనని యయాతి తలచెను. దేవయాని సూచనకు అతడు నిశ్చేష్టుడై యిట్లనెను. "నేను నిన్ను వివాహమాడుట ఉచితము కాదు. నేను షట్రియుడను. నీవు బ్రాహ్మణ వనితవు, ఉత్తముడుగా పేరు గాంచిన శుక్రాచార్యుని పుత్రికవు. అమిహితలైన నీతో నేనిట్లు సంభాషించుట నీ తండ్రి అంగీకరింపక పోవచ్చునని నా భయము. ఏ పురుషుడును, మరొకరి భార్యనుగాని, కుమారుని భార్యనుగాని, ఉత్తమ కులమునకు చెందిన స్త్రీనిగాని, స్వగోత్ర సంభవయైన స్త్రీనిగాని, సోదరినిగాని, పేద స్త్రీ, లేక రోగముతో బాధపడుచున్న స్త్రీనిగాని సమీపించుట అనుచితమని జ్ఞానులందురు. అందుచే నీ మాటలను నేను స్వీకరించలేను".

దేవయాని ఓర్పును కోల్పోయి యిట్లు పలికెను. "నాకును శాస్త్ర జ్ఞానము కలదు. బ్రాహ్మణులు షట్రియ కన్యలను వివాహమాడిన సందర్భములు నేనెరుగుదును. షట్రియులు బ్రాహ్మణ కన్యలను వివాహమాడిన సందర్భము లనేకము కలవు. ఈ రెండు సుమారుగా ఒకటియే. ఈ రెండు వర్ణముల మధ్య యెక్కువగా తర తమ భేదము లేదు. నీవు సమాధుని కుమారుడవు, అనగా నీవు ఒక ఋషి కుమారుడవు. నీ భార్యగా

నన్ను గైకొనుము".

వారిద్దరు యిట్లు మాట్లాడుకొనుచు మిగిలిన వారికి దూరముగా సంచరించుచుండిరి. దేవయాని మరల యిట్లనెను. "నేను నూతిలో నిస్సహాయస్థితిలో నున్నపుడు నీవు వచ్చి నా కుడిచేయి పట్టుకుని బయటకు లాగితివి. నీవు పట్టిన నా కుడిచేతిని యే బ్రాహ్మణ యువకుడు ముందుకు వచ్చి చేబట్టగలడు? అనాడే నీవు నా భర్తవని నా నిశ్చయమును తెలిపియున్నాను".

యయాతి మరొక కారణము చూపుటకు ప్రయత్నించి యిట్లనెను. "బ్రాహ్మణుని అగ్రహశక్తియెంతటిదో నీకు తెలియనట్లు తోచుచున్నది. క్రుద్ధసర్పము విషముగాని, వాడి ఆయుధములచే కలుగుబాధగాని, మంటలు చుట్టుముట్టినపుడు కలిగే నిస్సహాయ స్థితిగాని, బ్రాహ్మణుని అగ్రహశక్తిముచేత కలిగే ప్రచూరమునకు సాటి రావు".

"క్రోధవిష్టుడైన బ్రాహ్మణుడెవరు?" ప్రేమతో పడిన దేవయాని అక్రోశించెను. "నీ మాటలు నాకర్థ మగుటలేదు".

యయాతి యిట్లనెను. "పాము తనకు హాని తలపెట్టినపుడు మాత్రమే యెదుటివారిని కరచును. ఆయుధమును ప్రయోగించినపుడే అది యెదుటివారికి బాధ కలిగించును. కాని బ్రాహ్మణుని అగ్రహము వ్యక్తి, అతని రాజ్యమును, సేనా బలమును సంపూర్ణముగా నాశనము గావించును. నిన్ను వివాహదూడగలసని మాట నీయజాలను. ఎందుకనగా నీ తండ్రి నన్ను నా తరువాతి తరము వారిని కూడ శపించలగడు. నీ తండ్రి స్వయముగా నిన్ను నాకిచ్చి వివాహము చేసిన తప్ప నేను నీ ప్రేమ సంగీకరించలేను". ఈ మాటలు విన్న దేవయాని వదనము సంతోషముతో వికసించెను. ఆమె యిట్లనెను. "నీవు ఆ వియవమై భయపడవలసిన పని లేదు. కొంచెముసేపు ఆగుము. నా తండ్రిని కలుసుకొనుము". ఆమె పరిచారికను పిలిచి "వెంటనే వెళ్ళి మా తండ్రిని పిలుచుకుని రమ్ము" అని చెప్పి పంపెను.

వెంటనే శుక్రాచార్యుడు వచ్చెను. మిక్కిలి తేజస్సుతో ప్రకాశించుచున్న శుక్రాచార్యుని చూచినంతనే యయాతి శుక్రుని పాదములపైబడి అతని పాద ధూళిని శిరస్సు నందుంచుకుని యిట్లనెను. "నేను పహుషుని కుమారుడను. నా పేరు యయాతి".

దేవయాని తండ్రి వదనమందు వింత దృక్కులను చూచి యిట్లనెను. "తండ్రి! నీకు జ్ఞాపక మున్నదా? ఆరోజు నేను నూతిలో పడినపుడు ఆ రోజంతయు నీవు నా కొరకు వెదికినావు. నీవు నేనొక చెట్టు క్రింద కూర్చుండగా చూచినావు. అప్పుడు, ఒక ఉదారపురుషుడు వచ్చి నన్ను బయటకు లాగి రక్షించినాడని చెప్పినాను. జ్ఞప్తియున్నదా? ఈతడే ఆ ఉదార పురుషుడు. ఇతడు నా కుడిచేయి పట్టుకుని నూతి అట్టుడుగు నుండి బయటకు లాగెను.

"ఇది వరకెవరును నా కుడిచేయిని పట్టుకొనలేదు. నన్ను యితనికిచ్చి వివాహము చేయమని కోరుతున్నాను. నా భర్తగా యితనిని యెంచుకున్నాను".

శుక్రుడు సంతోషించినట్లు కన్పించుటకు ప్రయత్నించెను. అతడిట్లనెను. "అతడు శత్రుయుడు. నీవు బ్రాహ్మణ స్త్రీవి. మీరిద్దరు వేరు కులములకు చెందినవారు. బ్రాహ్మణ శత్రు ధర్మములు వేరు. ఇది

శ్రీమద్భాగవతము

నాకు ఆందోళన కలిగించుచున్నది. కాని, కుమారీ! నీవు అతనిని భర్తగా యెంచుకున్నావు. నీ కోరికను నెరవేర్చెదను".

శుక్రుడు యయాతివైపు తిరిగి యిట్లనెను. "అమె నిన్ను వరించినది. ఆమెను నీవు రాణిగా స్వీకరింపఁ చున్ను. ఆమెను నీకు కన్యాదానము చేయుట నా కంగీకారమే. నాపుత్రికను చేబట్టుము".

యయాతి యిట్లనెను. "ఓ భార్యవా! నీవు చాల ఉత్తముడవు. కాని నాకు సంకోచము కలుగుచున్నది. ఈ విధముగా వివాహమాడుట అధర్మమని తోచుచున్నది. జాతి సంకరము మహాపాపము. ఇట్టి పాపము చేయుట నా కిష్టములేదు. అందుచేతనే నేను సంకోచించుచున్నాను". యయాతి సలుకులు శుక్రునికి ప్రీతికలిగించెను. అలడిట్లనెను. "ఈ వివాహము వలన నీకెట్టి పాపము కలుగదు. దేవయానిని భార్యగా స్వీకరించు. నీపై ఆమెకు యెనలేని ప్రేమ గలదు. ఆమె నిన్ను సుఖపెట్టుగలదు".

అపురూపమైన దూరదృష్టితో శుక్రుడు రహస్యముగా యయాతితో నిట్లు పలికెను. "నా కుమార్తెతో నున్న యువతి శర్మిష్ఠ. ఆమె వృషభర్షుని కుమార్తె. ఎట్టి పరిస్థితులలోను నీవు ఆమెను ప్రేమించుటగాని, ఆమె గురించి ఆలోచించుట గాని చేయ తగదు. దేవయానిని తీసుకువెళ్ళి ఆమెను సుఖపెట్టుము". "ఆమెను సుఖపెట్టుటకు ప్రయత్నించెదను" అని యయాతి బదులు చెప్పెను.

దేవయాని—యయాతి వివాహము శాస్త్రోక్తమైన విధులతో జరిగెను. యయాతి దేవయానిని తన రాజ్యము నకు తీసుకువెళ్ళెను. ఆమెతో శర్మిష్ఠ, మిగిలిన వేయి మంది పరిచారికలు కూడ వెళ్ళిరి.

130 శర్మిష్ఠ

యయాతి దేవయానిని అతఃపురమునకు తీసుకువెళ్ళెను. ఆమె అచట సుఖముగా నుండెను. ఆమెతో వచ్చిన శర్మిష్ఠ అశోకవనములో నిర్మించిన చిన్న గృహములో నివసించుచుండెను. అశోకవనము రాజ సౌధమున కానుకొని యుండెను. దేవయాని యిదివరకు నిధించిన షరతుల ప్రకారము వేయిమంది పరిచారికలు కూడ వచ్చిరి. యయాతి దేవయానితో సుఖముగా కాలము గడపుచుండెను. కొంతకాలమునకు వారికొక పుత్రుడు కలిగెను.

ఒకరోజు శర్మిష్ఠ అశోకవనములో సంచరించుచుండెను. ఆమె హృదయమంతయు విచారముతో నిండి యుండెను. ఆమె తన నిధికి వగించుచుండెను. తనను దేవయానితో పోల్చి చూచుకొనెను; దేవయానికి అందమైన భర్త, ముద్దులు గొలిపే కొడుకు నుండిరి. దేవయాని స్త్రీత్వము సఫలమయ్యెను. శర్మిష్ఠ యింకను కన్యగానే మిగిలిపోయెను. చిన్నతనములో చేసిన చేష్టలకు పర్యవసానముగా యిట్లు జరిగెను కదాయని ఆమె తలపోయు చుండెను. జరిగిన దానిని తంచుకుని లాభము లేదు, కాని ఆరోజు యెందులకో ఆమె మిక్కిలి విచారముగా నుండెను. అశోకవనములో ఒక చెట్టు నానుకుని ఆమె నిలిచియుండెను. ఆమెతో ఆలోచనలు విచ్చలవిడిగా వెళ్లి విరియుచుండెను. ఆ చెట్టు బాగుగా వికసించి యుండెను. చెట్టు కొమ్మలకు వారింజ పూవులు మొగ్గలు గుత్తులు గుత్తులుగా క్రమ్ముకొని యుండెను. ఆమె చెట్టు నానుకుని నిలబడి చేతులతో కొమ్మలను

తాకుచుండెను.

యయాతి అశోక వనమునకు కాకతాళీయముగా వచ్చెను. అతడు, శర్మిష్ఠ చెట్టు నానుకుని యుండుట జూచెను. చాలసేపు లతడట్లే నిలిచి యుండి ఆమెను చూచుచుండెను. ఇంత అందమైన యువతిని అతడిదివర కెన్నడును చూడలేదు. చాల కాలము క్రితము దేవయానితో వివాహము జరుగక మునుపు, ఆమె యందు ప్రేమ కలిగి యుండెను. అతడు భార్య దేవయానితో సుఖించుచుండెను. కాని అతని హృదయము శర్మిష్ఠకు అంకితమైనది. శుక్రాచార్యుడు పాచ్చరిక చేయుటబట్టిగాని, లేకున్నచో యెన్నడో ఆమెను వివాహమాడి యుండెడివాడు. అతడు చాల ధర్మవరాయణుడు. చేసిన వాగ్దానమును భంగపరచుట అతనికిష్టము లేకుండెను. బ్రాహ్మణుని ఆగ్రహమునకు గురికాగలనేమోనను భయము కూడ కందు. ఈ కారణముచేత శర్మిష్ఠపై ప్రేమ గురించి యెన్నడును ఆలోచించలేదు. ఈరోజు ఆమెను ఒంటరిగా చూచుట తటస్థించెను. ఆమె అందము అతనికి ముద్దిని చేయుచుండెను. అతడు కదిలక స్తంభించినట్లు అచ్చటనే నిలుచుండెను.

శర్మిష్ఠ ప్రక్కకు తిరిగెను. కొద్ది దూరములో రాజు నిలబడి యుండుట ఆమె జూచెను. కొలది మానములుగా ఆమె అతనిపై ప్రేమను పెంచుకొనెను. ఆరోజు అరణ్యములో దేవయాని పాదము లొత్తుచున్నప్పుడు అతడు వచ్చినప్పటి నుండి ఆమెకు అతినిపై ప్రేమ కలిగెను. అతని చూపులను బట్టి అతనికి తనపై ప్రేమ కలదని ఆమె గ్రహించెను. కాని దేవయాని అతనిని భర్తగా యెంచుకొనెను. మౌన దంపతులతో తాను యీ రాజ్యమునకు వచ్చెను. ప్రతిదినము రాజును చూచుచు — అతని గురించిన ఆలోచనలతో సతమత మగుచు చాడవడుచుండెను.

ఆమె అతనిని చూచి, చేతులు జోడించి నమస్కరించెను. ఇద్దరు అట్లే కొంతసేపు నిలుచుండిరి. తరువాత ఆమె యిట్లనెను. "నీవు చువారాజువు, దైవమువలె, నీపై ఆధారపడినవారి ప్రార్థనలను విని వాటిని ప్రసాదించుచున్నావు. వాకొక సహాయము చేయగోరుచున్నాను".

"ఏమిటి నీ కోరిక?" అనునట్లుగా రాజు కనురెప్పలను పైకెత్తెను. ఆమె యిట్లనెను. "నన్ను నీ భార్యగా గైకొనుము".

యయాతి యిట్లనెను. "నీవెవరో నేనెరుగుదును. నీవు వృషసర్వుని కుమార్తెవు. నా భార్యతో పరిచారికగా వచ్చినావు. నిన్ను చూచినప్పటి నుండి నేను మరువలేకున్నాను. నీవు చాల అందమైన దానవు. నీకు సోటియైన వారు లేరు. కాని శుక్రాచార్యుడు నీపై యెట్టి ఆలోచనలు పెట్టుకొనవలదని నన్ను పాచ్చరించెను. అతనికి వాగ్దానము చేసియుండుటచే యింతవరకు నీకు నేను దూరముగా ఉంటున్నాను.

శర్మిష్ఠ నవ్వి యిట్లనెను. "శాస్త్రములతో మిక్కిలి పరిచయమున్న నీ పంటి వారికి అయిదు సందర్భములలో అసత్యము లాడవచ్చునన్న విషయము తెలియదా? వరస్సరము ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుడు ప్రేమించుకున్నప్పుడు పురుషుడు అసత్యము పలుకవచ్చునని, అని నేళాకోళముగా మాత్రమే యెంచవలెనని అందురు. పురుషుడు స్త్రీని చేబట్టునపుడు అసత్యము లాడుట అధర్మము కాదు. అని అసత్యములుగా పరిగణింపరు. వివాహ సమయమందు అసత్యములాడుట అనుచితము కాదు. ప్రాణమునకు ముప్పు సంభవించి నపుడు, ప్రాణ రక్షణ కొరకు అసత్యమాడుట దోషము కాదు. సంపద గోల్పోవుచున్నపుడు అసత్యము లాడవచ్చును. ఈ సందర్భముగా అసత్యము పలికిన అది అధర్మ మనిపించుకొనదు.

శ్రీమద్భాగవతము

“ప్రభూ! నీ భార్యకు నేను బానిసను. ఆమెకు చెందినది మీకు కూడ చెందును ఆ విధముగా మీకు నేను యిది వరకే చెంది యున్నాను కాబట్టి నన్ను స్వీకరింపుడు. ప్రతిరోజును నగర విధులలో ‘ఎవరేది కోరిననూ వేను దానిని ప్రసాదించును’ అని ప్రకటించుచున్నారు. అది అసత్యమును ప్రకటించుటకాదు గదా” రాజు చిరునవ్వు నవ్వి అంగీకారము సూచించెను శత్రుయులకు వర్తించు గాంధర్వ వద్దతిలో వారు భార్యాభర్తలైరి.

కొంతకాలమునకు వారికొక కుమారుడు జన్మించెను శర్మిష్ఠతో రాజు సుఖముగా గడపుచుండెను. అతడు తనలో తానిట్లు తలంచెను. “రాజ్యమునకు సంపద యెట్లో, మోడువారుచున్న మొక్కలకు వడ్లపు నీరు యెట్లో, దేవతలకు అమృతము యెట్లో, యీమె నాకట్లున్నది. ఈ శర్మిష్ఠ అందారాశి, నా సుఖము కొరకే జన్మించినట్లున్నది”.

శర్మిష్ఠకు కుమారుడు జన్మించెనని వినిన దేవయానికి, ఆమె భర్త యెవరై యుందురాయను కుతూహలము జనించెను ఆమె ఊహించుటకు ప్రయత్నించెను చివరకు ఉండబట్టలేక, శర్మిష్ఠ వద్దకు వెళ్ళి సూటిగా ఆమె నడిగెను. “నిమిటి నీవు చేసినది? కామమునకు బానిసనై మాన మర్యాదలను మరచినావా? ఎవరు నిన్ను చేబట్టి తల్లిని గావించినారు? ఇటువంటి సిగ్గుమాలిన పని నీవెట్లు చేసెదవి?” రాకుమారి శర్మిష్ఠ యిట్లనెను “అదృష్టశాస్త్ర ఒక ఋషి వచ్చుట తటస్థించెను నేను అవివాహిత కన్యనని నీకు తెలుసు. అది పాపము. వివాహము కాని స్త్రీ, సంతానములేని స్త్రీ జీవితము వ్యర్థమని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. తరువాత జన్మలో కూడ వారి జీవితము వ్యర్థమేయగును. అందుచేత నేనతనిని నాకు పాప విముక్తికలిగించమని కోరినాను. అదీ జరిగిన సత్యము నన్ను పురికొల్పినది పాప భయము కాని, కామవాంఛ కాదు

“అట్లయినచో నీవు చేసినది చాల నమచితముగానే యున్నది” అని రాణి దేవయాని పలికెను. “ఇందులో తప్పిమియూ లేదు. ఆ ఋషి యెవరో చెప్పుము అతని పేరేమి? గోత్రమేమి?

“సూర్యుని తేజస్సుతో సమానమైన తేజస్సు గలవాడు” అని రాకుమారి పలికెను “అతని శక్తి పాశ్చిమము నన్ను ముగ్ధుని గావించెను అతని పేరు గోత్రము అడుగలేకపోతిని”

ఆమె సమాధానము దేవయానికి సంకృప్తి కల్గించకుండెను కాని దేవయాని ఆ విషయమై యెక్కువగా ఆలోచించలేదు. ఆమె అంతఃపురమునకు వెళ్ళిపోయెను. శర్మిష్ఠ గండము గడిచినట్లు భానించి నిట్టూర్చెను.

దేవయానికి యిద్దరు పుత్రులు కలిగిరి వారు — యదు, తుర్వసులు తండ్రివలె వారు అతి సౌందర్యముగా నుండిరి రాజభవనములో అందరకును వారు ముద్దుల బాలురైరి

దేవయాని మధ్యపానమున కలవాటుపడెను మైకముతో భర్తను పరుషనాక్కులతో దూషించుచుండెను తరుచుగా ఆమె యేడ్చుచుండెను. ఒక్కొక్కపుడు గానము, నాట్యము చేయుచుండెను. ఒట్టు తెలియని స్థితిలో ఆమె యిట్లునుచుండెను. “నిర్జనమైన యీ అరణ్యమునకు నీవెందుకు వచ్చితివి? రాజు వేషము ధరించి యేల నా వద్దకు వచ్చెదవు? నీవు బ్రాహ్మణుడవు, కాని రాజ వస్త్రాలంకారములను ధరించితివి నా భర్త యయాతి పురుషులందరిలో శ్రేష్ఠుడు. అతడు నిన్ను చూచినచో ఆగ్రహించును వెంటనే యిక్కడినుండి వెళ్ళిపో”.

తన సమక్షము నుండి రాజు వెళ్ళిపోవునట్లు ఆమె చరించుచుండెను ఆమెను తిరిగి పూర్వపు దేవయాని

నవమ స్కంధము

వలె చేయుటకు ప్రయత్నించెను. కాని అతని ప్రయత్నములు విఫలమయ్యెను. ఆమె మైకములో నున్నపుడు కనిపెట్టి జాగ్రత్తగా చూచుటకు పాత పరిచారికలను నియమించెను. ఆమె ప్రస్తుత పరిస్థితిని తన స్వార్థము కొరకు వినియోగించదలచెను. ఆమె మధ్యము యెక్కువగా సేవించునట్లు ప్రోత్సహించుచుండెను. ఆమెకు కావలిగా వికలాంగులైన పరిచారికలను యేర్పరచెను. ఆమె బాగుగా మైకములో నున్నపుడు, అక్కడ నుండి తప్పించుకుని, అశోకవనము వెళ్ళి, తన ప్రియమైన శర్మిష్ఠతో గడపుచుండెను.

ఇట్లు చాలకాలము దేవయానికి తెలియకుండ గడచెను. శర్మిష్ఠకు ముగ్గురు కుమారులు కలిగిరి. వారు — ద్రుహ్యుడు, అనువు, పూరువు అనువారు.

ఒకరోజు దేవయాని రాజుతో అశోకవనమునకు వెళ్ళెను. అక్కడ ఆ ముగ్గురు బాలురు ఆడుకొనుచుండగా ఆమె చూచెను. వారి అందమున కచ్చెరువంది, రాజుతో ఆమె యిట్లనెను. "నాథా! వారెంత అందముగా నున్నారో చూడుము! వారెవరై యుందురు? స్వర్గలోకము నుండి వచ్చినట్లు కన్పించుచున్నారు. వారి అందము అనమానమైనది. గినునించి చూడగా, వారిలో నీ పోలికలు కానవచ్చుచున్నవి".

అతని వద్ద నుండి యెట్టి సమాధానము లేకపోవుటచే, ఆమె ఆ బాలురను సమీపించి, వారితో నున్న పరిచారికను 'యేవరు వీరు' అను కుతూహలము తెలుపు దృక్కులతో చూచెను. ఆ పరిచారిక నవ్వి యిట్లనెను. "బాలకులారా! ఈమె మీరెవరో తెలుసుకొన గోరుచున్నది. ఆమెకు చెప్పండి". ఆటలాడుచున్న ఆ బాలురు దేవయానిని చూచి యిట్లనిరి "చూ తండ్రి ఒక ఋషి, అతడు రెండు కులములకు చెందినవాడని మా తల్లి చెప్పెను. మా తల్లి శర్మిష్ఠ".

దేవయాని తనను తాను సముదాయించుకుని యిట్లడిగెను. "మీ తండ్రిపేరేమి? అతడే గోత్రమునకు చెందినవాడు? అతడెక్కడ ఉండునో తెలియునా?" వారు దేవయానివైపు చూచి, దూరముగా నిలుచుని యున్న యయాతిని చూపుడు వ్రేలుతో చూపిస్తూ "అతడే చూ తండ్రి" యని పలికిరి.

131 దేవయాని ఆగ్రహము, శుక్రశాపము

దేవయాని ఆ బాలురను తనతో తీసుకువెళ్ళి రాజు ముందు నిలబెట్టెను. యయాతి, దేవయానికి అప్రియము కలిగించుటకు భయపడి, ఆ బాలురవైపు చూడకుండెను. ఈ నిధిమైన తండ్రి వైఖరిని ఆ బాలురు యదివరలో చూడనందున, వారు తమ తల్లివద్దకు వెళ్ళి యేడ్వసాగిరి. వారు తల్లితో యిట్లనిరి. "అమ్మా! నాన్నగారి ప్రవర్తన యారోజు సిద్ధూరముగా నున్నది. మమ్ములను పలుకరించి చూడ్కాడలేదు" శర్మిష్ఠ బయటకు వచ్చి దూరముగా నున్న రాజును చూచెను. అతనితో మహారాణి దేవయాని ఉండుట ఆమె చూచెను.

దేవయాని అంతయూ గమనించుచుండెను. ఆమె కిప్పుడు అంతయు చోదనడెను. ఆమె రాజువైపు మరల చూచెను. అతడు మౌనముగా నిలిచి యుండెను. అతడు తలదించుకుని స్కిలలో కుంచించుకుపోయెను.

దేవయాని శర్మిష్ఠ వద్దకు వెళ్ళి ఆమె చేతిని మొరటుగా తన చేతితో లాగి యిట్లనెను. 'చాల కాలము క్రిందట నీ పుత్రుని తండ్రి యేవరని అడిగినపుడు ఒక ఋషి అని చెప్పి నన్ను మోసగించినావు. ఆ 'ఋషి'

శ్రీమద్భాగవతము

యా రాజేయని యీనాడు నేమ గ్రహించినాను. నీవు నా బానిసవు. నీకై నీవు స్వేచ్ఛగా వర్తించుటకు హక్కు లేదు. నీవు నన్ను అడిగి యున్నట్లేన నీకు మంచి భర్తను తెచ్చియుండుదానను. నా యెడల నీకు భయము లేదు. నీ ప్రవర్తన నదిగా అనుర ప్రవర్తనవలె మన్నది". శర్మిష్ఠ సరళ స్వరముతో యిట్లనెను. "నేను ఋషి అని చెప్పటలో అసత్యము లేదు. అతడు రాజర్షియని లోకములో అందరకూ తెలియును. నా ప్రవర్తన నియమ నిబంధనల పరిధిలోనే యున్నది. నీవు నీ భర్తను యెంచుకున్నట్లే, నీ బానిసగా నేను కూడ అట్లే చేసితిని. నీవు అతనికి చెందినావు కాబట్టి, నీ బానిసనైన నేను కూడ అతనికి చెందినదాననే. నీవు నా తండ్రి గురు కుమార్తెవు. నా తండ్రి నీ తండ్రిని గౌరవించినట్లే నేను నిన్ను గౌరవించుచున్నాను. నీ భర్త నీ నుండి గౌరవము నాశించినట్లే నానుండి కూడ ఆశించును. వివాహము మూలముగా నీ వతని దానవైనావు. నీ బానిసనైన నేను కూడ అతనిదాననైనాను. నీతో నేను యిక్కడికి వచ్చినప్పటి నుండి, అతడు నాకు యిల్లు, బట్టలు, సర్వమూ నమకూర్చెను. అటువంటప్పుడు అతడు నన్ను చేబట్టి యీ బానిసకు తల్లిగా చేయుటలో తప్పుమి కండు?"

దేవయాని ఆగ్రహమును భరించలేకుండెను. ఆమె పెదవులు వణకుచుండెను. కన్నులు యెర్రబడెను. ఒకప్పటి ఆమె స్నేహితురాలి భుజములను పట్టి ఊపి యిట్లనెను. "నీతో నేనిక మాట్లాడదలచుకోలేదు". మానముగా నిలిచియున్న రాజావైపు తిరిగి దేవయాని యిట్లనెను. "ఓ రాజా! బానిసయైన యీ శర్మిష్ఠతో నీవు తనివితీర సుఖించవచ్చును. నీవు నాకు అస్థియముగా వర్తించుటచే యింకొక ఊణమైనను యిక్కడ నీతో నేనుండలేను".

దేవయాని మంటలు గ్రక్కుచున్న అగ్నివలె నుండెను. ఆమె ఆధరణము లన్నిటిని తీసినేసి రాజు ముందు నేలపై విసిరెను. ఆమె, రాజావైపు శర్మిష్ఠవైపు దగ్గము గావించు చూపులను బరపెను. వడివడిగా అక్కడ నుండి వెళ్ళిపోయెను. రాజు ఆమెకు, ఆమె ఆగ్రహమునకు భయపడి ఆమె వెంట పరుగెత్తి ఆమె చేతిని దీసుకుని ఓరారులకు ప్రయత్నించెను. కాని ఆమె వినకుండెను. రాజు మూలం కామె సమాధానము చెప్పక ఆశోకవనము విడిచి వెళ్ళెను. రథమును దెప్పించి శీఘ్రముగా తన తండ్రి గృహమును చేరెను. శుక్ర్రుడు ఒక్కడే యుండెను. ఆమె సుడిగాలి వలె వచ్చి తండ్రి పాదములపై బడెను. శుక్ర్రుడు నిగాదిగ జూచి, ఆమె తల యెత్తి, మిక్కిలి విచారముతో నిండిన ఆమె ముఖమును గొంచెను. కళ్ళు దించుకుని నెమ్మదిగా వచ్చుచున్న రాజును శుక్ర్రుడు యెదురుగ గమనించెను. అతడు కూడ శుక్ర్రుని పాదములపై బడెను. శుక్ర్రునకి నాలుకయు అవగతము కాలేదు. యయాత్ర వలుకక మునుపే దేవయాని మాట్లాడెను. ఆమె మూలలు అతి తొందరగా వచ్చుచుండెను. ఆమె మూలను బట్టి ఆమెలో పేరుకుపోయిన క్రోధము స్పష్టముగా గోచరించుచుండెను. ఆమె తండ్రితో జరిగినదంతయూ తెలిపి, రాజు తన నేవిధముగా మోసగించెనో నివరించెను. "అధర్మము ధర్మమును జయించినది" అని దేవయాని పలికెను. "వృషభర్షుని కూతురు శర్మిష్ఠ నన్ను అతిక్రమించెను. ఆమెకు ముగ్గురు పుత్రులు, వాకు యిద్దరే పుత్రులు. ధర్మవరాయణుడని పేరు పొందిన రాజు నిజముగా నీతిలేనివాడు. అతనికి హృదయము లేదు. నా నమ్మకమును వమ్ముగావించెను".

పుత్రుల దేవయానిపై యెనలేని ప్రేమగల శుక్ర్రుడు ఆమె చెప్పినది విన్న తర్వాత క్రోధపూరిత నేత్రములతో యయాత్రని జూచెను. రాజు ముఖమును తిలకించిన శుక్ర్రుడు, తన కుమార్తెచెప్పినది సత్యమేయని విశ్వసించెను. శుక్ర్రుడు మండిపడెను. వివాహ వందర్పములో ప్రత్యేకముగా శర్మిష్ఠను గురించిన ఆలోచనలు తిగిచని పాచ్చరించి నప్పటికిని రాజు వినకుండెనని శుక్ర్రుడు భావించెను. అతని కుమార్తె మిక్కిలి విచారముతో నుండెను.

నవమ స్కంధము

చూచి, తండ్రిగా ఆమె యందు విశేషమైన ప్రీతి గలవాడగుటచే, అతడు రాజులో నిట్లనెను.

“యయాతీ! ధర్మ శాస్త్రములతో బాగుగా పరిచయ మున్నప్పటికిని, కామవాంఛ ప్రకోపించుటచేత వీతి నియమముల నుల్లంఘించితివి. నా కుమార్తెకు తీరని దుఃఖము కలిగించుటచేత నిన్ను శపించుచున్నాను. తాకిక సుఖముల వెంట పరుగెత్తువారు మునలితనము ననన్వించుకొందురు. అట్టి మునలితనము నిన్ను ఆవహించగలదు”

శుక్రుని భీకర శాపమునకు యయాతీ మూగబోయెను. రాజర్షి యయాతీలో ఒక దోషము కలదు. అదియే కామవాంఛ ఈ శాపమువలన జీవితమంతయు చీకటి అయివట్లయ్యెను చేతులు జోడించి, కనులవెంట అశ్రువులు కారుచుండగా యయాతీ యిట్లు పలికెను “దేవా! నేను చెప్పునది మీరు వినుకుండగనే శాపమొనగినారు వృషపర్వుని కుమార్తె శర్మిష్ఠ తన్ను స్వీకరించమని ప్రాధేయపడెను లేకున్న ఆమె జీవితము వ్యర్థమగునని ఆమె తలంచెను నేను వేర్చిన ధర్మ మాత్రములు యిట్లు తెలుపుచున్నవి ‘స్త్రీ తనంతట తానుగా ఒక పురుషుని చేబట్టునుని కోరినపుడు ఆమె కోరికను తీర్చవలసియున్నది. లేకున్న ఆ పురుషునికి శిశువాత్యా పాపము కలుగును అట్టి పరిస్థితిలో ఆ పురుషుడు మరొక విధముగా ప్రవర్తించినచో అది పరిస్థితుల ప్రభావము కాని, అతని యిచ్చకాదు. అదియుగాక, నా జీవితములో యెవరేది అడిగినను దానిని ప్రసాదించెదనని ప్రకటించినాను ఆమె తన కోరిక తెలిపి నన్ను ప్రసాదించమని అర్థించెను అధర్మపరుడనని అనిపించుకొనుట యిష్టములేక ఆమెను స్వీకరించితిని”

శుక్రు డిట్లనెను “నీవు తప్పు చేసితివనియే నేను భావించెదను చేసిన వాగ్దానము నుల్లంఘించినవాడవు నీవు కట్టుకున్న భార్య యెడల ఉచితముగా ప్రవర్తించలేదు నీకు వృద్ధాప్యము త్వరలోనే సంభవించును”

అతడట్లు పలుకుచుండగనే, యయాతీ అవయవములు శుష్కించి ముడతలు పడుచున్నట్లు కనుగొనెను. తన బలమైన, శక్తిమంతములైన అందమైన బాహువులను చూచుకొనగా, అవి మిక్కిలి సన్నబడి ఒక్కసారిగా ముడుతలేర్పడి, చర్మము మాత్రమే కప్పియున్నట్లుండెను. తన స్వరూపము తనకే భయము కలిగించెను అతడు చాల దుఃఖించి యిట్లనెను. “అచార్య! నాకింకను అనేక కోరికలు మిగిలి యుండెను దయచేసి నాకీ మునలితనము పోవునట్లు చేయుము నన్ను కరుణింపుము నేను యింకనూ అనేక నవత్సరములు జీవించవలసియున్నది అందు నీ కుమార్తెను అనేక రీతులుగా సుఖపెట్టగలను కాని నీవు నాకీ వృద్ధాప్యమును అంటగట్టివావు నీవు మాత్రమే నాకు నహాయము చేయగలవు” శుక్రుడు యిట్లు పలికెను “బ్రాహ్మణు డిచ్చిన శాపమునకు తిరుగులేదు. నేను యేదైన పలికినచో అది జరిగి తీరును నేనెప్పుడును అసత్యము పలుకలేదు. సరే, శాపమును కొంతవరకు మార్చగలను ఎవరైనా యువకుడు నీ వృద్ధాప్యమును గ్రహించిన యెడల, అతని యౌవనము నీవు యెరువు తెచ్చుకొనవచ్చును నీకు జీవితములో పూర్తి సంతృప్తి కలిగి, కోరికలన్నియు తీరిన మీదట, నీకు యౌవనము యెరువు యిచ్చిన వ్యక్తికి తిరిగి యౌవనము కలుగును”

యయాతికి నీకటిలో గుడ్డి దీపము వెలుగు నిచ్చినట్లు, అశాకిరణము గోచరించెను. అతడిట్లనెను. "శాపము మార్చినందుకు మీకు నా కృతజ్ఞత. నా అయిదుగురు పుత్రులను అడిగెదను. నా కొరకు యెవరు సర్వసౌఖ్యములు త్యజించునో, అతడు నా తర్వాత చక్రవర్తి కాగలడు. అతడు చేసిన త్యాగమునకు అతని కీర్తి లోకములో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోగలదు. అతనికి విశేషమైన పుణ్యము కలుగును".

శుక్రుని వద్ద యయాతి సెలవు తీసుకొనెను. శుక్రుని ఆగ్రహము అణగారెను. అతడిట్లనెను. "నీ రాదిన నీవు వెళ్ళుము. నీ కొరకు యౌవనము త్యాగము చేయు కుమారుడు నీ తర్వాత రాజు కాగలడు. అతడు కీర్తి ప్రతిష్ఠలు గడించును. అతడు దీర్ఘకాలము జీవించును. అతని కనేక మంది పుత్రులు కలుగుదురు".

నిలపించుచు, వృద్ధాప్యము చేత మెల్లగా నడచుచూ యయాతి సగరము ప్రవేశించెను. ప్రవేశించిన వెంటనే జ్యేష్ఠ కుమారుడు యదువును పిలిపించెను. యదువు దేవయాని కుమారుడు. అతడు వచ్చి తండ్రీయెదులు నిలుచుండెను. అతనికి జరిగిన దేమియు తెలియలేదు. తన తండ్రికి అకస్మాత్తుగా కలిగిన వృద్ధాప్యమునకు, విచారమునకు కారణమేమై యుండునా యని ఆశ్చర్యముతో చింతించుచు మౌనముగా నిలబడి యుండెను.

రాజు యిట్లు పలికెను. "చూడు కుమారా! నాకు అకస్మాత్తుగా వృద్ధాప్యము ప్రాప్తించెను. నా అవయవముల పలుత్యము తగ్గెను. నేను కదలలేక పోవుచున్నాను. నీ మాతామహుడైన శుక్రాచార్యుని శాపముచే యిట్లు జరిగెను. నాకు పెక్కు తీరని కోరికలు మిగిలి యున్నవి. నీవు నా కుమారుడవు. నాకు సహాయపడగలవు. నీ యౌవనము నాకిచ్చి నా వృద్ధాప్యము నీవు స్వీకరించినచో, ఒక వేయి సంవత్సరములు కోరికలు తీర్చుకుని, నీ యౌవనము తిరిగి నీకిచ్చినేయగలను".

యదువు కొంచెముసేపు యోచించి యిట్లనెను. "తండ్రి! మునలితనము యెవ్వరికీ ఆమోదయోగ్యము కాదు. ముఖ్యముగా యువకునకు అసలే వీలుకాదు. నిండు జీవితమంతయు ముందుండగా వృద్ధాప్యము నెవరు పరింతురు? తెల్లబడిన వెంట్రుకలు, శుష్కించిన శరీరము, వంగిన నడుముతో దైవందిన కృత్యముల నెట్లు నెరవేర్చగలను? రాచ కార్యములనెట్లు నిర్వహించగలను? నీవు నాపై రుద్దనున్న యీ మునలితనము నాకు వద్దు. వృద్ధాప్యము యెవరు కూడ ఆహ్వానించరు".

యయాతి పుత్రునికి నచ్చచెప్పజూచెను. "వృద్ధాప్యము కొంతకాలము మాత్రమే యుండగలదు. ఆ తర్వాత నీకు మరల యౌవనము కలిగి అనేక సంవత్సరములు సుఖముగా నుండగలవు".

యయాతి పుత్రులందరితో యదువు సర్వస్వమును త్యజించి భగవంతుని ధ్యానము చేయుచు కాలము గడపవలెనని తలచుచుండెను. వైరాగ్యమునకు అనురాగము పెంచుకొనకుండుట అతి ముఖ్యము. కొంతకాలము ప్రాపంచిక సౌఖ్యములనుభవించిన పిదప వైరాగ్యమును సాధించవచ్చును. యౌవనమందు సౌఖ్యములనుభవించిన తర్వాత వైరాగ్యమునకు సిద్ధపడవలెనని యదువు సంకల్పము. తండ్రి తనకివ్వనున్న వృద్ధాప్యము అతి తొందరలోనే రాగలదని తలంచెను. అందుల కతడు సిద్ధముగా లేకుండెను. అసహజమైన యీ వృద్ధాప్యము తన ఆశయము నెరవేరుటకు అటంకమగునని భావించెను.

నవమ స్కంధము

సహజముగా సంప్రాప్తించు వృద్ధాప్యము, వైరాగ్య భావమును, పరలోక చింతను, భగవంతునిపై భక్తిని కలిగించును. తండ్రి తనకివ్వనున్న వృద్ధాప్యము ఒక బ్రాహ్మణుని శాసనలితము. అది తన ఆశయము నెరవేరుటకు ప్రతిబంధకము కాగలదని తలచెను. యదువు వృద్ధాప్యమును తిరస్కరించుటకు మరొక కారణము గలదు. అతడు తనలో తానిట్లు తలచెను. "నా తండ్రి యౌవనము కోరుట ఉత్తమ ఆశయము కొరకు కాదు; నా తల్లితో సుఖించుట కొరకు యౌవనము కోరుచున్నాడు. నా యౌవనము నతని కిచ్చినచో, ఆ యౌవనముతో నా తల్లిని సుఖపెట్టును. దీనివలన నేను నా తల్లికి ఘోర అవచారము చేసినట్లుగును. ఈ పాపము నేను చేయలేను. నా తండ్రికి అప్రియము కలిగించుటకన్న వేరు మార్గము లేదు. నేను వృద్ధాప్యము నిరాకరించుటకు వెనుక నున్న కారణములను విశదీకరించి చెప్పజాలను".

యదువు విచారముగ నుండెను. కాని మనస్సు మార్చుకొనకుండెను. అతడిట్లనెను, "అకస్మాత్తుగా నంభవించు వృద్ధాప్యము నాకు వద్దు. క్రమేణ సంక్రమించు వృద్ధాప్యము చేతనే వైరాగ్య మలవదును. నా యౌవనము నేను వదలుకొనలేను. తండ్రి! నన్ను శమింపుడు".

యయాతికి పుత్రునిపై ఆగ్రహము కలిగి యిట్లనెను. "నీవు నాకు జన్మించితివి. నీ ఉనికికి కారణము నేను. అయినప్పటికిని, నేనడిగిన దానిని నీవు కాదనుచున్నావు. నీకు యీ రాజ్యము సంక్రమింపెదు. నీవు పాలితుడనే కాని పాలకుడవు కాలేవు".

యదువు సమాధానము చెప్పక యూరకుండెను. తండ్రికి నమస్కరించి అక్కడ నుండి వెళ్ళిపోయెను.

ఆ తర్వాత దేవయాని రెండన కుమారుడు తుర్వసుని పిలిపించెను. యదువుతో చెప్పినట్లుగనే, యయాతి చెప్పెను. తన వృద్ధాప్యము స్వీకరించి అతని యౌవనము విచ్చినచో, తాను సుఖించి, వేయి సంవత్సరముల తర్వాత తిరిగి అతని యౌవనము విచ్చి వేయుదునని చెప్పెను. కాని అతడందు కంగీకరించక, "తండ్రి! నా బలము, అందమును వారించే వృద్ధాప్యము నాకు వద్దు. వృద్ధాప్యము వలన సౌఖ్యానుభవము పొందలేను. మరియు బుద్ధిని మందిగింపజేయును. అంతేకాక ప్రాణమును కూడ తీయగలదు. నాకు వృద్ధాప్యము వద్దు".

యయాతి ఆగ్రహము యినుమడించెను. అతడిట్లనెను. "నాకు ప్రీతికరమైన దానిని చేయుటకు అయిష్టతను చూపుచున్నావు. నా తర్వాత నీవు రాజు కాజాలవు. నీవు ఘోరమైన రాజుగా నుండువు. వారు నీతి నిజాయితీ, మర్యాద తెలియని వారుగా నుందురు. సంకుచిత స్వభావులు. లోకులు వారిని యేవగించుకుందురు. అటువంటి మూర్ఖులకు నీవు మూర్ఖుడనైన రాజుగా నుండువు".

ఆ తర్వాత శర్మిష్ఠ పుత్రులను పిలిపించెను. ద్రుపద్యుడు, అనువు దేవయాని పుత్రుల వలె వృద్ధాప్యము తీసుకొనుటకు నిరాకరించిరి. వారు కూడ తన తర్వాత రాజ్యము నేలుట కవస్థలని యయాతి పలికెను. వృద్ధాప్యము తలచుకొనగా కలిగిన భయము చేత వారు రాజరికము పోయినను బాధ లేదనుకొనిరి. అందుచే, రాజు వారికి యెంతగా నచ్చజెప్ప జూచినను వారు లక్ష్యపెట్టకుండిరి.

యయాతి కిప్పుడు ఆశలన్నియు సుమారుగా అంతరించి, వృద్ధాప్యము తప్పదన్నట్లు తోచెను. కనిష్ఠ పుత్రుడు పూరుని రావించి, అతనిని మిగిలిన పుత్రులను అడిగినట్లే యడిగెను.

పూరు డిట్లనెను. "తండ్రి! మీ ఆజ్ఞను శిరసావహించెదను. పెద్దల ఆజ్ఞలను నిధేయతతో ఆచరించుటయే

శ్రీమద్భాగవతము

కర్తవ్యముని నేను నేర్చుకుంటిని. అట్టివారు అనుగ్రహపాత్రులై దీర్ఘకాలము జీవించురని ఉన్నత లోకములు చేరుటకు అదే మార్గమని తెలుసుకున్నాను. మీ వృద్ధాప్యమును సంతోషముగా స్వీకరించి, నా యౌవనమును మీ కిచ్చెదను. తండ్రి! నా ప్రాణములను కోరినను వానిని మీకు యివ్వగలను. నా యౌవనము మీరు స్వీకరించి సుఖముగా జీవించుడు. మీరు ఆనంద మనుభవించి, వృద్ధాప్యము చేపట్టునంతవరకు నేను మీ వృద్ధాప్యమును ధరించి యుందును.

పుత్రుడైన పూరుని మాటలను వినిన యయాతికి అమితోత్సాహము గలిగెను. అతడిట్లనెను. "నా తర్వాత నీవు రాజువు కాగలవు. నీ రాజ్యములో ప్రజలు సుఖసంతోషములతో తులతూగెదరు. నీవు దైవభీతితో ధర్మబద్ధముగా పాలించెదవు".

133 అనంతప్రసాద

పూరుడు యయాతి వృద్ధాప్యమును, యయాతి పూరుని యౌవనమును స్వీకరించిరి. యయాతి తాను తలచినట్లు సుఖముగా కాలము గడుపుచూ, రాచకార్యములను అలక్ష్యము చేయుక, నిర్వర్తించుచుండెను. దేవయాని యిప్పుడు బాగుగి వరిణతి చెందెను. ఆమె ఆగ్రహమును చీడెను. ఆమె యయాతి ప్రేమను చూరగోచుచుండగా, అతడామెను సహస్ర విధములుగా సుఖపెట్టుచుండెను.

ఇట్లు వేయి సంవత్సరములు గడచెను. యౌవన కాలము అంతరించు సమయము సమీపించినదని యయాతి గ్రహించెను. కాని యౌవనము ప్రసాదించిన సుఖ సంతోషముల యెడ తనకు పూర్తిగా తనివీటి తీరలేదని తెలుసుకొనెను. ఈ విషయమై అతడు దేవయానితో ముచ్చటించెను. అతడామెతో యిట్లనెను. "దేవీ! ఆనాడు నీ కుడిచేయి పట్టుకుని, నూతి నుండి బయటకు లాగినప్పటి నుండి నేటివరకు నా ఆలోచనలు నీ మీదనే యుండెను. నీవు, నీపై ప్రేమ, నీతో నేననుభవించిన సుఖము — యీ ఆలోచనలు లచ్చ నేరు ఆలోచనలు లేవు. ఇతర విషయములు గురించి ఆలోచించవలసిన సమయము వచ్చినది. మనము ఒకరిపై నొకరికిగల ప్రేమతో కట్టుబడి మాయలో చిక్కుకుని యింతకాలము గడపినాము. ఈ జీవితము తిర్వాతి యేమిటని యెన్నడు ఆలోచించలేదు; ఆత్మవిద్యను అలక్ష్యము చేసితిని. ఈ జీవితములో నేను ఒక ముఖ్యమైన పాఠమును నేర్చితిని. ధనధాన్యములు, గోవులు, స్త్రీ సౌఖ్యము మనషికి తృప్తి కలిగించలేవు. మానవుని హృదయముతో కోరికలు జవించుచున్నంత కాలము, అవి తీరుచున్నప్పటికిని, అతడు 'ఇక వాలును' అని యెప్పటికీ అనలేడు".

"అనుభవించుట ద్వారా కామవాంఛ అణగారదు. అగ్నిలో నెయ్యి వేయగా, యెగిసి మరంత నిజృంభించు విధముగా, కోరికలను తీర్చుచున్నకొలది మరల మరల అవి అనంతముగా పుట్టుచునే యుండును. కోరికలను త్యజించుట అతిశ్ఛిన్నమైనది. వయసు ముదిరినను కోరికలు తరగవు. దుఃఖ నము ద్రిములో మునుగక, ఆనందము పొందవలెన్న కోరికలను త్యజించవలెను. ఇంద్రియములు చాల శక్తిమంతమైనదని చెప్పుదురు. జ్ఞానులు కూడ ఇంద్రియముల శక్తికి లొంగి పాపకూపములతో పడుచుండురని చెప్పుదురు. అందుచేతనే సోదరితో, పుత్రికలతో ఒకే ఆననముపై కూర్చొనరాదని జ్ఞానులందురు. ఊహకాలములో గుడ్డివానిని దేయు శక్తి ఇంద్రియములకు

కందు.

“వేయి సంవత్సరములుగా నేను కోరికల వెంట పరుగిడుచుంటివి. నాకు యింకను తృప్తి తీరలేదు కాబట్టి, యీ కోరికలను పూర్తిగ విడనాడుటకు ప్రయత్నించి చూచెదను శాశ్వతమైన బ్రహ్మముపై నా హృదయమును కేంద్రీకరించెదను. ద్వంద్వములను మరచి, ‘నాది’ ‘నేను’ అనుభావములు విడనాడి, అరణ్యములో లేడివలె, సంచరించెదను

“ఇంద్రియములకు సుఖమును కలిగించు వస్తువులు అనిత్యమని మానవుడు గ్రహించవలసి యున్నది. ప్రాపంచిక వస్తువులు సంపాద కూపములోనికి లాగును. కాబట్టి మనస్సును భౌతిక విషయముల నుండి ఉపసంహరించి, విత్యము, శాశ్వతము అయిన బ్రహ్మముపై లగ్నము చేయవలెను”

యయాతి కుమారుడైన పూరుని వద్దకు వెళ్ళి అతని యౌవనము తిరిగి యిచ్చి వేసెను. శాంతినిండిన మనస్సుతో, ఒకప్పుడు శాపముగా భావించిన వృద్ధాప్యమును స్వీకరించెను మనస్సు పరిశుద్ధమగుటచే వృద్ధాప్యమును తనకు తానుగా యెట్టి సంకోచములేక పొందెను. అతనిలో యిప్పుడెట్టి కోరికలు లేవు మిగిలిన పుత్రులపై కోపము కూడ లేకుండెను. పూరుని చక్రవర్తిగా జేసెను. యదువు రక్షిణదిశను, ద్రుప్యడు వాయవ్య దిశను, తుర్వసుడు పశ్చిమదిశను, అమవు ఉత్తరదిశను పాలించునట్లు యయాతి నియమించెను

యయాతి అరణ్యమునకు వెళ్ళి అచట సంచరించుచుండెను కోరికలనుండి స్వేచ్ఛ పొందిన యయాతి, రెక్కలు చచ్చిన పక్షి గూడు విడచి యెగిరిపోయినట్లుగా, విహరించుచుండెను

కొంతకాలమునకు యయాతి చరమదశ చేరుకొనెను. దేవయాని కూడ అతడు చూపిన మార్గము మనుసరించి, భగవంతునిపై మనసు లగ్నము చేసి, యీ శరీరమును విడచెను

134 దుష్కంఠుడు

చంద్రవంశపు రాజులలో పూరు చక్రవర్తి మహాప్రసిద్ధి చెందెను. కురు మహారాజు యిదే వంశములోని వాడు. వీరితరము, తరువాత తరములో వీరి వంశీయులు పౌరపులనియు, కౌరవులనియు గణుటకెక్కిరి.

పౌర వంశములో జన్మించిన ఒకరాజు బలికుడు అతని కుమారుడు దుష్కంఠుడు బలికునకు మరికొందరు పుత్రులు గలరు. దుష్కంఠుడు జ్యేష్ఠుడగుటచే అతడు చక్రవర్తిగా పట్టాభిషిక్తుడయ్యెను అతడు నాలుగు దిక్కులందున్న రాజులను జయించి, యీ లోకమును యెదురు లేని మహారాజుగా పాలించెను అతడు చాల ఉదాత్తుడు అతనిపాలనలో ప్రజలు భోగభాగ్యములతో తులతూగిరి ప్రజలు ఆకలి యననేమియో యెరుగరు, అతని రాజ్యములో ‘దొంగ’ అను పదమునకు తావు లేకుండెను. ప్రజలకు అనారోగ్యమనవేమో తెలియదు ఆయా ఋతువులందు వర్షములు బాగుగా వర్షించి పంటలు పుష్కలముగా పండుచుండెను. రాజ్యమందు నమ్మర్తిగా పాలించు గోవులు విరివిగా నుండెను ప్రతి ఒక్కరికిని నమ్మర్తిగా ఆహారము లభ్యమగుచుండెను. అందరును సుఖసంతోషములతో విలసిల్లు చుండిరి.

శ్రీమద్భాగవతము

రాజ ప్రజలందరి ప్రేమను మారగొనుచుండెను. అతడు గొప్ప వీరుడు. విలువిద్యయందు, గదాయుద్ధము నందు సాటిలేని మేటిగా పేరు గాంచెను

అతనికి విష్ణువునకున్న బలము గండు. నూర్పుని తేజస్సు గలదు, సాగరమునకున్న ఉదాత్తత, భూమికి యున్న ఓర్పు అతనిలోని విశేష గుణములు. నూత్నముగా చెప్పవలెనన్న, అతని రాజ్యములో అందఱును సుఖముగా జీవించుచుండిరి.

ఒకసారి నగరము వాసుకుని యున్న గ్రామములలో కొద్ది గందరగోళము చెలరేగెను. క్రూరమృగములు గ్రామములలో ప్రవేశించి గోవులకు హాని కల్గించుచున్న వార్తలు దుష్కంఠ మహారాజునకు అందెను. ఆ వెంటనే అతడు అరణ్యమునకు ప్రయాణమయ్యెను. సేనా బలము తోడురాగా రీతిగా వేటకు బయలుదేరెను. అతడు ప్రయాణించుచున్నపుడు మార్గమున కిరువైపుల చేరిన ప్రజలు తమలో తాము యిట్లునుకొనసాగిరి. "ఈతడే దుష్కంఠుడు పెద్దపులి కున్నంత శక్తిగలవాడు యుద్ధములో అతనిని జయించగలవారు లేరందురు. అతని బలశౌర్యములు చూచి అందఱూ నివ్వేర పడెదరు" వారి మాటలు చెవిని పడగా, దుష్కంఠుడు చిరునవ్వు వచ్చుచు అరణ్యమునకు సాగిపోయెను.

అతడు తోటలు దాటెను నగరపు పాలిమేరలలో మన్న పాదలను కూడ రాటి వెక్కుచుండెను అరణ్యములో ప్రవేశించి, చాల సేపు పులులను సింహములను ఎలుగుబంట్లను అడవి దున్నలను వేటాడుచూ కాలము గడిపెను అతనికి మార్గములో ఏనుగుల గుంపులు, లేళ్లమందలు యెదురయ్యెను.

అందులో ఒక లేడి అందముగా కనుపించెను. ఆ లేడిపై బాణము ప్రయోగింపదలచెను. రాజ ఉద్దేశ్యమును కనిపెట్టిన లేడి, తనకు రానున్న ప్రమాదము తలచుకొని, సన్నని కాళ్ళలో పాద్యమైవంత వేగముగా పారిపోయెను. రాజ రథమునెక్కి ఆ లేడి ననుసరించి వెళ్ళెను అట్లు యెంతసేపు అయినదీ అతనికి తెలియకుండెను ఇంతలో అతడు అలసిపోయి, దాహము వేయుచున్నట్లు భావించెను అతడు లేడిని యింకను వెంబడించుచుండెను. ఆ లేడి మరొక అరణ్యము ప్రవేశించెను

దుష్కంఠుడు కూడ ఆ అరణ్యములో ప్రవేశించెను. అచ్చటి వాతావరణము చాల ఆహ్లాదముగా నుండుట అతనికి ఆశ్చర్యము గొలిపెను అచ్చట మనస్సుకు శాంతి దొరకుచున్నట్లుండెను ప్రశాంతత ఆ పరిసరమంతా వ్యాపించి యున్నట్లు కనుగొనెను చల్లటిగాలి వీచగా ఫలపుష్పములతో నిండిన వృక్షముల కొమ్మలు ఊగుచూ ఆహ్లాదించుచున్నట్లు యుండెను. వృక్షముల వీడతో ఆ ప్రదేశము చీకటిగా యుండెను. పక్షులు చేయు మంజరి వాదము మధురముగా వినిపించుచుండెను తుమ్మెదలు పువ్వుల గుత్తులపై వ్రాలి ఝమ్మను శబ్దము చేయుచుండెను మత్తెక్కించుచున్న పుష్పవరిమళములు ఇంద్రియములకు హాయి కలిగించుచుండెను. ఉండి ఉండి వీచు చల్లని గాలికి వృక్షముల నుండి పుష్పములు వేలపై రాలి తివాసి పరిచినట్లు అందముగా నుండెను.

ఆ ప్రదేశము యొక్క రామణీయకర దుష్కంఠునకు అద్భుతముగా కనుపించెను ఆ అరణ్యము అంచున ఒక చిన్న సెలయేరు అతనివేగముగా ప్రవహించుచుండుట జూచెను. ఇన్ని సంవత్సరములుగా వేటకు వచ్చుచున్నప్పటికిని యీ అందమైన ప్రదేశమును యెట్లు చూడకుంటేనా యని ఆశ్చర్యపడెను దగ్గరలోనే ఋషి ఆశ్రమములను కొన్నిటిని అతడు జూచెను ప్రవహించుచున్న నది మాలిని అని అతడు గుర్తించెను. తల్లి పిల్లలను ఆలింగనము చేసుకొనునట్లు, యీ నది ఆశ్రమములను ఆలింగనము చేసుకున్నట్లు యుండెను.

నవమ స్కంధము

కణ్వమహర్షి ఆశ్రమము మాలినీ నదీ తీరమున మున్నదని దుష్కంఠు డెరుగును. అందుచే, అతడు ఆశ్రమమునకు వెళ్ళకుండ ఋషిని పలుకరించకుండిన అమర్యాదగా నుండునని భావించెను. తన సేనాబలమును అక్కడనే యుండుమని దుష్కంఠుడు చెప్పి వారిలో యిట్లునెను. "ముందు ఆశ్రమములున్నవి. ఇది దాటి మీరు ముందుకు పోరాదు. నేను తిరిగి వచ్చువరకు మీరిక్కడనే యుండుడు. నేను ఋషికి నమస్కారము చేసి తిరిగి వచ్చెదను". రాజ వస్త్రములును, ఆభరణములను తీసివేసి, సామాన్య వస్త్రములు ధరించి ఆశ్రమమువైపు వెళ్ళెను. అతడు బ్రాహ్మణ పురోహితునితో కలసి, ప్రశాంతతతో అందముతో నిండియున్న ఆ మార్గమున నడిచి ఆశ్రమమును చేరుకొనెను.

135 శకుంతల

ఆ రమణీయ ప్రశాంత వాతావరణమందు దుష్కంఠుడు రాచకార్యములను పూర్తిగా మరచి, మహర్షి సందర్శనము చేసి పాదధూళి తీసుకొనవలెనను తలంపుతో నిమగ్నుడై యుండెను.

దుష్కంఠుడు అతి వివస్మితతో ఆశ్రమములో ప్రవేశించెను. ఆశ్రమములో యెవరూ లేకుండుట అతని కాశ్చర్యము కలిగించెను. ఆశ్రమము శూన్యముగా వదలిపెట్టిన గృహమువలె నుండెను. అతడు చుట్టును పరికించి చూచెను. ఎవ్వరును కనుపించలేదు. కొంచెముసేపు అటులనే నిలిచియుండి, తర్వాత బిగ్గరగా "ఎవరైన మహర్షిరా?" అని అడిగెను. అతని స్వరము ప్రతిధ్వనించగా, కొంతదూరమున కూడ అతనిమాటలు వినిపించెను. అతని ప్రశ్నకు జవాబు నాశించుచుండగా, ఆశ్రమము లోపలినుంచి ఒక అందమైన యువతి తొందరగా వచ్చుట గాంచెను. ఆమె తొందరగా కదలుచుండుట జూచిన దుష్కంఠుడు ఆకాశమందు నల్లని మబ్బులలో మెరుపును గాంచినట్లు భావించెను.

ఆమె అందములో 'శ్రీ' వలె నుండెను. ఆమె నల్లని నేత్రములందు కుతూహలము గోచరించెను. ఆమె రాజును చూసి నిశ్చేష్టురాలయ్యెను. అందమైన పురుషుడు తన యెదుట నిలిచియుండుట జూచెను. విశాలమైన వక్షస్థలము, పద్మ దళముల వలె విశాలముగా నున్న అతని నయనములు ఆకర్షణీయముగా నుండెను. అతని మెడ సింహము మెడ వలె నుండెను; పాదమైన అతని బాహువులు శక్తిమంతమైనవి. దుష్కంఠునకు ఆ యువతి అపయవములు చక్కగా సమకూర్చినట్లుండెను. ఆమె చంద్రుని వలె యింపుగా నుండెను. వసంతుడు స్త్రీ రూపము దొలైనా యనునట్లు ఉన్నదామె; ఆమె అందము అంత స్వచ్ఛముగా నుండెను. ఒకరి నొకరు చూచుకొనుచు అట్లే చాంసేపు నిలిచి యుండిరి. ఆమె తొందరగా లోనికి వెళ్ళెను. వెంటనే అర్హ పాద్యములతో తిరిగి వచ్చి అతనికి నమర్పించి యిట్లనెను. "ఈ ఆశ్రమమునకు వచ్చిన నీకు స్వాగతము". దుష్కంఠుని కూర్చోనబెట్టి ఆశ్రమ ఆతిథ్యము స్వీకరించమని కోరెను. ఆ తర్వాత ఆమె కొంత తడవు మౌనముగా నుండెను. అతడామెనే చూచుచుండుట గమనించి, సిగ్గుతో యిట్లడిగెను. "నీకు ఆనందము చేకూర్చుటకు నేనేమి చేయగలను? ఈ ఆశ్రమమునకు వచ్చుటకు కారణమేమై యుండునో అడుగవచ్చునా? నీవెవరో తెలుసుకొనవచ్చునా? ఎక్కడ నుండి వచ్చినావు?"

దుష్కంఠుడిట్లనెను. "రాజుని పలికుని కుమార్తెడను. నన్ను దుష్కంఠుడందురు. నేను కణ్వ మహర్షిని సందర్శించుటకు వచ్చితిని. అతడిక్కడ లేనట్లు ఉన్నది. అతడెక్కడకు వెళ్ళెనో చెప్పగలవా?" ఆ యువతి

శ్రీమద్భాగవతము

యిట్లనెను. "పండ్లు యేరి తెచ్చుటకు కొద్దిసేపు క్రిందటనే ఆశ్రమము విడచి వెళ్ళెను. కొంచెముసేపు వేచి యుండినచో నా తండ్రి రాగలడు. అప్పుడు నీవు కలుసుకొనవచ్చును".

ఆమె మాట్లాడుచున్నపుడు రాజు మౌనముగా కూర్చుండెను. ఆమె అందమునకు అతడు ముగ్ధుడయ్యెను. ఆశ్రమమునకు వెలుగునిచ్చు దీపమువలె ఆమె యున్నదని తలంచెను. యౌవనము అందము మిళితమై ఆమెలో వ్యక్తమైన గంభీరతను అతడిదివర కెన్నడును చూచి యుండలేదు. అటు పిమ్మట రాజు యిట్లుడిగెను. "నీవు యెవరు? ఎవరికి చెందిన దానవు? లోకమును త్వజించిన వారితో నిండియుండు ఆశ్రమములలో నీ వంటి యువతిని చూడగలనని నేను ఊహించలేదు. నీవు చాల అందమైన దానవు. నిన్ను చూచిన క్షణము నుండి నీ అందమే నా మనస్సు నందు మెదలుచుండెను. సావకాశముగా నా మాటలు వినుము. ప్రఖ్యాతి గాంచిన పూరు వంశములో జన్మించిన రాజును నేను. నేను దుష్కరుడను. నీవు అందకత్తెవు. నాకు నీపై ప్రేమ అంకురించినది. ధర్మపరాయణుల వంశములో జన్మించిన నాకు దురాలోచనలు కలుగజాలవు. నాలో పాపచింత యేమియు లేదు. బహుశః ఋషి కుమార్తెయైన బ్రాహ్మణ కన్య ప్రేమతో పడలేదనుకుంటాను! నీవు బ్రాహ్మణ కన్య కావని నీపై నా ప్రేమ సరియైనదేనని వివగోరుచున్నాను. నీపై కలిగిన ప్రేమతో నేను దహించుకొని పోవుచున్నాను. నన్ను, నా ప్రేమను నీవు స్వీకరించవలెను".

ఒక క్షణము ఆ యువతి యేమియు మాట్లాడక యూరకుండెను. ఆమె పెదవులందు సన్నని చిరునవ్వు మెదలసాగెను. వారెటులనే ఆశ్రమములో కొంతసేపు కూర్చుండిరి. ఆ తర్వాత ఆమె అతి మృదువుగా యిట్లు పలుకసాగెను. "నేను కణ్వా మహర్షి కుమార్తెను. అతడు మహా తపస్వి, స్థిరచిత్తుడు. ధర్మ సూత్రములు బాగుగా యేరిగినవాడు. అతని కీర్తి లోకమంతయు వ్యాపించెను. కణ్వుడు నాకు తండ్రి, గురువు, అతని అనుమతి లేనిదే యేది చేయుటకు నాకు స్వేచ్ఛ లేదు. నీవు నన్ను సూటిగా అడుగుట యుచితముగా లేదు. నా తండ్రి నడుగుము. నా యిష్టము వచ్చునట్లు చేయుటకు నాకు స్వేచ్ఛ లేదు". దుష్కరుడట్లు పలికెను. "నీ తండ్రి కీర్తి లోకమంతటను వ్యాపించినదని నీవు చెప్పినది సరియైనదే. అతని గొప్పదనమును నేనెరుగుదును. అతడు అవివాహితుడని కూడ నేనెరుగుదును. అతడు బ్రహ్మచర్యము తర్వాత, గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించకుండ, తిష్ఠగా సన్యాసాశ్రమము స్వీకరించినాడు. ఈ సత్యము లోక విదితమే. మరి నీవు అతనికి పుత్రిక వెళ్లు అయితే? ఇది అసంభవము. నా మనస్సులో యీ సందేహము కలుగుచున్నది. నా సందేహమును తీర్చుము. ఇదెట్లు జరిగెను?"

ఆమె మరల చిన్నగా నవ్వెను. రాజును చూచి తిరిగి తలదించుకుని నేలపై దృక్కులను బరపుచుండెను. సూటిగా రాజును చూడలేక మృదు స్వరముతో విల్లనెను. "నీవు చెప్పినది సరియైనది. నేను కణ్వా మహర్షి దత్తపుత్రికను". అని పలికి కొంతసేపు ఆగెను. ఆమె తిరిగి చెప్పబోవు దానిని వినుటకు కుతూహలముతో రాజు మాట్లాడక యుండెను. ఆమె తిరిగి కొనసాగించెను. "ఒకసారి నా తండ్రి వద్దకు ఒక ఋషి వచ్చెను. నేను తన కుమార్తెనని ఆ ఋషితో నా తండ్రి చెప్పెను. నీ విప్పుడడిగినట్లుగానే ఆ ఋషి యిదెట్లు సంభవమని నా తండ్రి నడిగెను. నా గురించి ఆ ఋషితో నా తండ్రి చెప్పగా విని, సత్యమును తెలుసుకున్నాను. నా తండ్రి యిట్లు చెప్పెను:

"ఒకప్పుడు నా మిత్రుడు విశ్వామిత్రుడు తపస్సు చేసి ముల్లోకములను గడగడలాడించెను. అతని తపశ్శక్తి తన పరనికి భంగము కలిగించగలదని ఇంద్రుడు భావించి, విశ్వామిత్రుని తపస్సును భంగము గావించ

నవమ స్కంధము

విశ్వయించుకొనెను. అప్పురస మేనకను పిలిచి, తన అందచందములతో విశ్వామిత్రుని కవ్వించి తపస్సు భంగము చేయవలసినదని ఇంద్రుడు చెప్పెను. విశ్వామిత్రుడు ఆగ్రహవేశాలియని తెలుసుకున్న మేనక విశ్వామిత్రుని దగ్గరకు వెళ్ళుటకు సంకోచించెను కాని ఇంద్రుడామెకు అభయమునగి ఆమెను విశ్వామిత్రుని వద్దకు పంపెను. ఆమెను మన్నుదుడు, వనంతుడు, మలయమారుతము అనునరించిరి.

“మేనక వచ్చిన పనిని సాధించెను. మేనకా విశ్వామిత్రులకు ఒక కుమార్తె కలిగెను మేనక పుత్రికను తీసుకుని విశ్వామిత్రుని నమీపించగా, అతడు తన తపస్సుకు భంగము కలిగినది తలచి, మేనకను గాని ఆ శిశువునుగాని చూడకుండెను మేనక శిశువు బాధ్యత వహించుట కిష్టపడక, అరణ్యమున మాలినీ నదీ తరమున ఆ శిశువును వదలి, స్వర్గమునకు తిరిగి వెళ్ళిపోయెను

“ఆ అరణ్యమున సింహములు, క్రూర మృగములు విరివిగా నంచరించుచుండెను. గడ్డిపై శిశువు పరుండి యున్నది. వృక్షములపై నున్న శకుంత పక్షులు ఆ శిశువుపై దయదలచి, నూర్చుని వేడి, చలి గాలి శిశువుకు సోకకుండునట్లుగా చుట్టూ చేరి, సంరక్షించుచుండెను.

“నేను ఉదయమున నదిలో స్నానము చేసి సూర్యస్తవ మొనర్చుటకు వెళ్ళితిని ఆ అరణ్యములో పక్షుల రక్షణలో, యేకాకిగా నున్న శిశువును చూచితిని. శకుంత పక్షులు నన్ను చూచి యిట్లనెను. ‘ఒ మహర్షీ! ఈ శిశువు నీ మిత్రుడైన విశ్వామిత్రుని పుత్రిక. తపోభంగము కలిగినందుకు తనపై తనకే ఆగ్రహము కలిగి, తిరిగి తపస్సు ప్రారంభించుటకు కాశికీ నది తీరమునకు వెళ్ళెను. అతని తపస్సుకు మేనక అంతరాయము కల్పించి భగ్నము చేసెను మేనక శిశువు బాధ్యతను చేబట్టక యిక్కడ వదలిపెట్టి స్వర్గమునకు వెళ్ళిపోయెను. నీవు దయాగ్రుహ్లాదయ్యుడవు. నీవు యీ శిశువును యింటికి తీసుకువెళ్ళి పెంచవలెను’ ఆ పక్షులు సరిగా చెప్పినవి. సహజముగా నేను కరుణామయుడను అరణ్యములో గడ్డిపై నున్న ఆ శిశువును శకుంత పక్షులు రక్షించుచుండుట చూచి నా హృదయము ద్రవించినది. ఆ శిశువును నా చేతులలోనికి తీసుకుని ఆశ్రమమునకు వచ్చితిని శకుంత పక్షులచే రక్షింపబడిన ఆ శిశువుకు ‘శకుంతల’ యని పేరు పెట్టితిని. ఆ విధముగా ఆమె నా కుమార్తె అయినది. ఆమె కూడ నన్ను తండ్రిగా పరిగణించుచున్నది”

“ఇది నా తండ్రి ఆ ఋషికి చెప్పిన కథ” అని శకుంతల పలికెను “కాబట్టి నేను విశ్వామిత్ర మహర్షికి, అప్పురస మేనకకు జన్మించితిని కాని నా మట్టుకు యీ కథ మహర్షియే నా తండ్రి అతడు చెప్పినట్లే నేను చేయుదును”

136 దుష్కంతుడు శకుంతలను వివాహమాడుట

దుష్కంతుడు తన నిర్ణయము సరియైనదని తెలుసుకుని సంతోషించెను ఆమె శ్మిత్రయ కన్య యగుటచే రాణిగా మండదగువని భావించెను అతడు నవ్వుచూ ఆమెతో నిట్లనెను. “నీవు ఒక శ్మిత్రయుని కుమార్తెవని తెలుసుకున్నాను అది నాకు వాల సంతోషము. నీవు నా భార్యవగుటకు యిక యెటువంటి అభ్యంతరము లేదు నీవు యేది అడిగిన వది చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాను నీవు నాకు కావలెను నీవు లేక నేను జీవించలేను నీవు కోరినచో నా రాజ్యమంతయు నీ కిచ్చివేసెదను నీ తండ్రి వచ్చునంత వరకు నేను వేచి

శ్రీమద్భాగవతము

యుండలేను. నేను శత్రుయుడను, గాంధర్వ వద్దతిలో విన్ను వేను వివాహమాడవచ్చును. ఈ వివాహమునకు ప్రేమ పువారిగా యుండుటచే యీ గాంధర్వ వద్దతి అత్యుత్తమమైనది" శకుంతల యిట్లనెను "త్వరలోనే నా తండ్రి అరణ్యము నుండి రాగలడు. దయచేసి ఆయన కొరకు వేచి యుండుము. నా తండ్రి నాకు దైవము. అతడు వన్ను యెవరి కిచ్చిన వారిని నేను భర్తగా స్వీకరించెదను. లోకములో స్త్రీకి స్వేచ్ఛ లేదను విషయము నీకు తెలియదా? చిన్నతనములో తండ్రి, ప్రాయమందు భర్త, వృద్ధాప్యములో పుత్రుడు స్త్రీకి రక్షకులు. స్త్రీకి యెన్నడూ తన యిష్టము వచ్చునట్లు చేయుటకు స్వేచ్ఛలేదు నా తండ్రిని విస్మరించి నీ ప్రేమను అంగీకరించలేను". "అట్లు అనకుము" అని దువ్యంతుడనెను. "నీ తండ్రి నీపై ఆగ్రహించునని నీవు సంకోచించ పనిలేదు. అతనికి ఆగ్రహమే కలుగదు. కణ్వుడు అత్యంత కరుణామయుడు. నీ భర్తను నీవు యెంచుకున్నందుకు అతడు విచారించదు నన్ను యిచ్చుడు చేబట్టుటకు అంగీకరించినందువల్ల నీ తండ్రిని అవమానించినట్లు నీవు భావించతగదు".

"బ్రాహ్మణుల ఆగ్రహము ఆయుధములకన్న ప్రమాదకరమైనది. సాధారణ ఆయుధములు శరీరమును మాత్రమే బాధించగలవు. అగ్ని వేడిచేత దహించును, సూర్యుడు తన కిరణములచేత, రాజు బలైముచేత బ్రాహ్మణుడు తన ఆగ్రహముచేత యెదుటి వారిని దహించుదురు. ఋషికోపము ఇంద్రుని వజ్రాయుధమువలె సర్వ వాశనము చేయగలదు".

దువ్యంతుడు ఆమె నాలోచించనీయక యిట్లనెను. "నాకు ఋషి కరుణా స్వభావము పూర్తిగా తెలుసును. నీవు అతనికి భయపడ నవసరము లేదు నీవు నాకు భార్యవు కమ్ము నీ గురించిన ఆలోచనలు, నీ అందము వన్ను పూర్తిగా అవహించెను. నీకొక విషయము చెప్పెదను అత్యయే ఏకైక బంధువు, అత్యయే ఏకైక పిత్రుడు, అత్యయే తల్లి తండ్రి, సర్వస్వము ధర్మము నతిక్రమింపక, నీ అత్మ అనుమతితో నా భార్యవు కమ్ము గాంధర్వ విధిచే నన్ను వివాహమాడుము. నా దానివి కమ్ము" అతని తొందరపాటు శకుంతలకు ప్రీతి కలిగించెను. అతని ప్రేమ ఆమెను మెప్పించెను. అయినప్పటికిని, ఆమెకు తనయందుగాని అతని యందుగాని స్థిరమైన భావము కుదురలేదు ఆమె యిట్లనెను. "నీవు చెప్పినట్లు నీవు సూచించిన మార్గము సరియైనదగునో, నా అత్మ అనుమతితో నీకు భార్యవగుట నముచితమైననో నేను నీ ప్రేమ సంగీకరింతును. కాని నీవు ప్రమాణ పూర్వకముగా నాకు ఒక మాట నియ్యవలెను. మనకు జన్మించు పుత్రుని నీ తర్వాత చక్రవర్తిగా పట్టాభిషిక్తుని చేయవలెను. ఆ విధముగా నీవు వాగ్దానము చేసిననో నిన్ను వివాహమాడెదను".

ఆమె యేది కోరిన అది చేయగలనని దువ్యంతుడు వాగ్దానము చేసెను శకుంతల తర్వాత యిట్లనెను. "శాస్త్ర రీత్యా జరిగే వివాహమునే పెద్దలు అంగీకరింతురని చెప్పగా విన్నాను. అట్టి వివాహము వల్ల కూడిన దంపతులను గౌరవముతో చూచెదరు పుట్టబోవు పుత్రుని దృష్ట్యె యిది అత్యంత ముఖ్యము నాకు గాని నాకు పుట్టబోవు పుత్రునకు గాని యెటువంటి అవనిందయు కలుగరాదు అందుచే నీతో వివాహము సరియైన పెద్దలిలో జరుగవలెను. ఇచ్చట ఆశ్రమములో అవసరమైన వస్తువులన్నియు గలవు యజ్ఞశాలలో వివాహము జరుపుటకు కావలసిన వస్తువులన్నియు నున్నవి పాత్రలు, దర్బాసనము, బియ్యము యివట గలవు కలుగబోవు పుత్రుని వైభవము వివాహము యొక్క పవిత్రతపై ఆధారపడి యుండును. ఇవట నున్న బ్రాహ్మణులు అజ్ఞ, పాపిష్ఠాజ్ఞగులతో వివాహము జరుగగలరు ఈ ఆర్పాట మంతయు నీకు యిష్టము లేదని నేనెరుగుదును. కాని ధర్మబద్ధముగా యీ వివాహము జరుగవలెనని కోరుచున్నందుకు నన్ను శమించవలెను"